

בפתח קטע ה"א שרש הפעל לפיך לא חשוב חיו בסמכיות ובכינוי . והכל ביאורתי כחלק הדרודוק בשער השמות בנהי הלטדי¹⁾ . אשר חטא עשה רע מאות (קהלת ת, ב), פירוש מאות ימים או מאות שנים ומאריך לו .

מאם כי תשׁה ברוך משאת מואמָה (רבינו רב, י), מואמָה דבר מואמָה (במדבר כב, לח), ולא ידבר בידך מואמָה (רבינו ג, יח), ואל תעשׁ לו מואמָה רע (ירמיה לט, יב), ולקחת מאות מואמָה (מלכים ב' ה, ב), ראה את כל מואמָה (בראשית לט, כנ), מיעוט אחר מיעוט . וכן נח נח מואמָה (בראשית לט, ב). ה"א בטל הואה נספה לפי שהטלה טלעיל וענינה כלום . וכן בלי ה"א באלאג נחה והטלה הנועחה על המתם ובכפי דבק מתום (איוב לא, מאום ו). ועוד נכחנו בשרש צום .

מאן טaan בלבם הילך עטנו (במדבר כב, יד), מאן פועל קחת מוסר (ירמיה ה, יג), אם טaan יטאנ אביה מאן (שמות כב, טו), והחאר אם טaan אתה לשלח (שם ג, כו), בעלים ושבח אני אח המתים (קהלת ה, ב), ומשכלה אחר מאן, מטאנים לשטע את דברי (ירמיה ג, י) .

מאם כי טאם יי' במקתחיך (ירמיה ב, לו), בטמאם טאפק (שם יד, יט) . ואתה זנתה וטמאם (זהלים פט, לט), על טאקסם את תורה יי' (עטום ב, ד), הוסב הקמן חטא אל האלאג להרחב עלייה . וכן יען מטאקסם בරבר הזה (ישעה ל, יב), המתם נקרא בקטן רחוב והאלאג בקטץ חטא . ואמטאסק מכחן לי (רוושע ה, ו), נכח בו האלאג היהינה בין הספ"ז וכ"פ הנמطا . וחנפעל בסוף גנאים נפעל (ירמיה ג, ל), ואשת נערות כי תטאקס (ישעה נד, ג), אבל יטאנסו כמו מים יתחלכו למם (זהלים נח, ה), האלאג חמורת הכלול ומשפטו יטנסס כפו בזוא נחריס ארזו (ישעה יח, ב), שהוא כמו בזוזו וכן עורי רגע יטאנס (איוב ז, ה), משפטו יטנסס . ויש לפרש וטאמס חבריו מעין מתום .

מאר סלון מטאר (יהוקאל כח, כד), עניינו כמו טנאיב . הפעיל וכן צרעת מטארת (יקרא ג, נא) .

מגד ומפנד תבאות שימוש (רבינו לנו, יד), מפנד טנד שטנים מטל (שם לנו, יג), בשש נקזהה . עם פרי מוגרים (שיר השירים ה, יג) . והקבוץ בלשון נקבות עם הוספה נוֹן ומוגנות נתן לאחיה ולאמה (בראשית כד, נג), מבאים מנהה לוי' בירושלים ומוגנות לחזקיהו (דברי הימים ב', לב, נג), ויתן להם אביהם תננות רבות לכסת ולזהב ולטונגות (דברי הימים ב', כא, ג) . כלל המלה הזאת הדרבר שימושה והמעולה בז' בפירות בין כוהב וכסף ואבנים יקרים וכגרים וניל' אחד אחד לפי מקומו הכהוב בו יקרה

(ישעה ה, כד), לשון ים (שם יא, טו), מן הלשון הפנה נגבה (ויחושע טו, ב), מלע כدمات לשון . וכן תרגם יונתן טן ביפה .

טלאטה לחת לאשר על הטלאטה (טליים ב', י, כב), על הבנדים . ותרגם יונתן קומטרא . וברבבי רבוחינו ול (מנילה כו, ע"ב) קומטרי דספריא והם רציבות שמשיטין על הספרים ומרבקים אותם בהם לנסתם ולשומרכם . וכן המלחמה מקום או כלי שבו נשמרים שם הבנדים .

לתקה לתק ולקה שעירים (הושע ג, ב), בשש נקודות, הוא חי' החמר .

לחת טלאטה כפירים (זהלים נח, ו), הם השניים הנדרלים . והנפעל מוה ושני כפירים נטעו (אווב ה, י), משפטו גלקען ורוצנו לומר עקרות המלחמות ונפליהם כמו יטערש שהוא עקרת ההרש .

מתלהלה בטלהלה הירה זקים (טשי כו, יח), מהבנחו בשרש להה .

נשלמה אותן הלמד

אות המם .

טאד מאד והנה טוב מאד (בראשית א, לא), אל תקצף יי' עד מאד (ישעה סה, ח), אל תעובי ער-מאד (זהלים קיט, ח), פירוש עד טאד דבק עם ארח חזק אשמן : ואל תצל מפי דבר אמת ער-מאד (שם קיט, מנ), פירוש נאילו אמר עד עלים כלומר כל ימי חי . בטאוד מאד (שמות א, ג), עניין המלה הזאת עניין הריבוי . וכן וכל טאוד (רבינו ג, ה), ריבוי מטונק, או פירושו רב, רב אהוב אותו בכל טה שחוכל ותהייה האהבה נמורה בלב .

מאח מאח כבר כסף (רבינו היטים ב', כו, ה), וכסטק מאת כבר כסף (שמות לח, כה) . והקנויק למאות ולאלפים (שמואל א', כט, ב) . והכפל וטאות לנטרים את פריו (שיר השירים ח, יב), ה"א במאה שרש וכן בשנה . ורבי יונה כחבי ה"א לנקבה וה"א השרש לט"ד הפעיל נפלה . ונחפה ליזד במלת ויקח את שרי קומאיות בכחוב, ואינו נקרא כן . ויתכן כי המשפט כן כמו שכח רבי יונה וכן ראיות למדקדקים אחרים שכחכו כן . וגם אני כחכתי כן בחלק הדרודוק²⁾ לפי שככל שם מנהי הלטדי שהוא בקמץ גדור ה"א לנקבה ולט"ד הפעיל גופלה . והראייה בהחלה בתיאו בנסיבות ובכינוי . וכל שם מנהי הלטדי שהוא פחה

¹⁾ סכול קפטן ע"ב.

²⁾ סכול קפטן ע"ב.

בשוק אצל פגעה (משלי ג, ח), שמשפטו פגעה, וכן בו בוגה (חווקאל כת, יט), הרואין פגעה. ורבי יעקב בן אלעזר הבהיר שם שפוח בלשון וכבר יאמר בהם מה, כי, וככזאת, וזה גורלך מתת טריה (ירמיה יג, כה). איש טבה (דברי הימים א, יא, כב), פירוש מדה גודלה. וכן אנשי מהות (במדבר יג, לב), מזרות גודלות. וכן אבנה ליבית מהות (ירמיה כב, יד), מרות גודלות. ומשקל אחר מי שם מטקה (אויב מטחים לה, ה), על משקל ומץאי שאול (קהלים קטו, ג), שהרשוי צדר עניין כולם עניין מדה. ורבי יונה חלק זה לשני עניינים כאשר חלקם החכם רביה יהודה. ואין זורך, כי אף על פי שהוא מדה השטה והוא מדה המליך הכל עניין מדה ואחר הוא. ופירשו מזה העניין וייה איש טריה (שמואל ב', כא, כ), כי פדרון במקומו בדברי הימים (דברי הימים א, ב, ג), איש מהות. וכן חרנס יונתן והוה נבר רטשון. והנה בו תמורה הדרש והוא מזה השרש. וכבר נתבנו בו בשרש הדון עם וטשלח מטחים (משלי ג, יט). וכחוב רבי יהודה בוה השרש ומיניד ערב (אויב ג, ה), פועל עבר. ואדרני אבי זיל כחוב בשרש גדר. ושם נתבנו עוד. אבל לסתת המליך (נחמה ה, ד), אין מזה השרש כי משפטו מינרת והם נספה והוא מעין מינקה בלו והלך (עורא ד, יג). ופירשו רבוינו זיל (נדירים סב, ע"ב), מנה וו מנת המליך, בלו וה כסף גלגולאה, והלך זה ארנונא, פירוש מנה הממלך חשורה שעושים לממלך כשבוער עליהם.

מִדְן טרינה וטינה בכתבבה (אסטור ג, יב), ידו והיא מרים כולה ערים רבים. וכן בעילם הטרינה (רניאל ח, ב), או היא פעם כלל ופעם פרט. ישבי על טהין מרים (שופטים ה, י), שם דרך היה ידו אצלם, או הוא שם עיר הנוכר בספר יהושע (טו, סא). ואמר המוסר טהין ב' בני לישני, מרים וסבנה (שם), ישבו על טהין, להטות מרים (ישעה י, ב), חור לשון קראה, חד לשון ארחה חד לשון דין.

מִדְעָע ומטעו תנתנו על קהל יי' (במדבר טו, ג), המלה מהו מהות ענינה כמו לטחה. ויש אמרים כי היא שמי מלות מה רוע טנידע, כלומר מה דעתה והרביה, מה עניינו. **מִה** המלה הזאת שאלה לדעת עניין הרבר היין הוא או מה הוא. מהתארו (שמואל א', כה, יד). מה ומהדרות תערבי לו (ישעה ט, יח), לראות מהידקרא לו (בראשית ב', יט), מה זה מהarat למצוות בני (שם כו, ב), והדוטיס לאלה. ואין המלה הזאת שאלה על פי טריבור אלא טלה מי היא שאלה עליו. ומה שאמר ויאמרו אהיהם מה אתם (שופטים יח, ת), פירושו מה בשורתם בפיכם כלומר מה אתם זomers. ויש שהוא במקומות טתי, ער-טה יי' תנתק לנצח (קהלים עט, ה), עד מה. והנקוד בסגול ערדטה כבורי לכליטה (שם ה, ג), נטו עד מה. ויש שהוא נקוד בסגול והוא שאלה על הדבר מה הוא מה עשית לנו ומה חטאתי לך (בראשית ב', ט). ויש שכוא עם למד

הדבר המשוכח והטעה כהם מנד ומגננות. וכן פירוש מפניך שטחים מטל כי הטל הוא המשוכח. מן המטר שיוטיל ולא יזק.

מַלְמָגֵל שלחו מגל (יואל ה, יג), ותפס מגל (ירמיה ג, טו), עניינו חרטש. ואפשר שהמליה הווא מבعلي הנון והם נספה בפלס מגל מטן. וכן כחוב ארני אבי זל והביא לו ראייה פון הערבי כי קרא בערבי מננא'לי בנוין.

פַּעַל מַגְנָן אשר מגן צrisk בידך (בראשית יד, ב), עניינו נתן ומסר. וכן אמר החרגום דמסר שנאך בידך. וכן עתרת תפארת תפאנק (משלי ה, ט), כלומר חנן והטדור לך עטרה חפארת. אטגנאנ ישראלי (הושע יא, ח), אחנוך ואמסך ביר האובי.

פַּעַל מַגְנָר וככאו לארץ מגנחתה (קהלים פט, טה), עניינו הפלת. וחרגום ויפאל רוכבו אחריו ימנר רככיהן לאחורה²). וכחוב רבי יונה מזה השרש והענין بكل מוגני אל חרב היו את עמי (חווקאל כא, יז), כלומר נפול חרב הי עמי. ותחיה מליח את נספה, כמו זאת הברול נפל אל הרים (מלכים ב', ג, ה), וכבר נתבטי מגורי אל. חרב בשרש גור בעניין פרח.

מַד מַד מהו בד (ויקרא ג, ג), חנור מפו לבשו (שמואל ב', ב, ח), בחריק והו' בהם נספה. וילבש קללה פטחו (קהלים קט, יח), בפתח והו' לכינוי. והקבוץ בפתח ומפניו קרעים (שמואל א', ה, יב). והקבוץ בלאשו נקוצה בחירק על פי מדותיו (קהלים קלג, ב), פירוש פי מדותיו בית הツואר, והוא קרא פי הבנד. וכן שפה יהיה לפיו (שמות יכת, לב), בפי חהר (שם לט, ג), עניין לבוש ואפשר שהיא שרש המליה הווא מנד. והוא הגנון בעבור הרגש.

מַדְרָסָה מני מדר בשללו מים (ישעה ט, יב), ומתקדם מהוין לעיר (במדבר לה, ה), ומתקדי פעולתם ראשונה אל חיקם (ישעה סה, ו), ניטרד אלף באמה (חווקאל נפעל טו, ג), ויטנד בעמר (שם טו, יח). והנפעל אשר לא פועל טו, ג), ויטנד בעמר (שם טו, יח). אם יטndo שטדים (ירמיה לא, לו). פועל והפעל הכביר ניטנדם בחבל (שמואל ב', ח, ב), ניטנד התפעל שני חבלים להטית (שם). וככבר אחר עמר ניטנד ארץ (חבקוק ג, ו), וההתפעל עומד ניטנד על הילך (מלכים א', יז, כא), כלומר נשחתה עליו. ופסק עמר ויטנד ארץ פירשו אדרני אבי זיל כן. עד הארון בגנקל ויחלק להם הארץ במדה, יותר גוים (חבקוק ג, ג), הוציאם מארצם, ופירוש יותר טן לנתקר בהם על הארץ (ויקרא יא, כא), שחרגומו לקפצא טן מkaptsz על הנכוות (שיר השירים ב, ח), והוא ארכה הארץ טקה פעל יוצא. והשם תכנ בטהה (אויב כת, כה), ארכה הארץ טקה (שם יא, ט), בטהק הה' משפטו מטקה, כמו עבר

¹ false. ² Genesis XLIX, 17.

מהר טהר צעה להפתה (ישעה נא, יד), ומתקרטם פועל והורדתם את אבי (בראשית מה, יג). **מִתְהָרָה** ולכה (שמואל א', נג, כו), **מִתְהָרִי** שלוש סאים (בראשית יט, ז), פירשו מהרי וקחי. **מִתְהָרֵז** את המן (אסתר ה, ה). ואשר שהוא יזא. או פירשו מהרו וקראו את המן. וכן **מִתְהָרָה** מיכיהו בן יטלה (סלכים א', כב, ט), **לְמִתְהָרֵל** לשלחם מן הארץ (שמות יב, ל). והחזר קרוב ומתר מאד טהר (צפניה א, יד), בפלס ושבח אני (קהלת ה, ב), אם טאןacha (שמות ט, ב). ומשקל אחר סופר טהור (מהללים טהור מה, ב), איש מתר בטלابتנו (פסלי כב, כט). וכמסוך ומתר צדק (ישעה טו, ה). והשם לא תוכל כלתם טהר (רבנים ג, כב). ואפשר כמוון מתר קח את הלבוש (אסתר ג, י), או יהיה ציווי מהר ופירשו מהר珂. ומשקל אחר **מִתְהָרָה** חושה על תענדר (שמואל א', כ, לח), והולך מתרה טהר (במדבר יג, יא), והנרה מתרה קל יבוֹא (ישעה ה, כו). **מִתְהָרָה** רדה (סלכים ב', א, יא), עניין כלם ענן הוריות. וענין אחר בעעל הקל מתר ימתקבָה (שמות כב, טו), ירמי עצבותם אחר מתר (חהלמים טו, ד), וכבר פריחתי והפעוק בשרש אחר. והשם מתר ונתן (בראשית לה, יב), מתר **מִתְהָרָה** הכתולות (שמות כה, טו), עניין והענין המהן והשלוח. והנעל ואינו טענין וזה הנוי המר **וּמִתְהָרָה** חבקוק א, ו, **נִפְעַל** ולבב נטחים בין לדעת (ישעה לב, ד), אמרו **לְמִתְהָרִי** לב (שם לה, ד), ועצרת נתלים **בְּמִתְהָרָה** (איוב, ה, יג), עניין והענין הפתוחה. ואפשר שכא הלשון זה לפי שהפתחים מעשיהם בטהירות ובבהלה ולא יסתינו למעשיהם ולדבריהם ולא ישינוי ולא ישכלו בהם. ואם כן היה מהענין הראשון.

מָוָג הנגע הארץ **וְמִתְהָרָג** (עמוס ט, ה), פעל עומד. והזיוואה **וְמִתְהָרָג** ביר עונינו (ישעה סה, ז). **לְמָעֵן** **לְמָג** לב (חזקאל כח, ב), נכללו בו מלת הטעם ואות הטעם, כי היה מספיק באמתו לעמן מוג לב או למוג לב טבלי שאמר לעמן. ורבים כוה הלשון לחוספת ביאור. והגעל והגע הארץ **וְמִתְהָרָג** (שמואל א', יה, טו). והגעל נפעל וכל הבועות **וְמִתְהָרָגנה** (עמוס ט, יג). והמורבע ברכיבים התפעל **מִתְהָרָגנה** (חהלמים סה, יא), **וְמִתְהָרָגנִי** תשיה (איוב ל, כב), פעל ענים עניין המסיסה. ופירוש מהונגני הושיה חמס ורצבער מטני חושיה.

מוֹתָח ומתח עצמותיו ישקה (איוב כא, כד), ידווע. מתח וסזה השרש והענין וחרבות מתחים נרים. יאללו מתחים (ישעה ה, ז), **עַלְוֹתָמִים** **עַלְלָה** לך (חהלמים סו, טו), ופירשו הצלאות והכבשים הפטניים. והאר אוותם בלשון מה כי המוח שטן ונבחר. ופירוש וחרבות מתחים כטו הפק וחרבות נרים מתחים יאללו, ואמר זה על הרבנן הארץ, אמר כי הכתים יהיו הרבנן עד שירעו בה הכבשים נטינגן לדערת במקום המרעה וחרבות. שהיו נרים מתחלה בהזוהב כתים

לטפח שפירושו בעבר. **לְמִתְהָרָה** שלחתני (שמות ה, כב), בעבר לטפח מה שלחתני בוה הדרך. **לְמִתְהָרָת** אחתי היא (בראשית יב, יט), **לְמִתְהָרָת** זה ארתה נפל על פניך (יהושע ג, י), וכן **לְמִתְהָרָת** הגדור בסנוול **לְמִתְהָרָת** תכבי **וּלְמִתְהָרָת** לא תאכלו **וּלְמִתְהָרָת** יורע לבך (שמואל א', ח). ופירש רבינו יונה **לְמִתְהָרָת** אשכל נם שניכם (בראשית כו, מה), **לְמִתְהָרָת** נמות לעיניך (שם טו, יט), והודוטים להם כטו לבתמי. ואין טעם לפירוש הזה. אך פירושם כhalbיהם בעבר מה. ופירוש **לְמִתְהָרָת** אשכל, **לְמִתְהָרָת** חרפה שאשכל. וכן **כָּלָם**. וחכנס עלייו השין עם הלמד **שְׁלֶטֶת** אהיה בעיטה (שיר השירים א, ז). ויש שתחכר הלמד ופירשו נם כן בעבר וטחה לא תשא פשעי (איוב ג, כא). ויש להפנתה הרבר ולטעה הנדולה טה רב טובך אשר צפנת ליריאך (חהלמים לא, ב), **מִתְהָרָטוּבּוּ** ו**מִתְהָרִיפּוּ** (ונראה ט, יז), **מִתְהָרָטוּבּוּ** דער אל טה עצמו ראשיהם (חהלמים קלט, יז), **מִתְהָרָטוּבּוּ** מעשיך יי' (שם קו, כה), **מִתְהָרִיק** חסדר אלהים (שם לו, ח), והודוטים להם. יש להפרק זה לנרען הרבר ולהחרונו **מִתְהָרָנוּשׁ** כי תזכרנו (שם ח, ה). **וְאַהֲרֹן** **מִתְהָרָהוּא** כי תלינו עליו (במדבר טו, יא), ככלטר שהלוניהם על נרול טנו, שעל יי' הפס, אבל אהרן טה הוא כי תלינו עליו. וכן זכר אני **מִתְהָרָהָלֵד** (חהלמים פט, מה), והודוטים להם. וייה עם הטלה הואת הסתר דבר כטו זיהי טה ארצה (שמואל ב', יח, כב), קלומר ויהי מה שהיה איyi חושש ארזה ואגדה. וכן ייעבור עלי מה (איוב יג, יג), קלומר יעbor עלי מה שייעbor ואני החושש. יש שבאו בענין נהי כטו טה אטלה לבתך (חזקאל טז, ל). **טָהָרָה** אמר לביא (שם ט, ב). ויש טפרושים וטחה אתבונן על בתילה (איוב לא, א), עניין אך. וכן **מִתְהָרָנוּבּוּ** את יי' (שמות י, כו), ואין צורך רק פירושם כמשטעם, כי פירוש מה נעבור, אנחנו לא נרע באיזה מין מפני המקנה נעבדנו. ופירוש ומה אהבון על בתולה, ומה יהיה חלקו אם אהבון על בתולה כטו שאמר וטחה חלק אלה ספעל (איוב לא, ב). ויבא על הטלה הואת הכהן והויא שאלה על כתות הרבר בטה ימי טני חייך (בראשית טו, ח). ויבא להגדרה הרבר כתה וזה בטה שנים (ונראה ג, ג), קלומר שנים הרבה. ולהחרון הרבר בטה ליל עינות וחתאות (איוב יג, כב), והודוטים להם. והפרש יש בין בטה ובין איך שהוא גם כן שאלה על הרבר, כי איך היא שאלה על הכהנת הרבר, ובטה היא שאלה על עניין הרבר. **בְּטָה** נר רשות ידעך (שם כא, ז), פירוש עד כתה.

מִתְהָרָל סבאק מחול בטעים (ישעה א, כב), עניין טוונ. והביא לו ראה אידי אבי ויל מהערבי שאומר לדבר המערוב מהלא מהלא⁽¹⁾.

Cf. Gesenius, comm. ad Jesaiam l.e.
I. D. Michaelis Suppl. ad Lex. Hebr. pag. 1483.

(ויקרא יב, ג). והפעל הכהר בשם יי' כי אטילם (כהלים הפעיל קיח, י). והמורכע יטול ויבש (שם ז, ו), והוא פעל פועל עטדר, או חסר הפעל והוא הרוח, על דרכ רוח עברה בו ואינו (שם קג, ט). והההפעל ידרך חציו בטהו יתטולו התפעל (שם נת, ח), עניין כלם עניין בריחת. יש לפרש מזה קיל, הטלה (יחוקאל א, כד). וכבר כחכנוו בשרש הפטל, ווער הטלה נכחנוו בשרש פטל. פטל האלהים (שמות יח, יט), ננד טול האלהים. ויסב מטאצלו אל טול אחר (شمואל א', יז, ל), קלוטר אל מקום אחר. ובחולם הבורות השורק מזל סוף טול (ישעה נד, י). והשם לא יתן לעילם מזט לציריך (ההלים הקיעיל כי יטיטו עלי און (שם נה, ד). והפעל בל נמוצטי פעמי נפעל (שם יז, ה), ויהזקחו במטטרים לא יטוט (ישעה מא, ג). ההפעל יטטו עליהם נחלים (ההלים קט, יא). והההפעל מזט הגאנזטקה ארץ (ישעה כה, יט), עניין הטעידה והטעריה. וקרוב לעניין זהו ייטהזו במטוט (במדבר כנ, ג), וננתנו על הטעוט (שם כה, י), אשבר מטטו (נחום נח, ט). ויהזט אין). אם תסיר מזט מזט (ישעה נח, ט). ויהזט אינן נקבה וישברהו (ירמיה כה, יב). אף על פי שהטעריה לשון נקבה אבד וישברהו כגדוד העול כי הטעריה היא העול. או נקראה טעריה הרזועה שנקשר בה העול. והקבוץ בכתפס במטוט (דברי הימים א', טו, טו), מזוט עז שכרת (ירמיה כח, יג). וכבהלו הענה בדש והומר ההולם בשרך מזוט כנפיו (ישעה ח, ה), עניינים עניין מוסרות או ברוי עז. ואדרני אובי מזט זל כהוב מזוט כנפיו בשרש נטטה והרגש להבלעת הנזן והוא בשקל נטנקה צפונה) שהוא שם והרבים מפנות בשקל מזוטות כי השורק והקען הטע שום, ופירשו נטיית מהנהו יהיה מלא רחב ארץ. ובמדרש רבי תנומא כתה הם מזוטות כנפי המרנגול אחד מששים בכנפיו אחד מששים באכלומי סנהדריב טלא רוחב ארץ יהודת.

МОор טרדרור (שמות ל, ג), בשטן הטע (אסטר מזב, ב, יב). כח התחכם רבי אברהם אבן עורא יש שפירשו מה טושקן^ו). ואם היה טור טושקן לא היה אומר אריזתי טורי (שיר תהילים ה, א), כי המושקן אינו צפיח שאירה. והוא פירש אותו בפ' טמיין האזהרים שיחלקט.

МОוך זטוק אחיך (ויקרא כה, טו), ובו זטוק אחיך (שם כה, לה). כח רבי יונתן המלומ האלו מניה העין^ז לאי שטוק זטוק אחיך קפוץ ואלו היה טפעלי הכלל היה מה. ודי שטוק זטוק אחיך קפוץ ואלו היה טפעלי הכלל טלא ונרכ בניה העין. וברשות מטוק נכחוב בעורה האל.

МОול זטול יי' אלחיך (דברים ל, ו), וטול את ערת לביבס (שם י, טו), וטול את בני ישראל (ירושע ה, ג), על כל טול בערלה (ירמיה ט, כד), פירוש על כל טול ועל כל אשר בערלה, על ישראל שם טולים ועל הנזוט שטחים ערלים. כי נטלים היו (יהושע ה, ה). וההפעל נפעל הנטול יטול (בראשית יז, יג), ואם לא תשטטו אליינו להנטול (שם לה, יג), ובזים הנטמי יטול בשער ערלתו

„ויפורוש מזור יש אופרים כי מזר דרור הוא המושך“, וזה רחוק, בעבור שאחד אריזוי טורי. והנה הוא בושם

עתה יאכלו בהם מתחים. אופירוש על דרך טשל ורעו כבשים בדברם (ישעה ה, ג), אמר שירעו הכבשים והם העניים שהם חלשים בטנהם שיכלו הרשעים ואין עתק אותם, וחרכות מיחסים והם הרשעים המתהענים והטהערנים, העניים שייכאו לנגור בהם יאכלום, ככלומר בכלות הרשעים יאכלו חלקם העניים. **МОוט** זטטה ידו עצם (ויקרא כה, לה), צדיק טט לפניו רשות (משל כי, ג), ומיטים להרג (שם כה, יא). לעת קטנות רגלים (דברים לב, לה), והגבעות קטניות נזוט (ישעה נד, י). והשם לא יתן לעילם מזט לציריך (ההלים נה, כב), אל יתן לטוט רגלה (שם קנא, ג). והפעל הפעיל כי יטיטו עלי און (שם נה, ד). והפעל בל נמוצטי פעמי נפעל (שם יז, ה), ויהזקחו במטטרים לא יטוט (ישעה מא, ג). ההפעל יטטו עליהם נחלים (ההלים קט, יא). והההפעל מזט הגאנזטקה ארץ (ישעה כה, יט), עניין הטעידה והטעריה. וקרוב לעניין זהו ייטהזו במטוט (במדבר כנ, ג), וננתנו על הטעוט (שם כה, י), אשבר מטטו (נחום נח, ט). ויהזט אינן נקבה ישברהו (ירמיה כה, יב). אף על פי שהטעריה לשון נקבה אבד וישברהו כגדוד העול כי הטעריה היא העול. או נקראה טעריה הרזועה שנקשר בה העול. והקבוץ בכתפס במטוט (דברי הימים א', טו, טו), מזוט עז שכרת (ירמיה כח, יג). וכבהלו הענה בדש והומר ההולם בשרך מזוט כנפיו (ישעה ח, ה), עניינים עניין מוסרות או ברוי עז. ואדרני אובי מזט זל כהוב מזוט כנפיו בשרש נטטה והרגש להבלעת הנזן והוא בשקל נטנקה צפונה) שהוא שם והרבים מפנות בשקל מזוטות כי השורק והקען הטע שום, ופירשו נטיית מהנהו יהיה מלא רחב ארץ. ובמדרש רבי תנומא כתה הם מזוטות כנפי המרנגול אחד מששים בכנפיו אחד מששים באכלומי סנהדריב טלא רוחב ארץ יהודת.

Ezechiel. IX, 2. (י)

ו, א), פירושו רבונו יול' (ילקוט ישעיה רמז ר' ע"א בשם ילפדרנו) שנח שנטהר, כתו אל נא תמי בפתח (כמדבר יב, יב). וכן חרגנס יונתן בשחתא דאתגע מלכא. למטה גטאות לעיניך גם אנחנו גם ארמתנו (בראשית טו, יט), כי הארמות השומפה כתמה שאינה מושאה עשב וענ פרי המשפפה. עד יום מותה (شمואל ב', ו, כג), בחולם, וכעת מותה (שם א', ה, כ), בשרות. והזהאר אשר אין שם מות (שמות יב, ל), כלנו מותים (שם יב, לג), מותה אנחנו מות (בראשית ל, א). ומין העניין הזה חרגנס יונתן ובבבון כתבי ריב (ישעה ה, יג), וקידרונות טיתו בכפנنا. ולפי דרך הרודוקון אינו נכון מפני שהוא מותם. והשם מות וחיים מות ביד לשון (משל ייח, כא), רק את מותות הזה (שמורה י, יג), מות יהלך (ישעה לח, ית). ובתוספת ה"א המותקה לחמידיו (חללים קטן, ט). והקבוץ בנוח הווי מותקה מותי ערלים תמות ביד זרים (יזקאל כה, י), ואת עשר בטהרו (ישעה נג, ט). ובתוספת מ"ס טמותי תחלאים מותים יתני (ירמיה טו, ה), מותות חלל לב ימים (יזקאל כה, ח), בפלסים בטבזאי עיר מבקעה (שם כו, י). ומעט הקבוץ במתות שפעמים יטירזו האדם בדקירות רכוות או בסיסורים קשים. מותות חלל לב ימים, כי הטובע לא ימות בנת אחזה. ותשקל אחר בני תמותה (חללים עט, גותה יא). והפעל הכרבר ותמות איש או אשה (שמות כא, בט), הפעיל והכתוי גותה יא (شمואל א', יז, לה), ננרבב ניזד עם הרגש. ויש מפרשים מות ואל מותיתן אל תשא נפשך (משל יט, יח), ככלומר יסר בנק בנהת לא שהתיינו במכות. וכבר פירשנו בו כשרה מותה. מותךبني המליך המתותים (רכרי הימים ב', כב, יא). שלא נוכר פעלו ממנה וחותמת הקעל ותלית אותו על עץ (רכרים כא, כב), לא יומתו אבות על בניים (שם כה, טו). וכבר אחר אנבי מותה את משיח פועל י" (شمואל ב', א, טו). מותות אחורי (שם א', יד, יג), אשר לא מותתני מתרחם (ירמיה כ, יג), מותה דשערעה חילים לה, כב).

מוגן אל יחזר מותג (שיר השירים י, ג), והוא הלשון יתוע מוגן ברבבי רבוינו יול' (גנעים פרק ראשון, משנה ב) יון מוגן, פירוש מסך שמערבין בו מים.

ذفبان dicere vult. Fortasse **ذفبان**, ذفبان
لُبْنَى الْذَفْبَانُ abit et **ذفَبَ** a rad. eandem significationem habet quam **ذفَبَ** (Cant. Caantic. V, 5.), nimirus, myrrha sponte ex arbore destillans, et propterea praestantissima. Cf. Rosenmüller, Handbuch der biblischen Alterthums-kunde, 4. Band, erste Abtheilung, pag. 163 et 261. seqq.

ורבינו האי יול פירוש שהוא שרוף עץ שיש לו ריח טוב הנקריא בערבי לובני אל ההבא"ן). ולזה הפירוש יתכן לומר אריתתי מורי. ובמדרשי חז"ל פסקוק פטור המור מה המור הזה ראש לכל הבשיטים אף אברהם אבינו ראש לכל האזכרים, מה המור הזה כל מי שלוקט איזוזו יוציא מחרירותך היה אברהם אבינו ממור עצמו, מה המור הזה אינו טפיח ריחו אלא באורך אברהם אבינו לא הזוע מעשו הטובים אלא בכבשן האש.

מוש לא משי (בטבר יד, מד), פעל עומד. וכן כי ההרים ימושו (ישעה נה, י), אכל ומשתי את עון הארץ ההייא (וכירה ג, ט), פעל יוצא. והפעל הכרבר לא ימיש עמוד הענן (שמות יג, כב), לא חמישו ממש צוארתיכם (סיכה ב, ג), וגשמייני את העמדים (שופטים טו, כו), כלם עניין הסרה. זאת העמדים כמו אל העמדים. וכן זאת בית יי' אני הילך (שם יט, ית). ויש מפרשיכם והמשני את העמדים מענין מישוש לפי שאמר זאת. אין אורך. אבל לא ימיש. מותוק האهل (שמות למ, יא), פעל עומד. וכן ולא ימיש. מעשות פרי (ירמיה יו, ח)... ואפשר גם כן לא ימיש עמוד הענן פעל עומד. מצות שפטינו ולא אמריש (איוב כג, יב), ככלומר שפרתי מצוה שפטינו ולא אמריש טפננה. או הוא פעל יוצא ככלומר לא אמריש אותה פלאב. ויש לפרש מותה השרש והענין נימש חתק (שמות י, כא), כמו שאמר החרגנס. או יהה מענין משוש. וכן ידיהם ולא ימשו (חללים קטן, ז).

מוות כי מות הילך (شمואל ב', יב, ית), פון תרב肯 הרעה ומתי (בראשית יט, יט), לתחת יורדור מותה מותה חלל לב ימים (יזקאל כה, ח), וכי ימות סן חברתה (ויקרא יא, לט), וימות תחתוי. מפני הרעב (ירמיה לח, ט), קרוב למותה. וימת לבו בקריבו והוא היה לאבן (شمואל א', בה, לו), שנשחתק והוא נפתה או מות מותה נטרקה. בשנת מות הטלך עיזוז (ישעיה טמיini המתותים שלוקט. עור וידי נטפו מор, והגה רחוא נוטף, והטומך אינו נוטף. ויש אופרים, כי מר זה הפרש לשני עניינים".

Vox *ab* *Mosquae* cum re ipsa ad populos occidentales transivit. Vox Hispanica **المُسْكِن**, seu **almiscle** nihil aliud est nisi *Hinc etiam apud Graecos μόσχος*, lat. *muscus*, *moschus*; Gall. *musc*; Ital. *muschio*; nostr. *Moschus*, *Bisam*.

לְבָנָה (لبن) = **لُبْنَى** (لُبْنَى) est arbor, quae, secundum scriptores Arabicos, lac emittit mellis instar, quo et sufficit fiat. Nescimus autem quid **ההבן** (ההבן)

אם הוא טוה השרש ירצה לומר מכרת הַלְּקִיק שלו ייחוץ בחוטויהך והוא שקורין לו קלברין¹⁾. ויהכן לומר כי המם נספהת כי כן מפאננו ברכבי רכובינו זיל (פסחים קיא, ע.א.). מהקטלן בח'י קבל, והוא הקשת שקורים ארקן²⁾ בלישטרא³⁾ רופוגר לומב-יתון בחוטויהך שיורו בהם החזים בחוטות של א יכול אדם-לעטוד על החוטות. עניין אחר טמננים טמנים טמנים (ישעה כה, ג), והוא טענן שפירושנו בשרש מזה טענן מהו יהיה טוה ומזה עניין אחד.

מחץ מתחן ביום אפו מלכים (קהלים קי, ה), מלען, מתחן ראש (שם קי, ו), מלען מפנוי טלה ועדא, מתחתי ואני ארפא (דברים לב, לט), מתחצה וחלפה רקתו (שופטים ה, כו), וחציו ימץץ (כתרבר כה, ח). פירוש ונחציו ימץץ. מתחן מתנים קמיו (דברים לג, יא). והשם ומתחן מכתו ירפא (ישעה ל, כו), עניין עניין דקירה מתחן בעלז נרפא⁴⁾. אבל למן תמחץ רגלא (קהלים סח, כד). הוא כמו הפק תחתן מן חטיז בנים (ישעה סג, א), שפירושו אדרום, ופירשו חאדס רגלא ברם האוביים וחתח לשון כלביך, מנהו (קהלים שם) פירוש מן הרם. ומלת חמץ עומדת בטוקום שנים כאילו אמר חמץ רגלא וחתח לשון כלביך מרם האוביים. ונקמצ בכם לפי שאינו נסמן למלת לשון כלביך אלא למלה מאוביים המאוחר, ומפני טם מאוביים אין לו משפט הספיקות להפתחה.

מחק מתקה ראותו (שופטים ה, כו), הסירה ראשו מעליו. וכן ברכבי רכובינו זיל (בבא בתרא פט, ע.א). אין מהקין בסוקום שנודשין ואין גרשין בסוקום שמחקין, והוא שמעביר המחק על המהה וטסיר כל מה שמשין על המהה*. *

מהר מהר אנבי נצע (שמות יז, ט), למת'ר יהוה (שם מטה). ת, יט), הוא היום שיבא אחר היום שהוא בו. יש שאינו בקרוב אחר היום כי אם לאחר זמן ברוחך כי ישאלך בברך מהר (דברים ו, כ), מהר יאמרו בנים לבניו (יחושע כב, כד). ובקרוב ורחוק אל תזהל ביום מהר (בשלוי כו, א). וברשותה תיו' וכל יום הפתחות (במדבר מטה). אין, לב). וכן כסוף מטבחות הפתה (שם לג, ג), אלא שהוא קפוק וזה פחוח מפני הספיקות. וכים דור מהנשען

מזה טני רעב (דברים לב, כד), עניינו שרופי רעב. וכן כארמית לטעא לאתונא (דניאל ג, יט), ואף על פי שאין טם לטעא שרשתית.

מזה מזה אין מזה עוד (ישעה כג, י), ולבסוף תמיד יתגורה (קהלים קט, יט), המם בפרי... ומשכקל אחר מזית וטנית אפיקים רפה (אוב יב, כא). עניין עניין חזק והוקף. ולפי שהחגורה חוק המתנים קרא החגורה טוח ולסתות חטיר יתגורה.

טשור מזור הביא רבינו יונה בוה השרש לא יבא טשור (דברים כג, ג), אפשר שהוא שני המטין נוספה כטו שנוספה בנהרסו טמורות (יואל א, יז), והוא מעניין זר ונירים. והטטור הוא ידוע ברכבי רכובינו זיל (יבמות טט, ע.א). מהיבי כריתות ומתייבי מיהה בית דין. והנה הוא ור. וכן דומה שהיה דעת יונתן בוישב טשור באשרוד (וכראה ט, י). מעניין ור, שתרגם ויהcoln בני ישראל באשרוד דהו ביהר מזרות כנבראן*. התוציא טירות בעתו (אוב לח, לב), פירושו בו כטו מולות. ויהכן שהוא שם לאחד מן הבוכבים. ויש מזירים מפרשימים מהו וטפנורים קרה (שם לו, ט), וכבר כרzbנו מהו בשרש זריה.

מזה ומזה אל מ' המטרים (במדבר ה, כג), ומזה יי אלהים דמעה מעלה כל פנים (ישעה כה, ח). מתחתי כעב פשעיך (שם מה, כב), אכלת' ומתחה פיה (משל, ל, ב), ומתחתי את ירושלים כאשר ימזה את הצלחת (מלחים ב, כא, יג), כי מתחה אטחה (שיטות י), הקעל יד), נימח את כל היקום (בראשית ז, כג). והפעל הנוסף ואל תטח חסרי (נחמיה יג, יד). וחטאיהם מלפניך אל תטחי (ירמיה יט, כג). היולד תמותה ההא למד' הפעל, וכן בחירק כטנהו היורד. ומה העניין ודריכך לטחות תלכין (משל לא, ג), נלומר להשחתת דרכי המלכים ועניינם. והפתחה בלמד' לטבחות חטורת חירק אם הוא מן הכל, ואם הוא מן הכבד משפטו לחרבות. והגעלו זנמזה מעטיכם (יחזקאל ג, ו), יטחו מספר חיים (קהלים סט, כת), נימחמן הארץ (בראשית ה, כג), עניין כלם הסירה והשחתה. עניין ומתחה יי אלהים דמעה, עניין אכלת' ומתחה פיה, כאשר ימזה הארץ הצלחת, מתחה ורפה על פניה (מלחים ב, כא, יג), עניין קנות, והכל עניין אחד. וכן ומתחתי את ירושלים.

ועירוש ומתחתי את ירושלים טושבה. עניין אחר ומתחה על כתף ים כנרת (בתרבר לד, יא). ובא על דרך זיך שרשוי כלבנון (הושע יד, ז). וחרבם והכה ומזה¹⁾. וכן ימזה צפ (ישעה נה, יב), כמו יכו צפ. יעו מתחאך יד (יחזקאל כה, ו). ובא האלף חטורת ההא למד' הפעל. וכחבו רביה יהודה ורביה יונה. בוה השרש זמחי קבלו שם כו, ט). *

¹⁾ Culebra (?) Hisp. *culebrina*; Gall. *couleuvrine*; Ital. *colobrina tormentum bellicum* (*a colubro dictum*). Conf. nostr. *Feldschlange*.

²⁾ Hisp. *arco*; Ital. *arco*; Gall. *arcus* (*arcus*).

³⁾ Hisp. *ballesta*; Prov. *baleste*, *balesto*, *balesta* (*ballista*). *Balletero* Hisp., *balester* Prov. est miles *ballistarius*.

⁴⁾ Prov. *nafrer*; Gall. *navrer* sauciare, vulnerare; *nafre*, *nafra* (Prov.) vulnus.

ואת השאלה כי אם על עצם כי מדבר לבודו או על שמו הנזכר. ייחן לפרש לפי שאין ידיעת האיש הנזכר הנקבר אצל רוב בני האדם כי אם בשמו הホールך למרחוק ולא ראו ארצו מעולם ויכירו אותו ויראו אותו לזכור שמו, השם הוא אצלים בעזם אחר שנזכר ונודע, ייחן על שם שאלה כי כמו על העzem. וכן פנוה חשב על הטלאך כי היה נביא זארם גובל ונכבר ולא ראה אותו מעולם ולא הכיר אותו עד يوم ששאל אותו מי שטקה, כאלו אמר מי אקחה, כי כשנשטע טהוים והלאה שמק נכבדרקי). והוא שאמיר רבקה וככברניך אט יבא אדם במצוותך וויכר שמק ונכברנוך. ופירוש מי אק' בתוי (רות ג, טג), אמר בו רבבי יונה שהוא כמו מה, וכן אמר במי שטקה. ואין צורך, כי ייחן שלא הכריה אומה בראותה אותה בפיו שאמר הכהוב בטרם יכיר איש את רעהו (שם ג, יד), אז לא ראהה אותה עריין כשפהחה לה להכנס. וקדר הכהוב במענה אני רות שהיה משפט המענה כמנהג הכתוב לקזר בנסיבות רבות ולסתוק על המבחן. ופירוש מי פשע יעקב הלויא שמרון ומפני בוטות יהודה הלויא ירושלם (מייה א, ה), מי הוא שגרט לפשע יעקב הלויא אנשי שומרון בעשותם העגולים,ומי הוא שרם לבמות יהודה הלויא כהני ירושלמי שאינם מחנהנים בעבודתם כהוגן וכל אחד ואחד הולך ובונה בטחה לעצמו. ופירוש מי לר' כל הטענה הזה אשר פגשתי (בראשית לג, ח), מי הוא שנברת לו כל הטענה הזה שלך אשר פגשתי. וכל מי אשר הפכם רבבי יונה פירשיטים לך. והכלל שלא הפתא מי כי אם על כי מדבר.

מי מים דיברים (שיר השירים ח, ג), מי תירדן (ירושע מים ג, ח), אפשר כי שרש הפללה מים ומשפט טים מיים ומשפט מי מים ולעלם הוא לשון רבים. ונאמר טים בלשון שנים לפי שנחלקו לשני מחלוקת שהבריל הרקיע בין טים העליונים לממים התחתונים. ונכפלה הפללה במלחה מיימי הירדן (שופטים ג, ג), וכן הרוך לנכלה בהחבה עם הכנאים ולקחתית את לחמי ואחר טימי (שמואל א' כה, יא). ונחן טימי (במדבר כ, ח), כל מקווה טימי (שמורה ח, יט), ואם טימיך נשתה (במדבר כ, יט). טימי בכסף

וזהר הערב **למִחְרָתָם** (שמואל א' ל, יז), פירוש מנשף יום וה ערב יום שני כל אותו הערב עד הבוקר שהוא מחרת, ולפיכך אטר למחורם שבקר יום שני מחרת שני הנשפים מחר שבערו. ומחר כלב (דברים גג, יט), כי קנו אקנה מאותך במחיר (שמואל ב' כד, כד), לא בטהיר ולא בשחר (ישעה טה, יג), ולא רבית במחירות (קהלים מה, יג). עין הכל דמי הרבר וערכו פריזיו בלבע¹).

נְפַעַל מְטַמֵּט בל גטוטו פעמי (קהלים ז, ה). יש ספרים שנמצא בהם דגוש, ואם כן הוא טוה השרש. ואם אין דגוש הוא משרש טוט. וככבר כהבנוו שם. וטן השרש מטהה זהה וישב על הפעטה (בראשית מה, ב), מטהתו שלשלמה (שיר השירים ג, ז), מטוות והב וכסקט (אסתר א, ז). ועוד מטהה נכחכו בשרש נטהה. ואפשר שהיה נטן משרש הזה מטהה. ויהיו תאems מילטטה (שמות כו, כד), והה' נספח כי המלה מלעיל, אף על פי כן לא נמצא מבל' ה' א, אבל מעלה נאמר מבל' ה' אל ידרשו אלה טפעל (איוב ג, ד), וייחן להיות מטהה משרש נטהה שם נכחכו.

מְטַל מְטַל גרמי במטיל בROL (איוב ט, יח), עניינו כשכט ברול.

מְטַר יערף במטיר לחי (דברים לב, ב), וגנתתי מטר ארצם בעטו (שם יא, יא), ונסיך אל גשם ומטר גשם יתנו לכם (וינהה י, א), כמו אֲרֻעָת עַפְרָה (דניאל יב, ב), מטיט בזין (קהלים מ, נ). והקובץ בלשון נקבות נפעל מטרות עוז (איוב לו, ז). והנפעל טינו חלקה אחת הפעיל הפעיל (עמוס ה, ז). והפעיל הכבב זהטטתי על עיר אחת (שם ה, ז), הגני מטיטר לכט ללחם (שמות טו, ד). יטיטר על רשעים פחים (קהלים יא, ז). וחולקה אשר לא תטיטר עלליה תיבש (עמוס ה, ז), פירוש שלא הטעיר עליה העב. ויהיה פעיל יוצא לשני, זהטטתי וחבירו פעיל יוצא שלישי. וכן בא הפעיל הזה על העבים, ועל העבים אצוה מהטיטר עליו מטר (ישעה ה, ז).

מי המלה הזאת על ידיעת חי בן רעה כי הוא כמו שנופל על זולתו מלחת מה. ופירוש טה אטם (שופטים יט, ח). מה אתם אומרים, כי מלחת מה על הכשרה אשר בפיהם לא עליהם, כי נכר ירע כי שלוחים היו. ומה שאמר מנוח למלאך מי שטקה (שם יג, יז), ולא אטר טה-שטקה כמו שטפאנו בכל מקום וולח זה והשם שאינו נכר אינו העצם אבל השם הנזכר הוא במקומות עצם ויאטר עליו מי, כמו טיד אבימלך ומידי-שכם (שם ט, כח), מי דוד וממי בן ישע (שמואל א' כה, י). וכן כל הפעלים יסמכו על השם הנזכר בטע על העדים והוא טושם עליו לאות ולסיטן. ולא יתרבן ואת

¹ Hisp: *pres*; Ital. *presso*, *pregio*; Gall *prix* (*pretium*).

Ad faciliorem horum verborum subobscurorum explicationem ea citamus, quae auctor noster in commentariis ad Judicum librum suis J. c. habet:
ט' שטקה, ולא אמר טה כמשמעות הלשון שלא לאמד טי טה, ולא עפס כי מדבר והשם איןנו העצם לפיכך לא אלא על עפס כי מדבר והשם איןנו העצם לפיכך לא אמר על השם טי אלא מה שטקה, וזה שמו. ואם נאמר כי לפי שהיא רוחני אמרה, כי אין למלאך נוף והשם כמו העDEM, הנדר לא ידע מנוח כי היה רוחני עד שעלה. ויש לפרש לפי שהיא בעני פנוה נביא גדור ונכבר, והארם הנדר נודע בשמו לטי שלא ראהו, והנדר השם כמו העצם.

Conf. etiam Ben Melech. ad loc. cit.

ונמר פועלו מהנותף וחתפו בכל יקפטון (איוב כה, כה), הפעול והות ראו וחתפו וכלם עניין שלות. ואדרוני אובי זיל כתוב כי והטנו שרשו גטו והביא ראהיה מרטבי רכחותיו זיל (רכחות י, ע"ב.) מוקט גטז, בפלס גרוול. עור כי רזהו לו לומר וחתפו ברגש הכל"פּ אמר היה שרשו מפקה. ואין ראהיה טן יברטו כאן (שמות טו, טו). ניתמו ימי בכוי אבל (דברים לה, ח), כי לפי דעתו שרשם גנפּ, גתפּ, אבל לפי מה שכחכנו אנחנו אוחכם טן הנפוצים בא נם כן. וחתפו כמותם. וטוקום נטוק הנורר בדברי רבותינו זיל יתכן נם ק מהנפוצים והיה נפעול בפלס גנויז ו עבר (נחום א, יב).

מבר לאיש אשר פבר לו (ויקרא כה, כו). כי צורם טקרים (דברים לב, ל), וכי ימבר איש (שמות כא, ז). **וינטרכט** ביד כישן רשותים (שורטים ג, ח), וכי תטרכז טמבר (ויקרא כה, יד), לכוי וטרכי את השטן (טלים ב', ד, ז). **טמברתם** (ישעה ג, א). כי גטברנו אני ועמי (אסתר ג, ד) והחפה. והחפה וחתמברתם שם לאיביך (דברים כה, סח), אשר התטבר לעשות הרע (טלים א' כא, כה). **התטברך** לעשות הרע (שם א' כא, כ). נולם עניין טכורה. כי פירוש אשר התטבר לעשות הרע, יען החטברך לעשות הרע, פרוב השדרלוות בעלות העברות כאילו מכר עצמו לפועלה ההיא. והשם מבאים דאג וככל פבר (נחומה גג, טז), בשש נקודות. **טבר** ומשקל אחר ומברי כל טבר (שם יג, ב). כי המוכר טבר אל הטבר לא ישוב (יחוקאל ז, יג), בלבד טמבריו על האבות (דברים יח, ח). פירוש לבך טמה שטרכו האבות וה לוה בימי דור וטמאל שנקבעו המשטרות ומכוו זר לוה טול אחת שכח ואני שבחי: כל חמס מברותיהם (בראשית מברטה טט, ה), פירשו בו כטו מגורותיהם, כטו מברתיך וטלתיך מברת (יחוקאל טו, ג). והוא בחלם. ובשער הכל"פּ בארץ מברותיך מברת (שם כא, לה). על ארץ מברותם שם כת, יד). וכן אמר התרוגוטם בארץ תוחבומתון עברדו נבואר. ובילדנו (סדר וחוי רף כ, ע"ב.) כל חמס טכורותיהם לשון יוני הוא שקורין לחרכות טביריו).

מלל טי טיל לאברהם (בראשית כא, ז). ברור מללו פעל (איוב לג, ג), טי ימלל גבורות יי' (חהליס קא, ב). והשם אין מללה בלשוני (שם קלט, ד). **ויש מללה** טפרשים קול קמללה (יחוקאל א, כר). נט מללה. וכן דעתה התרוגוט שאמור קל מלוליהון. וכבר כחכנו אותו שיש בפני עטמו בשרט הטל. והקוץ בלשון ונרים הלתיכח טלייס תחשבו (איוב ה, כו). אהבה רעה עליכם בטלים (שם טו, ד). ופעמים נט כה בנזן כמו אני אשיכר מלין (שם לה, ה).

שחינו (איוב ה, ד). ויהכנן לומר שהטם והוירד השני ללשון רבים ואף על פי שהוא עצמו לשון רבים, אחר שהוא בלשון ייחד, כי לא יטאה יחד מטנו עשו המם הראשונה כטו שרשית, כטו שעשו נט כו במלת פנים השואית. שאטמו פניטים. טי נדה לא זוק עליו (כטברט יט, יג), אף על פי שטוי הוא לשון רבים אמר לא זוק לשון יחיד על הענין. וכן וכי יתנו טים על זרע (ויקרא יא, לח). יול מים מדליו (כטברט כה, ז). טי המרים המודדים (שם ה, כה). כטו טים ברכים. טים ברכים (יחוקאל טז, ד). כטו טי ברכים. כי בהרבה מקומות יבא הסטוק מקום הטוכרות והטוכרות מקום הסטוק. **וטפי יהודה יצאו** (ישעה מה, א). על רוח משל כלומר טטקוו וטמנו יצאו. בת טי זהב (בראשית לו, לט). כך היה שמו טי זהב. ואנקלום תרגם בטה טטריך דהבא.

טין מין עטה פרי למינו (בראשית א, יא). את חית הארץ **לטינה** (שם א, כה). מה שדורמה לו והוא מהכוונה. **טין מין** כי טין חלב (משל ל, לג). זטינ אפים יוציא **ריב** (שם), זטינ אף יוציא רם (שם), כלם עניין מין המזיפה. והחאר כי אפס גטין (ישעה טו, ד). ואמר עניין המזיפה בחלב להוציא החמתה, כי יודע הוא כי בהקשת החלב בחקן הנאר בחוק הצא החמתה והמזיפה בהקשה היא. וכן טין אפים כי בהתקוק החرون באפים יעשה מהם כאילו יטינ אורחים.

מיק יטיקו וירברו ברע עשק (חהליס עג, ח). יטסו בבריהם. ובמשנה (כהובות פרק שביעי משנה ג, דף עג, ע"א) חזק מטוכה שחין לפני שהוא מטיקתו. **הפעיל מיר** קהימיר גוי אלהים (ירמיה ב, יא). נכתב הוירד בין ה"א הפעיל ובין פ"א הפעיל והוא הנה אשר בהקדים, הטייב ונכח בואה הטלה שלא כמנה. ואפשר שהבנה להרכיב הטלה בשני עניינים האחד לשון המיר הוא לשון החלפה, ככלומר אם החליף גוי אלהים באלהים אחרים אף על פי שהמה לא אלהים, והענין השני מן וככבודם הטעניטרו (ישעה סא, ג). יהיה קהימיר בשקל קיטיב ופירותו ההנידיל גוי אלהים אחרים שאין אלהיו ואף על פי שהמה לא אלהים לא זה ולא זה. **הטיר כבورو** (ירמיה ב, יא), ולא יטיר אותו (ויקרא כו, י). ולא יטיר ולא יעביד בראשית קטינה הארץ (יחוקאל מה, יד). והשם המורה וזה הוא ותטירתו (ויקרא כו, י). עניינם עניין החלפה דבר כרבך.

מכך גטפו בעינם (חהליס קג, טג). ויהכנן שיריה וכי יטוק אחיך (ויקרא כה, כה). מזה, וכוא וטוק אחיך עטך (ויקרא כה, טז), ואף על פי שהוא קמוץ שלא כרך פעלי הנפל אולי בא הנה כוה לחמוראות אלה נפעל הcaps. והגעול יטוק הטקרה (קדלה י, יט). ושלא

מהרגנוס קראו מלאו ואמרו (שם ה, ה), פירש האספנו. פעול והוא קל. וכן ופלווא את החזרות חללים (יחזקאל ט, ז). ומהו לפי דעתך בנה את הפלוא (מלכים א' ט, כד), והוא מלא מקום בירושלים ספק לחומה מבחנים, ולא היה בניו אלא היה רחבה שנאפסים שם כשהיו עושים שם אסיפה וקבוץ לפיכך נקרא מלאו. ושלמה בנה אותו המקום. והחטף עלי התפעל יתפלאון (איוב טו, י), כלומר יאספו ויקבזו עליו, כל אלו עניון קבוע והם קרובים בעניין. והפעל הנבר מלא ציון משפט מעדרני (ירמיה נא, לה), בקטן. ובצרי מלא ציון משפט וצדקה (ישעיה לג, ה), מלא ידו בקשה (מלכים ב' ט, כד), כלומר שם כל ידו וכל כחו בקשה. וכמו שהוא מלא אפרים (ונריה ט, יג). ואرم מלאו את הארץ (מלכים א' כ, כו), פעול עבר מהרגנוס והוא קל. וכן פירוש רוח מלאה מלאה יבוא לירוח יותר יותר מלאה ומראה שהוא לורות ולהבר. ובקטלאים למני מסך (ישעיה סה, יא), פירוש טמלאים כליהם למסך המתני. והוא מספר הכנבים כמו שאנו עתידים לפרש בשרש טנה. עד מלאה שחוק פיך (איוב ח, כא), ההא חמורת האלה. וגטלאה כרה (בראשית כה, טו), ומלאת בו מלאת אבן (שמות כה, יו). ובכזוב השם בטוליאם (שם כה, ב), ורצה לומר שהיה טמלא המשכבות טלאה באבנים ולפיכך נקראו האבני טלאים. הרחוב פיך גאטלאהו (זהלים פא, יא), נפל ממנה הרגש להקל. כי שבעת ימים יטלא את ידכם (ויקרא ח, לג), כלומר יטלא את ירכם מן הקרבנות. וכן יטלא את ידו (מלכים א' יג, יט) השופטים יי, ה). וכן החפש יטלא את ידו (מלכים א' יג, לג). והחEAR מורה הבניין והוא עומד כדמות פועל והוא למתubb נוי (ישעיה טט, ג), שהוא נם כנ האר במקומ פועל. והשם איל בטלאים (ויקרא ח, כב), והוא כמו השלמים כי טלאים ובח שלמים היה, ומלאים ושלמים אחיהם הם בלשון. ועוד נפרשנו בשרש טלים. ותשקל אחר ישבות על מלאת (שיר מלאת השירים ה, יב). והנפעל שראשי גטלא טל (שם ה, ב), נפעל גטלא הארץ (בראשית ו, יא), אטלאה החרבה (יחזקאל כו, ב), ויטלא את החכמתה (מלכים א' ז, יד). וכן בעניין ההשלמה כי הוא אחד בעניין המלוי כי מלאו ימי (בראשית כה, כא), ובטלאות הימים (אשוחר א, ה), נכח בז' ובאלף. עד ים מלאת ימי טלאים (ויקרא ח, לג), כאלו. והחEAR כקש יבש טלא (נחום א, י), כלומר שבש והגע ומנו והוא נשרפ בטהרה. ולפי שהבר השלם והגע ומנו לנרכה נקרא מלא אמו בעניין הכריתה בלא יומו גטלא (איוב טו, לב). וכן גטלא בשבות עיריו (שם ט, לא). ויש אמרים כי האלף חמורת הנפל ושרשת טלא. או יהיה פירוש בלא יומו גטלא כתו קש יבש טלא. כלומר קודם ומן תבא נפתו להשלמה ימיה ותייבש וזה הוא דרך טל' שיטות (ירמיה נא, יא). כלומר אספו אולם והכינם למלחמה. ופיו

הלא און מלאן תבחן (שם יב, יא), וולתם. חרגום וידבר ומילל. ומון הענן הויה הפעל הקל על רך ההשאלה טזיל ברגלו (טשייל ג, יג), עניין קורץ בעניינו (שם), ככלור כאיו מדבר ברגלו כשרומו בהט. עניין אחר וקטפת מלילה מלילה בידך (רברים גג, כו). עניין הטיללה ירוע בדבר, רבוחינו זיל (כיה יב, עב). הטולל מלילות טערב שכת למחר מנפה על ייד ליר ואוכל. ועוד אמרו (שם) טוללי מלילות ומפרכין קטניות ביום טוב.

מלא וכבוד יי מלא את המשן (שמות ט, לה), פועל עבר. כי מלאו מקדם (ישעיה ב, ז), פירוש כי מלאו ארץם כשבים יוחר מבני טורה. ויש טפרשים קדרמבני ישמעאל שנאמר בו יתר נPsiש גקדמה (בראשית כה, טו). ובא טלו תוכך חמס (יחזקאל כה, טו), על רך פעלי ההא. ומלאו את המקום הזה דם נקיים (ירמיה יט, ד). והצוו מלאו ארבעה כדים מים (מלכים א' יח, לה). והחEAR מלא כי את השמים ואת הארץ אני טלא (ירמיה גג, כו), טלאים את ההיכל (ישעיה ג, א), אלו והחותם להם פעלים יוצאים. ויש מהם פעלים עותדים כי טלית מלאים (איוב לב, יח), והוא חסר אלף. כי קלאה הארץ חמס (בראשית ג, יג), גטלאמו נPsiש (שמות טו, ט), שפירושו המלא מהם נPsiש. ומלאו בתודק (ונריה ט, טו), פירוש כטורק המובח כמו שאמר כוויות מוכח (שם). ומי מלא חכמה (חולמים עג, י), פירוש ומוי כוס מלא. מלא חכמה (יחזקאל כה, יב), מלא הנוצה (שם יג, ג), וטלא ברכת יי או יהיה יי (דברים לג, גג), כלומר והוא טלא ברכת יי או יהיה טעל עבר מוסב לעתיד פנוי הו'zu כלומר ויטלא ברכת יי. והחEAR הסטוק זקן עם מלא ימים (ירמיה ז, יא). ויש לפרש טלו תוכך חמס (יחזקאל כה, טו), פועל עומד. וכן מלא חרגם יונתן אהטלאו אוטך חטוף. והשם מלא האסفل מים (שפטים ג, לה), מלא ביתו (במדבר כב, יח), ירעם חיים וטלאו (זהלים גג, יב), הארץ זטלאה (שם כה, א). מלא כל הארץ כבورو (ישעיה ז, ג), פירוש מה שהוא מלא הארץ מתי וצומת ורומת הוא כבورو של הקדוש ברוך הוא. ועל הרך הויה וזרעו יהיה מלא הגוים (בראשית מה, יט), ויפל מלא קומתו ארצתה (שטוואל א' כ, ב), מלא כף נתת (קהלת ד, ז). ובו'ז מקום אלף טלו הקנה שש אמות אצילה (יחזקאל טא, ח). וכן לכוון הרכבים כי הוא דומה למלי. אשר יקרא עליו מלא ריעים (ישעיה לא, ד), וכן קראו אחריך טלא (ירמיה יב, ז), כלומר לאסוף ולקבץ אחריך. ורכינו האי' זל פרש שחיא מון המלאות הטפרשים אוחם בהפניהם כלומר חסר בandal דבר, כמו שאמרו (ברכות גג, עב). לסומה סני נהיר. וכן הברו החיצים מלאו השלטים (ירמיה נא, יא). כלומר אספו אולם והכינם למלחמה. ופיו

三

כ) מליח סהומית היה בה כתו שנוצר בפטום הקטרת מליח סהומית רובע הקב (כריות וע"א).

מלט וְגַמְלָטִי מִדּו (שטוואל א' כו, א.), והיה הַגַּמְלָט נִפְעָל
טהרֵב חֹזֶל (טַלְכִים א' יט, זו). שָׁאָלִי נַס וְגַמְלָטָה
(ירמיהח טח, יט), פִּירּוֹשׁו אָם אִישׁ וְאָם אֲשֶׁר. וְגַמְלָטָה
מְלֻעִיל, וְהִיָּה דִּינָנוּ מְלֻעָעַ בַּיְהָוָה בִּינָנוּ. אֲזֹוּ יְהָוָה עֲבָרָ .
וְפִירּוֹשׁו כְּנָן הָאִישׁ אֲשֶׁר נַס וְהָאֲשָׁה אֲשֶׁר נִמְלָטָה. וַיְשׁ אָוּמָרִים
בַּיְהָא וְגַמְלָטָה נַסְפֵּח לְפִיכְךָ הָוָה מְלֻעִיל . אַפְּלָטָה נָא
שְׁמָה (בראשית יט, כ.), מְלֻעָעַ . אַפְּלָטָה נָא וְאָרָא אֶת
אֲחֵי (שטוואל א' כ, בט.), מְלֻעִיל . בַּיְהָטְלָט אַפְּלָט אֶל
אֶרְצָ פְּלָשָׁתִים (שם א' כו, א.), הַטְּלָט עַל נַפְשָׁךָ (בראשית
יט, ז). וְהַפְּעָל הַכְּבָד נַפְשָׁוּ מְלָט (יחוקאל לג, ה), בָּזָרִי. פְּעַל
וְמְלָט הָוָה אֶת הָעִיר (קָהָלָת ט, טו), בְּפָחָח . יִמְלָט אֵי נְקִי
(איוב כב, ל.), קָמְמַלְטִים אֶת נַפְשָׁךָ (שטוואל ב' יט, ו),
וַיָּקָל בְּרַגְלֵיו לֹא יִמְלָט (עַמּוֹס ב, טו), פִירּוֹשׁ לֹא יִמְלָט נַפְשָׁוּ.
וְהַחַטְפָּעַל נְאַתְמָלָטָה בְּעֹור שְׁנִי (איוב יט, ב), עֲנֵינָס עֲנֵין
הַפְּלָטָה וַיְדֹועַ הָוָא*. וְעֲנֵין אַחֲרָ קָרוּב לֹהֶה שְׁמָה קָנָה קְפֹוז
וְתִמְלָט (ישעיה לה, טו). וְכָבֵד אַחֲרָ וְהַמְלִיחָה זָכָר (שם הַקְּפָעֵיל
סָו, ז), עֲנֵין הַשְּׁלָכָת הַעֲוָר בְּלִידָה . וּמוֹהָ העֲנֵין כִּידְזִי
אֲשָׁ יִתְמַלְטָה (איוב טא, יא), כָּלָוָמָר יַוְשַׁלְכוּ וַיַּחַפְזָרוּ . וְכַנָּ
בְּשָׁרֶשׁ פְּלָט הַס שְׁנִי הַעֲנֵינִים הַאֲלֹו קָרוּבִים זֶה לֹהֶה וְהַכְּל
עֲנֵין אַחֲרָ. וְטָמֵנָתָם בְּטָלָט (ירמיה טג, ט), בְּשָׁש נְקוּדוֹת . מְלָט
פִירּוֹשׁ חַמְרָ שְׁעוֹשִׁין מְסִיר וְחוֹל . וְדוֹמָה לוּ בְּרַכְרִי רְבוּתֵינוּ וְלֹל (בְּבָא
בְּהַרְא ג, ע"א*), וְאַפְעַל נַבְעַד בְּהַזְמָלָטָה, פִירּוֹשׁ שְׁחִיקָן סְקוּם
הַקּוֹרוֹת בְּסִיד . וְאַפְעַל פִי שִׁישׁ טְפָרְשִׁים אָוֹהָוּ הַחוֹרִים שְׁהָם טְקוּם
הַגְּנָחָת הַקּוֹרוֹת, וְהַיּוֹתָר נְכוֹן, בַּיְהָא אָמָר בַּיְקָוְרִי לֹא הָוָא
חוֹקָה (שם*). וְאָם הַחוֹרִים טְקוּם הַגְּנָחָת הַקּוֹרוֹת מְלָחָסִיף
עַד וְאַפְעַל נַבְעַד בְּהַזְמָלָטָה? וְכַנָּ בְּלַשׁוֹן עֲרָבִי נִקְרָא
אַל מְלָטִי) . תַּעֲזֵד נִכְתְּבָנוּ בְּשָׁרֶשׁ עֲבָ .

מלך בחכرون מֶלֶךְ שבע שנים (מלחנים א', ב', יא.), ומלך מֶלֶךְ והשכיל (ירמיה כג, ה.), ומלך בכל אשר תאה נפער (שטואל ב', ג, כא.), המלך תחת אישיות אביו (ירמיה כב, יא.), ועתליה מלכת על הארץ (מלחנים ב', יא, ג), הַתָּמֵלֵךְ כי אתה מתחרה בארו (ירמיה כב, טו), הוא לצדך ימֶלֶךְ-מלך (ישעה לב, א), יי' ימֶלֶךְ לעלם ועד (שמות טו, יח), מלך-עלינו (שופטים ט, יד.), מלכי עליינו (שם ט, י). לפני מלך-מלך (בראשית לג, לא), ירא מלך את יי' בני ימֶלֶךְ (משל כר, כא).*, בשש נקודות. והקבוץ ארבעה מלכים (בראשית יר, ט). ונכח באלף המשך לעת עצת מלאכים (שטואל ב', יא, א). והעת מלוכה. מלוכה ואות דבר המלוכה לא הניד לו (שטואל א', י, טו). ותשקל

٤) سلاط *caementum.*

25

בלא זמנו או חסור הצלחהו מטנו בקרוב. וכן בכספי מלא
(בראשית כג, ט.), כלומר כדים שלמים. והפעל הכבדר
ואני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך (מלחים א' א, יד.),
פירוש והשלטתי. ניטאים למלך (שטוואל א' יח, כו.),
והוא קל הלט"ר פירושו השליטום. כי מלאי אחורי יי
(במדבר לב, יב), והוא קל הלט"ר, פירוש השליטה רצון הבורא
ללכת אחורי. ויש לפרש מזה וקצת מטלאים לטני טמך (ישעה
סה, יא), כלומר שליטים לו הטעסך. ויש לפרש מזה
טלאי השליטים (ירטיה נא, יא), כלומר השליטום ביחיד כלם
טלאה וערכו אוחם. מלאתך ורמעך (שטוואן כב, כח), פירוש
כשהחטלא התבואה שלך ותחבשל חן מטנה הבכורים. ורמעך
הייא התרומה שיפריש מן התבואה הרומה אחר הבכורים.
אפשר שיאמר דקעך בעבר היין היולד כדמעמן היקב.
וכן קטלאה הזרע (דברים כג, ט), וחסר הנסיך כלומר
טלאת הזרע והיא חבואה הזרע כשןחבשל. וכן היין נקרא
טלאה וקטלאה מן היקב (במדבר ית, כו), כי אין הענבים
נדרכין ביקב עד גמר בשולם.

מלח מלך במלח מלך (ויקרא ב, יג), מ"מ מלך בסגנון .
ושלא נזכר פועלו מהנוספ' זה מלך לא היטלה
נא, ז), עניין השלכת העובר בילדות . וטזה העניין כיהודי
נפעל (יחוקאל טו, ד), ידע . כי שיטים כעשות גמלחו (ישעיה
נא, ז), עניין השחתה וכלייה . וכן זבלוי מלחים (ירמיה
לט, יא), בלויים יישנים . וטזה עוז ארץ טלה ולא תשב
(שמ ב, ז), ותשכנותיו טלה (איוב לט, ז), ארץ פרי
מלח להטלה (חלהים קג, ל). פירוש ארץ גורה ומטטה שלא
חטמיה, כלומר שנורה מן היישוב . וכן ברית מלך עולם
(בטדריך יט), פירוש ברית גורר שלא חפסק . נתן מטלכה
לדוד על ישראל לעולמו ולבניו ברית מלך (דברי הימים
ב, יג, ה), ברית גורר שלא חפסק המטלכה סבינוי לעולם .
טלוות וקרוב לעניין זה הקטפים טלוות עלי טיח (איוב ל, ד).
והמלוח הוא מן העשבים הקשיים והרעים ולא יפתח כי אם
במקומות קשה דוטה להטלה . ויש מפרשין שהוא הנקרא בלו"ז
אורטינאי) . ויש אומרים כי הם צמחים מלוחים בטעטם
קעל ויקראו בערבי נאסולי). מטלחה טהור קריש (שמות ל, לה),
אמר בו החרגום טערב, כלומר שייהיו הסטמים שחוקים ומעורבים
יחד היטב . ופירש רבינו שלמה (שם) כי טזה העניין נקראו
מלח חופשי המשותות מלחים, ויראו המלחים (יונה א, ה), מלתייך
וחבליך (יחוקאל כו, כו), לפי שטח הפיכין את המים במשותות
כשנהיגין את הספינה כשהן יושבין כארם המהפק בכף ביצים
לערבעם בזמנים, וכל דבר שאדם רוצה לערב יפה מהפכו
ארבעה מלכים (בראשית יר, ט). ונכח באלא"ת המשך
באבע או בבקע . ואפשר שהיה פירוש מטלחה מעניין מלך,

¹⁾ Hisp. *hortiga*; It. *ortica* (*urtica*).

2) *ش* planta crescens in terra, in qua salsa est. Kamus.

מלך – מן שפה

טבדיל שנאמר ולא יבריל (נקרא ה, ח), אבל בעולת העוף שאמר מלך אתה ראשו (שם א, טו), ולא אמר ולא יבריל היה מלך ומבריל הראש בעצמו והגוף בעצמו.

מן מן היום ההוא ולהלאה (יוחוקל לט, כב), **המן** מן העז (בראשית ג, יא). וכך נס עלי הلم"ד למן היום הוסריה (שמות ט, יח), **למן** עולם ועד עולם (ירמיה ז, ז), **לטרכזיך עני יביטהו** (איוב לט, כט), **לטיזים סור אפרים** (ישעיה ז, יג), ולא נשא דוד מספרם לטענו שעוזרים שנה ולטטה (דברי הימים א' כו, כג). וננסו הלא"ד והם והבית נאחד כי **לטבראשונה לא אתם** (שם ט, יג), והם"ב פחהה ומשפחה בחירות. וביחסות י"ד ובחרי הנ"ז סרו מני דרך (ישעיה ל, יא). **מני** ובחרק הנ"ז מני אפרים (שופטים ה, יד), **מני מביר** (שם), **מני** **למני** אישור ועריו מצור (טיכה ז, יב), ורגשות הנ"ז באלה מפני חטיפות המלה, כי לא יהכנן בלתי דעת אם לא יולד נח בין המתים והנ"ז. ורrob השתמש במליה הזאת יחסית ברוב ובליעוה בדgesch, **מקרוב אחיך** (דברים יג, טו), **מפני י"א אלהים** (בראשית ג, ח), **מפני שיבת רתקים** (נקרא יט, לב). **ובאה ה' ערך** הארץ חמותה הרנש **מאותה, מחולך,** **מיהלך,** **מעבור,** **טראש.** וכבר בא עם החיתות ועם הריש בחירות. והכל ביארנו היטב בהקלק הראשון מותה הספר בשער הפעלים בטור הראשון. ומשנאיו **מן יקומו** (דברים לג, יא), פירוש אשר יקומו עליהם. כי מר לי מאי מקט לנ, יא), פירוש אשר יקומו עליהם. כי מר לי מאי מקט (רות א, ג), פירוש מעד אהבתכם. **מכל צורו היינו** חורה (טהילים לא, יב), **כלומר מדבריהם ומלעוניהם עלי** כל היום דחוית חורה.. **מאשר שטנה לחמו** (בראשית טט, כ), **כלומר מאשר חזא ברכה לעולם כי שטנה תחיה לחמו**, **כלומר ארץ המותיא להחמו תחיה דשנה ושתנה והוא יחן טעוני טלך** (שב). **טאל אביך** (שם טט, כה), פירוש מאל אביך בא לך זה. ורוצה מה שמספר למלחה וגשׁוב **באיתן קשטו** (שם טט, כה), אומר כל זה דחויב בא אלך **טאל אביך שיעורך** ומאת שדי שיברכך. ולא נבריות **מבההמה** (מלכים א' יח, ה), פירוש ולא נבריות העיר מהבהמה. ואני לא אצתי מרעעה אחריך (ירמיה יג, טז), **כלומר לא דחוק עצמי ולא דאנטי מוה** הרכבר שאהיה רועה אחריך ויום אנוש לא ההאות כי ידעת כי يوم אנוש יהיה לי يوم הנבואה אבל אתה הכרחות אותה. **מפני יקחו** (יוחוקל טר, טב), פירוש יש מכחנים שיקחו והם מכחנים הדיווים שטוהרים באלמנות. וכן אמר הרכבר שאר כהיא יסבירו. ויש מפרשיות לפי מה שאמר במחלת ופרשיה והכחניים הלוים בני אדריך אשר שמכו את משמרות מקרים בהעות בני ישראל, מעלי (שם מה, טו), דומה כי כשר� יכול מולקין חמתה העוף? נזהן שתי גניה בין שתי אכבעותיו והיה מותח צורה על שדי אכבעותיו, והיה מולק בזורה טמול עורף עד ש מגע לסימנים וקוץק אותן או רבן ואינו

מלך – מלך

טפלקה אחר טפלקה ושרה (איכה ב, ב), לך יי' **הטפלקה** (רבבי הימים א' כת, יא), **טפלכת כהנים** (שמות יט, ז), ותהי ראשית **טפלכתו** (בראשית י, י), לא נעשה כן לכל טפלכות (מלכים א' י, כ). **טפלבות עוג** (יהושע יג, יב),

טפלבות בשורך. **את-טפלבות** ישראל שטאל א' טו, כה). ומכל טפלות מ"ם נספה **טפלות** כשרדים (דניאל ט, א), עד מלך טפלות פרם (רבבי הימים ב' ל, ב), **טפלות** בכל משלחה (טהילים קג, יט). וכבשו ארבע טפלות (דניאל ח, כב), ולפי שהחיזו והה"א שווים באה הייד שחייא מקום הה"א בקבוץ חמותה התי'ו כמשפחה לכוא חמותה הרה"א. וכן **טפלת** נהנו בקבוץ גלויות. רוזה מפרשיות מוה **טפלת** השמים (ירמיה ז, ית), רוזה לומר לכוכב גודל שכדים. **הפעיל** והפעיל הכביד **טפלת** את שאל (שטאל א' טו, לה), **נאכלייך עליכם מלך** (שם א' יב, א). ושלא נוכר פעול **הפעיל** טמנו אשר **תקלך** על טפלות כשרדים (דניאל ט, א), נפעל עניין הטולכה ידו. עניין אחר **ויקלך** לבי עלי (נחmittה ה, ז), עניין ויתיעז והוא דומה לארכית **טליyi** ישפר עלך (דניאל ה, כה). וכן רבבי רבותינו ז"ל (ברכות נט, עב. ז), **המלך בקונך וצא**. ויש מפרשיות מוה בין חכמים אני בן מלכי קדם (ישעיה יט, יא), כמו יונתן קדם. ורבבי יונה פירש מוה למחות **טליין** (טשי לא, ג), וכן פירש מוה **ויקלך** כי אתה מתחורה באrho (ירמיה כב, טו), והחיזו נמשכת במאיר והם מושא ופחח, בלבד החשוב בלבד הרמות ולחותות **טלך** הנזול. וזה פוך לדחואים מעניין מלכה. ופירוש **לטחות מלכין** (טשי לא, ג) פירש חיון בשרש **טחה**. ופירש **ויקלך** כי אתה מתחורה באrho התרומה היה מלך והחנאה להתחורה באrho **כלומר גודל טך**. **אשר** מלך יתן מזרעך **טלך** (נקרא כ, ב), **וילך שקץ בני עמו** (מלכים א' יא, ז), שם עבודה ורה כך. וזה עכודה שמוסר בנו לכוטרים ועשין שהי מזרחות גודלות ומעבירין את הבן ברגליך בין שתי מזרחות האש. **לא תגען** (נקרא יח, כא), וזה מסירת הכותרים. **להעביר** זו העברת האש.

נעול מלין מה-**טליץ** לחci אמרתך (טהילים קיט, קט), **טליין** פירוש מה נמהקו ומה נמטרו, רוזה לומר שהיה טלייה בחזוק המתקות. ואפשר להיות **טלייה**, וכן **טלייצי** טרי בכל (רבבי הימים ב' לב, לא), **טלייך** פשעו כי (ישעיה מג, כו), ויהיה מליצי, מליציך כטו שרי, שרייך **מן** הרשך הוות.

מלך וטלק את ראשו (נקרא א, טו), פירוש יפרק אותו מטול ערוג. ואמרו רבותינו ז"ל (גচים סה, ע"ב.) כיצד מולקין חמתה העוף? נזהן שתי גניה בין שתי אכבעותיו והיה מותח צורה על שדי אכבעותיו, והיה מולק בזורה טמול עורף עד ש מגע לסימנים וקוץק אותן או רבן ואינו

מִתְנָה . וכבר בא בלא כפֶל המדבר בעדו שׁעַו מִנֵּי (ישעה כב, ד.) , נסע ונגלה מִנֵּי (שם לח, יב.) , טהָרְטֵי הַלְךָ (איוב טו, י), לעשׂות עַצָּה וְלֹא מִנֵּי (ישעה ל, א.) . ובঙג'ל הַמִּים דְּבָרֵי עֲנוּנוֹת גָּבְרוּ מִנֵּי (קהלים סה, ג.) . וכן בא עם הנסתור בלא כפֶל ובכניי עם הַא וְוּ שְׁטַחַ מִנְהָזָו (איוב, יב.) , הַמִּים סְגֻלָּו והַטִּמְמָן בְּחִירָק מַאֲכִים מִנֵּהוּ (קהלים סח, כד.) . ועם בסג'ול והטִמְמָן בְּחִירָק מַאֲכִים מִנֵּהוּ (איוב יא, כ.). כיינו הרבים בהַא וְטִמְמָן אָכְרָמִנָּהוּ (איוב יא, לד.) . ויבא בענין חוץ, אין לו מִתְנָה בָּן אוֹ בָת (שופטים יא, כ.). פירוש אין לו חז' ממנה בן או ביה . ואמר הפסורה עליו נוביל בני דן מִתְהָם ויעלו בניו כנוי דן וילחמו עם לשם וילכדו אורחה (יהושע יט, ג.) , כלומר הגובל יצא לנוי דן פחוות מהם לפיקד יצאו גילחוות עם שם . ויש בטוקום בית' מִתְחַרְתָּה השבת יניפנו הכהן (ყירא כג, טו) , כמו במחורת. שטואל א' כה, יז) , שלא יחש שדר אלוי . והשבתיך פוזנה (יחוקאל טג, טא) , מהיותו וננה . וכן יומאסר מִתְפְּלָקָה (שיטואל א, טג, כג) , מהיותו מלך . ויסירה מִתְבִּרְהָה (מלכים א' טו, יג) , מהיות גבירה . לנו ונכחידם מִגְזָי (קהלים ט, טו) , מהיות נוי . גם מִלְוָם אֲנֵי הוּא (ישעה מג, יג) , קודם הוּם כלומר קודם הוטן . בצל החשוב עמדיו מִפְּחָד בינויהם . ויש לפירש כמשמע כי פירוש מִתְפְּנֵי רצונו לומר טקדים ני שם הבא להם הוראה כמו שאמר נזרא אליהם טקדים (שם סח, לו) , מִתְפְּנֵי הַכּוֹדֵר הַשׁוֹנֵן במקרא לפיקד לך יוכילו מלכים שי (שם). ופירוש מִתְפְּלָקָה על ירושלים כמי בפי . ואפשר שהיכלך . מִתְפְּלָקָה צורי הייתי חרפה (שם לא, יב) , כלומר שהיהו מהם מִתְפְּלָקָה עוז הבורא כי דחפלי האדם בנטחה השכלה ולא יודע והזרבר עד שיתחיל לדבר . ופירוש מִתְפְּלָקָה-צורי מכל מה שעושים לי צורי הייתי חרפה לחרב (ישעה סה, יב) , לְמִנּוֹת יִמְלֹא בְּנֵי הָרָע (קהלים ז, יב) , והוא טקדים אמר (שם) כלומר מהחלרת טעה שעלה בטעמה ונגרר דבר כורש ועד ערחה מי הניד או מי השמייע כי זה יהיה לעתיד . ופירוש לא יהיה ממש עוד עול'ימים (שם סה, כ) , ימים שלא יצא שם לcker עול' ימים ולא וקן שלא י מלא ימיו . ופירוש מִתְפְּרָם לום אבן חני ב, טו) , שיטו לבכמת מהעתים שעברו טרם שם אבן ערד היום הזה . ופירוש מִתְאַזֵּן בְּמֹר יְיָ (ירמיה י, ג) , מה שאנו רואים שאין כמוך ידענו כי נдол אתה גдол שמן בוגרתו . ומטבחת בא בתם כי לא יבא על מחר ומחרה בית' השטוח לעולם וחכם עליו מ' השטוח . וכאשר הבא המלה הזאת עם הכוונים נכפלה ברוב וזה עס כינוי המבר בעד עפכו והסדרים בעדרם . ועם כינוי דחנמיא והנטזאת הנטר והנטורות יאמר לדבר בעדו מִתְהָמֵן ודgesch הט'ב השניה להבלעה נוֹן והגש הנוֹן להבלעה נוֹן מן השני הנכפל . וכן למתרבים בעדרם מִתְהָמֵן, ולנטזא ולנטזאת נפל הרגש השני מִתְהָמֵן, ואמ כהפסק הנטזא מִתְהָמֵן ברגש הב' פ' שהיה נוֹן ווֹלְחִי החסרון . ולנסחר ולנטזתת מִתְהָמֵן,

מנה ואתה תְמַנֵּה לְךָ חִילָּ (מלכים א' כ, כה) , מִנָּה
טָסֶפֶר לְכּוֹכְבִים (קהלים קטו, ד) , וְמִנְתִּי אַתְכֶם
לְחַרְבָּ (ישעה סה, יב) , לְמִנּוֹת יִמְלֹא בְּנֵי הָרָע (קהלים ז,
יב) , והוא טקדור . ורבי יונה נתבב שם . ורונגעל
גם זרעד יפנ'ה (בראשית יג, טו) , לא יספרו ולא יפנ'ו נפעל
רב' ה'ים ב' ה, ג) . והשם והמלאים לְמִנֵּי מסך מִנֵּי
עומרים בעל החשובן . בטעים וועוגב (קהלים קג, ד) , כל מִנֵּים
טכלי הניגון . והנואן רבינו סעדיה פירש אורוזו כמו מינ'ים
כלומר במינ'ים רכ'ים טכלי הניגון .

מנה וְאַתָּה תְמַנֵּה לְךָ חִילָּ (מלכים א' כ, כה) , מִנָּה
טָסֶפֶר לְכּוֹכְבִים (קהלים קטו, ד) , וְמִנְתִּי אַתְכֶם
לְחַרְבָּ (ישעה סה, יב) , לְמִנּוֹת יִמְלֹא בְּנֵי הָרָע (קהלים ז,
יב) , והוא טקדור . ורבי יונה נתבב שם . ורונגעל
גם זרעד יפנ'ה (בראשית יג, טו) , לא יספרו ולא יפנ'ו נפעל
רב' ה'ים ב' ה, ג) . והשם והמלאים לְמִנֵּי מסך מִנֵּי
עומרים בעל החשובן . בטעים וועוגב (קהלים קג, ד) , כל מִנֵּים
טכלי הניגון . והנואן רבינו סעדיה פירש אורוזו כמו מינ'ים
כלומר במינ'ים רכ'ים טכלי הניגון .

הענין מִתְהָמֵן היה לכם (יחוקאל טה, יב) . ורבי יונה השיג מִתְהָמֵן
עליו לרעתו . אף על פי שהיה מנה משקל כטו שפירשה,
וכן שלושת מִנֵּים זהב (מלכים א' יז) , וכסף מִנֵּים אלף
(נחתייה ג, עב) , אף על פי כן יש בו מניין ידוע . והטנה
הוא ששים שקלים, וה שקל עשרים גרה, כמו שאמר והשקל
עשרים נרה, עשרים שקלים, חמישה עשרים שקלים, עשרה
חמשה שקל המנה יהיה לכם (יחוקאל טה, יב) . ומה שחלק
המנה לא אלה הטעלים כי כל אחד היה משקל בפני עצמו
וכן כולם היה מנה . וכן בכל שקל יש בו מניין ידוע כמה
אונקיות יש בו, וכמה פשוטים יש בו". והנה רבותינו זל זכרו
המנה במקומות בענין שקל שהוא הליטרא במסרים מנה דבילה.

ג, ב), בשעה שטקריבון: מנחת הבקר. וכן נקראת הפלת המנחה לפי שהיא בעה עלות המנחה בערב. והוא עת נטוות השם. ואני ישוב משומם עד למנהת הערב (עורא ט, ד), ובמנחת הערב קמתי מתחנתי (שם ט, ה).

מנע אשר טגע טruk פרי בטנו (כהשתית ל, ב), טגע יי' מככוד (במדבר כה, יא), בל טגע סלה (זהלים כא, ג), כי לא יטגע מטך (שיטואל ב, ג, ג), ויאטגע נהרותיה ויכלאו טים רביס (חווקאל לא, טו), טגע בר יקכחו לאום (פשלוי יא, טו), טגע רנלק מיחף (ירמיה ב, כה), אגיד לכם לא אטגע טכם דבר (שם טב, ד), לא יטגע טוב להולכים בתמים (זהלים זה, יב), רטגענה בתוך חבי (איוב כ, ג). והגעלו בינוונע מבית נפעל אלהיכם (יזאל א, ג), אל נא תגע טהילך אליו (במדבר כה, טו), ויאטגע מרשעים אורים (איוב לח, טו), ויאטגע רכבים (ירמיה ג, ג), עניין המנעה ידע.

מנר במנר ארנים (שיטואל א, יז, ו), הוא העץ שטקפלטןזר עליו דחאור את הבנד. ויתכן כי שרש המלה ניר צו נירו לכם ניר (ירמיה ה, ג), וכן הרנים עזל ניראו והעץ הזה דומה לעץ העול. וויתן הרנס כאנסן גנדאי. וכן הרנים יונתן היהוד הארג¹.

מסס. במשס נסם (ישעה ז, יח). לפט מסרתו חמד מס (איוב ג, יד), והוא האר במקום נפעל. או יהיה חאר יונא. והשם ובחוריו למס יהיו (ישעה לא, ח).

והפעל רחכבר הגפס את לבינו (רבאים א, כה). והגעלו הפעיל וחם השטש ויגטס (שיטואל טו, כא), ויגטסו החרים (טיכה נפעל א, ד), ויגטס לבב העם (יהושע ז, ה), ויגטסו אסורי (שופטים טו, יד). וזה נס בן חיל אשר לבו כלב האריה הפטס יטס (שיטואל ב, יג, י), פיש הפטוס אדרוני אבוי ולן כן אמר חושי לא טוכה עפת אהיחופל בפעם הוות (שם יג, יז), כי מה שאמור והכיתוי את המלך לבדו (שם יג, ב), אכיך איש מלחה ולא ילין את העם, וטה שאמור והוא יגע ורפא ידים (שם) והחרדי אותו עם כל העם אשר אותו והלא יתנן, כי אתה ירעם אותו ואתם אנשי כי נגורים הטה ומרני נפש כדוב שנול בשרה, והנמס נחכאים באתה הפטושים או באחד המקומות והיה כנגול מהנה ישראל נחילה כלומר הראשונים שיפלו בהם ישא הוא מן המהובאים והגבורים אשר אותו. ואמר והיה טנה (שם) פירוש ויקראו הם אנשי דור הדיטה טנה בעם אשר אתרי אכשלום כלומר רדפו אחריהם כי הייתה המנחה בהם ונחנמ יי' בידינו, והוא נס בן חיל פירוש ושמע השומע קולם, והוא רחשומע אפילו יהיה בן חיל ולבו כלב האריה המס יטס

ובתקומות בעניין מנין במסרים (כחובות פרקי חמישי משנה א. דף ג). בחולה נובה מאותים ואלמנה מהנה, והנא מהווים. והכל אחר, כי לא נקרא הפטשקל מהנה אלא מפני המספר הירע שכוכבי בתקומות מהנה אלו קריין ליטרא לעשרים וו'. וטוה עשרה מנינס (בראשית לא, טא), פירושו פעמים ולפי שהם מנין נאמר בויה הלשון. פועל וענין אחר אשר טעה את מאכלכם (דניאל א, ז), וליות עמל מנו לי (איוב ג, ג), יטנו יי' רג גדול (יינה ב, א), ויטנו להם הטלך (דניאל א, ה). חפר ואמת מן ינערחו (זהלים סא, ח), צווי חסר כמו צו אח בני ישראל (ויקרא כה, ב), ומשפטו טעה כלם עניין המונה ומוחנה. והשם קנה למיטה היה למנה (שם ח, כט), פירוש מיטה ומלח. מנה אחת אפים (שיטואל א', א, ה), טעת שעליים (זהלים סג, יא), טעת חלק וכוסי (שם טו, ה), וטשלח מטורה (אסתור ט, יט), את תטראquia ואת מניה (שם ב, ט), עניין מחות וחלקיים. ובא בתשלומו טיענות הלויים (נחמיה יא, י), מניות המטרורים והשערים (שם יב, טו). וכחותורה היד באל"ף מניות התורה (שם יב, מד), פירוש חוקי הכהנים שזורה התורה. ובאו סטויים בקמצ על רך הפטורה להקל הקראית כי היו ראוים מניות. מניה רחפה בחיקך כמו צרקות, ברכות בספק. ובא השם מבלי פון הא ויקראו בית ישראל את שמו פון (שיטואל טו, לא), וימנה לא מנעת מפיהם (נחמיה ט, ב), והוא בקהל צו, קו לפי שלא יתעו לו שם קראו לו פון, כלומר מיטה ומלח מאת השם יחברך. וקרוב לה העניין מטיעם על חבלים (רבבי היטים א', ט, כט). אשר מנה שור הסריסים (דניאל א, יא). הרנים ויפקד שר התבחים ומני רב קטולאי².

מנחה ויכינו את הפטחה (בראשית טג, כה), אל תפן אל טנקתס (במדבר טו, טו), המלה הוואר אומרים כי הפטס שיש. וירצין לומר כי הפטס נספה ושרשו גקה והוא הקروب לעניין, כי עניין מנהה מעניין גקה כמו שנקרה נס כן אַרְבָּה טענין ארח. אבל לא נוכל לומר האמת פנוי הקוץ שלא מצאנו בטקרה. ולמה שנגהנו לקרויא במשנה מנהות בשוא החות הפטס דומה כי הפטס שרש. כמו שהאמיר פון גבעה גבעות כן האמור פון טנקה שרש, כמו שהאמיר פון גבעה גבעות כן האמור פון טנקה מנהות. ואם היה הפטס נספה היה ראי לומר מנהות בחירק החות הפטס כמו טענאה, מצחאות וכן מתחקה, מתחאות. ונקרה עולת הערב מנהה. הקטור את עלות הבקר ואות מנהת הערב (מלכים ב, טו, טו), מטהות כפי מנהת ערבית (זהלים קמא, ב), וייה בעלות הפטחה ייגש אליהו הנביא (טלבים א', יט, לו), פירוש בעות עלות המנהה. וכן אמר לעולת הבקר מנהה. וייה בבקר בעלות הפטחה (שם ב,

¹ Numerorum XIX, 2.

² Judd. XVI, 14.

¹ Genesis XL, 4.

על קיושה השם וולתם הרבה . וכן אמרו במשנה (אבות פרק א, משנה א). טsha קבל רורה פסניא ומשרה ליהושע . וחרגם ויתנהו יי' אלהינו וטיריה³, וחרגם אשר מן צרייך בירך דמסר שנאן²).

מעדר ולא מעדר קרסלי (שמואל ב, כב, לו), לא תמעדר אשורי (חליבת לה, לא), ובוי' בחתתי לא אמעדר (שם כו, א). והפעל הכביד ומתניתם תמיד עטעד (שם סט, כד). ושפרשיות מה ובה עמראת להט הפעיל כל מותנים (חווקאל כט, ז), על דרך ההפעך . והרצאר לנכה טלא נור פועלו מהרנש ורגל מועצת (משל כי, מועצת יט). או היה השורק חחת החולם וייה פועלה מתקלן . והשם נבען למווערי רג'ל (איוב יב, ה), כלם עין השמטה מזער הנוף לנפלו . וחרגם ולא מעדר קרסלי ולא אודיען רוכובי⁴).

מעעה מעי מעי אוחילה (ירמיה ד, יט), על כי מעי טעי לМОאב בכנו יהמו (ישעיה טו, יא), מטעי הרנה טעה

(וינה ב, ב), וצצאי מעיך במעוטיו (ישעיה מה, יט), האחד מהם מעי בפלס קלוי . פרי, טבי, אבל במעוטיו הוא מטשל אל אחר האחד ממנו מועצה, ופירשו וצאצאי מעיך בפאתי מעי הים והם הדנים . ואמר כן על דרך וירנו לרוב בקרב הארץ (בראשית מה, טו). ומעים ידוע בדרכי רבתינו זל חולין ט, ע"א). בא ואב ונטל את בני מעים . והוא כולל האברים הפנימיים הריאה והלב והכבד והדקם, ונגהנו קרייהם

מעיים בלשון שנים טפני הרים שהן כפולים ומוסכין . וכן הריאה היא חי ערוגות . ומה שאמר המו מעי לו (ירמיה הריאה היא חי ערוגות . ומה שאמר המו מעי לו (ירמיה

לא, ב), המו מעיך ורחתיך (ישעיה סג, טו), והוא אומר על הלב שהוא בעל המחהבה ולן חנון והטימה וולתו וכן מטקה נקודות . ומשקל אחר לחקר מטקה (משל גג, ל), למני רכבים⁵. ותורחך בתוך מעיך (חלים מ, ט), כאלו אמר

מעיך חטמו (איכה א, ב), יתכן על הלב כמו שאמור נהף לבי, כי הלב הוא כלל המעדים . ואמר המו מעיך בערך רבים לפי שהלב עיקר המעדים תלה המעדים בו כי הוא עיקר חי הנופף אף כי האברים הפנימיים הסטומים אליו. אבל עיקר חמי חטמו (איכה א, ב), יתכן על הלב כמו שאמור

מעיך חטמו (איכה א, ב), יתכן על הדקון ועל שאר המעדים

נעהן לנטף-טעל בי' (כדבר לא, טו). והנפעל

מספר לנטף-טעל בי' (כדבר לא, טו). והנפעל

ונפער מאלפי ישראל (שם לא, ה). עניינים עניין

הנণינן בכל לב וההשומה בראשות אחר זה ברב רוברים

הן בנוף הארץ עצמו . ורכותינו זל הרגלו הרבה בוה העניין

נתינה האדם עצמו בכל לב במקומות סכנה באמרים (ברכות כ,

ע"א). כמושר עצמו למיטה, ראשונים שהיו מוסרים עצמן

מעוות קונוּת, וולת והרבה מה שכור בוכר הפטבע.

¹) Deuter. II, 33..

²) Genesis XIV, 20.

³) 2. Samuelis XXII, 37.

⁴) Genesis XXV, 24.

לקולט, ולטה? כי ידוע ישראל כי גבור אביך ובני חיל תפטע אשר فهو . והשם תפטע יהלוך (חולמים נת, ט), והח'נו נספה והוא בשקל תכל עשו (ויקרא כ, יב). ובכח' נספה **הטפים** בקדח אש **הטפים** (ישעיה סדר, א), היהה ראה הפטע' להרגש לתסרון הכלל, ופירשו האש הפטע' כל דבר. והאחד טמנו הטעם כמו חטם . ופירש רבי יונה לפעם מרעה חסר, פעול יוצא . והנכוון שהוא עומר . וכן פירשו אמר על מה שאמר למללה בחרטומו על הבירוי אמר בעבור מי שהוא נסם ונתק ביסורין יותר מרעה אומרים עליו כי חסר ויראה שדי יעוב תען כו' באו עלי' היסורין . היהה לפעם (איינה א, א), לפעם עבד (בראשית טט, טו), שורי מטפים (שמות טפה, א, יא), ידוע . מפטת נדבת ידק (רכבים טו, י), חרגם די מחפרו נטפת חסונה¹).

הפעיל מפה הטעמו ארץ לב העם (יהושע יד, ח), כטו שלול תפטע יהלוך (חולמים נת, ט), בדמעתי עריש אטפה (שם ז, ז), וגטטע כעש חמודו (שם לט, יב), עניים בעין מפס וירוע . וכחוב רבי יהודה כי הטעמו בא על דרך ארמית אשותיו חמרא (דניאל ה, ג). וכן עשו בכל תגמולו עלי' (חלים קטו, יב) שנחנו בו על דרך קדוזי הטעמו בש רק הוו' כמו גטו רג'ל (שם עג, ב), וכבר כתכנו דקרווק בחלק הדרוק בשרשו².

מספר פסק בקרבה רוח עוועם (ישעיה יט, יד). עין ערבות ובלבול . וכן בעניין המתו שהוא תערובת המים עם היין מטקה יינה (משל ט, ב), ושתו בין מטקה³ מטקה (שם ט, ה). והשם מלא מטקה (חולמים עה, ט), כשהש מטקה אחר לחקר מטקה (משל גג, ל), למני מטקה (ישעיה טה, יא). וכחוב רבי יונה בוה השרש כאחד מהפנימים כל אבן יקרה מטקה⁴ (חווקאל כה, יג), ככלומר מטקה נקודות . ומשקל אחר לחקר מטקה (ristol גג, ל), למני מטקה (ישעיה ה, ה), ואף על פי שוה בסט' וזה בשין אחר הם, ככלומר נהרכך היא מאכנים יקרים .

מספר לנטף-טעל בי' (כדבר לא, טו). והנפעל נפעל ונטקו מאלפי ישראל (שם לא, ה). עניינים עניין הנণינן בכל לב וההשומה בראשות אחר זה ברב רוברים הן בנוף הארץ עצמו . ורכותינו זל הרגלו הרבה בוה העניין נתינה האדם עצמו בכל לב במקומות סכנה באמרים (ברכות כ, ע"א). כמושר עצמו למיטה, ראשונים שהיו מוסרים עצמן

¹) Deuter. XV, 8.

²) טבלן קלה, ע"ב. כחוב רבי יהודה כי הטעמו בא על דרך לשון ארמי וכו' ורבי אחוי רבי משה ולב כחוב כי הטעמו לשון יחיד והוא על משקל הפקיד, הפטעד והוא תמותת הה'א למ' הפעל והי'ד למשן .

תורה (חלהים קל, ד), לפ"י שידעו בני אדם כי בירך נח העונש יידעו כי עפק הסליחה הנה אם חטא ישובו אליך ויואו מנק שלא יוסיפו לחטא כדי שלא חענישם ואם ישובו חסלח להם. וכבר כחבי פירוש הפסוק בשרש ירא פירוש אחר. והלט"ד במלטענו כמו בית בעבור. ולא יוחנן לומר אוחם מכלי הלט"ד ומכלי הבית. יוחנן לוטר כי שרש למטען ענה כי פירושו כמו עניין שהוא הסיבה והעליה.

מער במשמעות אשר בשורה המכפלה (בראשית טט, ל), מענה אל מערות ערלים (שמואל א' כב, א), אוח המערות ואת המצדות (שופטים ו, ב), חפרות החת-הארק. והביא רבי יונה בשרש הוּא במער איש ולויות סביב (מלכים א', לו), טפערה נבע (שופטים כ, לג), והנני עתיד לפרש בשרש עריה בעורת האל.

מץ' מצה תהיה (ויקרא ב, ה), ה"א ליקבה, פצחות פצ תאכלו (שנות יב, טו), ידוע. ורבי יונה הביאו בוה השרש כמשפטו באלו הטלות הספקיות. ואפשר ששרש המילה הוא נצח כמו פשה ומריבה או יהיה שרשת פצץ. **מצץ** למתן המתמצז והתענוגת מזוין כבודה (ישעיהו, יא), עניין המתמצזה ידוע. וכבר כחבי כי אף הפטץ (ישעיה טו, ד) בשרש מץ'.

מצא מצא חן במדבר (ירמיה לא, ב), ולא מצאה הиона טנוה (בראשית ח, ט), אם הנדר תנידן אותה לי שבעת ימי המטהות וטצאותם (שופטים יד, יב), ויאמר לא טצאתיך (בראשית לח, כב). במצאים אותו (שם לך ב), נתקד טומו להרחב על האל"ף. כי מצאי מצא חיים (משל ח, לה), כי חיים הם לנצחיהם (שם ר, נב), ושירים לנצח רדעת (שם ט, ט), ומוצא אני מר מטמות (קהלה ג, כו). אין בשורה מציאות (שמואל ב', ית, כב), נחה האל"ף בנצח את שלום (שיר השירים ח, י), בחירות האל"ף בתנועה. ויפורש אין בשורה מזאת און הבשורה מזאתה לך מקום עתה שהבשר היום הזה. ויונתן תרנוט לית לך בשורה תחתה שאבנה היום הזה. ורבי יונה מזאתה מזאתה לך מקום עתה ויטבל טוב (משל ג, ד), מצאת חן בעני (שנות לג, יב), ויטבל חן ויטבל טוב (משל ג, ט). ויטבל חן בעני (שנות לג, יב). ויטבל ומצאו מרגנו לנפשכם (ירמיה ו, טו). זה הצרתי להם ומצאו ימצאו (שם י, יח). פירוש לסען ימצאו צורות רבות ויאמר כל אחד אויל לך שברי ונור (שם). ועוד אני עידר לפניו בשרש צור. את כל הנצחאות אותן (ויהשע ב, כג), פירוש הקורות המזאות אוחם. אם את כל דני הים יאוסף להם ומציא להם (בדבר יא, כב), פירוש ומציא להם. או יהיה פירושו ויבזק להם. ופירוש בו אדוני אובי של כן, כי כאשר ההאו חאו דאן ובקר היה להם הרבה, אך לא היו יכולם לאכול כבניער שביאו לחם צודע בעבר וריקת הדם והקטר תלכיס ואיתוריהם כמו שכחוב איש איש בני ישראל לנו (ויקרא יג, ג – ה). ועוד אם לא היו בני

וכן חרגנס יונגן בפרוזדוריהם והם אבני החול שם פרודורו קטערז.

מעט הון מהבל ימצעט (משלי ג, יא), אל ימצעט בצעט (ירמיה ל, ט). והשם מצעט מים בכלי (מלכים א' יג, י), הלא מטען ימי וחדל (איוב י, ב). במעט שכב (בראשית כו, י), במעט נתיו רגלי (חלילים עג, ב). המעט מבם (במדבר טו, ט). אבל למקדש מטען (יחזקאל יא, טו), הוא רזואר כי למקדש קמוח ואניינו סטוק ומטען חאר לו. ובן הקבוץ יהיו ימי מטען מטען (חלילים חט, ח), על כן יהיה דבריך מטען מטען (קהלת ה, א). ומשקל אחר השם ולפי מעט הטענים (ויקרא כה, טז), או הוא טקו. והפעיל הפעיל הכנדר ובקטנטנות לבaltı ררות בנויים (יחזקאל נט, טו), ובקטנטחה אתם (ויקרא כו, כב), במעט מקנתנו (שם כה, טו), פנו במעטני (ירמיה י, כד), הרובה ובקטנטנות פועל (שמות טו, יז). וכבר אחר וכטלו הטענות כי מטען (קהלת יב, ג), והוא יצא כמשפטו. ופירוש כי מטען הטעינה כלומר שלא יוכל הטענים לשחוק ולכטום הטעיל כי אם מעט.

معد ומטעה וכותות (ויקרא כב, כד). ולא נזכר פועלו שמה מעצבי שריהון (יחזקאל כג, ג), עניינם עניין העשי בעניין הסחיטה. ופירוש בטעז שבייזו מועבין ביר. וחניתנו מועקה בארץ (שמואל א' כו, ז), פירושו חקעה. **מעל** מועל מועל בחרם (יהושע כב, כ), מועל האחرون שהוא פחו כלו ומועל הוא שם. גם הראשון הוא מועל מפני סטיכותו לשם שהוא מועל. אבל הראשון הוא חציו קמוח שהוא פועל עבר. ורבי יהודה כחבי כי הראשון טרע ולא מסאנונו אנחנו כן בספדים המרויקים, ומעליה מועל ביה"י (ויקרא ה, כא), כי תטעל מועל (שם ה, טו), במשפט לא יטעל פיז (משל טז, י), כי הפריע ביהודה וטעל מועל ביה"י (רבי הימיטים כי כת, יט), ומועל הוא טקו. ואפשר שהוא פועל עבר בshall ולא יכול יוסוף (בראשית טה, א), כאשר כחבי יונה, עניינם הכחש טעל והשקר. חשן ואפוד ומעיל (שנות כה, ד), ומעיל קטן תעשה לו אמו (שמואל א' ב, יט), כי כן תלבשנה בנות המלך הכתולות מעילים (שם ב' יג, יח), הוא לבוש נכבר. אבל מעילים הנגידים הנה איןן כחכונת המועל הכהוב ביהודה, כי זה היה כחכונת הנטונה כמו שאטר עליה כחונת פסים (שם). ויונתן תרגם מעילים כרכותין, וכן חרגנס אבוד בדurdות דביך].

למש מען למשן אשר יביאו בני ישראל (ויקרא יז, ה), למשן אנשיו (שנות טז, ד), למשני ולמשן דור עבדי (ישעיה לו, לה), לא למשנכם אני עשה (יחזקאל לו, כב), עניינם בעבר. ופירוש כי עמד הסליחה למש

המְצָדֹת (שופטים א' ב.), במדבר בְּמִצְדֹות (שמואל א' כג', יד.), יבאהו בְּמִצְדֹות (יהוקאל יט, ט.). וכן בא במתוך מִצְדֹות סְלֻעִים מַשְׁגַבּו (ישעיה לג, טו), בְּמִצְדֹות עֵין גֶדֶן (שמואל א' כה, א.), ומשקל אחר ובנה עליה מְצֹדִים גָדוֹלִים מִצּוֹר (קהלת ט, יד). כל אלה והודוטים להם הם עין המנளים הגבויים והסלעים הרטימיים. ומה שאמור ויישטע רוד וירד אל הַמִּצְרָה (שמואל ב' ה, יג), נראה כי היה בסלע החוא מערה כי ימצא מערות הרבה בסלעים. או המקום שהיה דוד דרך בו היה נבוה מהמזרחה וכן נִיעַלּוּ אֲחָם עַמְקָעָם עַכְרָבָר (יוושע ז, כד), נִירְקָתִי עַל הַרְבִים (שופטים יא, לו), כמו שפירשנו) ואין יותר כמו וועלך כאשר חשב רבינו יונה, כי לא מצאנו שחי טלית במקרא זה והה בוגר ות שיעשו שלום ביניהם פעם אחריו ועלה זה אצל וזה או ירד זה אצל זה.

מצה שתית קצית (ישעיה נא, יג), אך שמרי ימוץ ישתו (תהילים עה, ט). וימץ טל מן הגזה (שופטים א' לח). והנפעל ונמצאה דמו (ויקרא א', טו), ימץאה אל נפעל יסוד המובח (ויקרא ה, ט). ומילא ימץוי למו (תהילים עג, י), פירושו כי כוס מלא. עינים ירע בעין המציצה. **מצח** על מצח אהרן (שמות כה, לח), התם כפרי, מצח מצחה חוק לעמת מצח (יהוקאל ג', ח), על מצחות האנשיים (שם ט, ד). ידע. ומצחת נחשת על מצח רגליים (שמואל א' יג, ו), טם של נחשת וקוראו מצח שהיה כדמות המצחה שנשאות על מצח הנערות.

מצרים כל רופיה השינה בין הפתאים (אייכה א', ג), מצר הכלומר בין הנדרים, גדר מוה ונדר מוה שלא יוכל לנום אינה ואנה. וכסתוק ומצרי שאל מצאוני (תהילים קטו, ג), כתו מזמנים זמני. ואפשר שהיה הנפה מהם מן הפתא (שם קיח, ה), ויאמר מן מצר פאים כתו מן עגב ענבים אלא שוה מן הרנושים. או היה מן הפער שיש אחר יציר או צער כתו שכך בשרש יצער. וכן בדברי רבותינו זיל (בבא בתרא כי, ע"ב), אילן הסטוק לפרט. טפרים החזיב לו (שם סא, ע"ב). ודומתה כי דעתם שהם שרש עלייה מפוזות לכלדה. יי סלע ומצורתי (תהילים ית, ג), כי אמרו (שם סב, ע"א), מצר לו טצר ראותן ספר אחד. והכן להיות שרש טפרים צער. וכן מצר שאל מצאוני בפלת מטמי ממי שם מטמייך (איוב לח, ה).

מוקק נַטְקוּכְלָ צָבָא הַשְׁמִים (ישעיה לה, ד). ובם אנחנו נפעל גטמים ואיך נחיה (יהוקאל לג, י), יטקו בעינם (ויקרא כו, לט), ילטונו תפוק בפיהם (ויקרא יד, יב). והפעיל הכביד תפוק בשורו (שם). והשם תחת בשם תפוק יהיה (ישעיה מק ג, כד), ופירושו כי הבשם טנק הבשר ומעמידו והנה מק

כשר ביתו טהורים לא יאכלו טמנוי) כמו שנחוב אשר האכל בו טובח השלמים אשר ליל' וטמאו עליו ונברטה (שם א, ב). אמר בשעה אם אזן ובקר ישחת להם שיכלו לשוחט בכל מקום ומצא להם, באמצעות יספיק להם, כי הרבה אזן ובקר להם, וכן אם את כל הדין הים יאוסף להם יספיק להם אבל אם זה לא יהיה אך יאכלו בשער שיספיק להם? ענהו הקדוש ברוך הוא היד יי' תקצר (כמדבר יא, כג), אני אחות להםبشر שיספיק להם וולת אזן נפעל ובקר ודנים. וכן הנפעל בעין הספק ואל ארץ גלעד ولכון אכיאם ולא ימצא להם (ויקרא י, יא), אף על פי כן לא ימלט מוה העניין. את כל אשר מצאתם ברור (שמות ית, ח), וממצאו רעות רכבות (דרכיהם לא, יג), וממצאו עון (טלים ב', ט), האלהים יצא את עון עבדיך (בראשית טה, טו), ולא ממצאו להם כן (שופטים כא, יד), ואם לא מצא מצאה ידו (ויקרא כה, כח). והשם על זאת תפלל כל חסיד אלקך לעת מצא (חהללים לב, ו), והפירות על רוחך הרשו יי' בְּמִצְאָיו (ישעיה נה, ו), והנפעל ולא נמצאה חרב וחנית (שמואל א' יג, כב), כי נמצאי בעמי (ירטיה ה, כו), כל נמצאים אסרו יהדו (ישעיה כב, ג), פירוש הנמצאים בך. נמצאים בשונן (אසחר ד, טו), בשוא הדרי' במטקל אחם נטמאים (יהוקאל כ, ל), נתקאים במערה (יוושע י, יז), אשר ימצא ארתו (בראשית מה, י), אם מצא תפיא בידו (שמות כב, ג), לא ימצא לנו הדר (יוושע יו, טו), הפעיל רפה לומר לא יספיק. והפעיל הנבר וכארח איש ימצאנו (איוב לד, יא), והנה אנכי ממציא את האדם איש ביר רעהו וביד מלכו (ויקרא יא, ו), ולא מציתך ביד רוד (שמואל ב', ח), בא על רוח בעל הה'א בחמותה האלף בה'א כמשפט. ואת העלה מציאו אליו לנתחיה (ויקרא ט, יג), כלם עין המציאה והוא עין הומנה. ולפי העין הזה נוכל לפרש אין בשורה ממצאת (שמואל ב', יח, כב), מודמתה, ככלומר לא יודען לך שכר בואה הבשורה.

מצקה מצד ורוד או במצקה (רכבי הימים א' יא, טו), וילבד דויד את ממצאת ציון (שם א' יא, ה). וכל צביה מצקה וממצקה (ישעיה כט, ז), בחולם, ופירושו כל הוצאות והכנסים עליה מפוזות לכלדה. יי סלע ומצורתי (תהילים ית, ג), ישב רוד במצקה (שמואל ב', ה, ט), על שן סלע ומצורה מצד (איוב לט, כח). והקבוץ לבית מצדroot (תהילים לא, ג), ומבליה הה'א וישראל רוד במצד (רכבי הימים א' יא, ו), החול הטע נטמי מטמי (ישעיה סה, יא), כי היו ראיות להרגש כמשמעות. והקבוץ בלשון נקבע את המערות ואת

¹⁾ In edd. Venet. hic legitur:

עד שיביאו לפתח האל טוער בעבור ורicket הדם
error manifestus, quem nos non recepimus. Deest
etiam editione Neap. et uterque codice.

(בראשית טו, ד). ווהפעל הכבד אָקְרֵר בכבci (ישעה פועל כב, ד), פירוש אמרור נפשי או השומעים. נימרוו את חייהם (שמות א, י). וכבר אחר כי קבר שדי ל, (רות הפעיל א, ב). ובקטר עליו בקהטר על הבכור (וכראה יב, י). וענין אחר בוה הפעיל אל קבר בו (שמות נג, כא). ולפי שנקשר עם ביתו הוא עניין תפריר. והנפעל בענין אחר וריחו לא נטר (ירטיה מה, יא), עניין לא נתחלה. וכחוב אדוני אבי ול מודה. ארדה כל שענות על טר נפשי (ישועה לח, טו). קלומה אשעה כל ימי על שהחלת לי שהוסיף לי בשנותיו. ואמר יי' עליהם יחו (שם), ככלומר עחה ידעתי כי על השנים הקשובות לבני אדם ברצונך הוסיף על ימיהם נטו שהוסיף לי. וכבר כחובנו בו מרגום יונחן בשרש דיה. וענין אחר שיטי לך טרוראים (ירטיה לא, כא), הם היזונים מן הרלי אל הבור נשמעלים הרלי מן הבור טר לפוי שנופל מגובה*. מר מרר טר נפש (שמעון א' כב ב), כי טריים הם (שמות טו, כב), צעקה גדרה זטעה (בראשית כו, לד). טרה כלענה (משל א, ד). ובא האלף התרותה הה' קראנו לי טרא רוח א, ב), והוא טרת נפש (שמעון א' א, י). כי טר לי טאר מכם (רות א, יג), כי רע וטר עובך את יי' אלהיך (ירטיה ב, יט), אך כי טרה נפש כל העם (שמעון א', ו), פעיל עבר כי הוא מלעיל בשני פשטים. וגם כן כי טר לי, פעיל עבר לפי שהוא פתח. או יהודים שם ולחוי תאה, אף על פי שבתאי פעל הכל מזאנו פתחים מעתים הם. וכן על טר נפשי (ישועה לח, טו), פעם ככלומר על שהאלת טר נפשי. וכן חרם יונחן דואס על חייו ושובי טטר נפשי. וכן הנה לשולם טר לי טר (שם לח, יג). טרה והשם עם הה' האנקבה מרת, וכסתוק לב יודע טחת נפשו (משל א, י), והריש דנושה. והביא רבינו יונה עם זה מלת רוח (בראשית כו, לח), והוא ראוי להדגש ולהחtip הטעם, והנכוון שהוא טרש טרה. והשם במחלום טרור. טרור והקבוק על מצות וטררכם (גדנבר ט, יא), השבעני טרוריות וטקל אחר בכיכי טרוראים (ירטיה לא, טו). והחזר טריריים וקטב טריי (דברים לב, כד). בטרירויים יום (איוב ג, ה). פירוש נטו אוחם שם טריי יום וקשי טול יהיו טבעיים אותו הימים בקהלת. ויש בערשים כי היב' נספה נטו בחצות הלילה (שמות יא, ד), בטפיגי נבול (הושע ה, י). טרר תענין וקטב טריי חזק החום הרומה לסם המות. וטקל אחר זטטר לילרטו (משל יג, כה), בפלס טקס. וטקל נפעל אחר כי ישבעני טרוראים (איוב ט, יח). והנפעל יטרא שבר לטחיו (ישועה כה, ט), בפלס נתקל גברחה בעינה

* סpra rad.

הפרק. שרשם בטק יהיה (שם ה, כד), ובכרכי רבותינו זל' (שבט פרק ט, משנה ג, דף ג, ע"א), טק ספרים, והוא מה שנתקב ממהם.

טקל מקל טקל שקד (ירטיה א, יב), טקל תפארה (שם מה, יג), ובבקטקל יד (חווקאל לט, ט), אלה בפרי. טקל ובפתח טקל לבנה (בראשית ל, לו). וככינוי ובקבוק נפל חרבש כי בטקל עכרת (בראשית לב, יא), וטקל זינדר לו (הושע ד, יב), ויצג את הטקלות (בראשית ל, לח). ואפשר שהחיה הטללה הואה טכלי הנון והטם נסفة.

טר מר בטרא טרלי (ישועה מ, טו), כתפה הנולח טן הדלי. ויתכן שרשם הטללה הואה טר מעני ויתטרטר אליו (דניאל ח, ז), שחווא עני הנבאות. ולוח העני נקראת הטללה הנופלת מן הרלי אל הבור נשמעלים הרלי מן הבור טר לפוי שנופל מגובה*.

טר מרר טר נפש (שמעון א' כב ב), כי טריים הם (שמות טו, כב), צעקה גדרה זטעה (בראשית כו, לד). טרה כלענה (ristol א, ד). ובא האלף התרותה הה' קראנו לי טרא רוח א, ב), והוא טרת נפש (שמעון א' א, י). כי טר לי טאר מכם (רות א, יג), כי רע וטר עובך את יי' אלהיך (ירטיה ב, יט), אך כי טרה נפש כל העם (שמעון א', ו), פעיל עבר כי הוא מלעיל בשני פשטים. או יהודים גם כן כי טר לי, פעיל עבר לפי שהוא פתח. על שהאלת טר נפשי. וכן חרם יונחן דואס על חייו ושובי טטר נפשי. וכן הנה לשולם טר לי טר (שם לח, יג).

טרה והשם עם הה' האנקבה מרת, וכסתוק לב יודע טחת נפשו (ristol א, י), והריש דנושה. והביא רבינו יונה עם זה מלת רוח (בראשית כו, לח), והוא ראוי להדגש ולהחtip הטעם, והנכוון שהוא טרש טרה. והשם במחלום טרור. טרור והקבוק על מצות וטררכם (גדנבר ט, יא), השבעני טרוריות וטקל אחר בכיכי טרוראים (ירטיה לא, טו). והחזר טריריים וקטב טריי (דברים לב, כד). בטרירויים יום (איוב ג, ה). פירוש נטו אוחם שם טריי יום וקשי טול יהיו טבעיים אותו הימים בקהלת. ויש בערשים כי היב' נספה נטו בחצות הלילה (שמות יא, ד), בטפיגי נבול (הושע ה, י). טרר תענין וקטב טריי חזק החום הרומה לסם המות. וטקל אחר זטטר לילרטו (ristol יג, כה), בפלס טקס. וטקל נפעל אחר כי ישבעני טרוראים (איוב ט, יח). והנפעל יטרא

שבר לטחיו (ישועה כה, ט), בפלס נתקל גברחה בעינה

הטם לתחפורה. ופירשו ובתמורה החרוזלים חלן עני, ככלומר באמת החותלים אינם עmedi אבל בתמורהם חלן עני ואני שומר הטיר האמת שהיא בתמורה החותלים. ונבר פירושתי בו פירוש אחר בשושן קהיל וברשות לנו. כולן עניין שנוטה וחלוף הרבר והתוצאה. ומן העניין הזה תרנש יונתן על הארץ טריטים (ירמיה ג, כא), על ארעה דעתם סרבון. וממן העניין הזה את עני ישראל מרה מאור (מלכים ב' יד, כו.), ככלומר משחנה מאור ומתחלה. ומתוּת לא יעלה מזורה על ראשיו (שופטים יג, ה), הוא החער.

מרה זימרת על השחין ויהי (ישעה לח, כא), ענן בחישה והחול. וכן מרות אשך (ויקרא כא, ב), טריז שנטרחו אשכיו ונטענו.

מטרט ואמטרטה מטער ראשיו (עורא ט, ג), ואבה מהם אגשיים ואמטרטם (נחמיה ג, כה), ולהי לטריטים (ישעה ג, ו), וכל בתף טריטה (יחזקאל בט, יח). והנפעל כי יטרטט ראשיו (ויקרא יג, ב). והחדר ממה שלא נוכר נפעל פעולו טהרגוש אל גוי מטער וטערט (ישעה יח, ב), על מטרט משקל והסנה איננו אבל (שמות ג, ב). ענים נפילת השער או עור הבשר או עקיתו. ובענין המריקה והעבותה ההלחה הרבה הוחהה וגס טריטה (יחזקאל כא, יד), לטבח טריטה שם כא, לג), ויתן אתזה לטריטה (שם כא, טו). והפעל בן הכלב נחתת טטרט (מלכים א', ג, מה). ושלא נוכר פעל והוא טרטה שם כא, טו). והטיה בהם דגשה לתחפורה.

מטרץ וחבל גטרץ (מיכא ב, י), מהגטרץ אמרני נפעל יזר (איוב לו, כה), קללה גטרצת (מלכים א', ב, ח). והפעל הנבד מה יטהיץ כי תענה (איוב טט, ג). הפעיל ענים חזוק ותוּת.

מטרק טרקו הרמחים (ירמיה מו, ד), נחשות טריק (רבבי היטים ב', ה, מו). ושלוא נוכר פעל ברע (פסלי כ, ל), ענן המריקה ידע. ופירוש וטריק וטרף. כטמים שטרקוו ישטפו דהיב. וברברי. רבתינו ויל (ובחים צו, ע'א). מריקה בחפות ושתפה בזונן. ומקצתם אסרו מריקת ושתפה בזונן והגעלה בחמן. ומרוה נקרא לקישוט הנשים הטרוק לפני שהוא טריך והמת הכשר וטנקה ונגנו תטרוקין (אסתר ב, ג), ובתטרוקי הנשים (שב כ, יב). וכן נקרא לטים שנבעל בכם חכר טרק לפי שיש בו מרכיב הכשר. ואת גטריך טפוק (שופטים טרק ו, ב), גטריך פגלים כליהם (ישעה סה, ד). *

משש איילו יטשניא אבי (בראשית כו, יב), ודרוק פעל גנזה נא ואטשך בני (שם כו, כא). כי היהرأי להרגש. והפעל הכלב כי מטשך את כל כל (שם לא, לו), עניין הפעיל המשוש ידע. ויש לפרש מוה יטש חשן (שמות י, כא).

פרולא. אלא שירחנן שהיה הפרש טעם ביןיהם שידיה האחד גודל מחבירו או משונה בעשייתו. והකוץ נוגש גתפוניות ובלי הבהיר לעצים (שיטואל ב', כר, כב), וגטפונאים לעצים" (רבבי היטים א', כא, גג).

מרד וنم בפלר נבוכדנאצ'ר טרד (רבבי היטים ב', לה, יג), ושלש עשרה שנה מטרדו (בראשית יר, ד), פירשו ובשלש עשרה שנה. ב"י אל טטרדו (כטרכ' יד, ט), ואונטו אל טטרדו (יהושע כב, יט), המה הוא גטרכ' או ר (איוב כה, יב), ככלומר שרדים באור ואינם מכירים אותו. ויתחנן לפרש כטרכ' או ר הם נספה ושרשו גרד ופירוש המה היו בירירות האור ככלומר לערב ילכו ובחשך מרד לחזור בקיום הבתים. והשם אם במרד ואם במעל (יהושע כב, כב), בשש נקודות. ומשקל אחר בו נערת טרידות גטרכות (שיטואל א', כ, ל). ענן אחר מטוריים תביה טרידיים בית (ישעה נח, ז). והשם ימי עניה וטרודיך. (אייה א, ז), כמו בימי עניה, זכר עני וטרידי (שם ג, יט), ענים עני דלות ושפלה. ועוד נכתבים בשרש רוד.

מרה אשר מרה את פי יי (מלכים א', יג, כו), כי טרו בר (החלם ה, יא), כי אוטי טרתה (ירמיה ה, יז), ולא טרו את דברו (החלם קה, כה), פירש האותות אשר שט בס כאשר צוה כן היי, וכן באז האפודעים והערוב. או פירש ולא טרו את דברו טשה ואהרן אשר שלח על הסכנות. כי טרו מרייתי (אייה א. ב), סורר זמרה (דברים כא, יח), שטעו נא גטוריים (כטרכ' סורר זמרה שם כא, טו). וחתין מלה רוח (בראשית כו, לה), כל אהה ב, י). וחתין מלה רוחם, ככלומר מחלפה ומשנה רצונם. ואחת הירחה מורה רוחם, וכלומר מחלפה ומשנה רצונם. או ירודה שם בפלט ולדבר אל יי תזעה (ישעה למ, ג). ענים עני חזוק ותוּת.

מטרי והשם במשקל אחר כי בית קרי המתה (יחזקאל ב, ה), גם היום מרי שחי (איוב גג, ב), כי אנכי יידעתי את מרי (דברים לא, כו), בסגול המטם. לשוב לעבריהם גטרים (נחמיה ט, יז), בחירק המטם. והחדר במשקל השם (נחמיה ט, יז), אל תמי אל בית ישראל (יחזקאל מה, ז). וכן ואנתרת אל טרי אל בית טרי (שם ב, ח). הראשון חאר במשקל אל תמי טרי כבית טרי (החלם קט, ד), והנכו בו אל חמי איש טרי. וכן ואני גטלה (החלם קט, ד), ואני איש חפה. וכן אך מרי יבקש רע (פסלי יז, יא). הפעיל תאר או שם חסר איש. והפעל הכלב כי המרו את רוחו (החלם קג, לג), ופירשו כי דהטרו טשה ואהרן ארץ דבר השם, ורזהו גטו גברז ויבטאת השם במשפטיו שלא יכנטו לארץ. נטרבו כי (יחזקאל ב, יג), טטרים היתם (דברים לא, כו), כמה יטרודזו בתרבר (החלם עה, ט), ונתטר את טטרתי לרשעה (יחזקאל ה, ו). לטרות עניי כבודיו (ישעה ג, ח), משפטו להמרות. וכן לטרות עליו בצעיה (החלם עה, יג). ובקטרותם תלן עניי (איוב יי, ב), דגש

מְשֻׁבָּז וְקַהוּ לִכְמָצָא (שְׁמוֹת יב, כא), והם מעדת בגעיא. בְּנֵשֶׁכוּ בְּרִשְׁתוֹ (הַלְּלִים י, ט). בְּטַשְׁךָ בְּקָרְנוּ הַיּוֹבֵל (יְהוֹשֻׁעָה י, ה), וַיְמַשְׁךָ הָאָרֶב (שׁוֹפְטִים כ, לו). פִּירּוֹשׁ מְשָׁךְ בְּשִׁופְרָה אֲוֹ מְשָׁךְ הָעָם אֲשֶׁר אָחָוְאָלְ הָעִיר. לְךָ וְמַשְׁכַּתְּ בְּהָרְבָּרְגָּרְבָּר (שׁוֹפְטִים ה, ז), פִּירּוֹשׁ וְמַשְׁכַּתְּ הָעָם אָלֵיךְ בְּהָרְבָּרְגָּר. וְאַטְרָ בְּלִשְׁוֹן מְשִׁינְחָה כִּי פִּירּוֹשׁ הוֹצִיאָם בָּעֵל כְּרָתָם וְחַפְתָּס כְּרָבְרָם עַד שְׁחָבָאָם לְמַלְחָמָה, כִּי הָיוּ מְחִירָאִים מִפְנֵי חַיל סִיסְרָא. וְכַנְּ פִּירּוֹשׁ וְמַשְׁכַּתְּ אָלֵיךְ אֶל נַחַל קִישְׁוֹן אֶת חַזְאָל (סָלְכִים א', יט, טו), מְשִׁיחָם כְּשַׁמְּנָן (שְׁמוֹת כט, ב), לְמַשְׁחָתְּ עַלְיָהָם מֶלֶךְ (שׁוֹפְטִים ט, ח), לְמַשְׁחָה לְמֶלֶךְ (שְׁמוֹאָל א', טו, א), הַשִּׁין בְּקַטְצָרָחָב וְהַחִיתָּה בְּקַטְצָחָתָה. לְמַשְׁחָה בְּהָם (שְׁמוֹת כט, כט), לְךָ נְתָתִים לְמַשְׁחָה (כְּמַרְבִּיחָח, ח), כְּלָמָר בְּעֹבָר שָׁאָחָח מְשֹׁחָה וְכַהֵן נְחָחִים לְךָ וְלְבָנֶיךָ. וְאֶת אַהֲרֹן וְאֶת בְּנֵי תְּמִשְׁחָה (שְׁמוֹת ל, ל), קָומָם מַשְׁחָה (שְׁמוֹאָל א', טו, ב). וְהַחֲאָר הַכְּהֹן הַמְּשִׁיחָה (וַיָּקָרָא ה, ה), בְּלִי מְשִׁיחָה (שְׁמוֹאָל בְּ, כא). כְּלָמָר כָּךְ נַפְלָל כָּאַילָוּ לְאֵלָה טְשׁוֹחָבָשָׁמָן בְּשַׁמְּנָן בְּאָ, כא). לְמַשְׁחָה לְכָרוֹשׁ (יְשֻׁעָה מה, א), אֶל תְּגַנְּעָה לְמַשְׁחָה. לְמַשְׁחָה הַסּוֹכָךְ (יְהוּקָאָל כה, יד). קָומוּ הַשְּׁרָמִים בְּמַשְׁחָה (הַלְּלִים קה, טו), אָמָר וְהָעַל האָכָות שָׁהָם גְּדוּלִים בְּשָׁרָר (יְרָמִיה כב, יד), בְּחָולָם בְּפֶלַם קְרָזָב רְחוֹק, וְמַשְׁקָל בְּמַשְׁחָה אַחֲרָ כְּרִיב מַשְׁחָה הַסּוֹכָךְ (יְהוּקָאָל כה, יד). קָומוּ הַשְּׁרָמִים מַשְׁחָה טָנָן (יְשֻׁעָה כא, ה), פִּירּוֹשׁ שִׁיטָּחוּ עַלְיָהָם מֶלֶךְ כִּי כָּבֵר מַשְׁחָה וְהַמְּלָךְ הַמְּנָן. וַיְשַׁמְּנָה מַשְׁחָה בְּשַׁמְּנָן כָּאַילָוּ לְאֵלָה בְּשַׁמְּנָן. נְבוּרִים (שְׁמָ), וְאָמָר שְׁהָיָה הַמְּנָן כָּאַילָוּ לְאֵלָה בְּשַׁמְּנָן.

משל וְלֹא כְּמַשְׁלִיל אֲשֶׁר מַשְׁלָל (דְּנִיאָלָל יא, ד). וַיְשַׁב וְמַשְׁלָל עַל כְּסָאוֹ (וּכְרִיה ג, יג), וְמַשְׁלָל בְּגָוִים רְבָרִים (דְּבָרִים טא, ו), מַשְׁלָל בְּבָנָנוּ גַּם אַתָּה (שׁוֹפְטִים ח, כב), וְמַשְׁלִיל (דברים טא, ו), מַשְׁלָל בְּבָנָנוּ (הַלְּלִים סג, ז). מַשְׁלָל עַמִּים וְיִפְתְּחָהוּ (שְׁמָ קה, ב). מַזְוְלָלִין יְהִילָּל (יְשֻׁעָה נב, ה). וְכָבֵר פִּירְשָׁנוּהוּ בְּשָׁרֶשׁ יְלָל. וְהַכְּבָר הַמַּטְשָׁל וְפַחַד הַפְּעֵל עַמוֹּ (איּוֹב כה, ב). וַיְשַׁם וְמַשְׁלָל מַטְשָׁל רְבָב (דְּנִיאָל יא, מַטְשָׁל נ). הַמְּטָמָם בְּחִירָק. וּבְחִוְסָתָה הַמְּטָמָם (טְמִילָה כה, ח). וְכָבֵר פִּירְשָׁנוּהוּ בְּשָׁרֶשׁ יְלָל. וְהַכְּבָר הַמַּטְשָׁל וְפַחַד הַפְּעֵל (טְמִילָה כה, ח). וְאַתָּה לְמַטְשָׁל הַיּוֹם (ברָאִישָׁה א, טו). לְמַטְשָׁל הַלְּלִילָה (שְׁמָ), וְמַטְשָׁל הַתְּהִלָּה בְּכָל דָּוָר וְדָוָר (הַלְּלִים יג, יג). וְמַטְשָׁל הַתְּהִלָּה אַתָּן בְּדָיו (יְשֻׁעָה כב, כא). וְהַקְבּוֹץ לְמַטְשָׁלֹת בְּלִילָה (הַלְּלִים קל, ט), הַמְּמָס בְּכָלָם בְּסָנוֹלָל. יְשָׁרָאֵל מַטְשָׁלֹת (ברָאִישָׁה לט, כא). פְּתַשְׁךָ לְוַיְתָן בְּחַכָּה (איּוֹב מ, כה). מַשְׁכָּבָוּ אַוְתָה וְאַתָּת כָּל הַמְּוֹנִיה (יְהוּקָאָל טו, טה). עַל כָּן יָמָרוּ כְּלִי הַמְּטָלָל עַלְיךָ יְמַשְׁלָל (יְהוּקָאָל טו, טה). עַל כָּן יָמָרוּ הַמְּטָלָלים (כְּטָרְבָּר כא, כו). מַשְׁלִיל הָעָם הַזָּה (יְשֻׁעָה כה, יד).

¹⁾ Edit. Breithaupt. L. I. cap. I. pag. 4.²⁾ Toscana.

משה כִּי מִן הַמִּם מַשְׁיִתְהֹזֵה (שְׁטוֹת ב, י). וַיְשַׁמְּרָם טָהָר וַיְזַכֵּר יְמִינֵי עַולְמָם טָהָר עַמְּנוֹ (יְשֻׁעָה סג, יא). הַפְּעֵל אֲוֹ הָא כְּמַשְׁבָּשׁ וְעַנְנָנוּ מְשָׁה וְעַמְּנוֹ. וְהַפְּעֵל הַכְּבָר יְמִינֵי טָמִים רַבִּים (הַלְּלִים יח, יז). עַנְנָנוּ עַנְנָן הַמְּשִׁינָה וְהַהְוָתָה. טָבַשׁ וְאַכְסָר טָבַשׁ (יְהוּקָאָל ט, י), פְּזַוְשׁ בְּגָדוּ טָבַשׁ וְהַוָּעָז. **משה** יְעַזְבָּשׁ יְיִ אָתֵי (יְשֻׁעָה סא, א). דְּבָרֵי הַגְּבִיא בְּנֵר הַמְּשִׁיחָה שְׁהָמִימָה טָהָר בְּנֵר בְּנֵר הַמְּשִׁיחָה יְאָמֵר בְּנֵר יְעַזְבָּשׁ יְיִ אָתֵי וְנֵר טָהָר יְאָמֵר יְאָמֵר טָהָר טָהָר יְאָמֵר יְאָמֵר טָהָר. אֲשֶׁר טָבַשׁ תְּמִימָה שְׁמָה (ברָאִישָׁה לא, יג). וְטָבַשׁ אֶת חַזְאָל (סָלְכִים א', יט, טו). טָבַשׁים כְּשַׁמְּנָן (שְׁטוֹת כט, ב). לְטָבַשׁ עַלְיָהָם מֶלֶךְ (שׁוֹפְטִים ט, ח). לְטָבַשׁ לְמֶלֶךְ בְּהָם (שְׁטוֹאָל א', טו, א). הַשִּׁין בְּקַטְצָרָחָב וְהַחִיתָּה בְּקַטְצָחָתָה. לְטָבַשׁ בְּהָם (שְׁמוֹת כט, כט). לְךָ נְתָתִים לְטָבַשׁ (כְּמַרְבִּיחָח, ח). כְּלָמָר בְּעֹבָר שָׁאָחָח מְשֹׁחָה וְכַהֵן נְחָחִים לְךָ וְלְבָנֶיךָ. וְאֶת אַהֲרֹן וְאֶת בְּנֵי תְּמִשְׁחָה (שְׁמוֹת ל, ל). קָומָם מַשְׁחָה (שְׁמוֹאָל א', טו, ב). וְהַחֲאָר הַכְּהֹן הַמְּשִׁיחָה (וַיָּקָרָא ה, ה). בְּלִי מַשְׁחָה (שְׁמוֹאָל בְּ, כא). וְהַחֲאָר הַכְּהֹן הַמְּשִׁיחָה (וַיָּקָרָא ה, ה). בְּלִי מַשְׁחָה בְּשַׁמְּנָן (שְׁמוֹאָל בְּ, כא). כְּלָמָר כָּךְ נַפְלָל כָּאַילָוּ לְאֵלָה טְשׁוֹחָבָשָׁמָן בְּשַׁמְּנָן בְּאָ, כא). לְטָבַשׁ וְהַמְּלָךְ הַמְּנָן. וַיְשַׁמְּנָה מַשְׁחָה בְּשַׁמְּנָן כָּאַילָוּ לְאֵלָה בְּשַׁמְּנָן. נְבוּרִים (שְׁמָ), וְאָמָר שְׁהָיָה הַמְּנָן כָּאַילָוּ לְאֵלָה בְּשַׁמְּנָן.

משל וְלֹא כְּמַשְׁלִיל אֲשֶׁר מַשְׁלָל (דְּנִיאָל יא, ד). וַיְשַׁב וְמַשְׁלָל עַל כְּסָאוֹ (וּכְרִיה ג, יג), וְמַשְׁלָל בְּגָוִים רְבָרִים (דְּבָרִים טא, ו), מַשְׁלָל בְּבָנָנוּ גַּם אַתָּה (שׁוֹפְטִים ח, כב), וְמַשְׁלִיל (דברים טא, ו), מַשְׁלָל בְּבָנָנוּ (הַלְּלִים סג, ז). מַשְׁלָל עַמִּים וְיִפְתְּחָהוּ (שְׁמָ קה, ב). וְאַתָּה מַשְׁחָה טְמִילָה כְּרִיב מַשְׁחָה הַסּוֹכָךְ (יְהוּקָאָל כה, יד). קָומוּ הַשְּׁרָמִים בְּמַשְׁחָה אַחֲרָ כְּרִיב מַשְׁחָה הַסּוֹכָךְ (ברָאִישָׁה כא, ה). פִּירּוֹשׁ שִׁיטָּחוּ עַלְיָהָם מֶלֶךְ כִּי מַשְׁחָה טָנָן (שְׁמוֹאָל בְּ, כא). כָּבֵר מַשְׁחָה וְהַמְּלָךְ הַמְּנָן. וַיְשַׁמְּנָה מַשְׁחָה בְּשַׁמְּנָן כָּאַילָוּ לְאֵלָה בְּשַׁמְּנָן.

משה וְאַיְשָׁ מַשְׁחָה בְּקַשְׁתָּה לְתָמָן (סָלְכִים א', כב, לד). וְטָבַשׁ וְהַשְּׂמָן הַמְּנָן וַיְצַחַזֵּה אָתָה (רְבָרִי הַיִּטְמִים א', יד, כה). וְהַנְּפָעָל כָּךְ בְּשַׁמְּנָן (רְבָרִי הַיִּטְמִים א', יד, כה). כְּלָמָר בְּשַׁמְּנָן כָּאַילָוּ לְאֵלָה בְּשַׁמְּנָן. וְאָמָר שְׁהָיָה הַמְּנָן כָּאַילָוּ לְאֵלָה בְּשַׁמְּנָן.

משה וְאַיְשָׁ מַשְׁחָה בְּקַשְׁתָּה לְתָמָן (סָלְכִים א', כב, לד). אֲשֶׁר לֹא מַשְׁבָּחָה בְּעֹולָל (דְּבָרִים כא, ג). עַל כָּן טָבַשׁכְתִּיק חַסְדָּר (ירָמִיה לא, ג). פִּירּוֹשׁ מַשְׁכָּתִי אֶל קְדָשָׁה וְהַנְּדָולָה בְּשַׁמְּנָן אוֹ בּוֹלָרָה וְיְדוּעָה. וּלְפִי שְׁמָנוּי הַמְּלָאָה וְהַנְּדָולָה עַל יְדֵי מַשְׁחָה נָאָמֵר לְמָנָנוּ אֶפְעַל פִּי שְׁאַנוּ עַל יְדֵי מַשְׁחָה בְּלִילָה וְמַשְׁחָתְּ אֶת חַזְאָל (סָלְכִים א', יט, טו). קָומוּ הַשְּׁרָמִים בְּמַשְ

תוֹ

מַתָּה — מַתָּק

203

מַשְׁלֵ — מַתָּה

תוֹ

ויהי מִתְיּוֹ מִסְפֵּר (רבירים לנו, ז). וככבודו מִתְיּוֹ רֻעֶב (ישעה ה, ג), כלומר עם כבודו יהיו רעבים. וכבר כתכננו אותו בשרש מות על דעה המהרגם. מִתְיָקָה כחרב יפלו (שם ג, כה). והשם מעיר מִתְיָקִים (איוב כה, יב). אין מִתְהָזֵם מִתְבָּשֵׂרִי (חלהים לת, ח), מכבה רגל ועד ראש אין בו מִתְהָזֵם (ישעה א, ג), והטָּמֵס נוסף נטָּס שְׁלָשָׁוֹם, וענין הטלה הואה אנשים. ופירוש אין מִתְהָזֵם בبشرיו לא נשאר כי צורה אנוש. ועוד נכתכנו בשרש מִתְיָקִים. וכן טער מִתְיָקִים מעיר שיש בה אנשים הרבה ככלור עיר נשבה. ומלה מות לא מפיאנו הייחיד טמנה ומשכלה פנימ, גִּנִּים כי גם להם לא נפיא ייחיר אבל סָאִים שהוא במשכלה יש לו ייחיד סָאָה.

מַתָּח נִמְתַּחַס כָּاهֵל לְשִׁכְתָּ (ישעה ט, נב), עניין המשיכה והפרישה, וכן בדרכי רכווחינו ולמקום שנתרחח עמו. ומות וימצא הנבייע באמתחת אמתחת בנינו (בראשית טה, יב), והאלְּפִי נוספת, והתיו לנקברה והיא לסייעות נחפה, כי מכל הנטילות אמתחתה בפלם אָזְבָּה. והנבן כי אמרצתה אחד בספק ובמכורחות וחיבורו לבניים יוכיח אמתחתו, אמתחתה ואלו היה טן אמתחתה היה החיו רפה. והוא השוק ונקרא כן לפי שהוא נתחח חמד בכל עת שטמלאים אותו כי כאשר הוא רק הוא טאוסף ומקול ייחר ובעה שטמלאין אותו מוחין אותו. והקבוץ מלא את אמתחת האנשים (שם טר, א), כפי אמתחתינו (שם מה, ח).

מַתִּי פְּתִי תְּנַחֲטָנִי (חלהים קיט, פב), עד מִתִּי עַשְׁנָתִ פְּתִי (שם פ, ה), לְמִתִּי אַעֲתִיד לְךָ (שטוות ח, ה). ידוע.

מַתָּן מִתְּמַתְּנִים ועד ירכים (שטוות כה, טב), טְחִינִיכָם מִתְּמַתְּנִים חגרים (שם יב, יא), חנרה בעו מִתְּגִינִּיה (משל, לא, יז), מצטרת על מִתְּחִינוֹ (שטואל ב', כ, ח), וקסת הספר בְּמִתְּחִינוֹ (יחוקאל ט, ב). פירוש שהיתה חליה באורו מהניו ורם החלזים טkom שחוגין אותו.

מַתָּק מִתְּקִיוֹ לוֹ רְגִבִּי נַחַל (איוב כא, ל). מִתְּקוּרְתָה (שם כד, ב), פירוש מתק לְוַהֲרָתָה או מתק מפנו פי ורטה. והפעיל הכבדר אם מתקיק בפיו רעה הפעיל (שם כ, יב), והוא על דורך ההשאלה והוא פעיל עוטר. וכן אשר יתרו נטפיק סוד (חלהים נה, טו), והוא פעיל יופא. והשב ומטק שפטים יסיפ לכה (משל, טו, כא), כשהש מתק נקורות. ומטקל אחר החדלה את מתקיק (שופטים ט, יא), מתק הטם בקטץ חטא. וביחסו מתקים טם תבו מתקיקים (שיר מתקיקים רשותים ה, טו). והחדר מהדמתקיק מרבגת (שופטים יד, מתקיק). ותהיה בפי כרכש למטתק (יחוקאל ג, ג), פירוש כרכש שהוא לאדם למתקיק כו היתה טוקה בפי. והחדר בשורק מתקיקה שתת העבר (קהלת ה, יא), ומטקיקים מרבש מתקיק יט, יא). ועל דרך ההשאלה ומטקיק האור (קהלת יא, ג).

וונחן חרגמו מהענן הראשון שלטוני עטה. וזהינו למשל טשל עטם (איוב ז, ז). והשם להבין טשל (משל, א, ז), טשל הקדמוני (שטואל א' כה, יג), והוא סטוק, ופירשו טשל מהל הקדמוני. או הוא משקל אחר ואין סטוק והקדמוני חiar לו*. וישא מִשְׁלֹן (כטראבר גג, ז), ליטשל ולשנינה (דברים כח, לו). והכבד הלא מיטשל טשלים הוא (יחוקאל כא, ה), וענין המשל הוא רמות דבר אל דבר ויש בו גם כן דברים סחומיים. וכן בענין הוות וכرونיכם משל אפר נפעל (איוב גג, יב), והנפעל נטשל כבהתות נדמו (חלהים טט, חטפעל יג), ונגטשל עס יודרי בור (שם כח, א). והחטפעל הפעיל נטשל כעפר ואפר (איוב ל, יט). והכבד וטשלני ונדמה (ישעה טו, ה). והחדר לומר דומים להם אביהם (דברי הימים א' כו, ז), רוזה לומר דומים להם בכורה כי נבורי חיל המה.oca כא בחירק הטעם כמו עתליה הפערתעת (דברי הימים ב' כה, ז), הערים הטעבניות (יחושע טו, ט).

מִשְׁק מִטְשָׁק חdroל (צפניה ב, ט), פירשו לפוי מקומו מוצא החרולים, ככלומר שיצמו שם מפני החרבן. ויש מפרשים טלשן שזיקק, ישתקשקו, רוזה לומר שהיה המוקם מלא חרולים והעוכר שם ישמע קול חרולים. נשקין וה על זה בנסוב מהם הרוח והיה שרווש קק... ורבי יונה הביא בוה השרש ובן מִשְׁק ביתי (בראשית טו, ב). והנני עהיד לנחבו בשרש שזקק. ואחרוני אבוי ויל כחוב מישק ביתני ומיטשך חרול, כוה השרש בעניין אחר. ופירש עניין עוכבה: פורש בן משק ביתוי בן שאעובי כל אשר לי, בידיו ורhowא דטשך אליו. וכן מיטשך חרול שייהי המוקם נשפט ונווב טלא חרולים. ובא על דרכו הארץ חשב מהם (ויקרא כו, מג). ובחרוגם יונחו מיטשך חרול משפט טלאין. ובקרטשך ערשות ג, יב), פירושו באות הרלה בן ארבע אותיות.

מִתְּג בְּמִתְּגָן ורסן עדיו לכלום (חלהים לב, ט). מִתְּג להט/or (משל, כו, ג), בשש נקורות. ומתקין בשתפיך (ישעה ל, קט), שלשהם עניין אחד. ומתק להט/or הוא רבנן הברול המתוח בקאה העז שודוקין בו החמור למהרו. במתג ורסן, ומתקין בשפטיך הוא הברול הארוך שמשיטין בפי הבהמה להנינה, והוא שדורין לו בלעיז פריז'), והוא כמו הרסן אלא שאינו עשוי בחוכנותו. ויקח רוד את מתק האמתתheid פלשתים (שטואל ב', ח, א), תרגום יונתן תיקון אמתה. וכברבי הימים במקומו ויקח את נה ובנימה טיד פלשתים (רבבי הימים א' יח, א), אזלי מתן האמתה היא כלל לנמת ובנימה.

מִתָּה מִתִּים יְהִרְישׁו (איוב יא, ג), מִתִּים יְדַךְ יְיִי (חלהים ז, יד), מִתִּים מספר (בראשית לה, ל),

¹ Bisp. *freno*; Ital. *idem* (*frenum*).

תח

נָאֵן — נְבָא

204

וּנְאַצְעִי וְהַפֵּר אֶת בְּרוּתִי (דְּבָרִים לְאַ, כ.), עַד אֲנָה יַגְאַצְעֵי (בְּמֹדֶבֶר יְה., יָא.), וְכָל מַגְאַצְעֵי לֹא יַרְאוּה (שְׁמַרְיָה, כָּנ.). אַפְסִי נָאֵן גַּאֲצַעַת (שְׁטוֹאֵל בְּ, יְב., יְה.), וְנָאֵן הוּא טָקוֹר. וְהַתְּפֻעַל עִם הַפְּעִיל מִזְהָב הַבְּנָנוֹ וְתָמִיד כֹּל הַיּוֹם שְׂטִי מַגְאַצְעֵן הַתְּפֻעַל (ישׁועָה נְבָב, ה.). פְּשָׁפֹטוֹ טְחַנְאַצְעֵן. אָו הָוּ מְוֹרְכֵב עִם שְׁלָא נְכוּר פָּעָלוֹ כַּאֲשֶׁר כְּחַבְחֵי בְּחַלְקֵה הַדְּרָדוֹק בְּכָנִינוֹ בְּשַׁעַר הַפְּעָלִים¹). וְהַשְּׁמַיִם יוֹם עַרְבָּה וְתַכְחָה גַּאֲצַעַת (ישׁועָה לוֹ, ג.). גַּאֲצַעַת וּמְשָׁקֵל אַחֲרֵי וַיַּעֲשֵׂו גַּאֲצַעַות גַּרְיוֹלָות (נְחַטְּיהָ ט., יְח.). בְּסִגְנוֹל גַּאֲצַעַת הַנוּן². שְׁמַעְתִּי אֶת כָּל גַּאֲצַעַתִּיךְ (יְחֹקָאל לְה., יְב.). בְּקַמְצֵן גַּאֲצַעַת הַנוּן וְהַאֲלָף. עַנְיָן כָּלָם עַנְיָן מִיאָסָם. וְאַשְׁר הָם מְהַפְּעַל הַכְּבֵד הָם קְרוּבִים לְעַנְיָן הַכְּעֵסָה וְכָלָם קְרוּבִים בְּעַנְיָן.

נָאֵק גַּוְאֵק גַּאֲקֹות חַלְל (יְחֹקָאל ל., כָּר.). מְעִיר מְתִימָם גַּוְאֵק (איּוֹב כָּה., יְב.). וַיְשַׁמְּעַ אֱלֹהִים אֶת גַּאֲקָתָם גַּאֲקָה (שְׁמַות ב., כָּר.). עַנְיָן עַנְיָן צַעַקה.

נָאֵר גַּאֲרָמָךְ מְקָדְשָׁו (אַיִּיכָה ב., ז.). כְּחִירָק. גַּגְרָתָה בְּרוּתִ פְּעָל עַכְדָּך (חַלְלִים פְּט., ט.) בָּאָרֵי, עַנְיָן הַרְוחָקָה וְהַשְּׁלָכָה מִן הַלְּבָב. וְאַדְחָנוִי אַבְּיִ וְלִפְרִוְשָׁם עַנְיָן דְּרַשְׁתָּה, וְכָחֵב עַטְהָם גַּאֲזָר אַתָּה אַדִּיר (שְׁמַה עַו., ה.). בְּשַׁקֵּל יְכּוֹל. וְהַנְּפֻעַל מִזְהָב אַגְּמָן גַּאֲרָיִם (סְלָאָבִי ג., ט.), וְלֹאָלָה הַאֲלָף הִיָּה דְּגָנָשׁ. פְּאָ נְפֻעַל הַפְּעָל כְּמוֹ גְּנָשִׁים. וְכָבֵר כְּחַבְנָהוּ כְּשָׁרֵשׁ אַדְר.

נָבָב וְאַיְשׁ גַּבְּוֹב יְלָבָב (איּוֹב יְא., יְב.). גַּבְּוֹב לְחַת (שְׁמַות כָּה., ת.). כְּחַבְחִים כְּשָׁרֵשׁ בְּבִבִּ.

נְבָא וְלֹאָקָם גַּבְּיָא עַד בִּיטְרָאֵל (דְּבָרִים לְה., י.). יְהִיָּה גַּבְּיָא גַּבְּיָאָךְ (שְׁמַות ז., א.). כְּתוֹ שְׁאָמָר יְהִיָּה לְךָ לְפָה (שְׁמַה, טָו.), כְּתוֹ שְׁרַחְנָבָא מְרַבֵּר לְעַם בְּשִׁלְחוֹת הָאָלָל, כְּנָן יְרַבֵּר הָוּ בְשִׁלְחוֹתָךְ מָה שְׁהָאָמָר לָוּ, כְּתוֹ שְׁאָמָר וְאַתָּה תְּהִיָּה לֹו לְאֱלֹהִים (שְׁמַה). וַיַּרְא אֶת לְהַקְתָּה גַּבְּבָאִים (שְׁטוֹאֵל אַ, יְט., כ.). וְאַקְרָב אֶל גַּבְּבָאִיהָ (ישׁועָה ח., ז.). לְפִי שְׁהִיָּה אַשְׁתָּה הַנְּבָאָה גַּבְּבָאָה. וְגַם לְנוֹעֲדִיהָ גַּבְּבָאָה

1) מְכֹלָל סְט., עַב......., וַיְשַׁ מְלָה מְוֹרְכַּתְהָ מִזְהָב הַטְּרוּ (בְּנִין פְּעָל שְׁלָא נְכוּר פָּעָלוֹ) וְטוֹר הַשְּׁמִינִי שְׁהָוָא הַתְּפֻעַל שְׂמֵי מַגְאַצְעֵן (ישׁועָה נְבָב, ה.). שְׁהַדְּגָשׁ בּוֹ לְתִסְרָוָן חַיּוֹ הַהְפֻעַל וְהַרְאָוי מַגְאַצְעֵן, וְהָוָא מְוֹרְכֵב מְבָנוֹנִי מְדָחָטָר הַשְּׁמִינִי שְׁהָוָא מַחְנָאָק וְמְהַבְּגִינוֹנִי בְּטוֹר הַוָּה שְׁהָוָא מַגְאַצְעֵן. וּסְבִתַּה הַשְּׁנִי הַטוֹּרִיסָטָה הַאַלָּה בְּפִירּוֹשָׁה הַטְּלָה הַזָּאת רַזְפָּה לְוֹסֵר הַשְּׁמַיִם יְהַבְּךָ סְכָב לְהַיּוֹת שְׁטוֹ נָאֵץ בְּנִינוֹנִים שְׁהָנוּנִים גַּאֲצַעַתָּהוּ וְחַלְלָהוּ, וְהָוָא יְסַבֵּב זֹה בְּהַגְּלָוֹת עַמּוּ בְּנִיחָם, וְהָם יְעַבְּדוּוּ אָהָם בְּגָלוֹת וַיְהִרוּ שְׁמוֹ וְהַנוּנִים יְהֻרְנוּם יְשַׁלְּלוּם עַל יְהָודָה שְׁטוֹ. וְהָוָא שְׁאָמָר בְּרַאֲשֵׁן הַפְּסָקָה וְעַהֲהָ מָה לֵי פָה נָאֵם יְיָ רְצָוֹנוֹ לְוֹטֵר מָה לֵי בְּגָלוֹת כִּי שְׂמֵי מְחֹולָל וְמַנוֹּאָק עַטְמִי לְקַח לֹא בְּכָסָף וְלֹא בְּמַחְרֵי וְעַבְדִּים וְיְחַלְלָו אֶת שְׂמֵי עַלְיָהָם הַנָּהָ שְׂמֵי מַתְּגָנוֹאָן וְנוֹאָן.

מְהֻמָּה — נָאֵן

וְאַשְׁר הוּא בֶּן אֶרְבָּע אָוֹתִיּוֹת

הַתְּפֻלָּל **מְהֻמָּה** חַשְׁתִּי וְלֹא הַתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּ (חַלְלִים קִיט., ס.). לְלָא הַתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּ (בְּרַאֲשֵׁה מְג., י.). רְאוֹ אַגְּכִי מַתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּ (שְׁטוֹאֵל בְּ, ט., כָּת.). הַתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּ (ישׁועָה נְט., ט.). וְלֹא יְכֹלוּ לְהַתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּ (שְׁטוֹתָה יְב., לְט.). וְאַחֲרֵי נְמָלֵט עַד הַתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּ (שְׁופְטִים ג., כָּו.). אִם יַתְּפֻלְּתְּפֻלְּתְּ הַכָּה לֹו (חַבּוֹק ב., ג.). עַנְיָן כָּלָם עַנְיָן עַכְבָּר, וּפִירּוֹשָׁ הַחַטָּה וְחַטָּהוּ הַחַטָּהוּ בְּמַחְשָׁבָה וְחַטָּהוּ וְוַיְהִי בְּעִינֵיכֶם פְּלָא דָבָר וְהָ.

נְשָׁלָמָה אֶת הַמִּם

אֹתָהּ חַנּוֹן.

נָאֵן דָּבָר נָא בְּאַמְנִי הַעַם (שְׁמַות יְא., ב.). עַנְיָן עַרְחָזָה, וְכָלָם. וַיְשַׁ מְפָרְשִׁים אֶל נָא תָּהִי בְּמַתָּ (בְּמֹדֶבֶר אַגְּאָ יְב., יְב.). עַנְיָן חַחְנָה וּבְקָשָׁה. וּבְחַסְפָּה אֶלְעָגָא שָׁא נָא פְּשָׁע אֲחִיךְ (בְּרַאֲשֵׁה ג., יְז.). אַגְּאָ יְיִ הַשְׁעִיעָה נָא (חַלְלִים קִית., כָּה.). וַיְתַּחַן בַּיְהָלָפָשָׁת. וְנְכֵר כְּחַבְנָהוּ כְּשָׁרֵשׁ אַגְּנָן. אֶל תָּאַכְּלָו מְטָנוֹ נָא (שְׁמַות יְב., ט.). פִּירּוֹשָׁ שָׁאָן. אֶל תָּאַכְּלָו כְּלָרְנוֹ. וְכָנָן בְּרַכְתִּינוֹ וְלִ (מְנֻחוֹת עַת., עַב.). פְּסָחִים לֹו, עַאֲ%). יוֹצָאֵן בְּמַצָּה נָא. מַאֲיָ מְצָה נָא? כָּל שְׁפָרָסָה וְאַיִן חֻוְטִין נְמַשְׁכִּין מְפָנָה.

נָאֵם נְיִאָמָנוּ נָאֵם (ירְמִיהָ גָּנ., לָא.). נָאֵם פְּשָׁע לְרַבְשָׁע נָאֵם (חַלְלִים לְו., ב.). חַרְבוּ מַאֲדָנָאֵם יְיִ (ירְמִיהָ ב., יְב.). וְנְשַׁבּוּ אַתְּכָם נָאֵם יְיִ (שְׁמ. ח., יְז.). עַנְיָן עַנְיָן טָאָמָר. וּסְלָהָ נָאֵם הוּא שְׁמָ. וְאַפְשָׁר שְׁהָוָא פָּעֵל סְמָךְ, אַכְּלָל וְיְנָאָטָנוּ נָאֵם הוּא שְׁמָ בְּשַׁקֵּל יְבּוֹל. וְתוֹהָ מְסִיר שְׁפָה נְאָמָנוּ לְנְאָמָנים (איּוֹב יְב., כ.). וְהָם הַצְּחִים בְּלָשׁוֹנִים וְיְהֻדִּים בְּחַכְמַת הַרְבָּר*.

נָאֵף וְעַיְנָאֵף שְׁמָרָה נְשָׁפָה (איּוֹב כָּה., ט.). אַשְׁר יַגְּאֵף אֶת אַשְׁתָּה אִישׁ (וַיְקָרָא כ., י.). וְחַכְבֵּר אֶשְׁר פְּעָל גַּאֲפָה מְשָׁבָה יְפָרָאֵל (ירְמִיהָ ג., ח.). הַאֲשָׁה הַפְּנִיאָפָה (יְחֹקָאל ט., לָב.). וַיְגַּאֲפֵז אֶת נְשִׁי רְעוּהָם (ירְמִיהָ כָּט., גָּנ.). נְאָפָים וְהַשְּׁמָ לְכָלָה גַּאֲפָים (יְחֹקָאל כָּג., מְג.). וּבְהַכְּלֵל לְמַד הַפְּעָל גַּאֲפָים וְגַּאֲפָקִים מִכְּבֵן שְׁדִיה (הַושְׁע. ב., ד.). יְרוּעָה.

נָאֵן וְתוֹכְחָתָנָאֵן לְבִי (מְשָׁלִי ה., יְב.). גַּאֲצֵן כָּל תְּוֹכְחָתִי (שְׁמ. א., ל.). וּעֲצָת עַלְיוֹן גַּאֲצֵן (חַלְלִים קִיט., יְא.). וְהַפְּעָל הַכְּבֵד קִו., יְא.). וַיְגַּאֲנֵן בִּיעַם אֲפֹו (אַיִּיכָה ב., ג.). וְהַפְּעָל הַכְּבֵד פְּעָל גַּאֲנֵן יְיִ (חַלְלִים יְג., ג.). גַּאֲנֵן הָאֲנָשִׁים הַאַלָּה (בְּמֹדֶבֶר טָו., ל.). וְאַת אָמְרָתָ קְדוּשָׁ יִשְׂרָאֵל גַּאֲנֵנוּ (ישׁועָה ה

ה

נבל

205

נְכָא — נְבָל

ת

צִיּוֹן נְבָל צַבִּי תְּפָאָרוֹתוֹ (שם כח, א), והוֹתָה צִיּוֹת נְבָל (שם כח, ד). וּנְכָלְלָתּוֹ נְתָאָנוֹה (שם לה, ה). והָרָאָרָה וְהָעַלָּה נְבָל (ירמיה ח, יג). כָּאֵלָה נְכָלָתּוֹ עַלְיהָ (ישעיה נְבָל א, ל), פִּירּוֹשׁ נְקָרָתּוֹ הָאָלָה נְבוֹלָה לְפִי שְׁעָלָה נְבוֹלִים, וּפִירּוֹשׁ נְבוֹלָה טֶזֶר עַלְיהָ. תָּל וְהַדְּרָךְ מְנֻלָּתִי וְקָנוֹ (ירמיה מא, ה), שָׂקוּנָם מְנוּלָחָ. וּקְרָעִי בְּנָדִים (שם), שְׁמְתִינָה קְרוּעִים. וּכְן חֲגֹור כָּלִי מְלָחָמָה (שׁוֹפְטִים יח, יא), שְׁמְתִינָה חֲנוּרִים בְּכָלִי מְלָחָמָה. וּכְן וּחְלָקָה אֲשֶׁר לֹא חִטְמָר עַלְיהָ תִּכְשָׁ (עַמּוֹם ד, ג), שִׁבְשָׁ עַשְׁבָה. וּכְן הַעִיר הַיְצָאת אֱלָף (שם ה, ג), כִּי אֲנָשֵׁי הָעִיר הֵם הַיוֹצָאִים. וּכְן וּמְבָא הָעִיר בְּפִטְצָוָר (מְלָכִים ב' כה, י). וְאַם לֹא תְּשִׁלְמָם עַמְקָ וּשְׁעָתָה עַמְקָ מְלָחָמָה (דברים כ, יב) וְהַדְּוִימָם לָהֶם. וְהַכְּנָרָ נְבָל כָּלָה כָּלָנוֹ (ישעיה סה, ג). בָּא הַקְּמָץ חִטְמָה הַדְּגָשָׁ הַפְּעָל כְּמוֹ שָׁבָא נִסְמָךְ כִּי זְיַעַד יַעֲקֹב נְזִיד (בראשית כה, כט). מְשִׁפְטִים וְנְזִיד, וְנְבָל בְּדִגְשָׁ עַיִּין הַפְּעָל וְעִירָסָן יַעֲנֹד, וְנְבָל. אוֹ יְהִי מְבָנֵין נְפָעֵל וְעַקְרָוָן וְנְבָל, וּבְהַעֲדר נָוֵן הַשְׁרָשָׁה תְּנוּעָתָה עַל נָוֵן הַנוּסָפה כְּמִשְׁפָט. כָּלָם עַנִּין נְפִילָה*. וּמוֹה נְקָרָא לְאָדָם הַפְּחוֹת וְהַנְּפָלָ נְבָל כִּי נְבָל נְבָלָה יַדְרָ (ישעיה לב, ג). נְבָל כָּאֵחֶד נְגָבָלִים (שְׁטוֹאָל ב' יג, יג). כָּרְבָּר אֶחָת נְגָבָלִות (איוב ב, י), עַנִּין הַכָּל נְפִילָה וְוִירָה. וּנְאַמְרָר בְּן הָעַנִּין הַהְוֵה אָסָן נְבָלָתּוֹ בְּהַתְּנַשָּׁא (מְשִׁלְיָה ל, לב). וּפִירּוֹשׁ הַפְּסָוק אָסָן נְפָלָה מְנֻרְחָקָה הִיָּה בְּהַחֲכָד וְהַתְּנַשָּׁא שְׁלָא חַשְׁלָן מְנֻשָּׁךְ תְּלִבְחָן (שם יג, יז). וַיַּתְּגַּבֵּא בְּדַעַת הַמְנַחָה (מְלָכִים א' יח, כט). נְגָבָאוּ בְּבָעֵל (ירמיה כג, יב). מְשִׁפְטוּ נְגָבָאוּ. וּכְן וְנְגָבָא כָּאֵשֶׁר צוֹנִי (יחוקאל לו, י). מְשִׁפְטוּ נְגָבָא. הַפְּתַגְנָבָאות מְלָכָה צוֹנִי (יחוקאל לו, י). וַיַּתְּגַּבֵּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת (שְׁטוֹאָל א' ית, י), חָרְגוּתוֹ וְאַיְשָׁהָתוֹ בְּנוֹ בֵּיתָה. וּבָאָה מְלָח וְנְגָבָה עַמְמָם (שם י. ז) עַל דָּק בָּעֵל הַהְאָ. וּכְן וַיַּבְלִיל נְגָבָה (שם י. יג).

נְבָח לֹא יוֹכְלָוּ דְּגַבֵּן (ישעיה נג, י), עַזְקָת הַכְּלָבִים הַקְּרָא נְבִיחָה.

פְּעָל נְבָט וַיַּגְּבַּט לְאָרֶן (ישעיה ה, ל). הַנְּוֵן שְׁרָשׁ וְהָוָא פְּעָל עַבְרָ מְהֻרְנָשׁ. וַיַּשְׁאַל אָמְרִים שַׁהֲוָא נְפָעָל. וְכָנְדָבָל הַפְּעָל אַחֲרָ לֹא הַבְּיט אֵין בַּעֲקָב (בְּתַדְבֵּר כָּמָ, כא). הַבְּיטָאָרִי מְשָׁה (שְׁטוֹאָל גג, ה), וְנְגָבָהָ צָר מְעָנוֹ (יחוקאל א' ב, לב). הַגְּבָטָגָא הַשְׁטִימָה (בראשית טו, ה). אֶל תְּבִיטָאָרִיךְ (שם יט, יז). הַגְּבָטָה לְאָרֶץ וְתַרְעוֹ (הַלְּלִיסָה קד, לב). וְנְגָבָט אֶל עַטְלָ לֹא תִּבְלֵל (חַבּוֹקָק א, יג). מְנְגָבָט אֶל הָאָלָהִים (שְׁכוֹת ג, ו). וּמְקֹרָא אַחֲרָ בְּצָרִי תְּבִיטָ יִשְׁעָן וְרָאָה נְבָלָה הַמּוֹשְׁלָכָה. וּמוֹה נְקָדָה הַגְּבָהָה הַנּוּלָה נְבָלָה וְחַלְבָה (וַיְקָרָא ג, כה). נְבָלָתּוֹ יַקְוָנָן (ישעיה טבָט) (הַלְּלִים קמָה, ה). וְהַשְׁמָתָה כָּה מְבָטָה (ישעיה כ, ו).

טְבָשָׁ מְבָטָם (שם ג, ה), בְּפָרָח הַמְּבָטָם. וְעַקְרָזָן כִּי, כִּי, יט. פִּירּוֹשׁ עַמְבָּלָה תְּהַמָּה (וַיְקָרָא ה, כ). וְפִירּוֹשׁ קְוִיכָּשָׁ מְבָטָה (הַטָּבָת, ה). הַטָּבָת בְּסָנוּל עַנִּין הַהְשָׁנָה. **נְבָל** נְבָל צִיּוֹן (ישעיה ט, ז). פְּעָל עַבְרָ בְּפָלָס בְּבָשָׁ העִין (דברים כא, כב). אוֹ הַבְּשָׁקָל אַחֲרָ וְעַם יְתָהָנה וְעַם לְאָהָרָה (שם). אַבְלָה נְבָלָה דָּאָרָץ (שם כה, ה). **נְבָל הַפְּלָל** (שְׁמוֹת יח, יח). בְּנְבָל עַלְיהָ טָגָפָן (ישעיה לד, ד). וּבָנְאָמָר בְּלָשָׁן נְעִילָה עַל הַגְּוָיה הַמְּתָה וְיִסְרָר לְדוֹוחָ מְפָלָת

*) מכלול קנו, ע'ב.

שפירושם המדבר ומקום החרב והיבש או פירושם דרים. וכן ערי הנגב שנרו (ירמיה יג, יט). או יהה פירוש אלה ארץ טישור, כי גם המדבר הוא טישור, והרומים עצמו נקרא על כן נגב לפני שיש בפאתה רום חרב הרכה ואין בה ישוב כמו בשאר הפסאות טפני החטויות.

נֶגֶב מי הנגיד לך (בראשית ג, יא). את מי הגנת הפעיל מלין (אווב נג. ד), כמו אלמי. הגנת הרים ל' אלהיך (דברים כו, ג). ככלומר אספר ואקרוא הרים לפניו ואחן לפניו הורה כי באתי אל המקום אשר הכתית אתה אבוחינו לחת לנו, ובבעל כנפים נגיד דבר (קהלת י, ב), בצרי ובויר המשק. וכן ותגיד לבני ישראל (שמוטה יט, ג), הנגיד נגיד למלך (ירמיה לו, ט). מוגרת מולדתה אסחר ב, ב). ואתם הלווא תגידו (ישעיה מה, ו). האידי וונגידך (ירמיה ב, י), פירוש הנינו עליו דבר שקר ונגידנו למלך. כמו שאמר לך ונכחו כלשון (שם יח, יח). ולא נזכר פעולו והצד לך (דברים זי, ד), הנגיד הנגיד לי הפעיל בשש נגידות. באין נגיד טהור עניין כלם עניין ספר, אלא שעניין (רות ב, יא). הנגיד טהור עניין כלם עניין ספר, אלא שעניין ההגנה יבא נם על החדרות ולא כן עניין ספר אלא על הרבר שנעשה או נאמר. נגיד יי' משיחו (שמוטל א', טו, ג), נגיד בשש נגידות. באין נגיד (קהלים לט, ו), אעשה לו עוד בקידשו (בראשית ב, יט). ככלומר שהחייה לפניו ולעומתו נגידו (בראשית ב, יט). והכ' ככ' החיים. כי הבעיטו לנגיד הרים (נחמיה ג, לו), הלט'ך למ'ך לעומת. ולט'ך הבונים (נחמיה ג, לו), הלט'ך למ'ך לעומת. ולט'ך לנוכח יאמר עם הלט'ך וכלהי הלט'ך. ובחותפה ה'א נגידת'ך לא לכל עמו (קהלים קטו, יח), או חריה ה'א בספקם למ'ך השימוש כלם עניינם לעומת ונכח. וכאשר המלה הזאת עם מ'ם עניינה מרחוק כמו ותשב לה טנגיד (בראשית כא, טו), מוגרד נגיד יעדתו (קהלים לח, יב), ככלומר רוחך לעומתי ונכחו ולא יקרבו אליו לפקדני. ואתה תהייב מוגרד (שמוטל ב, יג). ומה שאמר יעדתו מוגרד מרחוק (מלכים ב', ב, ו), להורות על למרחוק יותר או חוספה ביאור. וכן העניין הזה נקרא ראש העם נגיד. ואתה תהייב לנגיד (שמוטל ב', ה, ב), מפני שהעם שמים פניו חמד ר' נגיד ופוניט אליו בכל ענייניהם. נגיד חסר תוכנות ורב מעשיות (משל יח, טו), טסוף הפסיק למדרנו פירוש חלחלו כי הוא חסר פלא ימות וסמכ הכתוב על הטבון, כי מצאנו בטקנות רכיבם במקרא חסר עניין מהפסקוק לפי שהוא מוכן טבונו, וכן הוא משפט הפסיק נגיד חסר תוכנות ורב מעשיות ימה בקופר יטם ושונה בעז יאריך יטם. ואהנו אבוי ול' פירשו מלשון הרגנס בשני עניינים משכו הרגנסו נגידו¹, ככלומר יטשך מן העולם מי שהוא רב מעשיות אך שונה בעז יאריך יטם. וחדר טוב מוה מלשון יונגע ואיחנגיד² ככלומר יטם קודם

האריה (שופטים יד, ח), אם כן נבללה היא טענו נפילה. נבל נבל יטלא. יון (ירמיה יג, יב), ואחד נושא נבל יון (שמוטל א', ג), בSSH נגידות. ויש ספרים בחמש נגידות פירוש נבל נאר העור, אז כר היואר כי כן כחוב ושבורת כשבר נבל יוצרים (ישעיה ל, יד), נבליהם ינפיצו (ירמיה מה, יב). לגבלי חרש (איינה ד, ב). נבל וחרף (שמוטל א', ה, ה), בנבל זכרור (קהלים קג, ג), בנבל עשור (שם לג, ב), בחמש נגידות. אבל בכלי נבל (קהלים עא, נב), סגול. והמסורת עליו לית סגול ויה כנור נבל (ישעיה ה, יב), עלי עשור ועל נבל (קהלים צב, ד), ובכנורות ובנבלים (שמוטל ב', ה, ה), הוא כלי טכלי הומר. מכלי האגנות ועד כל כלי הנבלים (ישעיה כב, כד), חרם יונתן מכחניא לכשי איפודא עדר בני לו אחורי נבליא. נבלים טמיים מי ישכיב (אווב לח, לו), פירוש נשטי שטחים. וכן טבזול (בראשית ז, יז), כי משפטו טבזול.

טבזול נבע נחל נבע (משל יח, ד). והשם מבוצע וצטמאן לטמי עים (ישעיה לה, ז), ועל טבזוע טיים יהלום (שם מט, י), נביית הטים היא יציאתם מהתקור. ותשבר כר על רהטבזע (קהלת יב, ז), הכר הוא המטרה, והטבוע רעה המכיד שהטירה סטונכה עליו לפיקד קראו טבזע. כר על הטבע, והכבד הוא מקור הדם לפיקד קראו טבזע. וכן נקרא הדברו בלשון זה לפי שהוא יוצא מהפה כתמים דהפעיל מהתקור. יום ליום יביע אמתה (קהלים יט, ג), הנה יביעו בפייהם (שם נט, ח), אביעעה חירות (שם עט, ב), תפצענה שפטתי תhalbת (שם קיט, קע). וכן יבאиш יביע שטנו רוקח (קהלת י, א), אומר כי הובוב יבאиш שטן רוקח ולא יפסוק הכאוש כי בכל עת יכיע הובוב הכאוש וויפיאו. ורבי יונה פירשו בעניין הדברו ככלומר מרוב באשו כאילו ידבר ויכריו על באשו בחוץ ובא על דרך שטן יקרא (משל כו, טז). והרב רבי יצחק אבן ניאת פירשו מעניין אבעבעות ומשרשו, כי כחוב כי הוא מבני המכיד מפעלי המכפל, כי כאשר יבאиш השטן יעשה אבעבעות.

נֶגֶב טַלְקָנֶגֶב ר' ניאל יא, ה), בSSH נגידות. צפנה ונגביה (בראשית יג, יד), הוادום. כי ארץ הנגב נתני (הושע טו, יט), פירוש ארץ הרכה וחורה. וכן כאפיקים בNEGEB (קהלים קכו, ד), כסופות בNEGEB (ישעיה כא, א), מטוא בהמות NEGEB (שם ל, ו). ותרגום חרכו פני הארץ. ניכבו אפי ארעה¹. וכן בדרכי רבתינו זל (טהרות פרק י, משנה ח). מתבנן והן טהוריין. וולת וה נשראמשו בלשון זה הרכהה. וז'וז קם מסעל NEGEB (שמוטל א', כ, מא), על NEGEB יהודה ועל NEGEB הירדן. ואל NEGEB הקני (שם כא, י), אל NEGEB ואל צאלג (שם ל, א). יחכן בכלם

¹ Exodus XII, 21. Genesis XLIX, 38.

² Genesis VIII, 13.

הארץ ונגלה יסדו (יחוקאל יג, יד), והגעתם אל המתקופ (שפטה יב, כב), **ונגען** לרגלו (שם ד, כה). **וינגע על פי** (שעה ג, ז), הפליך דגען הרפה על פי. **וישלח יי את ידו נגע על פי** (ירטיה א, ט), פירוש דגען ידו על פי. **ואם לא תגע ידו** (ויקרא ה, ז), כלומר שלא הגע ידו לטמון שיקנה בושה. **ופירשו רבותינו זל** (ספרא פרשת ויקרא פרק ית, רף יד). אין לו ללוות ולא לעסוק באומנותו, ואפילו היה לו השה או רמי ולא היה לו הופאת הרכך טביה קרבן עני שנאמר **הִי טהו** (שם), ענים ההשנה וההקרבה. **ווענין אחר גגע טכה** (שעה גג, ד), **ווא希 גגען כל חיים** (ההלייט עמ, יד). והשם **גען צרעט** (ויקרא יג, ג), **אייש גגע לבבו גגע** (מלכים א' ח, לה), בঙול הנון. **גענים גרלים** (בראשית יב, ז). **והפעיל הנבר כי גען זי** (רבבי הימים ב' כו, ב), **פעיל גען זי את פרעה** (בראשית יב, ז). **ושלא נוכר פעיל סטנו ועם אדם לא גען זי** (מלחים עג, ה). **והפעיל טוה פעל הענן גענגען יהושע וככל ישראל** (יהושע ח, טו). **כלומר גפעיל הראן עצםם** שהוא גגענים ומוכנים, כי היו נסימים לפניהם כדי להתחיקם מן העיר. **ויחкан לפרשו** שהוא בן גגענים, כי אחר שהוא נסים לא יחנק שלא היה גענים, שהרי לא היה משבים מלחמה לזרופים אחריהם, ואילו היה פירושו שהראן עצםם גגענים מבלתי שהוא גגענים היה אומר בלשון הפעיל וחגנעו כי, בן המשפט.

גענט **וונגנט** אישת הרה (שמות כא, כב), **וכי יונט** שיר איש (שם כא, לה), **כיאם זי גענטו** (שמואל א' כו, י), **גענט** ורפואה (שעה יט, כב). **ויננט זי ארת הילד אשר ילדה אישת אוריה לדוד ויאנש** (שמואל ב' יב, טו). פירוש גענו בחולי קשה. **לונגנט** את מצרים (שמות יב, כנ), כלם פעלים יופאים. והעומד פון גונזט באכן רגאל (מלחים פא, יב). **ורגאל לא חונט** (משל יג, ג). **והפעיל כי גפעיל גען לפנוי ישראל** (שמואל ב' י, טו). פחה והוא גפעיל עבר. **איך גונזט גענט הוא** (שופטים כ, לט), **יתנק זי גענט** (רבבים כח, כה), **קיטזים ועם ביגונט**. **בדונגנט עטך ישראל** (מלכים א' ח, לג). **וההפעיל ובתרם גענטו רגאלים על הפעיל הדרי נשות** (ירטיה יג, טו). **והשם ולא ידיה בכט גענט גענט** (שמות יב, זג), בשש נקורות. **ומשקל אחר וייה אחרי הפעיגת** (במברכ-כת, יט). **את כל פונטוטי** (שמות ט, יד). **טונטה כוילם עניין הרחיפה והטפה**, יש בהם בטחת ויש סודם **בלא טיטה**.

גער עניין גערה ולא תדרטה (איכה ג, טט), **ידי לילה גפעיל** גערה (מלחים עג, ג), מבניין גפעיל. **ובן גערות ביזים אפו** (איוב כ, כה), **וכטמים גערות ארצה** (שמואל ב' יד, יד). **ויש טפרשים מה פרץ נחל מעס זיך** (איוב כה, ד). **והכבר ווְהַגָּרֶתִי לני אַבְנֵיה** (טיכא א, ז), **ונגען מה הפעיל** (מלחים עה, ט), **וינגען על ידי הרכב** (שם סג, יא), **ונגען**

וינו. **ובן נקרוו טוה הרכרים הטוכנים והחכטוה גערים** מפני שהכל פונים אליהם מפני חשבותם שטעו בי גערדים **אדרבר** (משל י, ז).

גענה **וועל דרך גענה אויר** (איוב כב, כה), **וילא גענה** שכיב אשו (שם יח, ה). והשם **גענה** כואר **גענה** תהיה (חבקוק ג, ג), **וינגען לו סכיב** (יחוקאל א, ד). ומשקל **גענות** אחר **לענדוות** באפלות נהלה (ישעה נט, ט), נפלס בארך הפעיל **גענות يول** (שם כה, ז). **והכבד זי גענית חשבו** (שמואל ב' כב, כט), **וירח לא גענית אויר** (ישעה יג, י), **ענין** אחר **גען** זהר.

פעיל גענה **וכי יונט שור איש** (שמות כא, כה). **ווחכבר** ובקריניכם **תונחן** כל הנחלות (יחוקאל לה, כא). **בכם עטימ זינח** (דברים לג, ז). **בקד צרינו גענח** (מלחים מה, ז), **מענין יטה וצפונה ונגהה** (דניאל ח, ד). **וההאר גענה** **ואמ שור גענה הוא** (שמות בא, כט). **וההפעיל ובעת קע הפעיל יונגהה עמו מלך הנגב** (דניאל יג, ט), **ענין** ענן ההדיפה והסנה בקרן.

טגל געל **שלחו טגל** (יואל ה, זג), **משפטו טגעל** והדנש **לחסרון הנון**. **ובן יקרא בערבי פגעל**¹⁾ **בונו**. **ונבר נחכנוו באוט המט**.

גען **קדמו שרים אחר געניכם** (מלחים סח, כו); **השרים הם** בפה והונגנים. **הום ביר בכל**, **פירוש קduto**

פעאל **שרים ואחריהם געניכם** .. **והכבר גען בירו וטוב לך** (שמואל א' טו, טו), **וזיהה גענו דקענו** (טלמים ב', ג-טו). **טגונן בכניר גענינה** (שמואל א' טו, טו). **והשם גנינה**, **למנצח על גענינה** **לזרוד** (מלחים פא, א), **ההיז מקום הא**. **וכבר בחבנו הרותים לו כחלק הדרקוק**²⁾. **והקבוץ גענינוותי גענינו** (ישעה טגינה לת, ב). **ומשקל אחר אני טגוניכטם** (איכה ר, סג). **ענן הניגן ירעע**, **זה הוא באחד טכלי הומר**.

גען **החיל אשר גען אליהם בלבם** (שמואל א', כו). **ער יעיר גען** (ישעה טג, ה). **כאשר לא גענוניך** (בראשית כו, נט). **פירוש להרע**. **ובן לבלי גענעה** (רות ב, ט), **גען באיש הזה** (בראשית כו, יא), **להרע לו**. **לא גען בו יר** (שמות יט, זג). **טאנה לונגט נפשי** (איוב ג, ז). **על בן לא נתיך לונגט אלה** (בראשית כ, ז), **ולא יסיף עוד לונגט בך** (שמואל ב' יד, ז). **הלא גונעת בה** (יחוקאל יג, יג), **גען בהרין ויעשנו** (מלחים קמר, ה). **הפעיל והפעיל הכבב שאינו יופא עד לשיטוט הפעיע** (רבבי הימים ב' כח, ט). **טגיע השמיימה** (בראשית כה, יב), **עת הומר הפעיע** (שיר השירים ב, יב). **אף על פי כי לדקוט העיון כל הפעיל הוא יופא**. **ואשר הוא יופא ווְהַגָּרֶתִי לא**

¹⁾ מסננגעל.

²⁾ מצלול יד, עב.

תטו

נגש — נרב

208

נרג — נגש

תטו

(ישעה גג, ז), יعن כי נגש העם (שם כת, י), נלם עניין לחץ.

נְדָר קמו נדר אחר (חוושע ג, ט), נצבו כטו נדר נדר (שםות טה, ח), עניינם עניין קבוע ביהר בעניין גודש ואפשר שהטלה מנהי העין*.

נְדָר כי נדרו ממני (חוושע ז, יג), נדרה שנת הטלך (אstor ו, א), ותדר שנתי מעני (בראשית לא, ט), הצד טruk (נחום ג, ז), תלכי צבאות יגדון יגדון (חלהים סח, יג), ולא היה נדר בנה (ישעה י, יד), ומחלות הוא פועל עומר. ופירוש אין נורדר טזר בנהו כמו כאלה נבלת עלייה (שם א, ל), שפירוש טזר עליה. או נטלת מלחת נורדר על בנה כלומר אין בנה נורדר. ורבי אמרם אמרו זל פירשו פעל יואא, והשם אරחיק נדר (תhalb'ם נדר נה, ח), בחולם. ושבעתן נדרים ערי נשף (איוב ז, ד).

בשורק. ומשקל אחר יטיד ערב (שם), משפטו ברשותו מזיד טנד נפלם טשקל. והפעל הנדר ומטבל יגעהו (שם הפעיל ית, יח). ושלא נורדר פעלנו טמננו ידר בחיווןليلה (שם הפעיל יט). ורבי יהודה הביאו בסדר פעל הקל. והוסה כי ספרו שלמר בו השיגו שטוא ידר היוד בחורק, ואם היה כן היה מהקל, אבל אחר שטואנו בכל הספרים היוד בקבוץ שטאים הוא טשלא נורדר פעלנו בלי ספק. וכבר אחר שטש ורזה ינד (נחום ג, יג). וכן כחכו רבי יונה לפי שהוא פחה ואילו היה מנהי העין היה בצרי כמו כאשר בזנו. ואחרוני אבי זל כחכו פעל שלא נורדר פעלנו מנהי דהעין כמו באין החמות חזלקי (טשייל ח, כד), עמודיו שטאים ירזפני (איוב כ, יא), בזים הכראך פזנגו (יחזקאל כח, יג). ויפה כhab לפי שהוא פעל עומד, ונולם עניין התגונעה וההרזה. ומה השרשת והעין בימי נחרת דותה (יוקרא יב, ב), קנט גהה עמי הארץות (עורא ט, יא), והדרוה בנטהטה (יוקרא טט, ג), כי מי נקה לא זורק עליו (בדרכו יט, יג), והוציאו את הנקה מן הקדש (דברי הימים ב, כת, ה), כלומר הטומאה. וזהבם לנטה היה (יחזקאל ז, יט), על כן נתתיו להם לנקה (שם ז, ב), שירחוו טמנו וילכו בננות. והחאר נקה היא (יוקרא כ, כא), ארץ נקה (עורא ט, יא), עניין הכל הריחוק. ונקרו מיט נקה לפי שהוא הטים לאורך הרחוק, והוא הטמא.

נְדָב אשר נרב לבם אתם (שםות לה, כת), אשר נרבבה רוחו אותו (שם לה, כא), אשר ירבגו לבו (שם כה, ב). והחאר נרביב נריבות יען (ישעה לב, ח), כל נרביב לב (שםות לה, כב), להושבי עם נריביות (החלים קים, ח), ורוח נריבת תסמכני (שם נא יד). תרדיב כרזה נרבתי (איוב ל, ט), היכן לפניו על הנפש כמו שנאמר נריבות אחר ורוח נריבת הסמכני כי הנפש בעל הנריבות. או אמר כן על סעלה ישרה הרואה לבא כמו שאמר וכעב

את בני ישראל על ידי הרוב (יחזקאל לה, ה), במים טריים בטוד (טיכה א, ד), עניין ההתקה וההנרה. ומה שנפל סופה הלשון בדמע כטו עני נגעה, ובדם כטו ולג אח בני ישראל, יגעהו על ידי הרוב, ובמים כטו מים טריים בטוד, וכמים הנרים ארזה, ובין כטו ניר מוה, הוא עניין ההתקה כמשמעותו. וכן ידי לילה נגעה, רצונו לומר טכתי נגעה על דרך ניתכו בטום שאגתי (איוב ג, כד). ומה שאמר באבניות וככמוהם הוא בעניין הנזרה הרוב גלגולו מנכוה עמוק.

נְגָש ויגש אליו יהודה (בראשית סד, יח.), ותגש השפחות (שם לנ, ז), גש דלהה (שם יט, ט), ובפחה גש פגע בו (שמואל ב', א, טו). נשלה לי ואשכח (ישעה מט, ב), נש שמה בעבר שאב בrhooh כי אך לוי המתרב הא קרוב אל המקום الآخر. גשנונא אליו ויגשו (בראשית מה, ד), גשי הלוות (רות ב, יד), לחשת אליו (ירמיה ל, כא), עד גשנו עד אהוי (בראשית לנ, ג), אל נפעל הפש כי כי קדשיך (ישעה סח, ה). והנפעל ירע כי נגש העם חזיה (שם כת, יג). כן כחכו רבי יונה. וכן במקפת הספרים. והמסורת לית במספרא. ועוד מסורת אחרת נגש ונטש (בראשית ט, יד). גש נטה כו (בראשית ג, ג), גש נטה כו ר' ירחבו³, גש נטה כו ר' ירחבו⁴. אם כן לפפי המסורת ירע כי גש כשיין כי אלה הארבעת בלבד הם בסין. ובמקפת הספריב יסצא ירע כי גש בסין. הדעת המתרגם כן שתתרם חלוף דאיתרכב עטא הרין. ויגש משה לבודו (שםות כד, ב), ואחריו כן נגשו כל בני ישראל (שם לה, לב), ונטשה יבתמו (דברים נה, ט), וגם הכהנים התפעל הנטשים אל יי (שםות יט, כב). וההתפעל התנשטו יהדו הפעיל פלייטי הגוים (ישעה מה, ב), והכבר זהאישז אדרינו (שםות כא, ג), ונטשלו ויאכל (בראשית כו, כה). ורבי יונה כחוב לא תנטש ותקדים בערני הרעה (עמוס ט, י), פעל עומר ויחכן לפניו יוצא חבריו רצונו לומר חנש האיברים הפעיל והקדמים בערינו. ושלא נורדר פעלן לא לנחותים הנטש (שמואל ב', ג, לה).

נְגָש נגש את המכפה ואת הוהב (מלכיהם ב, גג, לה), לא יגש את רעהו ואת אחיו (וברים טג, ב), וכל עצביכם הנטש (ישעה נת, ג), אך שבת טש (שם נפעל ונטשיש אדים (שםות ה, יג). והנפעל נגש העם איש באחיו ואיש ברעהו (ישעה ג, ה), ואיש ישראל ראו כי צר לו כי נגש העם (שמואל א', יט, ג), נגש והוא נעריה

*1. Samuelis vi. 6, XXXIX.

*2. Ibid. XIV, 24:

*3. Isaiae III, 5:

*4. Ibid. LIII, 7:

תיח

נֶרֶב — נֶהָה

209

נֶרֶב — נֶהָן

(תיח)

נֶרֶב אֲשֶׁר תַּקְפִּנוּ רוח (חלהים א', ר.), אֵל יְהִפְנֵן לְאִישׁ (איוב לב, יג), כהנֶרֶב עַשְׂנָתָן (חלהים סת, ג'). והנֶפֶל העלה נֶרֶב תְּעַרְוֵץ (איוב יג, כה), כקֶשׁ נֶפֶל נֶרֶב קָשְׁתוֹ (ישעה מא, ב.). ומלֵחֶת בְּחַנְכָּתָן עַשְׂנָיָשׁ אֲסְטוּרִים שהוא סָקוּר מִבְנֵין נֶפֶל וְהַרְאֵי בְּחַנְכָּתָן. ויש אומרים שהוא מִקּוֹר מִבְנֵין הַפְּעִיל. ואני כתבתיו בשער הפעלים¹ שם הַפְּעִיל מִבְנֵין הַפְּעִיל. וכן בְּהַתּוֹךְ כָּסְף (יהוקאל כב, כב). והענין הזה כענין דחויפה.

נֶרֶד כִּי נֶרֶב נֶרֶב עַבְדֵךְ (שיטאול ב', טו, ח.), אִישׁ כִּי נֶרֶד יְהִדָּה נֶרֶב (במדבר ל, ג.), וַיַּעֲבֵר יַעֲקֹב נֶרֶב לְאָמֵר (בראשית כח, ב.), וַיָּהּוּ נֶרֶרים (יונה א, טו), וכי תַּחֲדֵל לְנֶרֶד (דברים כג, כג). ונֶרֶד חַטָּאתם מִתְּחַשֵּׁב נְקוֹדוֹת וְהַשְּׁאָר בְּשֶׁשׁ נְקוֹדוֹת כְּמוֹ שְׁחַבְנָו בְּחָלֵק הַדָּקְרוֹק². עניינים ידוע.

נֶהָה נֶהָה נֶהָה נֶהָה (פיכה ב, ר.), נֶהָה עַל הַמּוֹן מְצָרִים (יהוקאל לב, יח). והשׁם אֶל יְדֻעֵי נֶהָה (עמוס ה, טו). ומשקל אחר נֶהָה נֶהָה (פיכה ב, ד.), נֶהָה (עמוס ה, טו). ומשקל אחר נֶהָה נֶהָה. ויש לפרש נֶהָה מִשְׁרַשׁ נֶהָה מִעֲנֵין נֶהָה וְנֶהָה (דניאל ח, כו). ומשקל אחר ולא נֶהָה בהם (יהוקאל נֶהָה, יא). ומשקל אחר ונשאו אליך בְּנֵיכֶם קִינָה (שם כו, זי). והוא בלבתי נֶהָה מִמְנוֹ נֶהָה (שיטאול ב', יד, יד), לב. והוא בפלם אֶפְרַיִם יְמִירָח עַבְדֵךְ (איוב לו, יח). שרש נֶהָה, בְּנֵיכֶם בְּפֶלֶם בְּפֶלֶם. ונֶהָה בא בְּפֶלֶם שֶׁדֶן שְׁנָדֶה, כי זה אף על פי שהוא מנהי הַלְמָד הנֶהָה בא כְּפֹל הַעֵין או הַלְמָד בשאר הַכְּפֹלִים. ועקר נֶהָה, נֶהָה בְּפֶלֶם נֶהָה וְנֶפֶל אחר מההאין להקלל כטנהג כל הַכְּפֹלִים. ובמלחת בְּנֵיכֶם היורד הנחה חטורתה ההא עין הַפְּעִיל, ואף על פי שאין מנהג ההא לא להיות נעלמת בהיותה פא הַפְּעִיל ועין הַפְּעִיל כי אם למיד הַפְּעִיל באה בסלה הווא נעלמת בעבר החברה עם הא טס הַכְּנִי. אבל באמות היה אפשר לומר בטס הַכְּנִי לבדה בלי הא אינם בפלם קָנוֹם. ורבו יהודיה ורבו יונה שמו נֶהָה בהם, ונשאו אליך בְּנֵיכֶם מִשְׁרַשׁ נֶהָה. והנֶהָן בעני מה שכתבי בהם לפי עניים. אבל לפי דרך הרקורך הנֶהָן מה שכתבו הם עניין עניין קִינָה. ופירוש ולא נֶהָה בדים לא ישאר טי שיכנה ויקונן עליהם. ויונחן תרומות ולא מכך בניהון. ויתכן להיות סן הענין הזה נֶהָה נֶפֶל כל בית ישראל אֶתְרִי יי' (שיטאול א', ג, ב), כלומר שהחאכלו על מעשיהם הרעים ושבו אחריו יי'. או יהודיה ויבְּהֵגָג כמו ויאספו מתרנים ונקוו אלה כל הנויס וויתנחון לפטול בח כל עטמייא³). והוא מוה הענין גם כן ולא נֶהָה.

¹) מכלול פג, ע.ב.
²) מכלול קטח, ע.א. נֶרֶד חטורה מהם בפְּרִי והשאר בסגול. וסימני בלשון ארוטי נדרא דארטלאן עברדא שלים בספְא לא אַחֲקָבָל. וְלִנְדָרָל אַרְצָה (וַיִּקְרָא כב, כג), נֶרֶד אַלְמָנָה (במדבר ל, י), כל נֶרֶד וכל שבטה אסר (שם ל, יד), כִּי נֶרֶד נֶרֶד עַבְדֵךְ (שיטאול ב', טו, ח), ונֶרֶד נֶרֶד לְיִי (ישעה יט, כא).

³) Jerem. III, 17.

עברית ישועתי (שם) נֶרֶבֶת יְעֵץ וְזַהֲוָה עַל נֶרֶבֶת יְקֻם (ישעה לב, ח), פירוש מעלה נדיכות ובעכורים יְקֻם. והשם נֶרֶבֶת נֶרֶבֶת לְיִי (שיטאול לה, כט), נֶשֶׁם נֶרֶבֶת (חלהים סת, ז). וההנֶפֶל אֲנִי בִּישְׁר הַגְּפֶל נֶרֶבֶת פִּי רְצָחָה (שם קיט, קח). וההנֶפֶל אֲנִי בִּישְׁר לְבָבִי הַתְּנִנְבָּתִי (דבורי היטים א', כט, זי), הַטְּנִנְבָּתִים בְּעַם (שופטים ה, ט). לבך על כל הַתְּנִנְבָּתִ (עוֹרָא א, ו). וככלו בו מלוֹת השם שלא לטוֹן, כי היה טספִיק באמרו לְכֶר אָוֹן, אבל הוא הוסיף ביאור. וכן משפט לשון הקרש בהרבה מקומות כמו קְטַמְּבָלִי אֵין קְבָרִים (שיטומ יד, יא), ווּלְמָה וְהַרְבָּה. וענין הנֶרֶבֶת יְדֹוע . והוא טי שנפשו רחבה לחתח משלו במקום ראיי וכפִי הראי לו.

פְּעַל נֶהָה קְטַמְּבָלִים לְוּם רַע (עמוס ג, ג), אחיכם שנאיכם טַנְבִּיקִים (ישעה טו, ה), עניים עניין רִיחָקָן. נֶהָה ואפשר שהיה מוה השרש נֶהָה בְּפֶלֶם נֶגְלָה . וענין אחר לחסرون נוֹן השרש ועקרו נֶהָה בְּפֶלֶם נֶגְלָה . נֶהָה לכל צנותו נֶהָה (יהוקאל טה, לג), בשש נְקוֹדוֹת נֶהָן וּבְנוֹן חטורתה ההא או היא נספה ואות נתת את נֶגְעָה (שם), והוא מתן הונגה⁴.

נֶהָה לְבָלְתִּי נֶהָה מִמְנוֹ נֶהָה (שיטאול ב', יד, יד), לְנֶהָה עַל עַל בְּרוּן (דברים כ, יט), אפשר שהיה לנדוח פועל יוא. או יהיה עומר והוא נופל על הנדוֹן. נֶפֶל והנֶפֶל מִמְנוֹ נֶהָה (שיטאול ב', יד, יד), ותושיה נֶהָה טַמְנִי (איוב ו, יג), וְנֶהָה יְדוֹ בְּגִירִין (דברים יט, ה), לבתני השיב המטלך אַתְּ נֶהָה (שיטאול ב', יד, יג), אם היה נֶהָה (דברים ל, ד), או את שׁוֹי נֶהָה (שם כב, א). נֶהָה עַילָם (ירמיה טט, לו). וכן ברפין עין הַפְּעִיל נֶהָה יְטוֹאֵל יְכוֹנֵס (חלהים קטו, כ). ואפשר שהיה החרח חאר קל על משקל שְׁמָחִי לב (ישעה כה, ז). יְשַׁרְיָה לב (חלהים לב, יא). ואפשר גם כן להיוֹחוֹ נֶפֶל טִשְׁרַשׁ נֶהָה וְשַׁמְּ כְּתָבָנוֹה. פְּעַל והנֶפֶל טהראנש ואֵל הַטְּנִנְבָּתִ (ישעה ח, כב), פירוש ואל הַקְּפִיל אַבְלָה מִנְהָה . וכבר אחר וְהַקְּפִיל עַלְיָנוֹ אֶת הַרְעָה (שיטאול ב', טו, יד), וְהַיְהָ כַּצְבִּי טְקָח (ישעה יג, יד), לְמַעַן טַמִּיחָה אתכְּבָס (ירמיה כו, טו), לְהַקְּפִיל מִן הַדָּרוֹךְ (דברים יט, י), וְיִהְיָה אַתְּ יְשַׁבֵּי עִירָם (שם יג, יד). וְהַשְׁמָעָה טְהָרָה . והקבוץ משלאות שוא וטְהָרָה (אייכה ב, כא, פז).

גָּנוֹ נֶהָן וַיַּשְׁבַּת חָרְבוֹ אֶל נֶהָן (דבורי היטים א', כא, פז). פירוש אל נֶהָה, והוא הבהיר שהחזרה נחנן בתוכו. וכן כלשון ארמיות רוחיה אנְה דנְיאָל בְּגַרְגָּה (דניאל ג, טו). ווש מִשְׁפִּירֵשׁ טוה הענין לא יְדוֹן רוחי באדם (בראשית ג, ג), שהונפָע לרוח נֶהָן. ויהיה טוה השרש גָּנוֹן והנה חטורתה הרגש והויה ראוי להיות יהונָן בְּפֶלֶם יְשַׁעַת כְּמוֹ יְהִידָה יַעֲקֹב נָוִיד (שם כה, כט), שבא בו גם כן הנה חטורת הדגש. ואת נתת את נֶגְעָה (יהוקאל טו, לג), פירשוו כשרש נֶהָה .

וְנָהָרֶת (ישעה ס, ה). ויש טפרשים מוה וְנָהָרֶת אליז' (שם ב, ב). והשם ואל תופע עליו נָהָרֶת (איוב ג, ג), נָהָרֶת עניין אוריה. וחרנס אור נהורה¹. ומזה העניין חטנָהרות אשור בהרים (שופטים ג, ב), והם המערות. מַנְחָרוֹת וננה אותם בלשון אוריה מפני החלון שכינם מטע שטה האורת, כמו שכנה גם כן כוה העניין. ועל מַאֲגָרָת צפוני (ישעה יא, ח).

נוֹא ואמֵן נָגֵיא אֲכִיה אַתָּה (במדבר ל, ז), ודרת הַפְּעִיל תְּגִיאָן אֶת לְבֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שם לב, ז). שטן רָאשׁ אֶל יְנִי רָאשִׁי (קהלים קמא, ה), נכתב שלא אל-י. וכחצנו הדוטים לו בחלק הרקוק². והשם וידעתם את תְּגִיאָתִי (במדבר י, ה). נָגֵיאות עלי ימץא (איוב לג, י), גַּתְאָתָה עניין שבר הרכבים והמחשבות וביטולם.

נוֹב חִילְכִּי יְנֻבָּה (קהלים סב, יא). עוד יְנֻבָּה בשיבחה (שם צב, טו). ויש לפרש מוה ותירוש יְנֻבָּב בתלות (וכירה ט, יז). ופירוש הפסוק כי מה תוכו ומה יפיו (שם), רוזה לוטר מה טוב הדן והין שנידל אותם בחורים ואחיהם בחוללהبعث ישאלו ט"י מטר ולכל איש עשב בשדה³) יונן, על כן מעורת האל ומורב החן והתירש ומתוביו היו הבחורים והבחולות ישים וחוקים. כן פירשו ארוני אבי ויל. והשם מַגְנִיבוֹת שְׁדֵי (איכה ה, ט), עניין גַּנּוּבָה יציאת הפלורה והעשבים ונידולם. וכן בעניין קְרָבּוֹת העשור והעדן והטוב שהוא כנודל הנטחים הולך ונידל כמו שאמר חיל כי יונב, עוד יונבון בשיבחה. וכן בעניין הדבר כי הא פרי הלשון פִּי צְדִיק יְנֻבָּה חטמה (טשלי י, לא). והשם גַּבְּשָׁפְּתִים (ישעה ג, ט), יונבוּ נביה אבלו (טלאני, יב).

וְהַפְּעָלָל המרבע והוא יוצא לשליishi ותירוש יְנֻבָּב בתלות פעולל (וכירה ט, יז), פירוש הדן והחוירש ישתח הבחורים והבחולות יונבב אותם שרים ווטירות, רזה לומר שיأكلו וישתו. וישתו ביום התשועה היא.

נוֹדָ נָע גַּדְעָה בָּאָרֶץ (בראשית ד, יב), גַּדְעָה לו כל סביביו (ירמיה טח, יז). .. ואל גַּדְעָה לו (שם כב, י), לבא גַּדְעָה לו ולנהמו (איוב ב, יא), יונדו לו; וינהמו אותו (שם טב, יט), טי גַּדְעָה לך (ישעה נא, יט). וכחולות ואל גַּדְעָה להם (ירמיה טה, ה), עניין הנגע והטלטל. ועוד גַּיִם (ירמיה נא, כה), עניין מרווחה אל החוץ. ומה העניין נקרא הנדר לפי שחוויא מקום מרוות המיסת גַּדְעָה פלוני (קהלים לח, ט), גַּנְחָמָת ים (ישעה ה, ל), עניין בעניין שאגה.

בָּהָם כענין שאמר לא מְתַחַם ולא מְהַטְזָנָם (יחוקאל ג, יא), ורצונו לוטר ולא מנה שביהם כלוטר לא מקובע שביהם.

נָהָג אוֹתִי נָהָג וְיַלְךָ (אייכה ג, ב), נָהָג בְּצָאן יוֹסָף (קהלים פ, ב), יְנָהָג את כל מקנהו (בראשית לא, י). ולבני נָהָג בחטמה (קהלת ב, ב), כלוטר נהג עצמו בחטמה. ועווא ואחו גַּנְגִים בענלה (רכרי הימים א' יג, ז), וטְלָכִים גַּנְגִים (ישעה ס, יא), נָהָג וְלַךְ (מלכים ב', ה, כה). כי בשגעון יְנָהָג (שם ט, ב), פירוש יְנָהָג מנהגו. נָהָג לפניו המקנה ההוא (שמואל א', ל, ב), ופירוש נָהָג על הטאן והבקר שוכר כלוטר הכל כטו שליך דור הכל נָהָג ולא הניחו רבר, שלא היה להט פחד ומקצתם הילכו פְּעַל לפניהם המקנה ואמרו זה שלל דוד. והכבד גַּג רוח קדמים (שמורה י, יג), וְנָהָג את בנותיו (בראשית לא, כו), טְנָגָנוֹת בְּקוּל יְוִינִים (נחום ב, ח), פירוש מנהגות אוריה טְנָהָג וְקוּל נְקוּל יְוִינִים וכולם פעלים יוצאים. והשם בְּמַנְגָּג יהוא בן נְמַשִּׁי (מלכים ב', ט, ב), עניין ידוע.

פְּעַל נָהָלָל גַּהְלָת בְּעֹז (שמוח טו, יג), ועל טבואי מים גַּהְלָם (ישעה טט, י), אין מַנְהָל לְה (שם נא, יח), גַּהְלָם בְּלַחְם (בראשית טט, יג). גַּהְלָם מסביב (רכרי הימים ב', לב, כב), כלוטר נהלה בחזרו שלא פחדו הטעול מכל סביבם. והההפעל אַתְּגָּה לְאַתִּי (בראשית לג, יר), גַּהְלָם עניין נהג. ובכל גַּהְלָלִים (ישעה ז, יט), מין בטני העצים השפלים והפחוטים. ואדוני אבי וְל' כהבו משרש גַּהְלָל והנוֹז נספה. וכן חרגת יונתן וכל בתי השובחתה.

נָהָם גַּהְתָּקָה באחריתך (טשלי ה, יא), גַּהְתָּקָם איש אל אחי (יחוקאל כד, כג), ישאג ככפרים וְגַהְתָּם גַּהְתָּם (ישעה ה, כט), גַּהְתָּם עלי בְּיּוֹם הַהְוָא (שם ה, ל). והשם גַּהְתָּם ככפird אימת טלק (טשלי כ, ב)⁴. וטקל אחר שאגתי גַּהְתָּה טְנָקָמָת לְכִי (קהלים לח, ט), גַּהְתָּמָת ים (ישעה ה, ל), עניין בעניין שאגה.

נָהָק גַּהְקָק פְּרָא עלי דְשָׂא (איוב ג, ה), בין שיחים גַּהְקָק (שם ל, ז), עניין עניין היטה.

נָהָר גַּהְרָה אל טוב יְיִ (ירמיה לא, יב), גַּהְרָה אליו כל הגנים (ישעה ב, ב), לא גַּהְרָה אליו גַּיִם (ירמיה נא, כה), עניין מרווחה אל החוץ.

ונמה העניין נקרא הנדר לפי שחוויא מקום מרוות המיסת גַּהְרָה פלוני (קהלים טו, ה), עבר הַגָּהָר (יהושע כד, ב). והקובע מקום גַּהְרָם יאורים (ישעה לג, כא). גַּהְרָם נחלי דבש וחותאה (איוב כ, יז), סמוך על סטוק. וכבר כהנו הדוטים לו בשרש באָר. ובקבוע הנקבות ועל גַּהְרָות יונגה (קהלים כה, ב), יונגד בְּגַהְרָת מים (שם עח, טו).

על גַּהְרָת כְּבֵל (שם קלנו, א), על גַּהְרָת (שבות ז, יט). עניין אחר הבינו אליו גַּהְרָה (קהלים לה, ג), אז תרא

¹ Genesis 1, 3.

² פְּכָלָל דְּפָא, ע"א.

³ Conf. Zachar. X, 1.

תכו**נוח — נס****211****נוד — נוח****תכא**

כ, יא), ותגעה התבבה (בראשית ח, ד). והשם לודח **ניחוץ ניחוץ** (שמות בט, כה), ומשקו פועלול. וכן בוה המשקל ופעלו **לניצוץ** (ישעה א, לא), טן נזע. והקיבור ריח **ניחוץם** (יחוקאל כ, כה). ומזה הענין הוה דברי תכניות בעניהם נשמעים (קהלת ט, יז), טוב מלא כף נחת (שם גת ד, ו). וכבר כחכו בשרש ניח. ורבי יונתן חכם מוה הרשות על משקל אשר וריה ברות (ישעה ל, כד), הנורמן רוח. והפעיל המכבר **ניחתני** לד (שם מג, יד). יסר הפעיל בנה ניניח (פסלי כט, יז), **נינחתי חתרוי** (יחוקאל כא, כב), נינח יי' להם (דברי הימים ב', טו, טו), **לניחת** ברכיה אל ביתך (יחוקאל טה, ל), וככאשר נינח ידו ונבר עמלק (שם יז, יא), **ニינחני בתוך הקעה** (יחוקאל לה, א), רוח יי' **נינחנו** (ישעה סג, יד). והשם הללו אבקש לך **מנוח** (רות ג, ב), **מיטנחת הארון** (דברי הימים קענום א', טו). והקבוץ והspark בו מקום הולם. **שובי נפשי** **למנוחיכי** (כהלים קטו, ו). ומשקל אחר ומונחה לא מצאי **מנוחה** (ירטיה טה, ג), והיתה **מנוחתו** כבוד (ישעה יא, ז). ושרהיה שרג **מנוחה** (ירטיה נא, ט), דעת הרחונים בו כמו **מנוחה** שהרגנס רב תקרובתה. ויש מפרשים שהיה ריע הטלך וڌיה עם הטלך בעת טנוחו לחברה ולשוח ולהחרוח עמו. והקבוץ **ובמנוחות שאגנות** (ישעה לב, יח). ומשקל אחר **וניחתה לטידנות עשה** (אסחד ב, יט), עניין הטנונה ירוע, **נינה** והאר האשה בלשון הוה לפי שהיא יושבת בבית החדר **המנונה** (ירטיה ג, ב). ובסתוק **גנות בית רחליק שלל** (כהלים סח, יג), ושלם **גנות דרך** (איוב א, ז). או **גנה** וזה ענין נתן קדרך על הבית עצמו. וכן נקרא לאלה הרועים **גנה** וזה אני לקחתי **טנו הגנה** (דברי הימים א', יז, ז). אל **גנה** אתון (ירטיה טט, יט). פירוש אל הגנה מקום אותו. וכן והשב **באיתן** קשתו (בראשית טט, כד), רוזה לופר במקומ איתן.

גום גמו רעיך מלך אשור (נקום ג, יח), גמו שנתם (כהלים ע, ג), פירוש נמו בשנחת. הנרת לא גנים ולא ישן (שם קנא, ד). והשם וקרעים תלבייש **גומה** גומה (פסלי נג, כא). ובזופת חייו **גונמה** לעפעריך **גונמה** (שם כה, לו). כי דשאו **גאות מדבר** (יזאל ב, כב), סקום נאות מדבר כי אהלי הרועים במדבר מקום המרעה. **גונאות דשא ירביצני** (כהלים נג, ב), בנאות מקום דשא. **ולא נא בהם** (יחוקאל ז, יא), ונשאו אליך **גונחים** קינה (שם כה, לב), כחנו אורוזו בשרש נאה.

גוט ישב כרובים **גנות הארץ** (כהלים צט, א), עניינו **כענן הפטוט**.

גוט גמו רעיך מלך אשור (נקום ג, יח), גמו שנתם (כהלים ע, ג), פירוש נמו בשנחת. הנרת לא גנים ולא ישן (שם קנא, ד). והשם וקרעים תלבייש **גומה** גומה (פסלי נג, כא). ובזופת חייו **גונמה** לעפעריך **גונמה** (שם כה, ז). והקבון טעת **גונמות** (שם ז, ז) **בגונמות** עלי מיטבב (איוב מג, טה), ההנומה אינה חזקה כמו ההשנה רק היא ביגע בעט פיזוליך בלווזו).

גוט ולא נס להה (דברים לה, ז), **גנסו לפניהם** (ירושע ח, ה). **וינסם ניא הרוי** (ובירה יה, ה). כך אין קוואים על משקל **וшибוקם**, **ויקטוקם**. ווונח התמס אדרה (הכוקב ג, טז), פירוש כאשר השבוי לנווח נידך לוי ליזת פרה. **גונזו על משכבותם** (ישעה גג, ב), ורבבו אל נבל כל הדברים האלה בשם דוד **גונזו** (שמואל א, כה, ט), פירוש כי געים היו מן ההר. וסיפור זה בעבור וריזותם כי לא נהו עד שרברו לו הדברים בשם דוד. ויונתן חרגם ופסקה כלומר פסקו מדבר עוז ער שיטטו השובתו. **למען גונם** (רכרים ה, יד), **לגונם** עליהם יונם (שמואל ב', כא, ז), **ニינח ביום השבעי** (שם מג, יז, ג), על

¹ Ital. *persolire dormitare?* Cf. *additam.*

אהובם כולם. ובן חרגס יונתן הלא טלטלינון ואגלאינון.
וְהַגְעֹזָהִי כבכל הגויים (עטום ט, ט.), וַיַּגְעֵם במדבר (במדבר
לב, יג), נִקְגִּיעֵנִי על ברבי וכפות ידי (דניאל י, י).
ואשר הוא עומד טהכבר הטה יגיעון לאכול (חלהים נט-
טו). והנפעל אם יגועו ונפלו על פי אוכל (נחים ג, יב), נפעל
כאשר יגוע בכברה (עטום ט, ט.), כולם עניין החגועה וידוע.
ומן העניין זהה והשרש הזה בהכפל הפה' והלט' ובמגענעים טגענעים
ובצלצלים (שיטואל ב', ג, ה). ונפתח העין לדוחיב.
וביא מראלי, בינוי תמיון וגויו יירבה ברכ

נָסַת נְפָתִי טשכבי (טשל' ז, יז), עניין ההחכת והולופ בלבנטים. והשם נְפָת תטנה שפטותיך כליה נְפָת (שיר השירים ד, יא), וְנְפָת צופים (חהל' יט, יא), וְנְפָת מתוק על חך (טשל' כד, יג), בפלק בשת טן ביש. וכשיכא בלי סטינוח צופים או בשיטים הוא על דך חסרון אלא שהוא טובן ממקום אחר על חבירו. וכן הפעל הכביד טמנו גשם גרבות פג'ת אליהם (חהל' סח, י), ככלומר הפעיל חoil וחטיף. ועניין אחר הג'ת אהרן פג'ת (ויקרא ט, כא), פג'ת ג'תנפה (שם א, כט), פירשו רכובינו זיל (טנחות סא, ע"א). שהיה טוליך וטביא, וזה הוא לשון הנפה התגעעה אילך ואילך אבל התרומה הייתה הנבהה למעלה שהיא מעלה ומוריד, וזה שאמר אשר הג'ת ואשר הזרים (שמות כט, כו), החנופה טוליך וטביא, התרומה מעלה ומוריד. וכן וְגַנְגִּת ידו אל הטעום ואסף הטעורע (טלבים ב', ה, יא), ברוך המלחשים על הטכה שטניפים ידם עליה הגנה ודרנה. וכן אם יתגדרל הטעור על מניפו (ישעה י, טו), כי המשור הכרה בו גנוף אורזו אילך ואילך. ועלא נוכר פעלו טמנו הפעיל אשר הג'ת (שמות כט, כו). והטקור טן הפעיל להג'ת גוים בְּגַנְפָּת שׂוֹא (ישעה ל, כח), או הוא שם. והשם ג'ת ובסתוק בְּגַנְפָּת שׂוֹא (שם). ובדברי רכובינו זיל אטרו ג'ת נפחה נפחה לכברה שטראקדיין בה את הקטח ואטרו (אבות פרק חמיטי, משנה טו) נפה שטופיאת את הקטח וקולטת את הפלחת, ונקרצת כנ' לפוי שטניפין אותה אילך ואילך כשטראקדיין את הקטח. וככד אחר ינפ'ת ידו (ישעה י, לב), פעל כל בעין אהרייך ראש הג'ת (טלבים ב', יט, כא), כי הבוזה לדבר מניף ומנייע ידו וריאשו עליו וכן הקורא לאחר מניף לו ביהו שיבא אליו. ולזה העניין נאמר מפני פג'ת יד יז צבאות אשר דהוא גנוף (ישעה יט, טו), ככלומר שטניפ ידו לנלחמים בו וטבאים עליו. וכן קנייזו יד ויבאו פתתי גרביס (שם יג, ב), וכן ובמלחמות פג'ת נלחם בס (שם ל, לב). יפה נוף מטויש כל הארץ (חהל' ג'ז טח, ג), פירוש מהו או פלק. וכן במשקל אחר בן אבינדב כל ג'פת הארץ (טלבים א', ה, יא), ובג'פות היר (ידושע יא, ב), וכן אטר התרגום נפלבי דור. וכן שלשת ג'פות (שם יא, יא), חלהא פלאין. ופייש אדוני אבי זיל יפה נוף

סִים גְּנוּם (ישעה ל, טו), וְגַם הַחֲזָה (בראשית לט, יג), בְּנֹסֶם מִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (יהושע י, יא). ולא תקחו כפר לְנוּס אֶל עִיר מִקְלָטוֹ (במדבר לה, לב), פִּירּוֹש לְמַי שִׁיש לו לְנוּס לא תקחו כופר מטנו לשוכן שכחת הארץ עד מות הכהן הנדרול, כלומר לא תקחו מטנו כופר לנום אבל ינום אל עיר מיקלטו כמשפט שונה, ואם נם שם לא תקחו מטנו כופר לשוב לשכנת הארץ עד מות הכהן הנדרול. ובספריו (פרשת אלה מסע סי' סוף עמוד קי.) מפרש הפסוק בטעיד, הרי שהרג הנפש בטעיד שומע אני יהונתן טמון ויגלה חלמוד לומר ולא תקחו כופר לנום. ורבינו שלמה פירש לנום תאר כתו לנו כלומר למי שהוא נם אל עיר מיקלטו לא תקחו מטנו כופר לשוב לשכנת. ויפה פירש ויהיה לנום תאר בשקל סיגלך הפעיל (טהלי, יד, יד). והפועל הכנבר הגnis את עבריו ואת מקנהו (שפטות ט, כ), לרhnis מפנוי מדין (שופטים ג, יא).

טְנוּס וְהַשְׁמָה וְמְנוּס נָסָו וְלֹא הַפְּנוּ (ירמיה טו, ה), ומנוּס אֶבֶר סְנִיסָה מִנְחָתָם (איוב יא, ב), ועם כינוי בש רק וטנש כי ביום צראה (ירמיה טו, יט). עם הא נקבה ובטנוסה לא תלכון (ישעה נב, יב), ונפו מנטשת חרב (ויקרא כו, לו), כולם עניין טנוסה וידוע הוא. ופירוש ולא נס לחאה (דברים לד, ג), על דרך השאלה כלומר לא הלך לחווה. ואדוני אבי ויל פירש בספר הגלי ולא יכש לחווה מלשון ערבי יבש הלחים נס אל כובז), ויפה פירש כי טה טעם לנישה ובריחת על הלחות? ופירוש על סיס גנוּם (ישעה ל, טו), פירשו רבבי יונה מעניין מהתנוּסָה על אדמה (וכירה ט, טו), עניין הגובה והמעלה. ואין צורך להוציאו ממשמעות כתו שבחבו נס כן רבבי יהודה, ואף על פי שחשב רבבי יונה לחפש עליו כתו שעשה ברוב טקומותיו, לא נלכדר בשחיתותיו. וכן הוא הפירוש, כי אם למעלה בשוכה ונחת תשען (ישעה ל, טו), ולא אביתם וחאברו לא כי על סוס גנוּם על כן תנוּסָן, כלומר אני אמרתי כי בחק ארצכם הווען מהאויב בשוכה ונחת אם תשטעו אליו ולא אביתם לשטעו והאטו לא, כי אם יבא האויב גנוּם לאשור ולטטרים לעורה על כן תנוּסָן בדבריכם, ולא התנוּסָה שחשכתם אלא תנוּסָה דינה והנה להנצל מהאויב בכואו בארצכם ולא הווען בארץ המנותה כאשר השבחים אלא ישנו אהנים אויביכם וילכו אחנים. וזהו שאמר על כן יקללו רודפייכם (שם).

גָּוע נֹעַ תְּנַעַ אָרֶץ כְּשִׁכּוֹר (ישעיה כד, יט), וְנַעַ
לְכֻבוֹ הַלְּבֵב עַמּוֹ בָּנֹעַ עַצִּי יְעַר מִפְנֵי רֹוח (שם
ו, ב), וְהִיְתִּי גָּעַ וְנֶר (בראשית ה, יד). כִּי גָּעִים כִּי תְשִׁמְרוּ
בְּכַטְנָךְ (טְשֵׁלִי כב, יח). עוד נחרচנו בשרש גָּעִם.
הַפְּעִיל והבנדי **גָּעַ** וְעוֹדֵה (ישעיה לו, יג), פִּירּוֹש הַלְּאָ הַנָּעַ וְעוֹה

^۱ نَسْ أَلْخَبَرُ aridus fuit panis. Kamus.

(משלי יג, כנ), ניר רשעים חטא (שם כא, ד), כלומר רום עינים ורחב לבב והוא ניר רשעים שהוא חטא. ואמר ניר על דרך משל על מחשבות הלב כתו נירו לכם ניר (ירמיה ה, ג), ענים עניין חישה. ותרנים ולחוש הרישו ולטינר ניריה). ובדררי רבתו ויל (מנחות פ'ה, ע"א). שרה נירה ניר שנה ורע שנה.

נוש הוסיף רבבי יונה והוא השרש לפ' שפצא חרפה שברה לבני נאנשה (חולמים סט, כא). והנכוν הוא מה שכתבתי בשרש אנטש.

נזר ניר יעקב נזיר (בראשית כה, כט), ויפלח אל טור הנזיר (טלמים ב', ה, לט), אל הלחם ואל הנזיר נזיד (חנוך ב, יב), פירוש נזיד חכשיל, נזיד ויכל. ובא במלת זהא והנפרד נז. או נאמר בו הנפרד נזח בה"א והראוי נזח כמו אצל פנה (משלי ג, ח), שהראוי פטה. והוא חנוך טפנוי מלת עלה. וכחותה ה"א ובנור גטלו יהירה נזח נזח (ישעה יח, ה), הה"א רפה, וישראל כוית נזח (איוב נזון טו, לט). ועם הנזון הנוספת הנזחים נראה בארץ (שיר השירים ב, יב), והרגש בقولם חטורה הנח עניין כולם עניין ניצוץ פרח. עניין אחר ופעלו לנצוץ (ישעה א, לא), בפלס נזח מון נזח ופירשו בן הרש בלבוניא² בלבן. והתאר נזח מה העניין נזחים בעין נחתת קל (יחזקאל א, ז), בפלס לוזחים מון לוז. ורבי יהודה כהוב נזחים טרש נצץ והוא יחויר בעניינו ובשרשו. והנcone אם כן לשומו טרש נזון עם ופעלו לנצוץ (ישעה א, ל), שכח רבי יהודה בשרש נזח שהוא טרש נזון. ויש פרושים ונואץ השקד מעין נזא ואף על פי שהאלף בו נחח.

ניר נור לטען היה ניר לרוד עברי (טלמים א', יא, לו), ניר בירושלם (ס א' טו, ד'), בחריק. ניר לרוגלי דברך (חולמים קיט, קה), בاري. ומה שאמר ניר על המלכות לפי שהוא כמו ניר לעם להאר להט. ניר יי' נשות אדים (פסלי כ, כו). ונכח ביז'ד כי אתה נירוי יי' (שטואל ב' כב, כט). וכן הכלים שרולקה בו הפהילה נקרא ניר, והקבוק בלשון נקבות ובהעלת אהרן את קערת (שמות ל, ח), בהיחסבו את קפרת (שם ל, ז), נירת הטערבה (שם לט, לו), ואת גראת (שם לה, יד). יש מהן הפתילה הדולקת ויש מהן הכלים שחולקה בו. והכלים שמשיטין עליו אח הנר נקרא על שמו טנעה מנורה וזה מעיטה הטענה (במדבר ח, ד), ואת מנורת המאור (שמות לה, יד), כלומר שהוא המאור עליה חמיד. עניין אחר נירו לכם ניר (רשות י, יב), רב אכל ניר ראשיהם

כן אמר רע כי הבורא יעה חלק עולמו לשבעה חלקים, והם נקראים אקליטים) וכלשון הקדר שנופר. ובכל נוף וגוף האoir משונה וה מוהומי שפצא טנוף חולדו ויכנס בוגיה אחר יחלה על הרוכ להשתנות האoir טונג חולדו וטינר אבל ירושם היהה יפה הנופות וכל מי שיבא אליה משאר הנופות יהיה בריא ושלם והוא שאמר טוש כל הארץ (חולמים טה, ג).

קפעיל נזען הנצעז הרטנים (שיר השירים ג, יא). ונואץ השקד (קהלת יב, ה), האלף בו טקום היוד. ורומו בו על השיבה לפי שהוא לבנה כבזה הלבן. והשם ברהבלע נז עין הפעל בדgesch הדרי עלה נזח (בראשית מ, י), בטעיק הה"א והנפרד נז. או נאמר בו הנפרד נזח בה"א והראוי נזח כמו אצל פנה (משלי ג, ח), שהראוי פטה. והוא חנוך טפנוי מלת עלה. וכחותה ה"א ובנור גטלו יהירה נזח נזח (ישעה יח, ה), הה"א רפה, וישראל כוית נזח (איוב נזון טו, לט). ועם הנזון הנוספת הנזחים נראה בארץ (שיר השירים ב, יב), והרגש בقولם חטורה הנח עניין כולם עניין ניצוץ פרח. עניין אחר ופעלו לנצוץ (ישעה א, לא), בפלס נזח מון נזח ופירשו בן הרש בלבוניא² בלבן. התאר נזח מה העניין נזחים בעין נחתת קל (יחזקאל א, ז), בפלס לוזחים מון לוז. ורבי יהודה כהוב נזחים טרש נצץ והוא יחויר בעניינו ובשרשו. והנcone אם כן לשומו טרש נזון עם ופעלו לנצוץ (ישעה א, ל), שכח רבי יהודה בשרש נזח שהוא טרש נזון. ויש פרושים ונואץ השקד מעין נזא ואף על פי שהאלף בו נחח.

נול חרומים נולו טפנוי יי' (שופטים ה, ה), טים זרים קרים נולים (ירמיה יח, יר), נגוללים כל ישתיין (חולמים עת, מד), ויצא נגולים מסלע (שם עת, טו), גול-טם מדלו (במדבר כד, ז), ישב רוחו זילדמים (חולמים קפטון-יח), אלה הם פעלים עומדים. והיו באים ועפפני זילדמים (ירמיה ט, יו), ושהקם זילדץך (ישעה טה, ח), אשר זילו שחקים (איוב לו, כה), והכבד מים מצור הפעיל גזיל למוי (ישעה מה, כא), וככלם עניין ההגרה. ופהו העניין והשרש פפניך הרים נולו (שם סה, ב), ובא בן טפנוי הפסיק לנורת פועל והדרש לחפאותה המלה כדש חדרו פרחן בישראל חילו (שופטים ה, ז), ורבי יהודה כהוב בשרש זיל. ואיגנו נכוון לפ' שלא טענו מעניינו בשרש זיל. ומהשרש הווה העניין הווה לשפט ולרוח זילטילוז (טלמים ב', ה). טעל ולפי שהם נולים במרוחקות נקרו כנ³. התוציא מזרחה מזרחה בעתו (איוב לח, לב), פירושו כטו טולות. או היה שם כוכב

¹ Samuelis VIII, 19.

² Hisp. et It. fara parlar faciet loqui.

¹ Vox non inusitata apud Rabbinos, imprimis apud Aben Esram et Maimonidem, qui illam ab Arabibus receperunt. Hi autem ex *ασπεργματιον* Graecorum fecerunt.

² Prov. *belugo* scintilla. Ben Melech e. Hisp. *centella* scintilla.

כג, ג), ולפניהם גָּדוֹלִים יְנַחֲנוּ (טְשֵׁלִי יְחִי, טו), ובתבונות כפין
ינחם (תחללים עח, ע"ב), יְנַחֵם בְּהַלָּח וּבְחַבֵּר (טְלָכִים ב',
יח, יא), שטח לנויים יְנַחֵם (אַיּוֹב יב, כג), ויעיש על בניה
פְּנַחַם (אַיּוֹב לח, לב), יְנַחֵם את פְּנֵי טְלֵךְ מִזְאָב (שְׂטוֹאָל
א', כב, ד), כלב עני הולכה והגנה. ויקינו את הנגנה
(בראשית מט, כה), פִּירְשָׁרְזִי הַמְּלָה זוֹאת בְּשֶׁרֶשׁ מְנַחָּה .
גָּנְחָל זָאָלָה אֲשֶׁר גָּנְחָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (יְהוֹשֻׁעַ יד, א.),
גָּנְחָלוּ לְעוֹזָם (שְׂטוֹחָ לב, יג), כי לא גָּנְחָל אַתָּם
(בְּמִדְבָּר לב, יט), גָּנְחָלוּ לְכֶם את הָאָרֶץ (שְׁמָ לְה, יז),
וּסְלָחָת לְעִוָּנוּ וּלְחַטָּאתָנוּ גָּנְחָלָתָנוּ (שְׂטוֹתָה לְה, ט), כי אתה
תְּגַנְּחֵל בְּכָל הָנוּוֹם (הַחְלִים פב, ח), לְגַנְּחֵל את הָאָרֶץ (בְּמִדְבָּר
לְה, יח), גָּנְחָל יְיָ את יְהוָה חָלָקוּ (זְכִירִזָּה ב, ט). כלם
שהם מְפַعֵּל הַקָּל הַמְּפֻעָל יְזָאִים אֶל פְּעוֹל אֶחָד לְכֶד
וּהָא הַנְּחָלה, כי פִּירְשָׁע יְנַחֵל לְכָס יְנַחֵל בְּעִבְרָכָס, וּפִירְשָׁע
וּסְלָחָת לְעִוָּנוּ וּלְחַטָּאתָנוּ גָּנְחָלָתָנוּ, חַנְחֵל אָוֹנוּ שְׁנָה יְהִי
נְחָלָךְ כְּתוּ שָׁאמֵר כי חָלֵק יְיָ עַתּוּ יַעֲקֹב חָבֵל גָּנְחָלָתוּ (דְּבָרִים
לב, ט), וְהֵם עַטְק גָּנְחָלָתָה (שְׁמָ ט, כט). וכן גָּנְחָל יְיָ
את יְהוָה חָלָקוּ, כְּלָוְטָר יְהוָה יְהִי נְחָלה נְחָלָתָה השם לְעוֹלָם עַל
אֶרְדָתָה הקדש . וּפִירְשָׁע כי אתה תְּגַנְּחֵל בְּכָל הַנִּיסָּת אָמֵר
בְּחַלְלָתָה הַכּוּבָר עַד מְרוֹצֵי הַשְּׁפָטוּ עַוְל, וְאַבְרָל קָוָתָה אֱלֹהִים
שְׁפָטוּה הָאָרֶץ, כְּלָוְטָר קָח מְשֻׁבָּט הָעֲנִים וְהַזְּעִקִּים הַמָּס מִדי
הַרְשָׁעִים שְׁפָטֵי עַוְל כי אתה תְּגַנְּחֵל הָעֲנִים בְּכָל הָנוּוֹם, כְּלָוְטָר
בָּאוֹזָה גָּנוֹי שִׁיהְיוּ הָעֲנִים וְהַעֲשָׂוקִים הָם עַבְדָּךְ גָּנְחָלָךְ וְאַתָּה
חַנְחֵל אָוֹתָם וְהַצִּילָם טִיר הַעֲשָׂוקִים . וְהֵשָׁם גָּנְחָלָה לֹא יְהִי גָּנְחָלָה
לֹו בְּקָרְבָּ אָחִיו יְיָ הוּא גָּנְחָלָתוּ (דְּבָרִים יח, ב.). וְהַנְּפָעָל יְהִינָּן נְפָעָל
לְפִרְשָׁע טָוָה גָּנְחָלָתָךְ לְעַנִּים הָאֲנִים (יְחֻקָּאָל כב, ט). אֲפָעָל פִּי
שְׁפָרְשָׁהִיו בְּשְׁרַשְׁתָּלָל. יְוִתְּכָלְהִוְתָּמוֹה וּמְשֻׁפְטוּ גָּנְחָלָתָה וּלְוָלִי הַחִיָּת
הָיָה דְּגָש גָּנְחָלָתָךְ . וּפִירְשָׁע שְׁקוּרָם לְכָנָה הָיָה נְחָלָי אַבְל
כַּיּוֹן שְׁחַבָּתָה אֵין אַתָּה נְהַלְתִּי אֶלָּא תְּהִי גָּנְחָלָתָךְ וְלֹא בְּיִ .
וְהַכְּבָד יוֹצָא לְשָׁנִים פְּעוֹלִים אֱלֹהָה אֲשֶׁר גָּנְחָלָוּ מְשָׁה בְּעֶרְבּוֹת
פָּעַל מוֹאָב (יְהוֹשֻׁעַ יג, לב), אֱלֹהָה גָּנְחָלָות אֲשֶׁר גָּנְחָלָוּ אֶלְעֹזְר
הַבָּחוֹן וְיְהוֹשֻׁעַ בָּנֵן נָנוֹן (שְׁמָ יט, נא). וּכְבָד אַחֲרָיו יוֹצָא נָם כָּנְחָלָעַ
לְשָׁנִים פְּעוֹלִים כי אתה גָּנְחָיל את העם הוּא (יְהוֹשֻׁעַ א, ג).
בִּים גָּנְחָילוּ את בְּנֵי (דְּבָרִים כא, טו), בְּגַנְחָל עַל יְהִינָּן גָּנוּם
(שְׁמָ לב, ח). וְשָׁלָא נְכָר פָּעָלוּ מְמָנוּ בָּנָן גָּנְחָלָתי לִי יְרֵחִי גָּפָעָל
שָׁוֹא (אַיּוֹב ז, ג). וְהַהְבָּעָל גָּנְחָלָתָם אַתָּם (וַיְקָרָא כה, טו), הַתְּפָעָל
לְמִתְּהָרָת אַבְתִּיכְסָה גָּנְחָלָי (בְּבָדְבָרָלְג, נד). וּפִירְשָׁע וְהַנְּחָלָתָם
אָוֹתָם, טָהָרָם כְּפָטוּ הָם יְזָאָו אַתְּדָקָעֵיר (בראשית בד, ד).
עַנִּין אַחֲרָ פְּרִיצָן גָּנְחָל מַעַם נָר (אַיּוֹב כח, ד), וְזֹיהָ מְהַנְּחָלָל גָּנְחָל
תְּשַׁתָּה (טְלָכִים א', י, ד), גָּנְחָלה עַבְרָ עַל גַּפְשָׁנִי (חַהְלִים
קָבְד, ד). וּבְגַלְשָׁן שָׁנִים אֶל כָּל אֲשֶׁר יְבֹא שָׁם גָּנְחָלִים
יְהִיה (יְחֻקָּאָל בג, ט). וְהַקְּבוֹז בְּלָל גָּנְחָלִים הַלְּכִים אֶל
הַיָּם (קָהְלָת א, ז), גָּנְחָלִי בְּלִיעָל יְבָעָתָנוּ (חַהְלִים ח, ה).
גָּהְרִי גָּנְחָלִי דְּבָשׁ וְחַמְאָה (אַיּוֹב כ, יג), בָּא סְטוֹק עַל סְטוֹק

גָּמַם גָּזָם גָּמַם זהב (בראשית כה, כב), בשש נקודות . ואט
הֲנִצְמָתִים אֲשֶׁר בָּאוּנֵיהֶם (שם לה, ד.), וְנִצְמָתִי הָאָס
(ישעה ג, כא). ידעת .

גָּזָק גָּזָק בְּגָזָק הַמְלָךְ (אסתר ג, ד.), בשש נקודות . זה
הלשון ירוע בדברי רבותינו זיל ושותש בו בפעלים
בגעול, ובפעל המכבר ושלא נוכר פעל מטה . הנ فعل כמו
שאמרת רבותינו זיל במשנה (גיטין פרק חמישי משנה א. דף
טח, ע"ב.) הגזין שטין להם בעדריות . והכבר וכשהוק חב
הטוק (בבא קמא פרק ראשון משנה א. דף ב, ע"א). ושלא
nocר פעל וחותק בהם אחר חייב (שם פרק שלישי משנה א.
דף גג, ע"א), וולחם הרבה .

גָּזָר גָּזָר אשר גָּזָר מֵעַל בְּגָלוּיָהֶם כָּלָם (יתזקאל יד, ה.),
גָּזָר אֲחִזָּר (ישעה א, ד.). כבר בחכנות בשרש זור,
ונפועל שאיתו טוה השרש בפלם גָּטָןְתִּי (בראשית לב, יא).
ולא יָכֹלְוּ (שמות ח, יד). והנגען גָּזָר טקדי ש בני ישראל
(ויקרא כב, ב.), גָּזָר לְבִשָּׂת (הושע ט, י). הנער כאשר
עשיתי זה כמה שנים (וכרייה ז, ג), פירוש אם אנו ר טמא כל
גָּזָר וטשחה ומছונגים . והשם כל ימי גָּזָר (במדבר ג, ד.).
גָּזָר גָּזָר (זרטיה ז, כט). גידול השער יקרא גָּזָר, את שער ראש
גָּזָר גָּזָר (במדבר ג, ית). והחאר גדר גָּזָר (שב ז, ב.), כי גָּזָר
אלhim היה הנער (שופטים יג, ה). והשם על תשקל
הפעיל וזה ענבי גָּזָריך (ויקרא כה, ה). והפעל המכבר והעקרות
את בני ישראל (שם טו, לא), מין ושכר גָּזָר (במדבר ז,
ג), פירוש גָּזָר עצמו כי גם הוא פעל יוזא . להזכיר לי
(שם ז, ב.), כל ימי גָּזָר (שם ז, ז), כלם עניין הפרישות .
ופירוש ואח ענבי גָּזָר הענבים שפירשת מהם ולא החעסק
בهم כעבודה . ולפי שהנoir לא יגלה שער ראשו אטרו
לשער הארכ גו גָּזָר והשליכי . עניין אחר וייעשו את צייז
גָּזָר הקדש (שמות לט, ל), ויתנו עליו את גָּזָר ואת העדות
(מלכים ב' יא, יב), פירוש גו עטרה . וכן גָּזָר שמן טשחת
אלhim (ויקרא כא, יב), כי גָּזָר אלhim על ראשו (במדבר
ג, ז), והוא בוחט נקודות . והחאר ולקדק גָּזָר אחוי
מגניריים (בראשית מט, כו), קלומר ראש אחוי וטעור . ומסקל
אחר מְגָנִירִיך כארבה (נחום ג, יז), קלומר השרים בעלי
העשרה, וגהש גו טְגָנִירִיך להצארה כדגש קו"ף מקדש יי
(שמות טו, יז). ואפשר שייהיה גו אחוי מהענין הראשון לפי
שהיה מופרש מהם . התוצאה טזרות בעגו (זאוב לה,
לב). כבר כהמנוחו בשrho משפט טזיר ובשרש גָּזָל שהם
כמו טזלה או שם כוכב .

גָּזָה גָּזָה גָּזָה כצאי עטך (זהלים עג, כא), מי גָּתָני עד
אדום (שב ס, יא), גָּתָה יי תמיד (ישעה נח, יא),
לך גָּתָה ארץ העם (שפטות לב, לד), גָּתָה בארח מישור
הפעיל (זהלים צו, יא) . והכבר. גָּתָה הארץ (משל ז, כב),
לנחתם הדרך (שמות זג, כא), גָּתָה במעגלי צדק (זהלים

עומד; וכן נגַּחֲם על הרעה (יונח ה, ב.), קטן. כי גִּתְּמָתִי
בי עשייתים (בראשית ג, ז.), וְנַגְּחָם יי' על הרעה (שמות לב,
יד). וההחפעל ועל עבדיו יְגַנֵּחַם (דברים לב, לו.). וזהם
יחד נכמרו גִּזְמִי (הושע יא, ח.), כלם עניין חרטה. ופירש
נכמרו ניחומי נחנגולו חרטה כי בשחשתו להפוך ולשחת אוחם.
גִּתְּזִין כי היה דבר המלך גִּתְּזִין (שמואל א' כא, ט),
עניינו עניין מהירות*.

בְּחֵרֶת : מִנְחָרֵי יַצֵּא עַשְׁן (איוב טא, יב), הם שני נקבי פְּחִירִים האפ' . ונ顯ראת העטישה על שם הנחריב מרד. נשמע נחרה נחרבת סופיו (ירמיה ח, טו), הוז נחרז אימחה (איוב לט, ב). נחר נחרש נחרש ויברכני יי' בנלך (בראשית ל, כו), מעונן פועל ימגנץ (דברים יח, ז), והאנשים ינחתז (מלךים א, כ, לנו), הלא ידעתם כי נחט ינחת איש אשר כבמי (בראשית טר, טו). וזהם כי לא נחט ביעקב (במדבר נחט כג, כג), ולא הלך בפעם בפעם לקראות נחשים (שם בר, א). עניין הנחט האסור פירושו רבותינו זל (סנהדרין, סה, ע'ב). מנהט זה האומר فهو נפלת מפיו, מקללו נפלת מידו, בנו קורא לו מאחריו, ערוב קורא לו, צבי הפסיקו בדרכ', נחט מיטינו תשועל טשטאלו, אל תתחילה כי שחרית הוא ראש חדש והוא מוציאי שבת הוא. ועוד אמרו (שם) חנו רבנן לא תגנחו לנו אליהם המנחים בחולדה ובעופות ובכוכבים*. ופירוש כי נחט ינחת בו ישאל נחשים בעבורו . ויש מפרשין שהוא עצמו ינחט בו ככלור יחשוב אבראה הנבע לנחט רע לעצמו שאבד מטנו הכללי, שהיה שותה בו . ותקח נחט היה עדום נחט (בראשית ג, א), ידוע . נחט שוף (דברים ח, טו), נקרא כן לפיו שהוא שופ בהבבל פיו . נחט נחשת (במדבר כא, י), כתוב אדוני אבי זל אמרו חכמי הרפאות כי אדם אשר ישכו הנחט ויראה הנחט מיר מות לפיקד אמר הקדוש בריך הוא למשה עשה לך נחט נחט והיה כל הנשך וראה אותו והי בהפק טבע העולם להנדייל הנס . וכן דבלת חאניס לחוקייז (ישעה לח, כא). וכן ויורה יי' עז (שיטור ט, כה), כי אמרו (מדרש ילקוט, בשלוח רמו רנו בשם מכילחא) כי עז בריה . נחשים צפענים (ירמיה ח, ז). הרואי נחשים וצפענים כמו שמש ירח (חבקוק ג, יא). חללה ידו נחט בריה (איוב כו, ז). על לויתן נחט בריח (ישעה גו, א), נחט עקלתון (שם), אצוה ארתו נחט ונשכם (עטום ט, ג), הוא לויתן ונקרה כן לפי שדומת נחט . ונקרו גם כן חנין הוא והרגנים הגדולים כמו שנקרו נחשי היבשה גם כן חנינים . עניין נחט בריה, נחט עקלתון הוא משל על מלכי אומות העולם . ויש מפרשין נחט בריה התלי ונקרה נחט עקלתון בעבור שהוא כמו מועות ובריה שהוא מבריה מן הקaza אל הקaza . נחשת נחשת קלל (יחזקאל א, ז), נחשות מתרט (מלךים א, ג, מה), וכלי נחשת מצחיב טيبة (עורא ח, כו), נחשת הרבה מאד (דברי הימים א' יז, ח). עטה שלטה את ים הגדשת

וְכֹן אַתְּ מִסְפֵּר מִפְקָד הָעָם (שְׁמוֹאֵל ב', כה, ט.), וּמִבָּצֶר מִשְׁנֶבֶחַ חֲזִירָה (יְשֻׁעָה, כה, יב.), מִבָּחָר וּטוֹב לְבָנוֹן (יְחִזְקָאֵל לְתָנוֹ), חֲכָמִי יְעַזֵּר פְּרָעָה (יְשֻׁעָה יט, יא.), וּשְׁנִינִי טָמוֹנִי חֹל (רְבָרִים לג, יט). וַיַּחֲפַר עֲבָדִי יִצְחָק בְּגַחֵל (בְּרָאשִׁית כו, יט.) בְּחַלְקִי נַחַל חַלְקָךְ (יְשֻׁעָה נא, ז.), הַעֲטָק שְׁנָרִיבָּם בְּבוֹ הַמִּים יִקְרָא נַחַל וְאַפְּעַל פִּי שָׁאָן בְּבוֹ מִים. יִקְרָא גַּם כֵּן נַחַל, כִּי הַמִּקְוֹסֵט הָוּא הַגְּנָךְאָ נַחַל. וְכֹן וְהַשְׁקָה אֶת נַחַל חַשְׁטִים (יוֹאֵל ד, יח), וְהַעֲדָה אֲשֶׁר בְּגַחֵל (דְּבָרִים ב, לו). וְכֹן בְּדָבְרֵי רְבּוֹרִינוֹ זָל (טְנִילָה ג, ע"ב) בִּיּוֹשְׁבָתָה בְּנַחַל. אֶל נַחַל אַיְתָן (דְּבָרִים כא, ד), הַיְה בְּבוֹ מִים כִּי כְּחֹב יְרָחָזָו אֶת יְדֵיכֶם (שם). וְכֹן וְצַדְקָה בְּנַחַל אַיְתָן (עַמּוֹת ה, כה), שְׁשׁוֹטָפִים בְּבוֹ גְּחִילּוֹת הַמִּים בְּכָה. לְמִנְצָחָא אֶל גְּגַחֵלוֹת (חַהְלִים ה, א), שֶׁבְּנִינָה הָיָה יְדֹוע אַפְלָם. וּרְבִינוֹ הָאֵי זָל פִּירְשׁ הַמְלָה מְלָשָׁן נַחַל שֶׁל דָבְרִים (בְּבָא קְמָא פָּרָק עַשְׂרִי מְשָׁנָה ב. דָף קִיָּה, ע"א), רְזָזָה לְוֹפֵר כִּי נִינָנוּ הָיָה דּוֹתָה לְשִׁירִת דָבְרִים.

נְפָעֵל נְחַם כִּי נְחַם עַל אַמְנוֹן כִּי מַת (שְׁמוֹאֵל ב', יג, לט), הוּא נְפָעֵל עַבְרָה וְעִקְרוֹ נְחַם וְהַיְתָה הַחַיָּת רָאוּיהָ לְהַדְגֵּשׁ. וְכֹן אַיְתָם יְרָאָה פְּרָעָה נְחַם (יְחִזְקָאֵל לב, לא), וּנְחַטְּטוּ אֲתָכָם (שם יה, כג), וּנְחַטְּטוּ עַל הַרְעָה (יְרָמִיה ית, ח), וּנְחַחַם יִצְחָק אַחֲרִי-אָמֵן (בְּרָאשִׁית כד, סו), מְאֵנה לְהַנְחָם נְחָם עַל בְּנָיה (יְרָמִיה לא, טו), נְלָאתִי גְּגַחֵם (שם טו, ז), וְהַשְּׁמָן נְחָם יִסְתַּר מְעִינִי (הַזּוּשָׁע ג, יד). וּמְשָׁקֵל אַחֲרָיו וְאַשְׁלֵם גְּגַחֵם נְחַטִּים (יְשֻׁעָה ג, יח), דָבְרִים גְּגַחֵם (זְכָרִיה א, יג), וּחְסָר גְּגַחֵה הַגְּסָטָךְ וְהָרָאָן דָבְרִים דְּבָרִי-נְחַטִּים. וּמְשָׁקֵל אַחֲרָיו וְאַתְּ גְּגַחֵתִי גְּגַחֵב בְּעִנִּי (חַהְלִים קיט, 5). וּמְשָׁקֵל אַחֲרָיו כּוֹס פְּגַחֵזִים (יְרָמִיה טז, ז), מְטָר פְּגַחֵזִה (יְשֻׁעָה סו, יא), פְּגַחֵזִיךְ יְשַׁעַתְּעוּ נְפָשִׁי (חַהְלִים זה, יט). וּבְקָבוֹץ הַגְּנָךְוֹת פְּגַחֵזִמּוֹת אֶל (אִוּב פְּיָעֵל טה, יא). וְהַפָּעֵל הַכְּבָד כִּי נְחָם יְיָ צִיּוֹן נְחָם כָּל חַרְבְּתִיה (יְשֻׁעָה נא, ג), גְּגַחֵזִ עַמִּי (שם מ, א. א*), כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַן (יְרָמִיה ס, יג). כְּאִישׁ אֲבָלִים יִנְחָם (אִוּב בט, כה), גְּגַחֵטֶה (שם סו, יג), כְּאִישׁ אֲבָלִים יִנְחָם (אִוּב בט, כה), פְּעֵל וּלְפָנְחַטִּים וְלֹא מֵצָאָתִי (חַהְלִים סט, כא). וּשְׁלָא נִכְרָב פְּעָלוֹ מִמְּנוֹ סְפָרָה לֹא גְּגַחֵה (יְשֻׁעָה נד, יא). וּבִירוּשָׁלָם הַתְּפָעֵל גְּגַחֵזִ (שם סט, יג). וְהַתְּפָעֵל יִיטָּא לְהַגְּנִיחָם (בְּרָאשִׁית לג, לה). הַזִּי-אֲגַחֵס מִצְרֵי (יְשֻׁעָה א, כד), הָרָאָי אֲגַחֵס בְּנֵי כְּתָבוֹ רְבִנִּי יוֹנָה בְּאָפֵּשֶׁר. וְאַנְיָ אָוְטָר כִּי אַיְנָנוּ כֵּן כִּי הַנוּן קְטוֹזָה וּלְפִיכָּךְ הוּא מִבְנֵין נְפָעֵל וְאֵם הָיָה מִבְנֵין הַתְּפָעֵל הַיְמָה פְּחֹותָה כִּי עַם הַחַיִּת לֹא יִכְאָה הַשְׁלָום הַדְגֵּשׁ כְּתוֹ שְׁכָבָתִי בְּחַלֵּק הַדְּקָדוֹקִי) וְהַנְחָתי חַמְתִּי בָּם וְגַגְגַתִּי (יְחִזְקָאֵל ה, יג), זְכָרָתִי מְשֻׁפְטִיךְ טַעוֹלָם יְיָ זְאַגְגָּהָם (חַהְלִים קיט, נב). מְגַנְחָם לְךָ לְהַרְגֵּךְ (בְּרָאשִׁית כו, טב), כָּלָם עַנְיָן חַנְחָמִים וּיְרָצָע הוּא. וּעַנְיָן אַחֲרָיו וְיְיָ גַּחַם כִּי הַטְּלִיךְ אֶת שָׁאָול (שְׁמוֹאֵל א', טו, לה), פָּחָה כִּי הוּא נְפָעֵל עַבְרָה וּהָרָאָי בְּוֹ גַּחַם.

אַיְזָן אִישׁ גַּחַם עַל רַעַתּו (יְרָמִיה ח, ז), קְמַץ וּהָוּא נְפָעֵל יְמָן מְכָלָל נִנְמָן, ע"א.

וכבר אחר נחת גודיה (ঠালিম סה, יא), פירוש הוריד פעול המטר בגורידה כמו שאמר תְּלַמִּישׁ רֹזֶה (שם). ויחכו להיות טוה ונחת שלחן מלא דשן (איוב לו, טו), כלטור מה שירד וחינה על שלחן. וכבר כהבנו אותו בשרש יג'ה. ויחכו להיות טוה הרשות וברגע שאל יתגו (שם כא, יג), ורגשות החיו טפני ההפסיק להפאהת. וככהנו נחת קשת נחותה (שטואל ב', כב, לה), בשרש קתת.

נטה כי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה (טלכט א', ב, כה), אמר וזה לפי שטרוזו שניהם אבשלום ואדניה אמר כי יואב לא היה נסכם בתרד אבשלום אבל בתרד אדניה היה נסכם ונטה אחורי להחזק הטמלנה בידו כי דור היה זקן וללא פרדר טפטנו. ואין אבשלום שלמה כאשר חבר רבי יוניה, כי לא נטצא וההפק שיזכור אדם במקום חבירו. ונם בן וע יעקב ודור (ירמיה לג, כו) אין יעקב אהרון¹) כי אם יעקב עצמו, כלומר לא אמתם ורעד יעקב ורעד דור, כי אף על פי שרוד מושע יעקב אחר שנבחר למלך ורעד אחורי הוא ראש למשפחתו כליה. ואמר כי מושע דור יהיה מושלים בישראל וכן משאור ורע יעקב ייחיו גודלים ורכבים מושלים על ורע ישראל ובכללים הכהנים שונים ושאר נסיכי ישראל, רוזה לותר שלא היו עוד במטשלת האומות אלא במטשלת מלכיהם ונסיכיהם כמו שאמר ואשיבת שפטיך (ישעה א, כה). וכן בני יעקב ו يوسف סלה (ঠালিম עט, טו), רוזה לומר שאר בני יעקב. וכן יוסף לפי שהוא ראש. ווחכם רבי אברהם ابن עורה ושל פירש אך מי שהוא מושע יעקב אמתם? בעבור שאטורה תורה שלא היה מלך מושל בישראל כי אם מיעקב, ועוד שהוא מושפח דור והנה הם שתי מעלות. וכארח נטה ללון (ירמיה יר, ח). נטה לך על ימינך (שטואל ב', כא), כמעט נטוי רגלי (ঠালিম עט, ב), עד גנות הימים (שופטים יט, ח), אם גנטה אשרי מני הדרך (איוב לא, ז), ויטו אחורי הבצע (שטואל א', ח, ג), אל בט ימין ושמואל (משל' ה, כו). אלו והדומים להם הם פעלים עמודים. ואשר הם פעלים יופאים הנני נטה אליה כנהר שלום (ישעה סו, יב), ניט שטמים וירד (ঠালিম יט, י), ניט משה את ידו (שטוחה, כב), ניט אהלה בית אל (בראשית יב, ח), נטתי לבי לעשות חוק (ঠালিম קיט, קיב), בקירות נטוי (שם סב, ד), ימי בצל נטוי (שם קב, יב), ובזרוע נטוי (רכרים ה, לד), גנותות גרוין (ישעה ג, טו). והנפעל כי יגטן צלי ערב (ירמיה נפעל ג, ד). והנפעל הכרבר ועל הטעה חסר (ערוא ג, כת), הפעיל לא מטה משפט (רכרים טה, יט), נטה אלה אונך (דניאל ט, יט). והעיר טלאה נטה (יחוקאל ט, ט), פירוש דין

(שם), ידוע. וישאו את כל נחתותם בכליה (ירטיה נב, יג). לא היה משקל לנטחתם כל הכלים האלה (שם נב, ב),�� בשרק. ובאה ירעה אחר הכנוי כמו זהפתה ותראדו אثر הילך (שפטות ב, ו), והדומים לו כמו שכחכנו בהליך הדקדוק²) נחהש אם בשורי נחוש (איוב ו, יב), פירוש אהוני אבי זל הוא שקורין לו בלעוז אצרז³). וכן יאת ארצכם בנטחה (ויקרא כו, יט), ומצחך נחושה (ישעה מה, ד). וכן פירוש כל נחתה ונחותה שכמקרה שמדרבר עליו לעניין חזק. וכן כלם סרי סדרים הלכיכ רכבל נחתת וכברז (ירטיה ג, כת). פירוש כמו שהנחתת מעורב עם הבהיר להתקף יפה והוא שקורין לו בלעוז אצרו כך הם מעורבים וזה עם זה ברכילות להרע. וכן חרוגם יונתן מהלclin בנכilio כטה דמערב נחשה עם פרולא. ואמר סרי סדרים, כי סרי דהוא כמו שרי בשין, כלומר אהוני הסדרים. כלומר העבדים סדרים ורעים זהולי רכבל לאחרוניהם כמו הנחתת עם הבהיר שלא ישא פלאכם החתקה זה מבלי זה. הבהיר נטה (ירטיה ג, ג) נחתותים וייסרדו בנטחותים (ירטיה לט, ו), ורגליך לא לנטחותים הגשו (שטואל ב', ג, לד), כלם בשרק, והם הכללים. ונקראו כן לפי שעושין אותן מנוחת. וכן אמר הרוגנים נחתותם בשלשלן דנחש. ואמר נחתתם בלשון שנים לפי כית, ד), חוספה האווזיות למעט, כלומר שלא היה לנו חעלת, כמו שכחכנו בשרש אישון. וכן אטינז⁴ כי ההוספה למעט. יعن השפה נטה (יחוקאל טז, לד), פירוש מהתתקף, והוא שכנה בו לעורה. וכן אמר בו התרגום חוף דיאנגליות בהחותיק. וכן חורה נטה (שם כה, יא), מהתירזה. וכן במשנה (כלים פרק שמני משנה ג, דף טו) חבית שהיא מלאה משקין טהורין ונחנה למטה מנוחתו של חנו, פירוש מהתירזו.

נחת מי יחת עלינו (ירטיה כא, יג), משפטו ינתת ולולוי החית היה דגש, ופירשו מי ירד או מי נתת לה, ג), והורד עלי מכנק. והשם אם ירד על עפר נחת (איוב יי, טז), נחתת זרועו יראה (ישעה ל, ל). והתאר נחתים כי שם ארט נחתים (טלכט ב', ג, ט). ובא הרגש המורות הנח כי הרואי נחתים בפלס שרידים ופירשו יורדים וחונים נפעל שם. והנפעל כי חזיר נחתו כי (ঠালিম לח, ג), משפטו הפעיל נחתו כלומר ירדו כי ותנו עלי. והפעיל הכרבר שטה נבות ומלאנך יי גבורייך (יואל ה, יא). פירוש הוריד שטה נבורייך ומלאנך לעורדה על דרך טן שמים גלחותו (שופטים ה, כ).
1) מכטול גג, ע"א.
2) Hisp. *acero*, Gall. *acier chalybs*. Editio Neap.
3) אציר, eod. Hisp.
4) 2. Samuelis XIII, 20. 4) Genesis XI, 5.

¹⁾ Scilicet sicut disputat rabbi Jonah. Cf. Kimch. comment. ad Jerem. XXXIII, 26.

גַּטְעָ). גַּטְעָ גַּטְעִים (ירמיה לא, ה), ועת לעקור גַּטְעָ (קְהַלָּת ג, ב), גַּטְעָ יְיָ (בראשית ב, ח), עֹור גַּטְעֵי כֶּרֶם (ירמיה לא, ה), על כו גַּטְעֵי גַּטְעִים גַּטְעִים (ישעה יא, י), גַּטְעָ כֶּרֶם (הַלְּמִים קו, לו), לא יְשֻׁעָ וְאַחֲרֵי אַכְלָל (ישעה סת, כב), כלם ברגש הטהרה. לבנות גַּטְעֵי גַּטְעָ (ירמיה א, י), עת גַּטְעָת (קְהַלָּת ג, ב). ועל דָּרָךְ הַגְּחַבָּה גַּטְעָ אֲחָלִי אֲפָדָנו (דָּנִיאֵל יְאָמָה), גַּטְעָ שְׂמִים (ישעה נא, טו), וכן וכטטרות גַּטְעִים (קְהַלָּת יְב, יא). ועל דָּרָךְ הַהַשְׁאָלָה גַּטְעָתָיו גַּטְעִים (שְׁמוֹרָה טו, ז). גַּטְעָתָים עַל אֲדָמָתָם (עַמּוֹם ט, טו), תְּכָאָמָו וְתְּפָעָמָו (שְׁמוֹרָה טו, ז). והשם ועזה גַּטְעָ קָצֵיר כְּמוֹ גַּטְעָ (איוב יד, ט), גַּטְעִים גַּטְעִים (ישעה יז, ז).

גַּטְף וַיַּדְיִי גַּטְפּוּ מָוֶר (שיר השירים ה, ה), אֲפָ שְׂמִים גַּטְפּוּ (שופטים ה, ד), גַּטְפּוֹתָה (טטהה ב, ה). וְשָׁקֵל אַחֲרֵי גַּטְעָ בְּנֵינוֹ גַּטְעִים (קְהַלָּת קָמָד, יב). וְשָׁקֵל אַחֲרֵי מַפְעָן יְיָ גַּטְעָ מִזְבְּחָה (עַמּוֹם ב, ח), כָּלָמָר יִפְשְׁטוּ וַיַּשְׁעֲנוּ אַפְלָל כָּל מִזְבָּחָ אוֹ יְהִי מִתְהֻנָּן הַרְאֵשׁ וְהַאֲנָכָן . וּמִתְהֻנָּן הַהַרְאָתָה מַפְעָה וַיַּחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַטְּפָחָה (בראשית מת, ב). הַשְּׁכָבִים עַל מַטְזָה שָׁן (עַמּוֹם ג, ד). וַיַּהְרֹא אֵין בְּרוּן מַטְזָה מִגְּנָטוֹת . וַיַּקְרֹא אֵין לְפִי שְׁהָאָדָם שָׁכֵב עַלְיהָ וַיַּפְשַׁט עַצְמוֹ וַיַּשְׁעַן עַלְיהָ . וְכָבֵר תְּבִנָּתוֹ בָּשָׁרֶשׁ מַטָּטָּה . וְכֵן נָאָמֵר מַטָּה טָהָה, וַיָּאָמֵר מַטָּה (שְׂמָות ד, ב), אֶת מַטָּה הָאֱלֹהִים בְּיַדְךָ (שם ד, כ). וְהַקְבּוֹץ בְּלִשּׁוֹן נִקְבּוֹת בְּמַטָּה רָאשֵׁי פְּרוּזָה (חֲבֽוֹקָק ג, יד). וַיַּקְרֹא אֵין לְפִי שְׁהָאָדָם נִשְׁעָן עַלְיוֹן . וַיַּפְרַשׁ רַבִּי יוֹנָה צָק הַטְּפָחָה (יְחוּקָל ג, י). מִתְהֻנָּן הַרְאֵשׁ . וַיְפַה פִּרְשׁ לְפִי שְׁאָמֵר פָּרָח הַדּוֹן (שם)... וַיַּקְרֹא הַשְּׁבָט מַטָּה אַלְפָ לְפָטָה (כָּמָדָר לא, ה), כִּי עַנֵּן שְׁכָט מַטָּה אֶחָה, בְּלָם עַנֵּן מַשְׁעָן . וְכֵן אָמֵר בְּשָׁבְרֵי לְכָם מַטָּה לְחַם (וַיַּקְרֹא כו, כו). כָּל מַטָּה לְחַם שָׁבֵר (קְהַלָּת קה, טו). כָּלָמָר מַשְׁעָן וְחוֹקָק . וְאָפְשָׁר לְהִוָּת מִן הַשְּׁרֶשׁ הַהַרְאָתָה . וְכָבֵר תְּבִנָּתוֹ בָּשָׁרֶשׁ מַטָּטָּה .

גַּטְלָה כִּי גַּטְלָ עַלְיוֹן (איוב ג, כה), אֲנָכִי גַּטְלָ עַלְיךָ (שְׁמוֹאֵל ב, כה, יב), פִּירְשָׁו נְשָׁא תְּרָנוֹת וַיָּשָׁא גַּטְלָ וְנַטְלָ). הַז אַיִם כְּדָק יְטֹול (ישעה ט, טו). והשם גַּטְלָ החול (טשלִי כה, ג), בָּחָשָׁ נִקְדָּה כָּלָמָר מַשְׁא הַחַול . גַּטְלָ וְשָׁקֵל אַחֲרֵי כָּל גַּטְלִי כְּסָפָה (פְּפָנִיה א, יא), כָּלָמָר כָּל מַשְׁא כְּסָפָה . או יְהִי נַטְלִי כְּסָפָה נְשָׁא כְּסָפָה, כָּלָמָר הַעֲשִׂירִים רָאשִׁי) הַכְּסָפָה . וְכֵן אָמֵר הַתְּרָטָם כָּל עֲתָרִי נְכָסִיא . פְּעַל וְהַפְּעָל הַכְּבָד וְגַנְגָּלִים וַיַּנְשָׁא (ישעה טג, ט).

גַּטְעָ גַּטְעָ אָרֶן (ישעה מה, יד), גַּטְעָתִי לְכֶרֶם (קְהַלָּת ב, ד), גַּטְעָתִים כָּל עַז מְאָכֵל (וַיַּקְרֹא יְמָן).

גַּטְפּוֹת וַיַּדְיִי גַּטְפּוּ מָוֶר (שיר השירים ה, ה), אֲפָ שְׂמִים גַּטְפּוּ (שופטים ה, ד), גַּטְפּוֹתָה (טטהה ב, ה). וְשָׁקֵל אַחֲרֵי גַּטְפּוֹתָיו גַּטְפּוֹתָיו (אַיּוֹב כו, ג). וְהַכְּבָד וְהַשְּׁפִיט הַרְאִים עָסִים (עַמּוֹם טפְעֵיל טים (אַיּוֹב לו, כו)). .. וְהַכְּבָד וְהַשְּׁפִיט הַרְאִים עָסִים (עַמּוֹם טפְעֵיל ט, יג). עַנֵּן וְחַלְלָה וְהַחַכָּה . וְכָרָךְ הַהַשְׁאָלָה בְּעַנֵּן הַדָּבָר וְעַלְיוֹן גַּטְפָּה מְלָתִי (אַיּוֹב כט, כב). .. בְּעַנֵּן גַּטְלָ כָּל אַטְרָה (דְּבָרִים לב, ב). .. וְהַפְּעָל הַכְּבָד אַטְרָה לְקָדְלִין וְלְשָׁכָר (מִנְחָה ב, יא). .. וְהַטָּפָח אֶל דָּרוּם (יְחֻקָּל כא, ב). .. וְהַהַרְאָתָה מִתְהֻנָּן הַעַם הוֹה (מִנְחָה ב, יא), אֶל גַּטְפִּישׁוּ יְשִׁיפָּה (שם ב, ג). .. פִּירְשָׁה הַפְּסָוק כִּי יִשְׂרָאֵל הוּא מַשְׁפִּין וְאוֹמְרִים לְנַבְיאִי האמת אֶל תְּפִיעָה . הַגַּטְפּוֹת וְהַשְׁוֹרוֹת (ישעה ג, יט). גַּטְפּוֹת לְכָדֵן הַלְּהָרְגָּנִים וְהַגַּטְפּוֹת (שופטים ח, כו). .. הַגַּטְפּוֹת וְהַעֲנִיקִים. וְאוֹמְרִים שָׁקוּרִין לְכָדְלָה הַקְּדָמָה בְּעֵרֶב אֶל גַּטְפָּה). גַּטְפָּה וְשְׁחָלָת גַּטְפָּה (שְׂמָות ל, לג). אַסְטוֹרָה שָׁהָו אַרְתִּי וַיַּקְרֹא אֵין עַל שְׁמָ שְׁנוֹתָה מַעֲנֵי הַקְּטָף כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רְכוּתָינוּ וְלִל (טְרִיחָה ג, ע"א), אַרְתִּי אַיִלָּא שְׁרָף הַנְּוֹטוֹף סְעֵיף הַקְּטָף . בְּלַטְסָה בְּלַעַז). .. וְשָׁפְרָשִׁים מִתְהֻנָּן הַעַמְּדָה וְהַשְׁוֹרוֹת כָּל שְׁמַנְחִין בּוֹ הַפְּרָא. **גַּטְרָה** הַגַּטְרָה לְעַוְלָם (ירמיה ג, ה), וְנוֹשָׁר הַזָּהָר לְאַבְיוֹן (נְחוֹם א, ב). .. לא אַטְרָה לְעַוְלָם (ירמיה ג, יב). .. לא תְּקָם וְלֹא תְּדַר (וַיַּקְרֹא יְמָן, יט). .. שְׁמַנִּי גַּטְרָה אֶת הַכְּרָמִים (שיר השירים א, ו). .. כלם עַנֵּן שְׁמִירָה. וְתְּרָגָם וְשְׁמֹר וְגַטְרָה).

¹ margarita. Cf. supra pag. 51, rad. ברלח et Bochart. Hieroz. II, 674. (edit. Rosenm. III, pag. 592.)

² Hisp. et Ital. balsamo. Prov. balsime, nostr. Balsam (balsamum).

³ Genesis XXVI, 5.

¹ Genesis XXIX, 1.

² exstat in editionibus, codicibus et in Ben Melech ad Zephaniam l. c. sed fortasse emendatius legendum est. אנשי seu נשיים יונשאמ (ישעה טג, ט).

נכד וני נגְבָּד (ישעה יד, כב), בשש נקודות ולני נגְבָּד
וילגְּבָּד (בראשית כא, כב). הוא בן הבן.

נכח והכח בים חילה (וכירה ט, ד). והכח את כל הפעיל
וכורה (רכרים כ, יג), והכחיו והחתי (שמואל א'
יע, לה). בדבר יי' הַכְּבִינִי נא (מלכים א' כ, לה), נכח
בזיד מקום לט"ד הפעיל. והכח בצד (שמות ז, ז). נכח
תפה (רכרים יג, ט). והכחתי קשור מיר שטאלן (יהוקאל
לט, ג), ויה את החנית בקר (שמואל א' ט, י). לכו ונכח
בלשון (ירמיה יח, יח). יק' ויחבשו (הושע ט, א). נכח הכרך
(שמות ט, כה), נאך אותו (שם ט, ט). אכה כפי אל
כפי (יהוקאל כא, כב). נכח כף אל כף (שם כא, יט).
יעכו כף (מלכים ב' יא, יב). נכח את עפר הארץ (שמות ח,
יב). נכח שדרשיו (הושע יד, ג). ככלומר יכה שratio הנוץ
והנה רוחה לומר שילכו שratio לחזק. ובא הלשון הוה
כענין ומחה אל כהף ים כנראה (במדבר לד, יא). הנה
אנכי מכח במטה אשר בידי (שמות ז, י). האלה הנטבה
(במדבר כה, ט). והגה עבריך מכים (שמות ה, ט). על דרך
ההשאלה יעכו את צקלג (שמואל א' ל, א), רוחה לומר
וירשו כי על העיר הוא אומר ולא על העם שהרי אמר מקטן
ועד גודל לא המיריו איש (שם ל, א), שללא נוכר فعل
מן אשור הכח את המידנית (במדבר כה, יד). נכח הפעיל
בוז עם הרוגש הווה בעשבי יבש לבי (זהלים קב, ה),
על מה תפו* (ישעה א, ה). ושללא נוכר פועלן מהרגוש פועל
והפשטה והשעורה נכח (שמות ט, לא). והחטה והכסמת
לא נכו (שם ט, לב). והנפער ושבטים מאריו נכח נפער
ומת (שמואל ב' יא, ט). וכחוב רבבי יעקב בן אלעור
ול' שם בלשון ונכר מכח בסגול הכה פלט מטה. והקוויז מכח
מן הטעים אשר יבחו ארמיים (מלכים ב' ח, כט). וכן
כתב אדרוני אמי זל. ורבי יונתן כח כי הוא מקובץ מן
מכח לשון נכח כמו מן תפה תפה, שנח שנים, פנה
פנים. והשם בלשון נכח טבה, מכת חרב (אסתר ט, ה). מכח
מה הטעיות האלה (וכירה יג, ז). והפלא יי' את מפקת
(רכרים כח, נט). בא בסיטון ריבוי הנכבות לבך על נכו
אבל לא על המנחה. עניין קרוב לה נכח رجالם (שמואל ג'ב
ב' ה, ד). נאפסו עלי גיכים (זהלים לה, ט). והקוויז
במחולף הה'א באלי'ג נראית תגנו אך נכאים (ישעה טו,
ז). והנפער מטען נבאו מן הארץ (איוב ל, ח). ואפשר
להיות מה העניין פרעה נכח (מלכים ב' כב, כט). וקרו נכח
כנ לפי שהיה נכח رجالם. וכן הרגם יונתן פרעה הנרא.
נכח נכח תגנו (שם יט, ב). עניין נכח ועטת. נכח
לנכח אשתו (בראשית כה, כא). פירוש לעומת אשתו ככלומר
בעוריה. ויש מפרשין לנכח אשתו כי בהחפלו היה נכח
אשר כדי שיבין לבו בחפלה עליה. וכן העניין היה ונכח נכח

ומעניין דזה אמר לדבר שטיבין אורזו לירוח שם
טבה החצים מטרה ויקימני לו לטרה (איוב טו, ב). ובאלף
טרא מקום ה"א בטרא לחץ (אייכה ג, יב). וכן נגור טורה
הענין בחצר הטרטה (ירמיה לב, ב); כמו שנאמר בענין זה
הטרטה (נחמיה יב, לט). שהיו השומרים עומדים שם.
גטש והנה נטש אביך את דברי האתנות (שמואל א'
יב), ועל מי נטש מעת הצאן (שם א' יט, כח).
כי נטטה עמר בית יעקב (ישעה ב, ז), ולא נטשני
לנסק (בראשית לא, כח). ונטטה הטרטה (יהוקאל כת,
ה), תשפטנה ונטטה (שמות כב, י). כי לא יטש יי' את
עמו (שמואל א' יב, כב). ויטש דוד את הכלים (שם א' יט,
כב), ולפני התגלו היריב נטוש (משל יט, יד). והנפער
נטטה על אדמתה (עמוס ה, ב), נטשו חבליך (ישעה לג, גג),
נטשו עברויים (שם טו, ח). ונטשו כלחי (שופטים טו, ט).
וינטשו בעמק רפואיים (שמואל ב' ה, יט). ושללא נוכר
פועל מטענו מהרגוש ארבעון נטש (ישעה לם, יד). עניין הכל
עניין עייבה והנחה. אבל ונטשני אתכם ואת העיר אשר
נתתי לכם ולא בתיכם מעל פניהם (ירמיה כב, לט). והוא כענין ונחתה
בחיי*. וכן אם ינטשו מים ורים (שם יט, טו). כמו אם
ינטשו בטית, כי התיו והטית מטמא אחד. וכן טעה ותקעה
בענין אחר. עניין קרוב לה והזאת פועל עומד ויטש על
המחנה (במדבר יא, לא). עניינו ויפשוט. וכן ונטש המלחמה
(שמואל א' ד, ב). והנה נטשים על פני כל הארץ (שם א'
ל, טו). מפני הרבה נטשה (ישעה כא, טו). ככלם עניין
פשיטה והנחה. ויתכן מהו נטש עברויים (ישעה טו, ח).
וינטשו כלחי (שופטים טו, ט). ויטש בעמק רפואיים (שמואל
ב' ה, יט). והוא עובר. ודמיו עלי יטש (הושע יב, טו). ככלומר
יעיה עלי דמי אשר שף. וכן קראו מהו העניין הסעיף
נטשות הארוכים שמתפשטים אני ואני ואות הנטשות הסיר
התו (ישעה יט, ה). הסיר נטשות (ירמיה ה, י).
ויש מפרשין הסיר נטשותה שני החותה מרלי' בלו'*.
וונתן חרם ואת ברניתה.
גין גין גין נכח ונכח (ישעה יט, כב). וילגני ולנכדי (בראשית
כא, כב). גינס ייחד (זהלים ער, ח). עניינים כמו בן.
טנון ומשקל אחר ואחריתו יהוה טנו (משל כת, כא). והנפער
פועל מטען לפני שטש גין טנו (זהלים עב, יט). וכבר כחבנו
ণים ייחד בשרש גינה.
ניק ותקח האשה הילד ותגיקהו (שמות ב, ט). מעין
ינק והם שנים שרשים וענינים אחד הוא*.

* Ital. *merlo*: plur. *merli*; Prov. *merlée*, *merlon* (Créneau d'une tour, embrasure d'une muraille. Roquef.) *minae*, *eminentiae* murorum.

מלכוש נבר (צפניה א, ח), ונבריס באו שעריו (עכבריה א, יא), טענבריה אמריה החליקה (טשליב, ט), נבריה עברתו (ישעה כח, כא), הלוֹא נבריות נחשבנו לו (בראשית לא, טו). והשם נבר לפועל עזן (איוב לא, ג), בשש נבר נקדות. ואם יהיה ביום נבר שם יהיה משקל אחר.

וענין אחר נבר אותו אלהים בידיו (שמואל א', כג, ז), פירוש מסר והסניר. ונהנכו להיוות נבר שם וואר כי אל נבר (זהלים פא, י), חאר. וכן כל בון-נבר. ואותם שכא הסיטכות עליהם יהיו שם נבר. ובני נבר (ישעה גו, ח), ובני הנבר (שמט סא, ה), אלהי הנבר (בראשית לה, ב), אלהי נבר הארץ (דברים לא, טו).

נכת נכת וצרי ולט (בראשית לו, כה). האלף חמותה נכתת וו' רחמסך ופיורשו דבר נחמד. וכן יורם את כל בית נכתה (ישעה לט, ב), בית המדרחו. וכן אמר החרגוס ית כל בית גנווה. ויש מפרשים נכתת וצרי ולט פרי החרוב. ובבראשית רכה (סוף פרשה זא, דף קג). ספרש נכתת שעווה וידוע הווא. ויתכן להיות מהרש הוה ניכרים ניבתומים (במדבר יה, טה), ומשפטו היה ניכרים כטו זקעיל וירבקו גם המתה (שמואל א', יר, כב). שמשפטו וירבקו. וכן נאכט את טחון (דברים ט, כא), אפשר להיות מעקר זה. וענין פירושתי בשרש בנתה.

נלה נלה לבהר (ישעה לג, א), משפטו בתקולותך בתשפט קהנולותך ופירוש כהשליטך*. והשם ולא ישא לאין מנלם (איוב טו, כט), בפלס ונחת טרכם מגללה (במדבר כ, יט), פירוש הכליהם והשלטחים.

נמל גיטלכם את בדור ערלהכם (בראשית ז, יא). גיטלכם את בדור ערלהכם (בראשית ז, יא). ומהרש הוה והענין הוה אלא שם פעלים עומדים ומטעל יטיל קצירו (איוב יח, טו), ציז'ץ יצא גיטל (שם יה, ב), וכראש שבلت יטלו (שם כה, כה). והנفال נفعل גיטלו אותו (בראשית ז, כו), כאשר הם גטלים (שם לה, בכ). ובא במשקל גיטול גטו גיטלו ספירים (אסתר ג, יג). כלם עניין כריחות. לך אל גטלה עצל (טשליב, ג, ו), גטלה ובקבוץ גטלים עם לא עז (שם ל, כה). ירע.

גמר וגבר חרבנותיו (ירמיה יג, כב), וקהל מגמורים גמר סופיו (חבקוק א, ח), ידע. והוא היה שועורה בגדמים בגדמים. גמר שקד על עיריהם (ירמיה ה, ו), המשיל האויב בוגמר.

נסס ונשא גם לנויים (ישעה ה, כו), יי' נפי (שמות גם יג, טו). ירע. עיקר הענין טענין גבהות והחרומות, כי נשא הגם הוא נשאו גבוחה שמהראה על כלל בני האבא ואחריו ילכו. והפעל הקל סמו כטפס נסס (ישעה י, יח), וענינו כי כטפס נשא הגם כל בני האבא ימסו ויברו.

וහפעל הכביד והרומה למורוב רוח יי' נספה כו (שם גט, פאליט), כלומר ההרומה על הזר להשיבו אחר. וההפעל

לא תוכל לבא (ישעה נט, יד), לא תחו לנו נכתות (שם ל, י), בארץ נכתות יעל (שם כה, י). והמשקל הזה בלשון נבר הולך נכתות (שם גו, ב). כלם נכתות למבין (טשליב, ח), ענינם הישור והנכונה. וכאו בלשון הזה לפי שהם נכח האדם כמו שנקרו נס כו נגידים בעין והרבאים הטוביים כטו שפירשתי בשרש גדר.

נכל נבל ואדרור נובל (טלאכי א, יד). והשם בגבליים פועל (כטבר כה, יח). והכבד אשר נבלו לכט (שם). התפעל וההפעל ניתנבלו אותו להטיטה (בראשית לו, ח). ליתנבל בעבריו (זהלים קה, כה). ענינם המתחשה הרעה הצעונה בכל, יהיה טמנה המעשה בערמה. ותרגום להרנו בערמה למקטליה בנכilio).

נקטים נבס בגבטים רבים שוכנו אל אהליים (יהושע כב, ח). הלשון הוה ידוע בדברי רבותינו ויל והוא כולל כל דבר קרע ומטלlein כלם וnom הכהנות, כי כן אמרו במשנה (שקלים פרק רביעי משנה ג, דף ה, ע"א) המקדיש נכסיו והיתה בהנה ראותו ליקרא על נבי המוכחה וכו'. ובארמית לענש נקסין (עורא ג, כו).

נפעל נבר ולא נבר שוער לפני דל (איוב לה, יט), הוא נפעל. התפעל וכן לא נברות בחוץ (איכה ד, ח). וההפעל גם במעלויו יתנבר-נער (טשליב, כ, יא). ואדרוני אבוי ויל פירשו בהפק ההכרה כלומר הנער במעלויו יתנבר שאם פועל קעיל זו וישראלים אין זה מעשה נער. והכבד ולא הפני כי הינו ידיו (בראשית כו, כנ). והמה הפני את קול הנער הלווי (שופטים יח, ג), ואין לי פכיר (זהלים קטב, ה), ואינם טפחים לדבר יהודית (נהמיה יג, כה), לא תכירו פנים במשפט (דברים א, יז), ניציר יהודה (בראשית לח, כו). קפרא-פנימים לא טוב (טשליב, כח, כא). וישראל לא יכירנו (ישעה סג, טו), קטוץ ומשפטו צורי. ננד אחינו קפרא-ליך פכיר (בראשית לא, לב). והחדר איש מאת טברן (טלאים ב' הברה יב, ג), מatat מפעריכם (שם ב', יב, ח). והשבה קברת פניהם ענתה בס (ישעה ג, ט). ענן ההכרה ירע. וענין אחר ביום נבר (עובדיה א, יב), והוא מקור. וההפעלי** פועל בשפטיו ינבר שונא (טשליב, כו, כד). והכבד ינברו את המקרים הוה (ירמיה יט, ד), פן ינבר צרימו (דברים לב, כו), ואותם לא תנברו (איוב כא, ל). וההפעל והיא מתקנברה (טלאים א', יד, ה). וינבר אליהם (בראשית טב, ג), ענן ההכחשה וההורות. והענין הוה הפך העניין הראשון. נבר והחדר טוה הענין כל בן נבר (שמות יב, טג), אלהי נבר נבר הארץ (דברים לא, טו). וכבוד איש נבר (שם ז, טו).

¹ Exodus XXI, 14.

² Mendose, ut putamus, pro: Conf. E. L. addit. et contra Raschi ad Prov. XXVI, 24.

ושמרתם את משמרות הבית טפח (מלכים ב', יא, ז), טפח פירוש משמרות הכהה משמרות מסת, כלומר שלא יש Achad טכם ויפזר מסדר המשמרות לכאן אל מקום אחר. ובא בעין פן יהרסו לעלות אל יי' (שמות יט, כא), כי הנפרה מהסדר ומהאיספה כאלו הוועוד ונוחתו. א' יהיו פירושו שלא חסיחו דעתכם לעניין אחר רק יהיו עינייכם ולבכם תמיד למשמרת הבית. ובעין היה אמור רבותינו ויל' (סנהורין צו, ע"א) הסח הרעה בלבד שטסיך ארט לבנו ומעיריו מהעין ופונה לבו ורעה לעניין אחר.

נסך כי גָּפֵק עליכם יי' רוח תורמתה (ישעה כט, י). והטמכתה גָּפֵקתה (שם בה, ז). **ונטפקה** אריה טפקה בהחכמים (שם כת, ב), את הזיתר הארגן ואת טפקה (שפיטים טו, יד). ואת קשותה גָּפֵק (במדבר ד, ז). **נסך** אשר גָּפֵק בהן (שמות לה, ז). עניין כלם ההסתדר והכשי. **הפעיל** יש לפרש כי שקר נסכו' (ירטיה י, יד), הפסל גָּפֵק חרש (ישעה מ, יט), ופסלי גָּפֵקי צום (שם טח, ה), והודוטים להם מזוזה תענין, כי היו עושים הפסל מעז ומוחפיו אותו והב וכסף. יש לפרש עוד מזה ולגנסך טפקה ולא רוחי ((שם ל, א), והוא משל על העזה. פירוש הטפקה, והטפקת הוא שם לבגד שמכסין בהן על המטה. ואמר את היד הארגן ואת טפקה (שפיטים טו, יד), כי עץ היה הטמכתה בטוקום שרהי אוורנים או ריזה והכל הטיע. ופירוש קשות גָּפֵק, הקשות אשר יסַּק בהם שהיו הקשות כמי חזאי קנים חולמים ומשים אותם על ראש כל לחם ולחם כדי שיכנס הרוח ביניהם כדי שלא יהעפש הלחם, והנה הקשות היו סחר וכסוי ללחם. עניין אחר מז' יצר אל' ופסל גָּפֵק (ישעה טר, י), ופסלי גָּפֵקי (שם טח, ה). כי שקר נסכו' (ירטיה י, יד), פסל וטפקה (נוהם א, יד), לא יסכו' ליין (חוש ט, ד). **ונסך** לא תסכו עליו (שמות ל, ט). מהם בשש נקודות ומדחים בחמש. וכן כחכמים בחלק הרקודי). וטקל אחר ישטו יין גָּסִיקם (דברים לב, לח). **נסיך** והכבד גָּפֵקי נסכים (ירטיה לב, כט), **הפעיל נסך** שבר הפעיל (במדבר כת, ז), גָּפֵק אתם לי' (שמואל ב', כט, טז). וכבר אחר גָּפֵק אחם לי' (רבי הימיטים א', יא, יט). עניין פעיל כולם והודוטים להם עניין יציקה והחנה. עניין אחר ואני גָּפֵקי מלכי (חולמים ב, ז). והנפער מזה גָּפֵקי מראש נפער (טשי' כת, כט). והחדר גם אלהים עם גָּפֵקיהם עם כלם חטורות (דניאל יא, ת). גָּסִיקי סיחון (חוש ט, כא). עניין כלם הגדולה והקצינות והנסיכות. יש לפרש מזה ולגנסך טפקה ולא רוחי (ישעה ל, א). בלבד שטשיטים

הפעיל נת ליריאיך נס לחתנופס (חולמים ט, ו), פירוש להתרומות ולהחעלות. כי אבני גור מתקנופס על אדרטחו (ונראה טו), פירוש מהרומטה. ורבי יהודה כח נסוס נסוס עניין אחר. ורבי יונתן כתבו שיש אחר עניין אחר. וכן הילון נקרא נס לפיו שמריטין אותו על החורן בלא יחזקון בון תרנמם בלא פרשו גס (ישעה לג, כב), וכן נס על הגבעה (שם ל, ז).

נסג לא יסג כלימות (טיכה ב, ג). והפעיל הכבר מטיג נבול (דברים כו, יז), **בפטיני נבול** (הושע ה, ז), לא תסיג נבול רעך (דברים יט, יד), אל תסיג נבול עולם (טשי' לב, כח). וכמותם אף על פי שנכתב בשין נבולות ישוגו (איוב כה, ב). עניין כלם ענין הדבקה אל הקודם ורחותו טמקמו. ואפשר להיות מן השרש זהה בעניין אחר גנסג מאחר אלהינו (ישעה נט, ז). והוא מ庫ר מן הפעיל הקל. ושלא נזכר פועל מהנוסף ממנה זו הפג אחור טשפט (שם נט, יד). והנני עד לכתבים בשרש סג.

נסח חלק רבי יונה השרש הזה לשלה עניינים. ואינם כי אם עניין אחד כאשר כחחים רבי יהודה. פעל והאלדים נסחה את אברהם (בראשית כב, א), אשר גָּפֵז אבותיכם (חולמים זה, ט), ועל נסחם את יי' (שמות יז, ז). כי לבubar נסחות אתכם בא האלים (שם כ, ב). פירוש ההקט הנдол הפלוטוף האלמי הרוב רכינו משה בן סימון ויל אל חיראו מהטראה הנורלה אשר רציתם כי לא היה רק שיניע לכם האמת, ובראות העין בעבור שנשינסה יי' אהכם בנביא השקר ימעדו אשורייכם ולולו, שטעמם אותו בו המראה הנורלה היה אפשר שחשטו לו אחר שיאמר שהוא שליח אמתי. בסודר שילוקט בשם טילה רמו, ט'א). טרנש נסוה לשון חממות מעין גס כלומר להנדייל ולודוטם אהכם בא האלים אליכם. ובעין היה כי לא גָּסִית (שמואל א', יז, לט). כי לא גָּסִה (שם). **תגשה** דבר אליך תלאה (איוב ר, ב). פדרוש אם נסה המנסה לרבר אלק ידענו שחלהה, אף על פי כן תעזר במלין מי יכול. או **תגשה** אליהם (רכירים ה, לד). לא תגשו (שם ו, טז). לך נא אנפקה בשטחה טפח (קהלת ב, א), אנסה אוזך. יהשם טפח ומריבה (שמות יז, ז), למטת נקיים ילעג (איוב ט, בג), הפטפת הנרתلت (דברים ג, יט), כלם עניין בחינה. ופירוש כי לא נסיה לא בחנחי עוד פעם אחרת לכאן באלה לפיקך לא אדע ללכת בהם. ופירוש המסתה הנורלה שהיא הקדוש ביריך הוא בוחן אותם במכוחיו אם יעמכו ברשותם אם לא.

נסח בית גאים יסח יי' (טשי' טו, כה). יחדך גָּסִח טאהל (חולמים נב, ז). והפעיל העטד ובנדים טעל יסח מטנה (טשי' ב, כב). והנפער גָּסִח טעל האדמה (רכירים כת, סג), עניין כלם הוועוד ונחיתה. ורשות מזה

) טכליול קסח, ע"א. גָּסִק שנים מהם בארי והשאר בסנול גָּסִק רכיעית ההין יין לכbesch האחד (שמות כט, ט), וחדר גָּסִק בחנים ובחרושים (יחולאל מה, ז).

והעין בשוא ופרחה . והכבד וילבושים נינעלום (רכבי הפעיל הימים ב', כה, טו). והשם חלוֹן הַנָּעֶל (דברים כה, י) של נעלך (יהושע ה, טו), והוריד בְּנָעָלִים (ישעה יא, טו). של נַעֲלֵךְ מעל רגליך (שטרות ג, ה), ולא נתק שרוֹך נַעֲלֵיו (ישעה ה, כו). וקבוק השנים בעבור גַּעֲלִים (עטום ב, ו), נַעֲלִיכְם ברגליך (שפטות נב, יא). וש מפרשיות מהענן הוה על ארום אשלי נַעֲלֵי (חלהים ס, י). ולשון נקבות נינעלות בלוט ומטלאות (יהושע ט, ה). ובתוספה מ' מ' ברול ונחתת מַנְעָלָך (דברים לג, כה). ככלור מַנְעָל מדריך רגליך כהרים יהיה ברול ונחתת, רוזה לומר שירחו בחלקו הרוי ברול ונחתת. ויש מפרשיות אותו מהענן הראשון כלומר שהחיה ארצוי חזקה כאילו סגורה בחומות נחתת וברול.

نعم נַעֲמַת לִמְאָד (שפטות ב', א, כו). ושפטו אמר כי נַעֲמָר (חלהים קמא, ו). ורעת לנפשך יַנְעַט נפעל עם הoluteות וכן יַנְעַט את היד. והנפעל דורי נַעֲמָר ונילאה (ישעה לח, יב), הַלָּא נַעֲמָר יתרם בס (איוב ד, כא).

הפעיל הפעיל הכביד נַעֲמָר משה את ישראל (שפטות טו, כב), והמלך תפשי (מלכים ב', ד), נַעֲמָר אבני גדרות (שם א', ה, לא), מפיע אבני (קהלת י, ט). והשם אבן שלמה פַּעַם מַפְעָם (מלכים א', ו), פירוש שהוא מושאים פסילות רק מהחר, ולא שרדוו כנין מהחן שהיה מושאים פסילות רק הסיעו אותם מהחר. וכן כחוב נַעֲמָר אבני גדרות (שם ה, לא). והקבוץ וילך לְמַפְעָם (בראשית ג, ג), וכבהל את מושאים לְמַפְעָם (כדברי לג, ב). אלה פַּעַם בני ישראל (שם לג, א). והשם בעין המקור וְלְמַפְעָם את המהנות (שם ג, ב), כאילו אמר ולהסיע את המהנות. וכן קומ לך לְמַפְעָם לפני העם (דברים י, יא). כלם עניין ידוע. חנית מַפְעָם ושריה (איוב טא, לח), שם כל מגלי הטלהות. וכן פירשו המפרשים. וכן אמר המסורה מַפְעָם ב', ואינו בחר ליישני. ורבינו יונה פירשו מעין נסיעה כמו אבן שלמה פַּעַם. ורואה לוטר החניתה המוסעה ביד לא החנורה בחרב.

נסק אם אָפָק שְׁמִים שם אתה (חלהים קלט, ח). פירשו אם אعلاה. ובארמית וְחַפְקָד דניאל מן גבא (דניאל ג, יד), פירשו והעללה.

נעץ נכלה בו לְפִיד הפעיל תחת הנעוץ (ישעה נַעֲצֵז). נַעֲצֵז (ג', יג), ובכלל הַגְּעָצָזִים (שם ג, יט), אחד מן האילנות הפחותים. ונכח רבוי יהודה אפשר שהוא שקוין לו בערבי נַעֲזֵז¹). והמפרשים פירשו בו סדרוי בערבי²). ורבינו סעדיה ויל פירשו קומים לבנים חדים.

נער נַעֲרֵז בנויר אריות (ירמיה נא, לח). פירוש שאנו והמו. והנערה בדברי רבותינו ויל בחתור באטמס (ברכות ג, ע'א). חמור נער . וכחוב רבוי יונה טזה השרש כי נער מטען קדרו (וכירה ב, יג), והוא האר על משקל גַּעַז יכול אלא שנחלפה החנווה בעבור העין³. וכן כחוב אדרוני אבי ויל, ואמר לשון נער על האל ירבעך על דרך יי' טזין ישאג (יואל ה, טו). מעין אחר גם חצני נערתי

¹ I. e. Arab. *نَعْلَصْ*. Cf. Celsii Hierobot. p. II. pag. 191; Sprengel, Geschichte der Pflanzenkunde I. 12; Gesenius, comment. ad Jesaiam. VII, 19.

² I. e. Arabic. *نَعْرَة* species *Ioti arboris* cuius fructus appellatur. Kam. Dj. Freitag, pars II. pag. 299.

עליהם קפינים שלא ברשותי שהיו טבושים עור טפערעה כמו שאמר לעו בטעו פרעה ולהסותו בכלל טבירים (שם ל, ב). **נסע** כי נַעֲסָע מלכיש (ישעה לו, ח), ורוח נַעֲסָע מאת יי' (כדברי יא, לא), נַעֲסָע אברים (בראשית יב, ט), והנה מצרים נַעֲסָע אחרים (שפטות יד, י). רוכ הבניין בשורא והסתמך הוא קל . נַעֲסָע מסכות (כדברי לג, ו). נַעֲסָע ונילאה (בראשית יג, יב). ונדרש נַעֲסָע תנחר אהוה (עורא ח, לא). ויש אמורים נַעֲסָע ונילאה ציווי בתוספת ה'א . קומו סע (דברים ב, כד), היליך נַעֲסָע (בראשית יב, ט). וידי בְּנַעֲסָע הארן (כדברי י, לה). אלו והחותמים להם הם פעילים עומדים . והיויאים נַעֲסָע את הידר הארג (שופטים טו, יד). ויפיע עם הבריה (שם טו, ג). ויש לפרש נם אלה עומדים, ופירוש נַעֲסָע ויסע עטם, ככלור נפעל עם הoluteות וכן יַנְעַט את היד . והנפעל דורי נַעֲסָע ונילאה (ישעה לח, יב), הַלָּא נַעֲסָע יתרם בס (איוב ד, כא).

הפעיל הפעיל הכביד נַעֲסָע משה את ישראל (שפטות טו, כב), והמלך תפשי (מלכים ב', ד), נַעֲסָע אבני גדרות (שם א', ה, לא), מפיע אבני (קהלת י, ט). והשם אבן שלמה פַּעַם מַפְעָם (מלכים א', ו), פירוש שהוא מושאים פסילות רק מהחר, ולא שרדוו כנין מהחן שהיה מושאים פסילות רק הסיעו אותם מהחר. וכן כחוב נַעֲסָע אבני גדרות (שם ה, לא). והקבוץ וילך לְמַפְעָם (בראשית ג, ג), וכבהל את מושאים לְמַפְעָם (כדברי לג, ב). אלה פַּעַם בני ישראל (שם לג, א). והשם בעין המקור וְלְמַפְעָם את המהנות (שם ג, ב), כאילו אמר ולהסיע את המהנות . וכן קומ לך לְמַפְעָם לפני העם (דברים י, יא). כלם עניין ידוע. חנית מַפְעָם ושריה (איוב טא, לח), שם כל מגלי הטלהות. וכן פירשו המפרשים. וכן אמר המסורה מַפְעָם ב', ואינו בחר ליישני. ורבינו יונה פירשו מעין נסיעה כמו אבן שלמה פַּעַם. ורואה לוטר החניתה המוסעה ביד לא החנורה בחרב.

נסק אם אָפָק שְׁמִים שם אתה (חלהים קלט, ח). פירשו אם אعلاה. ובארמית וְחַפְקָד דניאל מן גבא (דניאל ג, יד), פירשו והעללה.

נעל ויסגר דלתות העלה בעדו נַעֲלָם (שופטים ג, כג). נַעֲלָם אהתי כליה נַעֲלָם (שיר השירים ה, יב), והנה רلاتות העליה נינעלות (שופטים ג, כד), מעין רחל עין סנידה בטנעל. ומעין זהה נקרא הכליל שסונרים בו פַּגְעָל הדלה מנעל, על כפות הַפְּגָעָל (שיר השירים ה, ה). פַּגְעָל יבריחיו ובריחיו (נחmittah ג, ג). וכן נקרא הכליל נעל בעין הוה על אדום אשלי נַעֲלֵי (חלהים ס, י). פירוש נעל בעין הוה על אדום אשלי נַעֲלֵי (חלהים ס, י). פירוש הכליל, כי הכליל באילו סוג האדם ומונע טלהה וטלברוח . כי נקרא במקומות אחר הכליל בלשון סנירה ויונחו בטיגר (זיהקאל יט, ט). ואף על פי שאפשר להיות סוג שם לבית המאסר . מעין אחר נַעֲנַעַלְךָ רוחש (שם טו, י).

(ירטיה ג, כט). ושלא נזכר פועלו ממענו מההנוש אש לא-
נפח (איוב כ, כג). וקרוב לעניין הוה נפח נפשה (ירטיה פעל
טו, ט). והשם טפח-נפש (איוב יא, כ). והכבד ונפש מפח
בעליה הפתחי (שם לא, לט), זה הפתחים אותו (טלאני הפעיל
א, יג). מעניינם עניין דאבון וראגה.ומי שיט לו דאבון
נפש כאילו נפשו נפחה ויפאה ממענו. ופירוט זה הפתחים אותו
חביבאו את הנגול והפיחו ותראייבו נפש בעלי שגולחים ממענו.
חוונחן חרגם ושניקרזן יהיה כלומר חFAILו הקרבן דרך בוין
בשקביאו-ו-ו.

(נחטיה ה, יג), נער כפיו מתפרק בשחר (ישעה לג, טו), ונער בשן וכרמל (שם לג, ט), פירוש גוער פירוזתו וחבואהו, או הוא פעיל עומר. געורך זורק (נחטיה ה, יג). והנפעל נפעל גגערכתי כארבה (תהלים קט, כג), יצא בפעם בפעם געער (שופטים טו, כ), האלף בחירק. גיערוי רשיים ממנה געדת (איוב לח, יג)... והשם והיה החתן לגעדרת (ישעה א, לא). וכן במשנה (שבת פרק רביעי משנה א. דף מט, עא) בנוורת של פשתים, והוא מה שמנער ומנפץ מתקן הפשתן פועל מינו. והפועל הגרבר ונער פרטה ותילו (תהלים סלן, טג).

נפק נפק ספיר ויילם (שטוות כה, יח.), אבן מהאבנים נפק
יקרות והיא שחורה.

ככה יגער האלרים (נחותה ה, יג), ויגער יי' את מצרים (שפטות יד, כ). והחפעל התגער טעפר (ישעה נב, ב).

נִפְלֵל לא נִפְלֵל דבר אחד (יהושע כג, יד), וכי נִפְלֵלה
אימתכם עליינו (שם ב, ט), ולמה נִפְלֵלוּ פניך
(בראשית ד, ז), ואת הַנִּפְלָים אשר נִפְלֵלוּ על המלך (טלאים
ב, כה, יא), וטנטשה נִפְלֵלוּ על דוד (דברי הימים א' יב, יט),
לכו ונִפְלֵלה אל מחנה ארם (טלאים ב' ז, ד), אל הבשדים
אתה נִפְלֵל (ירמיה לו, יג), ונִפְלֵל חלל בתוככם (יחזקאל
ג, ז). וכן בהכפל הלט"ד ונִפְלֵל חלל בתוכה (שם כח, כג). פועל
וכן תרגם יונתן כר יתרמו קטיין בגונה. או ייחיה מרש
פְּלִילִים ומענינו כאשר נחכו רבי יהודה. מיום נִפְלֵלוּ עד
היום הזה (שמואל א' כט, ג), בקץ חטא. ובחריק פ"א
הפעל כי לא יהיה אחרי נִפְלֵלוּ (שם ב' א, י), טkol נִפְלָם
(ירמיה טט, כא). לא נִפְלֵל אגדי מכם (איוב יב, ג), כלומר
פחות. וכן נִפְלֵלוּ מאד בעיניהם (נחמייה ג, טו), כלומר חי
גופלים ופחורים מאד בעיניהם לנגןנו, כי ראו שנעשתה
החותמה על נרחים. על פני כל אחיו נִפְלֵל (בראשית כה, יח),
כלומר נפל נורלו. או בעין שכנו. וכן נִפְלָים בעתק
(שופטים ג, יב). ויש לפרש ואמ יפּוֹל עז (קהלת יא, ג),
כטוהם. ונִפְלֵלוּ ולא תקומו (ירמיה כה, כו), כי יפל הנִפְלֵל
טמוני (דברים כב, ח), והימים הראשונים יפלו (במדבר
ג, יב), כי יפל לא יוטל (חילים לו, כד), ובעד רשות
יפלו (יואל ב, ח), יתפל מעל הגמל (בראשית כה, סר.),
חשכה גדרה נִפְלָת עליו (שם טו, יב), כלם עניינים עניין
אחד וכל אחר מתרפרש לפני העין אשר הוא בו. והפעל
הכבד ראו הַפְּלַתיכִי לכם (יהושע כב, ד), רק הַפְּלַתךְ לישראל הקעיל
בנהלה (שם יג, ז), ואור פנוי לא יפּילון (איוב כט, כד),
ולא הַפְּלִיל מפלו דבריו ארצה (שמואל א' ג, יט), לא
הַפְּלִילוּ ממעליהם (שופטים ב, יט). והוא הפעל ונִתְנַפְּלֵל החפה
לפני יי' (דברים ט, כה), אשר הַגְּנַפְּלַת (שם ט, כה),
אלה הַנִּפְלֵל עליינו (בראשית טג, יח). והשם וטפל בר נִפְלֵל
(עמוס ח, ז). והוא פסולת הבר ומזה שנפל טמוני בכרה.
ובאה הנקבה זריזתה מעי טפלת (ישעה יז, א), בקץ טפלת
הפה. ובצער שמה לטפלת (שם כג, יג), קרייה בצורה טפלת
לטפלת (שם כה, ב). וימר לראות את טפלת הארץ

ויש מפרשים מוה ודהנער גער (שמואל א' א, כד.), כלומר והנער חריף יודע בין טוב לרע כתו המנער שמנער אתה גער הפסולח. וענין אחר כי גער אגבי (ירמיה א, ז). מי שרוא קטן בשנים יקרא נער. ולפי שරך הקטן לשרת את הנדול נקרא המשרת נער ואף על פי שהוא גROL בשנים. גער עברי (בראשית טא, יב.), והוא גער את בני בלחה (שם לו, ב), ומשרתו יהושע בן נון גער (שמות לנ, יא), גיחוי גערז (מלכים ב' ד, יב.), יקומו נא הגערזים (שמואל ב' ב, יד.), בגערז שרי הטרינוז (מלכים א' כ, יד.). ורחבעם היה גער (רבי הימיס ב' ג, ז), פירוש גער בדערזו. זה גער גער (שמואל א' א, כד.), פירוש הנער עדרין דהוא גער קטן, כי בן עשרים וארבעה חדשים היה, כי בן כחוב עד הגמל הנער, ודרך הנער לינק עד עשרים וארבעה חדשים. ואדוני אבי זל נחוב והנער גער גROL משניו כלומר גער גROL היה לפיו שני יהור מן הראו. והקטן שבצאן כמו כן נקרא גער גער לא יבקש והנסברת גערה לא ירפא (וכריה יא, טז). וזה גערה יפה עד טאר (מלכים א' א, ד.), גערות בתולת (אסתר ב, ב), גערות אסתר (שם ד, ד), רבקה וגערתיך (בראשית כד, סא). והשם גערדים רבת צררוני מגערדי (חלהים קכט, ב), מגדרים בגערדים (שם קפה, י). וכקבוק הנקבות כי היו בני ישראל ובני יהודה אך עשים הרע בעיני מגערדים (ירמיה לב, ל). גער ומשקל אחר תטה בגער נפשם (איוב לו, יד). ויש מפרשים זה מהענין השני כלומר בטענה קשה.

נפח והבאתם הבית זנפתני בו (חנוך א, ט), כלומר שילך ברוך מארה. נפח באש פחים (ישעה נה, טז), זיפח באפי (בראשית ב, ז). כרוד נפח (איוב טא, יב), פועל במקום חאר, ורזה לומר נפח כלומר רוחח שמעלה הבל, כי בעת הרתיחה רוחלה הקדירה הכל והנפיחה דבל הפה. או יראה נפח פועל כמטשטעו. ואמר על הסיר והרוד גפיהם לפוי שנופחין בו בעזה חעלח רזיתחו. גפיהם בהרונים האלים ייחיו (יחזקאל לו, ט), לפחת עליון אש טפח (שם ככ, כ). ושם הכל שnofחים בו מפח נחר טפח מאש

אמר כן לפִי שהנפש מענה בעינוי הנזק. וכן בגעל נפשך (חווקאל טה, ה.), נפק. ואומר על דרך משל נשבע יי' אלהים בנפשך (עטום ג, ח.), וכן אשר לא נשא לשוא נפשו (זהלים נה, ד*), ונפשו אותה וייש (איוב גג, ג*). ושלחתה לנפשך (ברבים כא, יד), כלומר שהחיה לעצמה ולא תחיה ברשות אחר. וכן הכתוב בנפש כי סבה הטיחה בחפה הנפש מן הנזק ואמר ועל כל נפשות מת לא יבא (ויקרא כא, יא), הנגע במת לכל נפש (כדבר יט, יא). וכן מאשר חטא על הנפש (שם ג, יא). יש פרוכותינו ול שיפרשו נפשים בו שלא יטנו. נפלים היו בארץ (בראשית ג, ד), הם האנשים הגרולים בעלי קומה גודלה, ונקרו אן כ שיפול הארים טפחים מפני שהם נכווים כל כך כי לעניין זה נקרו האיטים) כמו כן. וכן דר נפל יבול (איוב יד, יח). נבזה ותכל.

נפש כי ראיyi כי נפץ העם (שפטאל א' גג, יא). מרטמתק נפוצו גויים (ישועה, לג, ג), ומלאה נפשך כל הארץ (בראשית ט, יט). והתקור והוא יופא נפץ ונפוץ הכרדים (שופטים ג, יט). והשם נפץ וורם ואבן ברד פועל (ישועה ל, ל), בשש נקורות. והכבד נפוצותם איש אל אחיו (ירמיה יג, יד). ונפוץ את עולליך אל הסלע (זהלים קל, ט), ונפצעתי לך גויים (ירמיה נא, ב), ונבליהם ינפיצו פועל (שם מה, יב), ככל יוצר תנפצם (זהלים ב, ט), כאבני נר מנפצות (ישועה כו, ט), כולם עניין פיזור, יש טהרה נפץ פיזור עם השבר והרכזוק. ושם הכליל שמנפץ בו מפץ פיצץ מפץ אתה לי (ירמיה נא, ב), בצריך; ובקמצן ואיש כליל נפוץ בידך (חווקאל ט, ב). וההאר העזב נבזה נפוץ (ירמיה נפוץ כב, כה), בשרק. ובחלם נפצים אל החרים מצאן (טלים א' כב, יג), ותהי שם המלחמה נפצת (שפטאל ב' יח, ח). והאר מלחה וריה כי משפטה נפוצה בפלס גודלה. או נפצת במשקל קטרת, נחשת אבל נשאר בו חקטן על דרכו היחוד כטו בונקה אהובה (ירמיה ג, ג). ואדרוני אבוי ול כחוב ונבליהם ינפצו, ירקו מחרגום וחשר כדה ונפצת קולחה²⁾ כמו שאמר וכלו יריקו. והוא כפל דבר*.

נצח נציב מלך (בראשית יט, כו), פירוש תל מלך. נציב וכן נקראת האבן שטументין אוחזה לעובדה ופסל וטצבה (ויקרא כו, א). וכן נקרא נציב העם והטומנו מטביה בהם נציב פלשותם (שפטאל א' גג, ב), יותן נציבים בארץ יהודה (ברבי היטים ב', יוו, ב). שנים עשר נציבים (טלים ג' א' ה, ג), מטונים ונכבים על העם. לבך טורי הנציבים (שם א' ה, ל), פירוש טורי הנציבים וט' הרבים חסרה.

¹⁾ Prov. *espérer*; Hisp. *esparvel*; Gall. *épervier*; It. *sparviere et sparviero*; nostrum *Sperber accipiter*. Conf. Bochart. Hieroz. T. II. pag. 226. (T. III. pag. 5. ed. Rosenm.); Rosenmueller, Handbuch der biblischen Alterthumskunde, 4. Band zweite Abtheilung pag. 304.

²⁾ Ital. *astoro*. Sic etiam Raschi ad Levit 1. c. in manuscripto I. apud Breithaupt, in manuscr. II. autem, i. e. gall. *autour*. In cod. nostro germ. etiam exstat . אוטויר . נטה .

³⁾ Conf. infra rad. נטה .

(שופטים יד, ח), ככלור נזח הארץ מקום שנפל שם. וכן על מפלתו ישכנו כל עופ השמים (חווקאל לא, יג), מוביל נפל מפלתו הרעשתי גויים (שם לא, טו). נפל אשת (זהלים נה, ט), בשש נקורות. טוב מטעו נפל (קרחלה ג, ג), בוגרל טמון (איוב ג, טו), הוא העובר שמפילה האשת. ונראה כן לפִי שנפל מ. מפללי בשרו רבקו (שם טא, טו), פירוש חתיכות בשרו, ככלור שנמלין בכשו החיכות בשר או יראה וה מפני שטנו ורומה כאילו. נפלין טמו והם רבקים נפלים בו שלא יטנו. נפלים היו בארץ (בראשית ג, ד), הם האנשים הגרולים בעלי קומה גודלה, ונקרו אן כ שיפול הארים טפחים מפני שהם נכווים כל כך כי לעניין זה נקרו האיטים) כמו כן. וכן דר נפל יבול (איוב יד, יח). נבזה ותכל.

נפש כי ראיyi כי נפץ העם (שפטאל א' גג, יא). מרטמתק נפוצו גויים (ישועה, לג, ג), ומלאה נפשך כל הארץ (בראשית ט, יט). והתקור והוא יופא נפץ ונפוץ הכרדים (שופטים ג, יט). והשם נפץ וורם ואבן ברד פועל (ישועה ל, ל), בשש נקורות. והכבד נפוצותם איש אל אחיו (ירמיה יג, יד). ונפוץ את עולליך אל הסלע (זהלים קל, ט), ונפצעתי לך גויים (ירמיה נא, ב), ונבליהם ינפיצו פועל (שם מה, יב), ככל יוצר תנפצם (זהלים ב, ט), כאבני נר מנפצות (ישועה כו, ט), כולם עניין פיזור, יש טהרה נפץ פיזור עם השבר והרכזוק. ושם הכליל שמנפץ בו מפץ פיצץ מפץ אתה לי (ירמיה נא, ב), בצריך; ובקמצן ואיש כליל נפוץ בידך (חווקאל ט, ב). וההאר העזב נבזה נפוץ (ירמיה נפוץ כב, כה), בשרק. ובחלם נפצים אל החרים מצאן (טלים א' כב, יג), ותהי שם המלחמה נפצת (שפטאל ב' יח, ח). והאר מלחה וריה כי משפטה נפוצה בפלס גודלה. או נפצת במשקל קטרת, נחשת אבל נשאר בו חקטן על דרכו היחוד כטו בונקה אהובה (ירמיה ג, ג). ואדרוני אבוי ול כחוב ונבליהם ינפצו, ירקו מחרגום וחשר כדה ונפצת קולחה²⁾ כמו שאמר וכלו יריקו. והוא כפל דבר*.

נפש נפץ שבעה (טלים ב, ג), הנפץ ההיא (כתרבר ה, ג). ופעמים בא בלשון זכר רוזה לדבר בו על הנזק אחד נפץ מחמש המאות (שם לא, כה), נפץ טנים (בראשית טו, כו), כל נפץ ארבעה עשר (שם טו, כב). ונפץ כי תחטא ושטעה קול אלה (ויקרא ה, א). והקבוץ ועל הנפשות אשר היו שם (כדבר יט, יח), להטיח נפשות (חווקאל יג, יט). ובכבוד הוכרים מצדדות את נפשים (שם יג, כ*). ברול בא נפשו (זהלים קה, יח).

¹⁾ Genesis XIV, 5.; Deuteronomium II, 11.

²⁾ Genesis XXIV, 20.

להשאות שרים בפירות שיהיו חרבות ויהיו לנלים . ואדרוני אבוי ויל כהנים מושך נזע עלה נצח (בראשית ט, י). הנצז הרמניס (שיר השירים ג, יא), ומענינו, רופח לומר הערים הבכורות ההינן גלי אבני צומחי דשא .

נצח פניצאים להעיר את העם (רבי הימים ב' ב, ז). פועל לנצח על מלאת בית יי' (עורא ג, ח). **לנצח** לדוד (זהלט א, א). **לנצח בניגנות** (שם ר, א). ענן חזק. וקרא בעל השיר והניגוןנצח כלומר שהוא חזק על המלאכה ושר וקען עליה . והשם גם נצח ישראל (שמואל נצח א, טו, כט). הנזען באրג. ו媪סותו ד' בלשינהן בצר. וכבר כחכמים בחלק הדרוק) ופירוש נצח ישראל חזק וכח, וכן אבר נצח (אייה ג, ית), ואוריד לארע נצחם (ישעה סג, ו), וו נצחם על בני (שם סג, ג). כלומר דם שהוא הכה והחיהם . היה כאבי נצח (ירמיה טו, יז), חזק והוא חאר . נצח והנעל טשובה נצח (שם ת, ה). עקרו נצח או יהיה נפעל שם במשקל אחר, יאמר הנור מבנו נצח בפלם גבש פירוש נצח חזק מושתת שלא יפזרו ממנה כי הרבר החזק הוא טומדר . ייחי עד לנצח (זהלט טט, י), לעולם . **נצח נצחים** (ישעה לה, י), לעולמי עד .

נצח ואמרתם נצלנו (ירמיה ז, י), בפלם נפעלנה, נפעל אשר יגאל אליך (דברים נג, טו), להנצל טפי מלך אשור (ישעה כ, ו). והכבד הדת בצדקות ינצל; פועל נפשם (יהוקאל י, י). וכבר אחר יגאל לא הצלת את עמק (שמות ה, כנ). **והצלת** את נפשתינו (יוושע ב, הפעיל יג), למן הצליל אותו (בראשית לו, כנ). כאוד מצל טטרפה (עטום ד, יא). הלא וזה מצל מאש (ויריה ג, ב). והשם רוח והצללה (אstor ה, יד). עניין קרוב לוּהוּ ונצלתם הצללה את מצרים (שמות ג, בב). יונצלו להם לאין משא (רבי הימים ב' ב, כה). וכבר אחר אשר הצליל אלהים מאבינו (בראשית לא, טו). **ונצל** אלהים את מקנה אביכם (שם לא, ט). **והצל עיננו** (שמואל ב' ב, ו), פירוש ינצל ראותינו ומראה עינינו בהכנסו באחד טן הסkomות . ואל הצל טפי דבר אמרת עד מאר (זהלט קיט, טנ). והההפעל **ויתנצלו** התפעל בני ישראל את עדים מהר חורב (שמות לג, ו). פירוש החנצללו טודים שלא לבשו עוד, עניין ההסדרה והשלילה . ונס העניין הראשון בכלל עניין זה כי ההצללה היא הטרדה מהלוקה אותו .

נצח עניי יי' נצרו דעת (טשי' כב, יב), עדתיך נצרכי (זהלט קיט, כב). **נצח** תאנה יאל פריה (טשי' כו, יח). אני יי' נצחה (ישעה כה, ג), **לנצח** בריתו (זהלט כה, י). **נצח** מצורה (נחום ב, ב). **נצח** ולא ירעם (ירמיה ד, ז). **נצח נצחים** (ישעה לה, י), **ונצח** והחוור (רבי הימים א' בט, יא). עד נצח לא יראה אור (זהלט טט, ב)

והודוטים לו כחובנו בחלק הדרוק¹) או פירושו משי הנקבים שהיו שם שרims על הנקבים והנקבים על שרар העם . ומלה אין באדים נצב מלך (שם א' כב, סח). פירוש בימי יהופט לא היה מלך באדים אבל הנצח היה להם מלך, פירוש הנקבים שהיו פעםם טמידים להם סלמי בית רוד, כי חחת ים היו בימי דוד כמו שנחוכ וישם באדים נצחים ויהיו כל אדים עבדים לדוד (רבי הימים א' יט, יג). והטעם שהוכיר ענן זה מorth הפטוק דודה לומר לפי שהלך יהופט בדרך יי' יותר הקרש אשר נשאר בימי אבא אביו בערך טן הארץ (מלכים א' כב, טז), לפיכך לא פשע ארום מהחרת יג, ועוד בימי אין מלך באדים אך הנצח שהקים הוא הויה להם מלך, אבל בימי יהופט בנו שעשה הרע בעניין יי' מיד שוד בו ארום כמו שלחוב בימי פשע ארום מהחיה יד יהודת ומלכו עליהם מלך (שם ב' ח, ב. רבי הימים ב' כא, ח). **הנצח לא יכול** (ויריה א, טז). פירוש שהה הולה העומדת במקומה שלא יכול לו. וכי אם הנצח אחר הלubb (שורטים ג' כב). הוא יד הסclin שהוא טמיד הסclin הפעיל להיות לו ד לחזק בו . וכן ילהציב הדרבן (שמואל א' יג, כא). פירוש ולהעמיד הדרבן כלומר כי בפעריה פים היה מהקן כל הכלים האלה והיה מעסיד בו הדרבן שהה מחרדו ומלטו בו . ויתכן רוב אלה שנחובנו הנה מושך יצב כמו שכחנו שם דומיהם אלא שאין הכרע .

נצח כי נצוי נס נעו (אייה ד, טו). כי נצח תצא (ירמיה מה, ט). ובא האלף תמורת ה"א, והיה ראוי להיות תצחה בפלם גבשה, ובא הנה תמורת והונש סטנהן. נצח ארך האבר מלא הנצח (יהוקאל י, ג). גדור לנפיכים ורב נצח (שם יז, ג). והסיד את מראותנו בנצח (ויריא א, טז). ופרשו רבוזינו ול (ובחמים סה, ע"א). שהירח קדר סביב החפק בסclin כען ארובה ונותלו עם הנזחה של העיר . ופירוש כי נס נעו, כלומר שהלכו בטהרה ועפו כאלו היה להם נזחה . וכי פירוש כי נצח תצא . ויתכן שנקרה הנטז ממו העניין כלומר שיש לו כח בונזרתו ובכונפי לעוף הרבה כמו שנאמר המתניתך יבר גץ יפרוש כנפי לתיון (איוב לט, כו). עניין אחר הפעל הכבד אשר הצל עלי משחה ועל אהרן בעורת קrho בנצח על יי' (כמדבר כו, ט). בנצח את אדים נזרים (זהלט ס, ב). והשם אנשי מצח (טשי' ישעה מא, יב). ומשקל אחר אהב פשע אהב מצח (טשי' נפעל יז, יט). حق לריב ומצח תצימו (ישעה נח, ד). והנעל שני אנשים ערבים נצים (שמות ב, יג). **וינצו** שניהם (שמואל ב' יד, ו), וכי **וינצו** אנשים (שמות כא, כב). כולם ענינים עניין טריבחה . עניין אחר עיריך תצינה מאין ישב (ירמיה ד, ז). והנעל גלים נצים (ישעה לג, גו). ענינים עניין חרכיה וטממה . ופירוש גלים נצים, כאלו אמר והיה ²) מכלול סבב עב.

שנווקרתם ממנה. וכן שם הכליל שפօסליון בו האבן ונווקרים אותם בו נקרא טקבה, והוא הפטיש שראשו האחד חד לנוקב ולפסול בו ובראשו الآخر מכין בו והולמים בו במלאנת הבזיל והחשת וולחים. ותשם את הטקבת בידה (שפוטים ה, כא), וטקבות והגרון (טלכט א', ז). ובטקבות יצרהו (ישעה מה, יב), במטטרות ובטקבות יחווקם (ירמיה י' הד). וכן העניין הזה גנוור ונקבה (בראשית א, כ). **נקבה** וענין אחר נקבבי ראשית הגויים (עטום ג, א). נקבה שכרכ' עלי (בראשית ל, כח), אשר פי יי' יקבטו (ישעה סב, ב), ויקב בן האשׂה היישׂראלית (ויקרא כה, יא). פירש השם באותיו וקלל. עם ענין הקללה ונקב שם יי' (שם כה, תז), נבלומר מפרש ומקלל, שאינו חייב עד שיפרש ויקלל. יקבחו אורדי ים (איוב ג, ח). יקבחו לאום (משל יא, כ), ויאקב נוהו פתאם (איוב ה, ג).

נקד נקודות הכסף (שיר השירים א, יא). עניין הנקד נקבה ידוע. וכן נקראו הហמות הלבנות שיש בעם כחמים שחורים, או שחורות שיש בהם כחמים לבנים זומות לנוקרות וטלוא ונקד (בראשית ל, לב). נקדים וכבדים קד' (שם לא, י), ואת כל העוות הנקודות (שם ל, לה). ולפי שרוב הហמות על' והדרך נקרה הרעה אוחם או בעל הנקנה על' שם ומישע מלך מואב היה נקד (טלכט ב' נקד א, ד), אשר היה בנקרים מתקוע (עטום א, א). וכן חרנו יונתן מרני נהין. וכן נקרה הלחת היבש המעווש לפי שהעופש בלחם לבן וירוק ושחור נקרים נקרים. ועתה הנה יבש נקדים והיה נקרים (יהושע ט, יב), עשרה לחם ונקרים (טלכט א' יג, ג'). יונתן חרנו נקרים בסנון. ובברזי רכובינו זל' (ברכות טב, ע"א), פת הבהה בסנון. ופירש רבינו האי זל' פת הבהה בסנון פת בין מתוכלה, בין שאינה מתבלת שעושין אותה בעcin' יבשין וכוסטין אותה בבית המשחה.

נקה נקיתי דטם לא נקיתי (יואל ד, כא). מנתרות פעל נקי (טלכט יט, יב), נקה לא אנקה (ירמיה ל, יא). קלומר לא אנקן מן העולם שישאר העולם נקי טפּק. נקה לא נקה (שפטות לה, ז). פירש לא נקה אלה אמרתך מן העון סכל וכל, אף על פי שהוא נושא עון אלא עניש אתה והארם מעט כרי ליסרו ולהשיבו לדחק טוביה. ורבוחינו ול פירשו (יומא פ, ע"א). מנוקה הוא לשבים ואינו מנקה לשאים שבים. והשם לא יכולו נקיין (יהושע ח, ה). נקיין נקיין שנים (עטום ד, ז). והחראר ובבעל הרשור נקי נקי (שמות כא, כה), ולא ישפרק רם נקי (רבוטים יט, י). נקי כפים (טלכט כה, ד). נקיים אנחנו (ירחוש ב, ז). ונתחבו באלאג אשר שפכו רם נקייא (יואל ד, ט). ועל תנתן נקייא עליינו רם נקייא (יונה א, יד). ובאו על חזך נת הלאג נשיא, נקייא. והנפעל נקה האיש מעון (במדבר ה, לא). נפעל נקיית טשבועתי זאת (בראשית כה, ה). ונתקתה לארץ תשב

(ישעה טה, ז), פירוש שמורות ונשבות מהשיג אליהם לדעתם. והנשאה והצעור (יחזקאל ז, יב), ככלומר שטור מהשיג אליו. שית זונה ונערת לב (משל ז, ז). פירוש שמורה לב, ככלומר שלא יוכל אדם לקחנה ולפתחה רק היא מפתחה בני אדם. נצד לשונך טרע (זהלים זה, יד). וכחטרון פ'א הפעל צור תעודה (ישעה ח, טו). וכן חרנו יונתן נבייא טר סחרותאי נצקה על דל שפטוי (זהלים קמא, ג), צווי בחוספה ה'א ודנש הצדי' להפאהה כדרש מקדש (שפטות טו, יג). וכן נצקה כי היא חיד' (משל ה, יג), הדרש לתפאהה. ומענין זה מגנול נזירים (טלכט ב' יי, ט). והם הטעמים שעמדים במגדל. וכן קראו נזירים בהר אפרים (ירמיה לא, ז). או יהיה קראו נזירים מיחסים אל מקומם. והראשון נכוון. ורב' יונתן פירש נזירים באים מארץ המרחק (שם ד, טו), עם מיחסים אל נבודנאצ'ר'. וכן פירש אドוני אבי זל'. תצד שלום (ישעה כו, ג), נצקהו כאישון עינו (רבוטים לב, ז). לילה ויום נצקה (ישעה כו, ג), בקטן חטא הצדי' במקצת הספרים. ובירתק נצקו (רבוטים לג, ט), כלם ענין שמייחה. ופירוש מגנול נזירים עד עיר טבazar מגנול שאינו לישוב אלא שעמד הוצאה שם. ופירוש קראו נזירים הטעמים והטומאים יקראו קומו ונעלה ציון. עניין נזירים אדר זבנצרים ילינו (ישעה סה, ד). ונצורי יטראל להשבה (שם טט, ז), בעיר נצקה (שם א, ח). עניין נהון הרבה. ופירש אドוני אבי זל' מזה ונערת לב, רוזה למטר חרבת רעת. וכחוב כי כן בדברי הפילוסוף:

ישבו עולמים בחרבן טכלם.

נער ואמר בן על האשׂה הוונה הרבהה שככל. עניין אחר ננ cedar טשרשו יפרה (שם יא, א), נצאר מטעי (שם ס, כא). בנטצ'ר נתעב (שם יד, יט), בחמש נקודות, ענים יונק או ענף. ופירוש בנטצ'ר נתעב, כתו שמשלך אדם הנזר שהוא נתעב שאינו טליה ומוציאו מהחפירה שלו ומשליכו כן אתה השלכת מקברך.

נקיק נקק בנטצ'יק הסלע. (ירמיה יג, ד). ובנטצ'יק הסלעים (ישעה ג, יט), ענים חורי הסלעים או שני הסלעים.

נקב ובא בכפו ונקה (ישעה לו, ז), נקה בתatty (חבקוק ג, יד), במקשים ינקב-אף (איוב ט, כד). אל צדור נקב (חני א, ז), נקב חור (טלכט ב' יב, ז). טקבת והשם ואל טקבת בור (ישעה נא, א). ככלומר אל בור נקבה

¹ Conf. commentator. ad loc. cit.

² Sensus supplendi causa conf. verba Kimch. in comment. ad loc. cit:

"ופירוש נזרים חיל נבודנאצ'ר ונקרו על טמו"
Nazrum posuit pro Nazrim et tamquam esse.

סלמעלה . וכן אמרו (שם^ט) דם נקי מרצה כרם מוכח . ומצורו עלי הקיף (איוב יט, ז), כי הקיף יטוי המשטה (שם א, ה). כבר כתנו בשרש יקה.

נקר בגנור. לכט כל עין ימן. (שמואל א יא, ב). יקורה ערבי נחל (טשליל, יו). והכבד לילה עצמי נקר מעלי (איוב ל, י). העיני האנשיים הינם תנקר פעול (במדבר טו, יר). נזקרו ארכני (שפיטים טו, כא). שלא נבר פעלו טמו ואל מקבת בור נקרותם. (ישעיה פועל נא, א). והשם יטמך בנקחת הצד (שפטה לא, כב). נקרה והគוך לבא בנקחות הצרים (ישעיה ב, כא). והוא המוקם המנוקר בזרע נטעה וכיוצא בה. וכן אמר החרטום במערת טירה . וענין הנקר ידע.

נקש בפועל. כפי נזקש רשות (קהלים ט, יג). פירוש הקחש ברק הוא מאבד הרשות בפעול כפוי, ופעול כפוי הוא המוקש לו על רך ויפל בשחתה יפעל (שם ג, טו). כי נזקש ויקש עין אחד. והנפעל פן תנקש אחידיהם נפעל (דברים יט, ל). כמו פון תנקש . והכבד נזקשו טבקשי פועל נפשי (קהלים לח, יג). כלומר שטו מוקש . נזקש נושא לכל אשר לו. (שם קט, יא). כלומר ישם מוקש . ויקח לכל אשר לו. והההפעל מתקנש בנפשי להתיתני (שמואל א' התפעל כח, ט). פירוש כי הא מסכוב ומתחכם להיו קשור ונוקש בנפשו ולשומם מוקש בנפשי להתיתני . ואף על פי שהוא פועל שתו פועל. טרוכ תילוח והחדרת המוקש והלכידת במחשבתו כמו שכחנו) במלחת הנדרבים בקה (יחזקאל לג, ל). כי ברוב החדרת הדבור יקראו בלשון פעלמים ואף על פי שהם פעלמים . וכן מתקופקים על הדלת (שפיטים יט, כב).

נרד נרך ורכם (שיר השירים ה, יד). בاري הטן . נרך גריי גרון ריחו (שם א, יב). בחיק הנון . והគוך כפרים עס גרים (שם ה, יג). וכרבב רבי יינה כי נאמר בו כי הוא הווד^ט (יש אומרים כי הוא המושקו^ט). ורבב אברהם אבן עורא ויל פרש^ט כי הוא בשט דומה לנרכם .

נשש כי נטני אליהם (בראשית טא, נא). עניינו שכחני. **נשא** ולא נושא את הארץ (בראשית יג, ז). פירושו ולא סכל . ונטשאתם את אביכם (שפתה, יט). כאשר יוכלו שיאת (שם מה, א). שיאת אתנו (שפטה נ, ג). רע שיאתי עליך חרפה (ירמיה טו, טו). שיאני ואנכי אדרב (איוב כא, ג). כלומר סבלו כובד ملي עלייכם . אף על פי שקשה עלייכם והניחו לדבר. ווגמליהם נטאים (בראשית לו, כה). נטיאת זהב וכסף (טלבים א', י, כב). בחרואת

(ישעיה ג, כו). פירוש חריה נקייה מאנשיה ומאין ישב בה . כי כל הגנב מזה כמות נקה (ונראה ה, ז). פירוש המגניב הימה כתובה פנים ואחור והיה מפץ האחר כתוב אלת הגנב ומפץ האחר אלת הנשבע לשקר ועל שנייהם אומר נקה שכירת טן העולם ויהי נקי מכל טוב . ופירוש קמוץ. כמו פני המגילה האחת בן פני המגילה האחת כתובה באלה זו כו . וכן נטך נטחים . והמקור מהקל ואתה הוא מגנית נקה תנקה (ירמיה טט, יב). ואלה המנקיות (במדבר ה, ז). ואת טנקיטו (שפטות לג, טז). מחלוקת בין רכתיינו ויל (מנחות צו, ע"א). יש אומרים כי המנקיות אלו הסণיפין שהיו בדין יתרות של ובה ועטרין בארכן ובוהין מעל השולחן ומופצלין פצולין לסתוך הקנים והם הקשות שלא ישברו ממשא הלחם . ויש מהם שאמרו (שם צו, ע"א). קשותיו אלו סणיפין, ומנקותיו אלו הקנים . ולזה הדעת נקראו בן לפי שטנקין הלחם שלא י העפש .

נקט בשרש קוט .

נקם נקם נקמת בני ישראל (כתרב לא, ב). ונקמני יי' טמך (שמואל א' כה, יג). נקם יי' לצרין (נחום א, ב). עד יקם גוי אויביו (יהושע י, ז). לא תקם נקם ולא תטר ויקרא יט, יח). והשם ונקם ישיב לצרין (רברים לב, טג). נקם ברית (ויקרא כו, כה). ומשקל נקמה אחר נקמה . והקבוץ אל נקמות הופיע (קהלים זה, א). נפעל והנפעל ונקמתי מאבי (שמואל א' יד, כה). ואנקמה מאבי פועל (ישעיה א, כה). והכבד ונקמתי דמי עברי (טלבים ב' ט, ז). ונקמתי את נקמתך (ירמיה נא, לו). כי אם נקמתי בכם (שפיטים צו, ז). כלומר אעשה נקמה בכם . וכן בקשר הביתה כי נקמת יי' היא הנקמי בה (ירמיה ג, טו). ונקמו התפעל בהם (יחזקאל כה, יב). והההפעל מפני אויב ומתקנים (קהלים סה, יז). כלומר שטראה עצמו. בהרכובתו להרע כאלו ליקח נקמה ומשלם גמול : שלא נכר פועל טהנותם הפעל יקם קין (בראשית ד, כה). רוזה לומר תלך נקמה טמן מתחורגים אותו . וכן לא יקם כי כספו הוא (שפטו כא, כא).

נקת חנים ינקפי (ישעיה כט, א). כלומר יכרחו ראשם .

וחרמש מערפותו ומנקפה^ט הערופה דנקפה^ט . נקה והשם ונשאר בו עלילות בנקת זית (שם ז, ז). ומשקל נקפה אחר וגחת הנורה נקפה (שם ג, כה). ורוכבר נקפה פועל סבכי הדיער בברזל (שם י, לד). ואחר עורי נקפי זארת (איוב יט, כו). פירוש שברו ונקרו ההולעים ואה . ואמר זאת על העזם . וכולם עניין שבירה וכירחה . וכן ברכבי רבתינו זיל המנקף בראש הוית . וכן אמרו (חולין ג, ע"ב). אין אדם נוקף אפכעו מלטה אלא אם כן מכריזין עליו

^ט Supra rad. דברinitio.

^ט I. e. Arab. جَدْوَنْ وَرْنَ rosa.

^ט Conf. supra pag. 187, rad. מор Cantic. I, 12.

^ט Exodus XIII, 13.

^ט Deuter. XXI, 7.

כדר, כה.), פירשו לפניו בניהם ובנויהם שם מוחמד עיניהם ואליהם הם גושאים את נפשם. בנטלי ידי אל דבר קדרש (חולמים כת, ב.). ובא האל"ף בהעלם בכלי ה"א נגשו את כלתרם (יחוקאל לט, כו.). הנטה דבר אלין תלאה (איוב ה, ב.), בחלוף שין בסמך ואל"ף כה"א. וכבר כבנו אותו בשרש נסה. ובשאלה הרכובים את כנפיהם (יחוקאל י, טו). בושא גלו אתה תשכחם תחלים פט, י), ככלומר בהחרום גלו אתה תשקיטם. וחאר לנrole ונשוא בעקב לא תאור (שמות כב, כו), ונשוא וכי יעשה הנשוא נדבה (יחוקאל טו, יב), שניים עשר נשאים בראשית יז, ב.). והעננים להחרוםם יקרו נשאים מעלה נשאים (חולמים קלה, ז). נשאים ורוח ונשам אין נשאים (משל כת, יד). והשם בנפל הנין אם יעלה לשמש נשיאו (איוב כ, ז), פירוש נדולחו ורוממו. ישא פרעה שייא את ראש טעיר (בראשית ט, יט), כי תטיא את ראש בני ישראל (שם ל, יא). ואת ראש לא תטיא (בטדרני א, טט), נשא ידו במלך (שמואל ב', כ, כא). כי נשא אשא להם (הושע א, ז), פירוש אשא להם האביב. ויונתן חרגם אם יחובון משבק אשבק להן. וחרפה לא נשא על קרבו (חולמים טו, ג), לא הטיל עליו שם דבר חרפה. נסה עליינו אור פניך יי' (שם ה, ז), בחלוף שין בסמך ואל"ף כה"א. הלא שאותו תבעת אתכם שאות איוב יג, יא), ומטהותן לא איכל (שם לא, כג), אך מטהותן יעזו להדייה (חולמים סב, ה). ובנווה האל"ף נעלמה מן המכח מטהותן יגورو אילים (איוב טא, יז) נדולחו ורוממו. ומה פירוש יתר שאות (בראשית טט, ג), ככלומר יתרכן הגROLה והתקופ היה ראי לך לולי שעלית משכבי אביך. ואם תטיא מבניתם לבנייכם (נהמיה יג, כה), ככלומר אם חוקו, ולא הין לך בנים כי אם בנות נישאים בני קיש אהיהם (דברי הימים א' כג, כב), ככלומר ויקום לנשים. נישאו להם נשים טאביות (רות א, ד), ובתים ונשאו (מיכה ב, ב)... נלקחו, וקרוב ענץ הנושא לעין חלקייה. וכן ישא ברכה מאה יי' (חולמים כד, ה), יקח. וכן במשנה בתולה נשאת (נתיבות פרק ראשון טונה א. דף ב, ע"א). וכן נשאותו בנטילה שהוא הנשאה בעין הלקחה טול חפץ זה, טול ארזה יין נסך בתולה או כפים. וכן ישא מדבר ועריו (שם סב, יא), פירוש ישאו קול. ואליו הוא נשא את נפשו (דברים כב, ט), את מוחמד עיניהם ואת משא נפשם (יחוקאל כב, ט), אונכם שוכר עופדי בטוקם. שנים ככלומר אינכם גושאים פנים

האל"ף בחנעה. נטאותיכם עמוסות (ישעה טו, א). הנשאים טני רחם (שם טו, ג), ונשאותם את סכות מלבכם (עמוס ה, כו), וחטאנו גליליכן תשאינה (יחוקאל כב, טט), בהראות נפעל האל"ף בקריאתך). והנפעל נשוא ינשוא (ירטיה י, ה), ומשפטו ינשוא. וכן נשוא לשוא עיריך (מלחים קלט, ב), משפטו נשוא. וכן כבך כחכנו דקרווק כחלק הרקוק²). משא והשם יונצלו להם לאין טשא (דברי הימים ב' כ, כה). טשא לעיפה (ישעה טו, א), משא בני קחת (כדבר ד, טו). משאה וכה"א הנקה וכבד. משאה (ישעה ל, כו). ואשר הוא פעיל יוסא לשישי לא חמור אחר מהם נשאותי (במדבר טע, טו), ככלומר לא נהחי עליו טשא. והפעל הרגוש ונשוא אתכם בצעוז (עמוס ה, ב). כלם והודמים להם בעין הטעינה והטsea ידוע. וכל הענינים הננסים בשרש הנהו כלם ננסים בעין אחד הנשאה והנטילה, وكل הוא להפריש מעט ביניהם כל אחד לפי מקומו, ולפיכך אין צורך להזכיר כל הענינים בפני עצם. שאיבןך (מלחים ב' ה, לו), שא נא כליך (בראשית כו, ג), נשאות חן בעיני כל ראייה (אסתר ב, טו), בנות האל"ף. לא תטיא שמעו שאו (שמות כג, א). לא תטיא את שם יי' אלהיך לשוא (שם כב, ז). ישא ביום ההוא לא אמר לא אהיה חבש (ישעה ג, ז), פירוש ישא השם בשכעה. כל אשר נשוא ללבו (שמות לו, ב), ונשוא לבך (מלחים ב' י), יטיא משלו (כדבר נג, ז), נשא בפיו והמשל. יטיא מדברתיך (דברים לג, ג), פירוש מדברותך שפיה לו ישא חמיר בפיו ואומר חורה צוה לנו טשה. נטיא את היין ואתנה למלך (נהמיה ב, א), יטיא מטהות (בראשית טג, לד), יטיא ברכה מאה יי' (חולמים כה, ה), טיאת כפי מנהת ערב (שם קמ"א ב), ונשוא ענף ועשרה פרוי (יחוקאל יז, כג), כי עז נשא פרוי (יואל ב, כב), יטיא עינוי וירא (בראשית יח, ב), יטיא יעקב רגליו (שם כט, א), ותטנה קולן ותבכינה עור (רות א, יד), ותטנה עלינו נהי (ירטיה ט, יז), בהעלם האל"ף מן הכלב. יטיא עשו קלוי ויבך (בראשית כה, לח). יטיא בתף וכנור (איוב כא, יב), פירוש ישאו קולם בקול תוף וכנור. או כטו שנושאין קולם החוללים עם החוף והכנור. ונשאות תפלת (ישעה לו, ד), פירוש חטא התפללה לשם או תשא קול יתפללה או כפים. וכן יטיא מדבר ועריו (שם סב, יא), פירוש ישאו קול. ואליו הוא נשא את נפשו (דברים כב, ט), את מוחמד עיניהם ואת משא נפשם (יחוקאל כב, ט), קורא תטאה, וכן כחכש. מנחה שי.

¹) בספריהם פדויקים כי גם בספר הדפוס השין בסוג והאל"ף והו"ד נחות. וד"ק בפירושו גרבב ומלה תשאינה בחנעה האל"ף בסוג והו"ד למשך נראה שהוא קורא תטאה, וכן כחכש. מנחה שי.

²) מכלול קם, ע"א.

רעם לבואה אלא לשלון כוכד ומשה כתו מושא בני קהת (במדבר ה, טו), כי היה דבר זי' להם למשא כבר. ויזע הנחות גלה מתחבtem לנבי, לפיכך אמר כי הפטשא היה לאיש דברו (ירמיה כג, לו), ככלומר דברו של אדם יהיה משא כי הדבר נשא כפיו לפיכך נקראה הנבואה מושא, ואתם חתפכו דברי אלהים והיה כונתכם בו לשון הכרות. והפעל הכרד עוד זה שיאו אותם עון אשמה (ויקרא כב, טו). הפעל והוא יוצא לשישי זה שיאו כל ישראל אל העיר היה חכמים (שמואל ב', יט, יג). והשם בעניין המקור למשאות אורה מושאות (שמואל ב', יט, יג). הפטשא מושאה (חווקאל יז, ט.), ככלומר להשייא אותה ולעקר אותה מושאה. וענין אחר יושם דוד ואנשיו (שמואל ב', ה, כא), פירוש ישופם. וכן זה המשותה החלה (שופטים כ, ט.), ועל בית הכרם שאו מושאת (ירמיה ו, א). וכן כמעט יטהני עטני (איוב לב, כב). וכן יטהא בשתי עמוד זה שיא הארץ מפניו (נחום א, ה). וכן יטהא בשתי משכבי (איוב ז, יג). וירצנן שנקראות השရה כן לעניין הלוב הנשא למעללה. וכן במשנה (ראש השנה פרק שני טשנה ב. דף כב, ע"ב) משיאין מושאות. ואפשר שידיה שיאו או ספחota (ויקרא יג ב), שיאת הטcosa היא (שם יג, כח), מענין זה עניין שרפה, כמו שאמר ברביה המכוה היא (שם), שהוא עניין שרפה. וונגן להיוון מהען הראשון לשון הנכהה. וכן פירוש רבותינו זל' בסיפורא (פרש חז"ע עמוד קיט, פרק א) שאט זו שאט בהרת זו בהרת ספחota שני לבחרות מראה עטוק שני לשאות. מה לשון לשאות? מונבהה כטראה אל שם גבויים מטראה החמה. מה לשון עטוק? עטוקה כטראה החמה שהם עטוקים מטראה הצל. מה לשון ספחota? טפילה, שנאמר ספקתני נא אל אחות הפהנות לאבל בת לחם" (שמואל א', ב, לו).

נשא הפעל מוה נטהו שרי נfu (ישעה יט, יג). והכם הפעל הנחש הקשיאני (בראשית ג, יג). הקשיאן יכול לך הפעל (עובדיה א, ז), אל טטהו נפשתיכם (ירמיה לו, ט.). אכן הטהה השיא השיאת לעם הזה (שם ה, י), אל יטהיא לכם חוקיזו (מלכים ב', יט, כט). כולם והורוטים להם עניין ההפסחה והפחדוי. וענין אחר לחשות גלים נצחים (מלכים ב', יט, כה), בפתחה הוה' והשין' דנושה. ויש ספרם מדוקים נדור בהם לחשות, הלמד פוחחה והוה' נחה על משקל ליעשות. ולאות הקראייה היה מושרש שיאת וטפטו לחשאות כאשר נראב בטקומו בספר ישעה (לו, כו). והשם הטהה השיאת והשבר שיאת (איכריה ג, טו). ומשקל אחר הרימה פעמי' למשאות מושאות (מלחים עה, ג), הפלתם למשאות (שם עג, יח). ומשקל אחר תבשה טנה בבטשאן (טשיי כו, כו). עניין חרבהושטמה. מושאות נשב כי רוח יי' נטהה בו (ישעה ט, ז). והכרד ישב רוחו יולו מים (מלחים קטו, יט). נטהב אצטם הפעיל אברם (בראשית טו, יא). עניין ההפרחה והריחוף.

בutorה אבל אתם מחללים אותה. והשם כי אין עם יי' מושא אלדרינו עולה וטsha פנים יטקה שחדר (דברי הימים ב' יט, ז), כי החוטא והמתבאיש נופלים פניו כמו שאמר ולמה נפלו פניך (בראשית ה, ז), והמסביר לו פנים כאלו נשא פניו שנפלו. וכן ולא יטהא אלהים נפש (שמואל ב', יד, יד), ככלומר לא ישא פניו נפש שיטלטנה מן המירה. וכן בעניין המחילה והסליחה שא נא חטאתי (שמות י, יז). שא נא פשע אחיך (בראשית נ, יז). ונטהאת לכל חטוקם בעברום (שם יח, כו). הלא אם תיטיב שיאות (שם ה, ז), ככלומר אם תיטיב מעשיך יריה לך כפירה. וכן פירש אהוני אבי זל' מוה יתר שיאת (שם טט, ג). והוא הפללה לאל יחבק שניבור הכהנה על העון. וזה הוא הברכה שברכנו. שא נא לפשע עברי אלהי אחיך (בראשית ג, יז), אשרי גשו פשע (חילים לב, א). וכן על דרך בעל הה"א. וסליחת הפשע היא נשיאו ונטילתו מועל הארם. והנפעל גשו כל אשר בכיתך (ישעה לט, ז), ונטהאת גם את השלחן (שמות כה, כה). גשו את נשא לנו (שמואל ב', יט, טג). נשאת חאר לחשורה הנשאות, אבל גשו לנו מהכבד. ואפשר שיהיה גם כן גשו את שם מן הכרד בפליטם ישבות על מלאות (שיר השירים ה, יב). ושם התשורה במשקל אחר ותצא אחריו מושאות המלך (שמואל טשא ב', יא, ח), בפתח. ובפתחי ארחה ומושאות يولחו (ירמיה ט, ה). והקבוץ גשו מושאות (בראשית טג, לד). וכן התורופה לאל יחבק את מושאות מושה (דברי הימים ב', כר, ז), ואת ראשית מושאותיכם (חווקאל כ, ט). וכן חירם מלך צר גשו את שלמה בצעי ארווים (מלחים א', ט, יא), מהכבד. ובאו גשו לנו, גשו את שלמה, בקסק כדרך בעל הה"א. וכן גבא לאיך חיוי (מלחים קט, ג). ופירוש גשו את שלמה נשא אותו וסבל אותו וככללו באלה הרברים. והנפעל עוד הרומים ורגשאים (ישעה ב, יג), ועל כל גבעה גשו (שם ל, כה). הפעל וההפעל מתקנשו לאמר (מלחים א', ה). ותגשו מלכתו (במדבר כר, ז), יטאו להעמיד חזון (ויניאל יא, יד). וטשו לעניין כל הגנים (דברי הימים ב', לב, כב). והפעל המכבד עדר וכי גשו מטלכתו (שמואל ב', ה, יב), בפרי. מושאות את היזודים (אסחד ט, ג). וינטלים גינטאים (ישעה סג, ט), גינטאות אנשי מקומו (עורא א, ד). ובעניין בגבואה גשו עליו את הפטשא הזה (מלחים ב', ט, כה), מושא מצרים (ישעה יט, א). הפטשא אשר חזות (חבקוק א, א), מושא אשר יסרדו אמו (טשיי ל, א). מושאות שוא יטודחים (איכה ב, ז). נקראה הנבואה מטsha שהיא נשאה בפי הארים. וכן היו אמורים ישראל לירמיהו מה-טsha יי' (ירמיה כג, לג). עניין הפטוקים ההם, כי הם כשהיו שואלים לבוא מה מושא יי' לא היה

יהיבנו השופט שכואה. לא ישייא אויב בו (חלהם פט, כג.), נכהב ונקרא כבעל האל"ג כלומר לא יהיה לו כנשה שיקח מטנוו. וכן ישיי מות (שם גה, טו), כלומר שהיה הטות להם כנשה שיקח. והוא בחסרון אל"ג כמו אל יני ראשי (חללים קמאה ה). וי' חפק דכאו החלי (ישעה, גג, י). והשם נשי ושלמי את נשיה (מלכים ב', ד, ז). ומשקל אחר נשי וטשא כל יד (נחמיה י, לב). טשא איש באחו (שם ה, י), טשא נעובה נא את הטשא הזה (דברים כה, י). ועל דרך נקבה טשאות טשאות מאומה (דברים כה, י). והקבוץ בערכיהם טשאות (משל נב, כו). ויחנן כל בעל טשאה ידו (דברים טו, ב), טשאה שם בפלס טטה. ניר הנשיה (בראשית לב, ג). אמרו רבותינו נשיה ושל (חולין צא, עא), כי נקרא נן שנשה ספקתו עללה, כלומר כאילו שכח מקומו וسر לו טמו. והיה נכן לפרש ניד הנשה ניר הנפסק מן נשתה גבורותם (ירמיה נא, ל), והיה גם כן מוה הרשות אלא שטוב הוא לחבר נשחה גבורותם עם ונשתו מים (ישעה יט, ה), בשרש נשות. ומלה נשים וכן נשיהם, נשיך נתנו אותם בשרש אגש.

בשך אם ישך הנחש (קהלת י, יא), בחלים. ובפתח אחריוו כנחש ישוך (משל נג, לב), ונקמק טפנוי ההפסק. אצוה את הנחש ונשכם (עטום ט, ג), הנעכבים בשניותם (מיכה ג, ה). והכבר ונשכו אתם (ירמיה ת, פועל י). ונשכו את העס (כדבר כה, ז). ולפי שהרבנית היא כאילו נושך האורם נקרא נשך כל דבר אשר ישוך (דברים נג, ב). והכבר לא תשיך לאחיך (שם). והשם נשך הקעיל בסוף נשך אכל (שם), בשש נקודות. ולא תשיך עבר נשך לשישי כי המלה הוא משיך והקסוף או האוכל נושך כמו שליש כי המלה הוא משיך והקסוף או האוכל נושך כמו שאמר כל דבר אשר ישך והלו נשוך. ורבותינו זל אמרו (כבא טפייע טא, עא), שהוא אורחה להה. מעין אחר לעשות לו נשפה (נחמיה יג, ז). יופקדו ביום ההוא נשפה אנשים על הנשכות (שם יב, טה). הוא כמו לשבה לשכות.

בשל ונשל הבורייל מן העין (דברים יט, ה), כי ישל ייתך (שם כה, ט), אלה הם עמודים. והויזאים ונשל גוים רכבים מפניך (שם ז, א). כי יישל אלה נפשו (איוב כה, ח). משפטו יישל ברגש ובא הנות המתו כטו ניר יעקב ניר (בראשית כה, כט). ועוד נתנוו בשרש נשלה. שלגעליך (שמות ג, ה), בפלס גש פגע בו (שמואל ב', א, טו), והכבר ונשל ארץ היהודים מיאלות (מלכים פועל ב', טו, ז), ענים ההמרה והסתירה.

נשם ואת כל תנשטה החרים (ירושע י, ט), כל אשר נשמה נשמת רוח חיים באפיו (בראשית ז, כב). דומה כי כל רוח בעלי חיים יקרה נשמה ולפיכך נסיך אל רוח, כלומר כל שיש לו נשימת רוח כלומר הנעה. וכן ידי חוליו חזק מאד עד אשר לא נותרה בו נשפה (מלכים א'

קעיל נשג או נשינה ידו (וקרא כה, טט), ולא נשינו את ימי שני חי אבותי (בראשית מו, ט), פן יטהר ונשננו (שמואל ב', טו, יד), ונשינו כי ירבה הדריך (דברים יט, ג), ונשנעם ואמרת אליהם (בראשית מר, ד), כי השג טשיג (שמואל א', ל, ח), ואין משוג ידו אל פיו (שם א', יד, טו), כלם עין ההרבeka וההגעה. והשם כי שיח וכי שיג לו (מלכים א', יט, כו), כלומר עני יש לו עם אחר או השננת אויבו בטלחתה. שיג שם בחסרון הנזון כמו שייא אם עליה נשימים שיאו (איוב כ, ז). וכמותם ואף על פי שנחtab בספק וטפוג ולא תפלייט (טיכה ו, יד), כלומר חניע להרין ולא חפליט אותו רק חפיל אותו.

נשח נשיתו טוביה (איכה ג, יג). ובא המקור באל"ג ונשיתו אתכם נשא (ירמיה נג, לט). צור לדך תשי (דברים לב, יט), היורד בטוקם ה"א למד הפעול ומשפטו נפעל תשחה וקרו תשחה. והנפעל ישראל לא תנשני (ישעה טה, כא), פירוש לא נשחה טמיינ*. ומהענין הווד בארץ נשיה נשיה (חוללים פח, יג). והוא מקום המתים כי הם נשחים. הקעיל והפעול הכרבר כי תשח אלה חכמתה (איוב לט, יג), כי נשח לך אלה מעונך (שם יא, ז). וכבר נתנו כי נשני אלהים (בראשית טא, נא), בשרש נשש. ויש אמרים שהוא מוה השרש מחרונוש, והפתח חחת חירק. מעין אחר לא נשיתו גלוא נשודבי (ירמיה טו, י). פירוש לא נשיתו מהם ולא נשו כי כנשח כאשר נשא בו (ישעה כה, ב). ונשא-בבו אלה להאלותנו (מלכים א', ת, לא*), וכחובו כאשר נשא בו, ונשא בו באלא"ג במקום ה"א. ובא בלי קשר הביתה וכל איש נשא אשר לו נשא (שמואל א', כב, ב). והוא באלא"ג ובঙול. אף על פי שתבא המלה למלה פעמים בלי קשר הביה'ה הוא חסר הקשר והענין מורה עליו כמו נשנה בא לחת (מלכים ב', ד, א), או מי מנושי (ישעה ג, א). פירוש נשח וכן נשחה כאשר נשא בו (ישעה כה, ב). ונשא-בבו אלה להאלותנו (מלכים א', ת, לא*), וכחובו כאשר נשא בו, ונשא באל"ג במקום ה"א. ובא בלי קשר הביתה וכל איש נשא אשר לו נשא (שמואל א', כב, ב). והוא באלא"ג ובঙול.

הא חסר הקשר והענין מורה עליו כמו נשנה בא לחת (מלכים ב', ד, א), או מי מנושי (ישעה ג, א). פירוש נשח פנושים כי. ואינו רחוק שיקרא נשחה הלהה והמלוה, כי הקשר ספריר ביניהם וכקשר הקשר הענין מורה. וכן שובר יקרה הקונה והמכור והקשר והענין טפריד ביןיהם'). תען כנשה כאשר נשא בו, אחר שובר בפלווה כלזה (שם כה, ב). לפי שהאחד רופה בו משאת כספת והאחד משאת אוכל. ולדעה החרנום החצר מזה נשחה, נשים שחרגם ונשים משלו בו (ישעה ג, יב), וכתריו חובא שליטה ביה. והפעול הכרבר כי תשח ברעך טשאות מאומה (דברים כה, י). ויש לפרש מה כי נשח לך אלה מעונך (איוב יא, ז), כלומר שהייכך אלה מעונך. וכן פירוש ונשא-בבו אלה (מלכים א', ח, לא*).

* finem sub scrib. Conf. rad. י'

ברוחך (ספרות טו, י), עין הריחוף והגפייה. ויקטו בנטשף לבא אל מהנה ארם (מלכים ב', ג, ה). וכתרם נטשף יתנופו רולכם על הרי נטשף (ירמיה יג, ט), כלומר על הרי חשק. ולפי שהليلת החשך אמר נשף. ועין נאף שמרה נטשף (איוב כה, טו), קדמתי בנטשף ואשועה (חלהים קיט, קטו), מאחרי נטשף (ישעיה ה, יא). נטשף חזקי שם ל' להרדה (שם בא, ד). נטשף בערב יום (טשלוי ג, ט), ויכס דוד מנטשף ועד הערב למחורתם (שטוואל א', ל, יז). בשש נקודות. ושבועתי נדרים עדין נטשף (איוב ג, ד). יחשכו כוכבי נטשף (שם ג, ט), כולם עניין ללה. ויש מפרשיות טוה נטשף ברוחך. וכבר פירשנו מנטשף ועד הערב בשרש נטשף. ודעת רבותינו זיל (ברכות ג, עב). כי גם כן יקרה נשף חלה הלילה בשתחwil החשך, והחלפת היום כשר החשך. ואמרו (שם), על זה הפסיק מנטשף ועד הערב כאלו אמר מהבקר כי גם הוא יקרה נשף. ואמרו (שם) אמר רב אש' חרי נשפי ההו נשף יטמא ואהא ליליא נשף ליליא ואהא יטמא. ואת נינשוף (ויקרא יא, יז). בשרק. וכחלם נינשוף וערב נינשוף ישכנו בה (ישעיה לד, יא), עף שהוא עף בלילתו. נינשוף

נְשֶׁק והחויקתו בו נינשקה לו (טשלוי ג, ג), צדק ושלום נינשקו (חלהים פה, יא), על רך משל. טפטים ישק (טשלוי כה, כו), נינשקי איש רעהו (שטוואל א', כ, טא). ויפל על צוארו נינשקו (בראשית לג, ד). נינשקי מנטשיקות פיהו (שיר השירים א, ב). אנטק הדנא לאבי ולאמי (מלכים א', יט, כ), נינשק ידי לפי (איוב לא, כו), ועל פיך ישק כל עמי (בראשית מא, ט). כלומר להורותו לאדון. בוקן עטשא לנטשקלו (شمואל ב', כ, ט). ובקצת ספרים סדרויים אשקה נא לאבי ולאמי בקמץ חטא והוא לנזרת אפעול ובתקצחות בחטא פחת. והכבר מנטשיקות אשא אל הפעיל אהותה (יווקאל ג, ג). כלומר מגיעות, כאלו נושקו וו לו. וכבר אחר נינשקו בכר (חלהים ב, יב), נינשק לכל אחדו (בראשית פעל טה, טו), לנשך לבני-ולבנת (שם לא, כה). עניין אחר אל נינשך בית העיר (ישעיה כב, ח), בחמש נקודות. וסתורה נינשך אהח פזאי כל נשך בשש נקודות בכר מן הלה יברח מנטשך ב herald (איוב כ, כד). והמה מבאים איש מנחתו וגוי נינשך ובטעים (מלכים א', כה), חבירו דברי הרים (ב', ט, כד). סכotta לראשי ביום נינשך (חלהים קט, ח), ועיר טבצר נינשך (מלכים ב', י, ב), כי נינשך יבערו אש (יווקאל לט, י). נינשך ומגן וצינה (שם לט, ט), הוא כמו זין. והפעל סטנו נינשקי רומי קשת (חלהים עח, ט). כלומר נשא בלי זין. וכן נינשקי קשת טימיניס ומטמאלים באבנים וכחיצים בקשת (דברי הימים א', יב, ב). ולදעת הטערנים כן ועל פיך ישק כל עמי (בראשית מא, ט).

¹⁾ Conf. supra notam ad radicem.

יע, יז), ככלומר שלא היה לה לשיטה ונכחלה חנעהו ונעפרה נשימתו. וכן ואני מעתה לא עמד כי כח ונשיטה לא נשאה כי (רנייאל י, יז), אבל המאמר הווה על דרך הפלגה שחורי היה מדבר. מנטשמת אל יtan קרחה (איוב לו, י), על דרך וקריח פיו כל צבאים (חלהים לג, ו). ונטשמת מי יצא מהטך (איוב כו, ד), כמו דבר מי, כי הדיבור בנשיטה ופירושו ממי קיבל אלה הדברים שרובות. ורבי אנדרוס אמר ערכא כתוב כל אשר ננטש מת רוח חיים (בראשית ז, כב), שבא אל האדם כי לא מזאנו נשטה חוץ מנטשמת האלים. ורבים אמרו שנקראות לנו בעבור שהיא מן השיטים, ואם הם שניים שרשיהם נמצאו כמותו תנטשמת רבים. ואת תנטשמת זאת הקאת (ויקרא יא, יח), עף טמיini העופות ואמרו כי נקרא לנו בכל הרוחה אותו ישום. וכתב רשי זיל כי הוא הנקרא צואית^{א'}). וגם לנו זה ה שם בשרצים והחמת ונטשמת (שם יא, ל). וברבנן שלמה כי היא הנקראות בלב^{ב'} טlauf^{ג'}).

נְשֶׁף וגם נינשוף בהם ויבשו (ישעיה ט, כד), נינשוף

¹⁾ Prov. *suelle*, et in dialecto Narbonensi *suele*; Ital. *cinetta*; Gall. *chouette noctua*. Non possumus animo eximere suspicionem, hic errorem esse. Utroque enim loco Raschi vocem egregie per explicat. Levit. XI, 18. eius verba sunt:

„היא כלבא שוריין, ורומר לעכבר, הפוך בלילה“

i. e. „In lingua vernacula *calve-souris* (bodie *chauve-souris* i. e. *vespertilio*), quae muri similis est, et noctu volat“ Elias Levita in additamentis affirmit:

„לא מזאתי לנו בכל הנופחות של פירוש רשי“ וכו‘.

„Non inveni hoc in omnibus editionibus commentatorum Raschii etc.“ At praecedenti voci נינשוף (vers. 17.) maxime convenit, ibique Raschi disputat:

„הם צואית השזעקים בלילה וכו‘“

„Hae sunt in (lingua vernacula) *chouettes*, quae clamant noctu.“ Nobis autem verisimile est, Kimchium verba: נינשוף זיל sequenti radici extremae adscripsisse, nempe:

עף שהוא עף בלילה. וכחוב רשי זיל כי הוא הנקרא צואית, a librariis autem ignorantibus in loco injusto posita esse. Ex eo quod auctor noster tam prope, fere in eadem linea, repetit loco: loco. וברבנן שלמה פירוש רשי זיל שם נחוב רשי conjectura nostra probari videtur.

²⁾ Taipa.

נתך ונתה עלייך (דניאל ט, יא), ונתנו כמים שאגתי (איוב ג, כד). וכן תתקה חמתי בירושלם (רבו היטים ב', יב, ז), וכן תתקה הארץ (ירמיה ט, לג). ער נתקה נעול והנפעל ומטר לא נתקה הארץ (שמות ט, לג). ער נתקה נעול מים עליהם (שמואל ב', כא, י), כאשר נתקה אפי וחמתי על ישבי ירושלם (ירמיה טב, יח), ונתבקחים בתוכה (חוּקָל כב, כא), חמתה יי' אשר נתקה בנו (רבו היטים ב', לה, כא), וחמתה נתקה (ירמיה ז, כ). חמתה נתקה באש (נחום א, ג), רזהה למטר כורב הנתקה מפני האש. והכבר נתקה אתכם (חוּקָל כב, כ), התחיכו עבריך הפעיל (טלנים ב', כב, ט), נתתיו את הכסף (רבו היטים ב' לד. יז), כhalbב נתיקני (איוב י, י). והטkor השלם לפתחת עליו אש לנתקה (חוּקָל כב, כ). והשם נתקה כספ בתרוך כור (שם כב, כב). ולא נור נתקה פועל טמו לנו נתקה בתוכה (שם). עין התקה והרקה. **קְפֻעַל**

נתן נתן אברהם מתנה (בראשית כה, ג). ואיני נתקה לי ערף (שמואל ב', כב, מא), בחסרוון הקצוות שלא כמנהג בעבר. כי נתן איש אל רעהו (שמות כב, ט). ונתן יי' לישראל (יוושע כא, מא), נתנה ראש (כטבר יד, ד). ואנחנו נתן לך (שופטים טו, ה), בפחות לגורה אפקע. נתנו את בנינו (בראשית לה, טו), הלויין לטלך נתנו (רבו היטים ב', כה, טו), אשר יי' אלהיך נתנו לך (שמות כ, יב), נתן את אלהיהם באש (ישעה לה, יט), לבaltı נטזרוע (בראשית לה, ט). נתן ארחו על כל הארץ מצרים (שם מא, טג). נתנים נתנים הטה לוי (כטבר ח, טו), קוֹלִי הנפש (בראשית יד, כא), נתה את נשוי (שם ל, כו). הונצח את ארון הקורש בכית העבר בנה שלמה (דברי היטים ב', לה, ג), האשה אשר נתקה עטדי (בראשית ג, יב), ונתן ריד (שם לה, כה). נתקה את ירכ (טלנים ב', י, טו), ונס כל בני המלך נתנו יד תחת שלטה (רבו היטים א', כת, כד), מצרים נתנו יד (אייח ה, ו), שאו וטרא ונתנו תפ (חולמים פא, ג), ביום תפ יי' (יוושע ז, יב), לחתךך (שמות יג, ה). לסתן שם את ארון ברית יי' (טלנים א', ו, יט), מקור בתוספה הנון. והרchar ומונ נתנים שנחן רוד והשרים נתין לעבדת הלוים (עורא ח, כ). והנפעל כבוד הכלנו פועל נתן לה (ישעה לה, ב), וזהיא לא נתנה לו לאשה (בראשית לה, יד), ונתנה לך נס את זאת (שם כת, כו), ונתנה לנערם המתהלים ברגלי אדרני (שמואל א', כה, כו), ונתנים ביד אויב (ויקרא כו, כה), תבן אין נתן לעבדך (שמות ה, טו), ותבן לא ינתן לכם (שם ה, יח). הפטן מהר ונתן (בראשית לה, יב). ולא נור פועל תנין מהר ונתן (בראשית לה, יב). והם תרומות טאנטס מטען

נפעל נשק ואש גשקה ביעקב (קהלים עה, כא), משקלנו הפעיל נפעלה. והכבר ובعرو וחשקו (חוּקָל לט, ט). אף ישייך ונאפה לחם (ישעה טה, טו), עניין עניין הбурה. **גְּשֶׁר נְשָׁר** הגשך הנזרל גדר הכנפים (חוּקָל יז, ג), בשש נקודות. על כנפי גשרים (שמות יט, ה), פירש כטו אם היו הרים על כנפי נשרים שנשתרכם מכל נוק, כי הנזר הוה יעוף נבואה מכל עוף ונושא אפרוחיו על כנפיו לשمرם, כמו שאמר יפרש כנפיו יקחחו (רבנרים לת, יא). ילו אבר בגשרים (ישעה ט, לא), כתוב הנאון רבינו סעדיה ויל כי הנזר לעשר שנים יעלה טאר על פניו רקיע השמים ויקרב לחום השמש ויפיל עצמו ביום לרוב החום וימרט ויתחרש ויעלה אבר וישוב לימי עולםיו ובין כל עשר שנים ובשנתה המאה יעלה כמנהנו ויפול ביום וימותה שם.

טְשֵׂר גְּשֶׁר אם יתגדר גטשיך על מנפו (ישעה י, טו), שמו אוחז מחסרי הנזן על משקל מבוע ואף על פי שהוא בחולם וזה בשורך למה שטאננו במשנה (כבא קמא פרק עשרי משנה י, דף קיט, ע"א), אף הנוסחות של בעל הבית. ווד אמור ללוחות הנзорים מסכימים בנסרין (סוכה פרק ראשון משנה ז, דף יד, ע"א). וכן המשור יקרה בערבי מנשארי) והוא הכל שקורין לו בלא"ז שיר"א'). והפעל צזה וישר במנרה (רבו היטים א', ג, ג), היה משפטו גישר השין רנשה בפלס ויגש אברהם (בראשית יח, כנ), וכא הנקה חסורת הדגש כתו שכא בן זינר יעקב נויד (שם כה, כת). **נשת** נתקה נבורתם (ירמיה נא, ל). לשונם בצתם נשל לחהארה. והנפעל וגשטו מים מהים (שם יט, ה). ככל עין הפסיק הרדר ואבדו.

אֲתִיכְ נְתַב יפלס נתיב לאפו (קהלים עה, ג), נתיב לא ידע עית (איוב כת, ג), הרדריכני בנתיב מציתין (קהלים קיט, לה). ודרך נתיבה אל מות (משל יב, כת). הה"א רפה והיתה ראותה במפיק. ובה"א הנקה וכתים נתיב עזם נתיבה (ישעה טג, טו), נתנו נתיבתי (איוב ל, יג), מנע רגלה נתיביהם (משל א, טו). והקווון בנתיבות לא ידע אדריכם (ישעה טב, טו), עניין כטו ריך.

פְּעַל נְתַחַ ונתח אחריו לנתקיו (ויקרא א, יב), ונתקה לעצמיה לטעים עטר נתחים (שופטים יט, כב), נתקה לנתקיו (שמות כת, יז). אסף נתקה אליה נתח (חוּקָל כה, ד), כל נתח טוב (שם); בסגול הנזן... ויש ספרדים בזיה. עין נהזחים איברים".

מןשטי. I. (ב)

(ב) Prov. serre; Hisp. sierra; It. serra (serra).

אדוני אבי יול מוה ויחר גנים, ועל שכעה אומתה הוא אומר שקפעם והגולם מארצם. וקצת מרבותינו יול יש להם סכרא ואתה ואמרו (בבא קמא ל, ע"א). טאי משמע דהאי ויוד לרישנא רגלוות הוא? רכחיב לנהר בהם על הארץ ומחרנגיון לקפצא בהן. עניין לנהר הוא כתרנו עניין הדלון וההעתקה מהמקום וכן כלם הנוגרים עניין ההטרה וההעתקה מהמקום. ומה העניין כי אם תכובשי בנהר (ירמיה ב, נב). והוא נער בשש נקודות, ונראה כן לפוי שמעביר הנטה וטסרו מטוקמו. ויש שפירשו בו שהוא שקורין לו בלאו אלומים¹⁾ שמלכניין בו הצמר. ויש שפירשו שהוא שרוחץ בו הראש ומנקיין בו כל דבר.

נתש ונתש את ישראל (מלחים א' יח, טו), ועריות גנשׁתְּךָ (מלחים ט, ז), ונתשׁתְּךָ אשורייך (טיכח ה, ג), ונתשׁם יי' (רביסים נט, כו), ונתעתי אתכם ולא אנתוש (ירמיה טב, י), לנתוש ולנתוץ (שם א, י). והנפעל נפעל לא ינתש ולא יהרס (שם לא, ט). אם ינתשׁו מים זרים קרים (שם יח, טו). ושלא נוכר פועלו מהונסף ונתשׁ הפעל בחמה (יחזקאל יט, יב). עניין כולם העקירה. אבל אם יתחשו מים זרים קרוב עניינו כמו ינתשו בטיח' כי הטיח' והחו"ז טמושא אחר ויבאו בעניין אחר כמו טעה וטעה. וכן גנשׁתְּךָ אתכם ואת העיר אשר נתתי לכם ולא באתיכם טעל פנוי (ירמיה כג, לט). עניין גנשׁתְּךָ בחיי.

ובן ארבע אותיות:

הביא רביעי יונה וכותב הגנשׁתְּךָ (עורא ר, ז), ופירשו סבב גנשׁתְּךָ המפורשׁ ואינו לשון עברית כי אם ארמית.

נשלמה אותן הנן.

אות הסמן.

וכצמר יאלם סט (ישעיה נא, ח), והוא העשׂ סט האוכל בנידי צמר.

ויהי סאה סלת (מלחים ב', ג, טו), בשוא הסמן. סאה וסאה סלת בשקל (שם ב', ג, יח), בקמץ חטא הסמן. ההא לסייע נקבה ולט"ר הפעל נפלת ונחאה חי' במלת סאותים והוא משנה סאה כמו ממאה, מאותים. והקבץ

¹⁾ Prov. *alum*; Gall. *alum*; Hisp. *alumbre*, *alumbra*; nostrum *Alaun*. (In comment. I. c. I. e. Ital. *allume*) *alumen*.

טקה (במדבר יח, יא). ובהא הנכה עבדת טקה (שם יח, ז), טחת איש במתנית ידו (דברים טו, יז). ומשקל אחר ואתנה לך טחת (מלחים א' יג, ז), טחת אלהים היא (קהלת ג, ג). עניין ידוע.

נתם גתסו נתבתתי (איוב ל, יג), עניין הרימה. **נתץ** כי גתץ את מזבח הבעל (שופטים ו, ל), יתצעני סביב (איוב יט, י), את מזבחותם תתצען (שופטים לה, יג), גם אל יתצעך לנצח (מלחים נב, ז). ובא ותתצעו הבתים (ישעה כב, י), מוקל ומשפטו להונש. מלחמות כפירים נתוץ יי' (מלחים נח, ז), לנתוש ולנתוץ (ירמיה א, נפאל י), הפתיצים אל הסללות (שם לג, ד). והנפעל והצרים גתצו ממנה (נהום א, ז), וכל ערי גתזו מפני יי' ומן פועל חרון אףו (ירמיה ד, כו). והכבד אשר גתץ יוחזקיהו אביו (דברי הימים ב' לד, ג), גתצעם את מזבחותם (דברים יב, ג), גתצעו רמתיך (יחזקאל טו, לט). ושלא נוכר פועל מטנו והננה גתץ מזבח הבעל (שופטים ו, כח), ושלא נוכר הפעל פועלו מהונסף תנור וכירם יתץ (ויקרא יא, לה). כולם עניין שבירה והריפה.

נתך כי משלם אתקנה (ירמיה כב, כד). עקרו אנטקך והנו"ז נוספה. גתוק וברות (ויקרא כב, כד), גתקנו הון העיר (שופטים כ, לב), גש הקוף לחפאות נפעל כדרש מקדש יי' (שםו טו, יג). והנפעל ולא גתך שורך געלי (ישעה ה, כו). גתקו כפות רגלי הכהנים (יהושע ד, יח), זמותי גתקו מורשי לבי (איוב יא, יא). ורעים לא גתקו (ירמיה ג, כט), לא במדהה גתך (קהלת ה, יב), כאשר הפעיל גתך פtile הנערת (שופטים טו, ט). והכבד גתקו מוסרות (ירמיה ה, ה), ומוסרותיך אנטק (שם ל, ח), גתך את היותרים (שופטים טו, ט), הלא את שרשיה גתך (יחזקאל הי, ט), ושריך גתך (שם נג, לד). וכבר אחר עד גתיקנו אותם הון (יהושע ח, ז), גתקים מצאן לטבחה הפעל (ירמיה יב, ג). ושלא נוכר פועלו מטנו גתקו הון העיר (שופטים כ, לא). כלם עניין ההעתקה והעקירה. ומה העניין גתוק וברות (ויקרא כב, כד), והוא טי שביזיו חלושין ביר עד שנפסקו החוטין שתליין בהם אבל נחונים הם בחזק הרים והרים לא נחלש. גתך הוא (שם יג, ל), בשש נקודות, שם נגע שהוא בטוקם שער ופירשו שהוא כהן שחור. ואפשר אתיק להיות מורה השרש אתיק אל פנוי אתיק (יחזקאל סב, ג), ודנש ההוו' לחסרון הנז' והונפה. כי ייכלו אפיקים (שם מב, ה), ואתיקה מפו ומפו (שם מא, טו). ווונגה תרגם עניין ווותם*

הפעיל נתר ויתר ממקומו (איוב ל, א). והכבד ראה גתך גוים (חבקוק ג, ז), יי' מטייר אסורים (מלחים קפז, פועל ז), הפת אגדות מותה (ישעה נה, ז). וכבר אחר קרובי לעניין זה לנטך בהן על הארץ (ויקרא יא, כא). וכחוב

ר), ונשׁבו בתיהם לאחרים (ירמיה א, יב). ובא טוקל ורחהה ונשׁבה לטעללה (יחזקאל טא, ז), ומשפט המלחה ונשׁבה כטו נשׁבה אליו (שם כו, ב). גת ישב (שיטאלו א', ח, ז), לא ישבו כלכון (יחזקאל א, ט), ונשׁב מעלהם (בראשית טב, כד), ונשׁב נואצלו (שיטאלו א', יג, ל), ונשׁב המלוכה. (טלאים א', ב, טו). והשם סָבִיב סָבִיב (יחזקאל ג', ב). סָבִיב והקבוץ בלשון וכרים וסָבִיביו נשׁעה טריד (זהלים ג, ג), אכליה חרב סָבִיבִיך (ירמיה מו, יד), ואכליה כל סָבִיבִיך (שפ' כא, יד). ובלשון נקבות סָבִיבות שנייה אימה (איוב טא, ג), ועל סָבִיבִינו שב הרוח (קהלת א, ז), על כן סָבִיבִותיך פחים (איוב כב, י). וב海棠ת אורח הכלל כי הייתה סָבִיב טעם יי' (טלאים א', יב, טו). ובחוספה נו' סָבִיב כי היהת נשׁבה מעם האלים (דברי הימים ב', י, טו). או נשׁבה הוא נעול עופר והיא הנכון כמו שכחנו בחלק הדרכוק'). והשם עוד ובחוספה ט'ם טְסֵב קלע (טלאים א', ג, כט), טְסֵב עד שהמלך במשׁבו (שיר השירים א, יב), ראש טְסֵב (איוב זהלים קמ, י). והקבוץ בלשון נקבות והוא טְסֵבות (איוב לג, יב). עניג כולם וכל אשר הם מזה השרש עניין סכוב והקפת הדבר. והחכם רבי יונתן חלק השרש זהה לשלה עניינים והשיב על החכם רבי יהודה שכחם כולם עניין אחד. ועל דעתו כי רעה החכם רבי יהודה ישירה ונכואה כי כלם עניין אחד. כי כאשר נפלאו בעיני רבי יוננה להויאם מעניין סכוב והקفة כטו וסוכותי אני לייש את לב, סוכב סובב הולך הרוח, ואחה הסיבות ארץ לכם, והסב לב מלך אסור עליים, וכל אשר חרב עליהם עור לא יטلت אחר מהם מעניין הסיבור והקפה אבל הם בכללו כי אין הנילנול והחוורה והחף טכלי הסיבור והקפה. ומה שאמר עד שהמלך במשׁבו, ראש טְסֵב, שהוא עניין אחר טענין הסבה טמה שאטרו רובתו יול' (פסחים ט' א-ד. פט, ע. ב) לא יכול עד שיטב, איןנו כן. כי ההסבה בלשון רבותינו הוא לשון סכוב והקפה. כי לפי שהיתה ישיבתם ואכילהם ותחיתם בסביבה שהירהה דרכם לישב על המאכל והמשתה סכיב סכיב וכעת אכילהם ותחיתם היו נסמכים אלן עד שיטאלו וזה קשיבות קראו גם לסתינה הסיבה. וחרע כי לא קראו לשום סטיכה בעלהם הסבה כי אם בעת האכילה והשתיה שדריכם לשבה סכיב. וכן אמר החרגום וישבו לאבל לחם ואסתורו לטיכל לחמא').

סבא ונשׁבאה שכר (ישעה גו, יב), זולל ונשׁבאה (דברים כא, כ), אל תה בנסבאין יין (טשל' גג, כ), וקסבאם סבואהם (נחום א, י). והחאר טובאים סבאים סבאים

שלוש סאים (בראשית יח, ז), ונעטלחה מטהו הה'א כמו שנעטלחה הה'א מן נשׁנה בשנים. ויתכן לסדר כי הה'א בסאה שוש והיא למד הפעל כטו הה'א בשנה ואין בה סיטן נקבה ואף על פי שהמלחה כנקבה. ויתכן עוד כי הה'א בשנה לנקבה ולמד הפעל נפלה כטו שכחנו בחלק הדרכוק') וניניה שהיה מדה הידועה עצם, שלישי המרה הנקרה כטו סָבָאה בן אצלים איפחת. ומלבד בפאסָבָאה בשלחה תריבנה (ישעה גו, ח), מעניין זה, ואפשר שהוא שם במקום סאה ונכלל בו הפה'א והעין', והה'א בסוף למ"ד הפעל כטו יסָפִית טבני אדם (זהלים טה, ג), שהוא פעל טנוורת יפה' נכפל בו הפה'א והעין', והיוד שבין הפה'א והח'ז'ו למ"ד הפעל. ועוד יש לומר שהוא מקור טבני הדגש רזהה לומר במדורה ונכלל בו הפה'א לכדי כמו שנכפלחה במלת זריז'ה שהוא מושך זריז'ה כאשר כחתיו בטקו. והאלף' הראשונה עין' הפעל והאתורה מחלפה בה'א למ"ד הפעל, ומשקל המלה בפעלה.

סאנן סאן כי כל סאנן סאן ברעש (ישעה ט, ד). עניינו לפאי מקומו צער וערה. וסאנן שם בפלס טחון. וסאנן פועל בפלס טחן. ואדרוני אבוי ול מסאני אוכמי (חענית כב, ע'א), סינק' (סינק') ומולשן רכובינו ול מסאני אוכמי (חענית כב, ע'א). אומר כי כלל נעל ברעש ושמלוויות מגוללות ברימות מהיה לשריפה. ואומר זה על סנהריב. ויונתן חרגם מסכהון ומתהנון ברשע.

סבב וסָבַב בֵּית אֶל (שיטאלו א', ג, טו), סָבַב סָבַב הַוְלֵך הרוח (קהלת א, ג). ובהבעל אותו הכלל סָבַבִּי גם סָבַבִּי (זהלים קייח, יא), סָבַבִּי ציון והקיפה (שם מה, ג), סָבַבִּי עיר (ישעה גג, טו), יסָבַבִּי עלי רביבו (איוב טו, ג). והנה תשׁבַּת אלמתיכם (בראשית לו, ג), ונשׁבַּתני אני לייש את לכי' (קהלת הפעיל ב, ב). והפעל הכבדר תשׁבַּת את لكم (טלאים א', ית, לו). וסָבַב לב מלך אשוד (עורא ג, כב). ואחרי נשׁבַּת אותו (שיטאלו א', ח, ט), נשׁבַּת אלי (שם א', ה, י), מושׁבַּת שם (במדבר לב, לח). ונשׁבַּת אלהים את העם (שיטות יג, ית). ונשׁבַּת חזקיהו פניו אל הקייר (ישעה לח, ב). ובא ונשׁבַּת את ארון אלהי ישראל (שיטאלו א', ח), בדنش הסט'ך והכ'ית. ושלא הפעיל נוכר פעלו מטהו על כמן יוֹסֵב (ישעה כה, כו). וזהו הפעיל כחובבו' וחגש ואלני עלייה יוסב רפה'. ופעל הדונש לבכור סָבַב פועל את פני הירבר (שיטאלו ב', יד, כ). ופעל נבדר אחר יסָזְבַּק על חימתיה (זהלים נה, יא). יסָזְבַּק נבר (ירמיה לא, כב). והמשיל כנסות יהוד לנקבה מבקשה בעלה, כטו שנאמר במקום אחר ובקשו אח יי' אלהים ואת דיר מלכם (הושע ג, ה). והנפעל נפעל ונשׁבַּת הגובל (במדבר לד, ה). ונשׁבַּת על הבית (בראשית יט

טכול קחת, ע'ב. ז'
Exodus III, 5. ז'

תפס

סבל — סגר

1234

סבא — סבר

(תפס)

סבל עונתיים סבלנו (אייכה ה, ז), ומכאינו סבלם (ישעה נג, ד). והפעול מבני הדנוש אלופינו פעל מסקלים (וחלום קמה, יר). וההפעול ניקתכל החגיג התפעל (קהלת יב, ה). והשם לכל סבל בית יוסף (טלבים א' סבל יא, כה), ביחס נקודות, הסירותי מסבל שכמו ההלים פא, ז). ומשקל אחר נשא סבל (טלבים א' ה, כט), שם סבל כפלם שבת. ומשקל אחר עם ה"א הנכח סבלה. והקבוץ סבלה טצרים (שמות ו, ז), למן ענתו בסבלתם (שם א, יא). ומשקל אחר את על סבלו (ישעה ט, ג), הבית סבל בקמץ חטף. עניין הכל כובד המשא וטעתו על הנכח. וירוש אלופינו מסובלים רזהה לומר שורינו חוקים ויכולים לסבול משם ובעוריהם. או עין מסובלים לרוב הבשר והשומן שהיו שטנים הרבה ובעל בשר כאלו הבשר והשומן לטשא עליהם. ופירוש, ויסרבבל החגיג רזהה לומר שאפילו החגיג שהזוא עוף קטן ישחבל עליו אם ינוח עליו שלא יוכל לסבול אותו וייה עליו למשא אפילו החגיג.

סגד יסגדלו וישתחוו (ישעה טה, יז). לבול עין אסגד (שם טה, יט). חרנים וישחחו וסנידי).

סגל והיוגם לי סגלה (שמות יט, ה), וסגולות מלבים סגלה (קהלת ב, ח). עין יהוד הכסף והזהב ואבני טבות באוצר.

סגן ותפנינים לא ידעו אננה הלכתי (נחמיה ב, טו), סגן פחות וסגנים (ירמיה נא, כה), ייבא סגנים כמו חמץ (ישעה טא, כה), פירוש ייבא על סגנים כמו היוצר על החומר. והם השרים הנזרלים. וכלשון משנה נקרא המשנה לנchan נרול סגן (יומא פרק רביעי משנה א. דף ל, ע'א).

סגר והדרת סגר אחורי (בראשית יט, ו), סגר את פרץ עיר דוד (טלבים א' יא, כו) וייסגר רחמתה (טמול א' א, ה). סגר עליהם המתרב (שמות יד, ג). והוא עוכר חבריו ואינו בודה, ופירשו כאלו המתרב סגר עליהם הרך שלא יכולים לעוכר: ויהי דשער לסתור (יהושע ב, ה), וסגר דרכך בערך (ישעה כו, ב). והגען גסגר נפעל דלהות האולם (רכרי היטים ב' כט, ז). ושהען גסגר נפעל לבא (טמול א' כג, ז), תסיגר שבעת ימיים (כטבריב, יד).

והפעול מהרנו שגורה ומסגורה (יהושע ו, א). ושלאן פועל נוכר פועל טמו סגר כל בית מבו (ישעה כה, ז). וסגור פועל על מסגר (שם כה, כב). והשם להציא טפסיגר אסיד מסגר (שם סב, ז). והוא שם בית המהיר. והקבוץ בלשון נקודות ויחנו טפסיגר (טמול ב' כב, טו). שם כטקל אחר יתגנו בפיגר (יחוקאל יט, ט). והוא שם הנבל. סיגר וחרם יונתן בקהלון. וטקל אחר בחוספה מ' בקהלת ותיזו באחרונה ועשות לו מסגרת טפח (שמות כה, כה), מסגרת

Genesis XVIII, 2.

1

טמבר (יחוקאל ב', טב). קלומר שחויים ושכווים. ונקרו סבא על שם זה היין סבאה מהול בנים (ישעה א' כב). ולפיכך קראו למתרחין סבואה כאמור בעל השיר¹

אמת כל האנוש נמצא בעולם,
לבר מסכאים הם הנבלים,
אשר לקחו טעת כספת וצווו,
במי זהב לטלאות הנבלים).

ובן אטרו רבוחינו זל (עבדה ורחה ע, ע"ב) לתוכרה היין סקאים היהיא מסוכיתא רטסירה טפחא לנויה. כוש וסקאים אנשי מריה (ישעה טה, יר), שם אומה מבני כוש. ויש הפרש בין טובאים סבאים ממברבר.

סבר כי עד סירים סבקים (נחום א, י). ורחש סבד נאחו בסקב (בראשית כב, יג), ונקף סבקבי העיר (ישעה ז, לד). ומשקל אחר בסקב עז קרדמות (הלהים עה, ה), המכיה נקראת בקמץ חטף. וטקל אחר עליה סבק אריה טסבקו (ירטיה ה, ז), הבית בשוא ופתח. יש ספרים בשוא לבחו ודgesch הבית להפארה. והגפרט טמוני אף על פי שנכח בשיין תחת שזבק האלה (טמול ב' פועל יט, ט). ופעל שלא נזכר פעלו על גל שדרשיו יסבקנו (איוב ח, יג). הכל עניין הסתכנות והסתעפות, ועיקר הלשון שנקרה בין הענף והסעיף לפי שהענפים והסעיפים נאחים ונקשרים ומעורבים זה בזו. ונקרו בין בלשון רבותינו זל הדרבר הנקשר והנאחו והמעורבב מסוכך נטו שאמרו חחר צמר מסוכך (חולין ל, ע"ב). וולות זה מה שוכרו בזו. ומן העין זהו שבקים מעשה שבקה (טלבים א' ג, יג). ואף על פי שהוא בשיין זה בסמך, אחד הוא, כי דמות קו השבכה וה עלי זהען או לסייע הנקשר והנאחו אחד על חבירו.

1) Et poeta laudatus et sensus horum versuum (quos Buxtorfius et alii male vertunt) aequo incertus est. Elias quidem Levita mysterium apperuit his verbis: אָא וְהַשִּׁיר הָוֹא בְסֶפֶר הַנְּגִינָה חֲבֹרוֹ טְשׂוּרֵר שְׁמוֹ ר' חִימָם ב"ר יַעֲקֹב לְרַבּוֹן הַמִּלְחָמָה. quamquam iste Rabbi Hajim poeta omnibus aliis viris doctis ignotus est; neque indicat E. Lev. quo ex fonte sapientia sua emanaverit. In nostris additamentis fusius hanc rem explicabimus. Hic tantum id admonemus, Rabbi Salomonem ben Gabirol (Malagae 1040 — 50 natum) κατ' αὐτόν appellari, ut apud Graecos Homerus οὐαὶ σιμπλικiter nominatur. Sic a nostro ipso Kimchio in Michlol (fol. 175, a.)

איכה איזובי קיר בים נגערו

ubi procul dubio Rabbi Salom. ben Gabirol intelligendus est.

סחר שרדך אן הפסהר (שיר השירים ז, ג), חרגום ירח סהרי סירהא¹) ועל זה נקראו מראות הנשים שהויניט כמו אמר והשכימים וקשוחרים (ישעה ג, יח), שם דומים לטהר. והוא כתוב בשין². בית הפסהר (בראשית סג', כ), שם המאסר שהוא עגול כדמות הפסהר.

סוג כלו סג יהדו נאלחו (זהלים גג, ד), מדריכיו ישבע פאג לב (טשל' יד, יד). והנפעל לא בסוג אחר לבנו (זהלים טה, יט), בסוגים אחר (רומייה נפעל טו, ה), ואת הנסוגים מאחריו יי' (פנינה א, ג), בסוג אחר (ישעה טב, יז), ונסוג יובנרו באבותם (זהלים עת, ג), ונסוג מאחר אלהינו (ישעה נת, יג). וכן קשת יהונתן לא נושא אחר (שמואל ב', א, כב). אף על פי שנכתב בשין³. ולא נור פעללו וקסג אחר מושפט הפעל (ישעה נת, יד), והדגש חטורת הנה בהזקם והושב, עניין הכל-התחרות והתנברות. עניין אחר סוגה בשוענים (שיר השירים ז, ג), פירוש ננדחת ונבלחת. וכן בלשון המשנה (אבות פרק ראשון משנה א). עשו סייג למורה רואה לומר נדר גובל.

סוד סוד יי' לראיו (זהלים כה, יד), כי אם גלה סודו סוד (עטום ג, ג), וסוד אחר אל תגל (טשל' כה, ט). עניין עצה ודבר סחר. וcosa העניין לא ישובי בסוד משחקים (רומייה טו, יז), רואה לומר בעצם כשותחים ייחד לשחק ולהכליל העולם. וכן וועל סוד בחורים יהדו (שם ג, יא), בסוד ישרים وعدה (זהלים קיא, א). ורבי יונה חלקם לשני עניינים. והנICON שהכל עניין אחד. וכן השרש הוה והענין הוה הוסדר שלמה לבנות את בית האלים (דברי הפעל הימים ב', ג, ג), קלומר נהייע ועמד בסוד הבניין עם דודacci צאו כטו שנאסר וייחן דוד לשולמה את הבניה האולס⁴). ותשם בספר רגלי (איווב יג, כו), יש מפרשין אותו כי הוא סדר העץ שמשיטין בו רגלי האסורים פיפ' בלו⁵). ועוד נכחנו באוט השין⁶.

סודה ייתן על פניו מסקה (שטויה לה, לג) הוא הקauf, מסקה (וילו⁷ בלו⁸).

סוד וסוקה לא סבקתי (רניאל י, ג), ורחתת נסבקת (רומ. ג, ג), ושותן לא תסוקה (רבירות כה, ב), ופירישו ובשיטן לא חסוך בשיך ושביך. נאסקה בשיטן (יהוקאל טו, ט). והפעל הכביד וירחץ ניסקה (שמואל ב', הפעיל יב, ב). והכיא רבי יונה שם כוה השרש ברוב כביש

שהיא סוגה حق השולחן. וכבר ביארנו אותו בראש זהה סג'ר היטב. ומשקל אחר ואקרע סג'ר לבם (יהושע יג, ח), רואה לומר על השוטן הסוגר לבם שלא יכינו ושלא י飭ילו הפעיל כמו שאמר קשען לב העם הווי⁹. והפעל הכביד וקג'ר הבהיר את הנגע (ויקרא יג, ה), וקג'ר הבהיר בבחן שבעת ימים (שם יג, ה), רואה לומר יעדידנו סג'ר שלא יראנו ארם. ובס סג'ר היה שלא היה יופא בין העם. עניין אחר לא הפעיל עבד אל ארני. (רכבים כג, טו), ולנו קג'ר ביר המלך (שמואל א', כג, ב), ולא קיסג'רני בעלי קעליה (שמואל א', כג, יא). וכן עעל כבד אחר סג'ר אלהים היום את איבך בירך (שם א', כו, ח), אשר סג'רני יי' בירך (שם א', כה, יט), יסג'ר יי' בירדי (שם א', יז, טו), עניין כולם והרומה להם נחינה וטסירה. ואף על פי כן לא יטلت מן הענין הרាជון כי קרובים הם סג'ר בענין. עניין אחר לא יתון סג'ר תחתית (איוב כח, טו). הוא הוה הטהור הנקיק. וכן אמר זהב סג'ר (טלאים א', כ), כלומר מטוהר ומוקק. ואפשר שהיה מהענין הזה החרש וקמיסיג'ר (שם ב', כה, יד), רואה לומר האנשים הנדלים והחשובים. וכן יקרה לחשוב מכל המלחמה סג'ר הנדרלים והחשובים. וכן שגור החרש וקמיסיג'ר (טהריה רמי'ה, ג). כמו שאמר והرك חנית וסג'ר לקראת רמי'ה (זהלים לה, ג). ויש לעRESH וסג'ר פיווי מהענין הרាជון, כלומר סג'ר לקראותם שלא עברו וירדפו אחריו. ומהענין הרាជון עד שס כפול סג'ר הלט' דלף טורד ביום סג'ריר (טשל' כו, טו), רואה לומר ביום המטר שהיה בני ארם נסרים בנהיהם שלא יכולו לךה טפני המטר קריון סדרן עשתה ותמכר (טשל' לא, כה). שלשים סדרנים (שופטים יד, יב). הוא כסות הלילה הסטוק לכשר עשו טפשחים. ויש מדרדים עשויים להתחטף בהם ביום [לינטו]¹⁰.

סדר סדר צלמות ולא סדרים¹¹ (איוב י, נב). פירש רבי יונה סדרי הכוכבים. או יהוה פירשו כי במקומות החשך הכל מבולבל ואין שם שום סדר. ותרננס שתים מערכות הרהין סדרין¹²). ומן הענין הוה ויצא אהוד ספְּרָזֶן הַפְּרָזֶנֶה (שופטים ג, כנ), ואמר בו החרום לאכסדרה. וכן הוא כי האכסדרה כסודרת גערת ספסלים וכסאות לישכת האנשים. וכן הענין הוה כתוב בשין¹³ ושורות באזרים (טלאים א', ג, ט), והבא אל השערות יומת (שם ב', יא, ח), הוציאו אותה אל מבית לשלרות (שם ב', יא, טו), רואה לומר באמרו שדרות באזרים שעשה מערכות ההקירה באזרים¹⁴.

¹⁾ Psalm. VIII, 4.

²⁾ 1. Chronic. XXVIII, 14.

³⁾ Hisp. *cepo*; Prov. *cep*, *ceps*, *cheps*; Med. Lat. *ceppus*; Ital. *ceppo* (*cippus*). Vide descriptionem instrumenti apud Roques. in glossario s. v. *cep*.

⁴⁾ Ital. *relo* (*velum*).

¹⁾ Jesaias VI, 10.

²⁾ Ital. *lenzuolo* linteum.

³⁾ Leviticus XXIV, 6.

וגם הוא לא ימלט מהענין הראשון כי אפשר שנקרא כן לפני שהוא כלה בטהרה.

סוד והענין סר מעל האهل (כדבר יב, י). ויש לפרש כמו זה הכל קר (תהלים יד, ג), פירוש סר מן הדרך הטובה. ופרקם מן הדרך (רבירם לא, כט). ומני הארץ יכתבו (ירמיה יי, יג), רזהה לוטר سورים טמיים. והוא חאר, כי יבוא הארי נהי העין פעמים בשורך כמו ותבט עיני בשורי¹ (ישעה טט, כא), וכן סורי הגפן נכריה (ירמיה כ, כג), רזהה לוטר הניטשות הסורים מן הגפן, ככלمر כך מהפכים לי בסורי הגפן וכגן נכריה. גולה וסורה² (ישעה טט, כא), רזהה לוטר סורה מטוקה. כי גם אוי להם בשורי מהם (הושע ט, יב), נכהב בשין והוא כמו בסמן³. והפעל הכבד ותסיר יי' מתק כל חולי הפעיל (רבirim ז, טו), וספר בגדי אלמנותה (בראשית לח, יד). כי קסир המצנפת והרים העשרה (יחוקאל כא, לא). כי אם קסיך העורים והפסחים (שפטאל ב', ג), ההיא בשוא סגול. מזקר מעיר (ישעה יי, א). ולא נזכר פעלן וטעת הופר התמיד (דניאל יב, יא). אך יירה יי' כי סר הפעיל לראות (שם ג, ד). אסורה נא ואראת (שם ג, ג), סינה שבאה פה פלני אלמני (רות ד, א), והודומים להם ידמה כי הם עניין אחר הפך הענין הראשון, אבל לדקות העין חכיר שהוא נכלל בענין הראשון, כי המתם מסתחר עמהם ורזהה לוטר כי סר מטוקטו לראות, סורה מטוקומך ושכח פה. ומה הענין וספר מראה סרוחים (עמוס ז, ד), ככלמר קרוב לבא אבל הסרוחים. עניין אחר סר סכאמ (הושע ד, ית), פירושו נבאש, ותרגם ויבאש וסרי⁴ (כלומר מרוב שתייחס נבאש סכאמ בפיים). ויש לפרש טוה הכל קר (תהלים יד, ג). וענין אחר כי דבר סורה (רבirim יג, ג), חאר כפלס ורחל בתו סורה באה⁵, רזהה לוטר זְבָרִדּוֹבָת סורה. העמיקו סורה (ישעה לא, ז), דבר עושק וסורה. עור תוסיפו סורה (שם א, ה), פירוש דברת סורה או עלילת סורה. מה זה רוחך סורה (טלכום א' כא, ה), סר וועף (שם כא, ד), יסזרז כי (הושע ז, יד). ובנין הפעיל מזה להעת קאה המפרשים חי אל הופיע משפטיו (איוב כו, ב). ובנין מרכבע דרכיו פועלן פוזר (אייכה ג, יא). ורזהה כי כפרה סורה (הושע ה, סורה טו), ויתנו כתף סורה (ונריה ז, יא). עניין המלות האלו ניאת דרכי سورן מן סירים סכמים (נחום א, י). ונכח החכם רבינו יונה כי סר וועף מפעלי הכלול וראייתו שהוא פחה ואילו היה מפעלי העין היה קמצן כי דחחים עולוי חזעין קטנים⁶. ואנחנו מצאנו בספרים מדוייקים רוכ דחחים

סוך הפטוך (יחוקאל כה, יד), אמר כי סוך שם השם הטוב שהיה מנגה המלכים להמשח בו. וראייתו כי מלת ממשח פתוחה בעבר שהיא נסוכה אל סוך. ויפה פריש. ונכפל בו הלט⁷ כמו שנכפל במלת לשתט בזרכם⁸) שהוא מן שיט. ועל זה נקרא הלני שמשמעותו בו השם אסוך אסוך שמן (טלכום ב', ד, ב), על שסכך פטו. והאלף נספה. עניין אחר אך מסקה היז אט רגלי (שופטים ג, כד), להסקה את רגלי (שפטאל א, כד, ד), כינוי לימי רגלים. ויונחן הרנס עכיד ערוכה, לעכיד ערוכה, רזהה לוטר להפנות לנקבים נדוליס. וכן במשנה (יומה פרק שלישי משנה ב. דף כה, ע"א⁹) וזה הכלל היה במקדרש כל המסק אח רגלי היה טון טבילה וכל המטיל טים טון קדוש ידים ורגלים.

סוס כי בא סים פרעה (שמות טו, יט). והנקבה סיקה סיקת לסתני ברכבי פרעה (שיר השירים א, ט). כי תרכב על סיקת (חבקוק ג, ח), דרכת בים סיקת (שם ג, טו), רמו לעננים. ושם עופ בוה השם כסוץ עגור בן אצפס (ישעה לח, יד), פירוש כסוס עגור כמו שטש ירחה¹⁰). ובתקוםacha אמרו בירד חחת הוו ותור סים זסם ועגוז (ירמיה ח, ז), והוא שם עופ. ואמר בו המרגום ושפניਆ וכורכיא וסונגוניא. ובברבי רבותינו זל (קידושין כה, ע"א). קם רישלקיש צוח ככורכיא ופירות רביבנו שלמה זל נזואה בלבעו¹¹).

סופה קפו תמו (תהלים עג, יט), זכרם לא יסוף (אסחד ט, כח), יחרו יסוף (ישעה סז, יג). והפעיל האבד אסוף כל (צפניה א, ב), אסוף אסופם (ירמיה ח, יג). אבל אסוף אינו טיער וה כי אם טרש אסוף כאשר כחחו בשרש האלף אבל הוא מעין אלו, וענינים עין כליה. סוף ומענין זה סוף דבר נטע (קהלת יב, יג), סוף כל האדים (שם ז, ב), ומצאתם אתם בסוף הנחל (דברי הימים ב, ב, ז), אחרית הרגע והכליתו. ולא ימלט מענין זה סופה וכגלgal לפני סופה (ישעה יי, יג), וכמוץ גנבתו סופה (איוב כא, ית), בסופה ובשערה דרכיו (נחום א, ג), גלגוליו פסופה (ישעה ה, כה), בסופות בגב לחולף (שם כא, א). כי גם הוא עניין קליה שהוא הרוחות והוועות שהם מניעים הרבירים כל מהרה וטבלים אורחים. עניין אחר ותשם סוף בפסוף על שפת היאור (שם ב', ג), קנה נסוף קצללו (ישעה יט, ז). הוא הגטא. ויש ממנו גודל בקריקע הים בעיקרי הרים, ועליו נאמר סוף חבוש לראשי (יונה ב, ג).

¹ Josua XXIII, 13.

² Habacuc III, 11.

³ I. e. Gall. grue (grus). Conf. infra rad. et Breithaupt versio Raschii ad Jerem. I. c.

¹ Psalm. XLII, 11. ² Michah II, 18.

³ Exodus XVI, 20. ⁴ Genesis XXIX, 6.

סכיב סחור סחור¹). ויסכיב טעליהם ואסתהר טלווהון²). ומזה העניין נקרא החנוך סוחר לפני שהוא סובב את הארץ חמיד הולך ושב. עבר לפלגר (בראשית כג, טו), אנשים סחר מתרינים סחרים (שם לו, כה), אשר סחריהם טורים (ישעה כג, ח). שבו וקתרינה (בראשית לה, י), רזה לומר סחורה בה, תרשיש סחרה (יחוקאל כו, יב), רזה לומר טבאה הסחרות אלך. והשם אים רבים קתנית ירך (שם כו, סחנה טו). ומשקל אחר סחנה ואתננה (ישעה כג, יח), טוב סחר סחרה (טשי, ג, יד). ומשקל אחר מפחר כסף (שם) סחר ותהי סחר גוים (ישעה כג, ג), וסחר כייש (שם מה, יד). וכחותפה מם ומקטור הרכלים (מלכים א, י, טו). וכן מפחר נקרא טוה העניין המכונן שהוא עגול סכיב סחורה, צנה וקתרה אמרץ (חולמים פא, ד), רודלא³ [טארג'א בלויז⁴]. סחרה ודר וסחרת (אש呼吸 א), אבן יקרה, ואפשר שתהיה ביד סחרת הסחרות חטיר ולפיכך נקראת סחורה. כמו שאמרו רבינו יונה ויל על פסוק דר וסחרת (טנלה יב, ע"א). שהיא אבן שקרה רזרור לכל בעלי סחורה.

סחיש ובשנה השנית סחיש (מלכים ב, יט, כט), הוא סחיש הצומח משורי הורע ויונתן חרגם קתקין, ככלומרanca הא אחר הספיח.

סיג כספר היו לקסים (ישעה א, כג), היו לי בית סיג ישראל לסיג (יחוקאל כב, יח), והוא הדבר הרע הנשאר אחר שהוחזק הנסוף או שר המהבות ונבחר דחטו והווקק שבוי ישאר הרע הוא יקרה סיג. כספ סיגים (טשי, כב), שלא ווקק ולא הוסרו הסיגים ממנה.

סיד בשבתנו על סיד הבשר (שמות טז, ג), שפת סיד הקיר שפת וגס יצק בו מים (יחוקאל כד, ג), סיד נפוח (ירמיה א, יג), מות בפיטר (מלכים ב, ד, ט), סיד אשר החלאתה בה (יחוקאל כה, ו), תחת הקיר (קהלת גו), עניינים קדירים. והקובץ בלשון נקבה בסירות וברודים (רבבי הימים ב, לה, יג), ועשית קירזתו (שמות כו, ג). בטרם יבנו קירזיכם אמרץ (חולמים נה, י), ואמר יבנו על הקדרות

¹) Ezech. XXXVII, 2.

²) Genesis XLII, 24.

³) Sic in cod. Hisp. (mendose autem in edit. Neap.) et est Hisp. rodelas; Prov. rondelle et rondelle. („Ecu long, rond et large fait en bois, et recouvert de cuir ou de nerfs d'animaux“ Roques. ad voc. rondelle; et ad v. rondelle: „bouclier rond à l'usage de l'infanterie; il servoit d'armes défensives, pour mettre le corps à couvert des coups de lances où autres armes offensives“); It. rotella et ruatella; Gall. rondelle clypeus, scutum.

⁴) It. targa; Gall. large; nostr. Tartsche scutum.

פעלי הכלל קטוצים כמו ההארם עלולי העין אף על פי שטקעןفتحון. וכן נמצאו הארם מנהי העין מטעמים בפתח כמו טקל לבנה לח¹), כל עץ לח²), מפקיים מזן אל זו³), ורע כי הרבה מסנוفتحון, אם כן ספר הוועפ' וחבירו באו כמותם, אם כן יהיו מנהי העין או מפעלי הכלל. ואמר עליהם בעל הטסורת ב',فتحון. והשלישית בשער سور (פלכימ' ב', יא, ז), תרגום יונתן בהרנו גניריא. וברבני רכובינו ויל (ירושלמי יומאי⁴) שהוא שער המורח. ושבועה שמות נקראו לו שער سور שם היו טמאים פורשין הדא הוא דכתיב סורו טמא קראו לטו⁵), שער הביסוד (רבני היטם ב', כג, ה), שם הוא מיסדים ההלכה. שער חרסית שהוא מכון לנדר וריחה המשמש הא כתמה דתימר האומר לחרס ולא יורה⁶). שער האיכון שהוא משמש כניסה ויציאה. שער ההק' שהוא מפוצע בין שני שערים. שער חדש שם חדש סופרים את ההלכה. שער העליון שהוא למעלה מעורח ישראל.

סות סות וכדרכם ענבים סותה (בראשית טט, יא), פירוש כסוטו.

סחב וסחבעו אותו עד הנהל (טהראל ב', יג, יג), פירוש חומת העיר נשכח עד הנהל. ואמר אוחז על החומה ואף על פי שהוא לשון נקבה לפי שנקרה נסן שואר שהוא לשון זכר. אם לא יסחכום צעררי הצאן (ירמיה טט, ב), סחוב והשליך (שם כב, יט), ואת הכלבים לסתוב (שם טו, ג), בלווי סחכיות (שם לח, יא), עניין כלם הניריה והמשיכה בקרקע טירס'ר בלויז⁷). ורזה לומר סחכוב הבגדים הכלבים שנסחכו בקרקע ובאשפה.

פעל סחה וסחתי עפורה מטנה (יחוקאל כו, ד). והשם סחי ומאום (איכה ג, טה). בפלס שבי, צבי. עניין כענין סחוב אלא שהוא גיריה הטיט מן הקרקע והדברים המתואים כמטכדרין את הקרקע ההוא.

סחף מטר סחף ואין לחם (טשי, כה, ג). והנפער מדרוע גסקף אביריך (ירמיה טז, טו). עניין עניין דזולכה ונרפה והדיפה, כי רום דהטער גורף וטולך העזים והורעים. וכן ברבני רכובינו ויל (כחובות פרק ראשון משנה ג. דף יב, ע"ב) נסחפה שרדו⁸.

סחר קתרו אל ארץ ולא ירעו (ירמיה יד, ית), פירושו פעלל סכמו. לבי קתרה⁹ (חולמים לח, יא), ככלומר הלך סכיב סכיב ואינו מושב מרוב הזרות. וחרונוס סביב

¹) Genesis XXX, 37. ²) Ezechiel, XXI, 3.

³) Psalm. CXLIV, 13. ⁴) Threnor. IV, 15.

⁵) Hiob IX, 7.

⁶) Prov. trasser (?) Gall. tirasser trahere.

הנלחמים אל העיר ונכנסים תחתיו עד לחומה וחומרין תחתו החומה ורואו מן עלייהם טן האכנים המושלכים מעלה החומה . ובלוּז קוֹרֵין לְהַטְלֵפָא¹⁾. ומזה הרשות והעין היה ואת מוסף אשכט (טלאים ב', טו, יח). בshall מעשה מוסף מוסף²⁾ שהרשׁוּ רְנֶד . ואף על פי שזה בשורק וזה בחלם אחד הם . ופירשו רבינו יונה מחסתה המשטרת כלומר המקסם אשר יחשׁו בו אנשי המשטרת . ויונתן הרגם טקסט . וכחוב רביינו שלמה נג אهل עשוי לאל לשכטה תחתיו בעורה ביזם השכטה . העניין הזה היבו עניין סיכך למללה . ויש שהוא עניין מהיצה וממן והבדל בין דבר לרבר כתו יסכה על הארן את הפרכת (שמות ט, ג), יסכה על ארון העזרות שם ט, כא), כי לא היה הרכבת על הארון אלא ספק לו מבדיל בינו ובין אורח טעם . וכן פרכתה קטקה (שם לה, יב), ואת מסקה הפתחה (שמות לה, טה), ספקה בעין לך (אייה ג, טה), יסכה ברולטים ים (איוב לה, ח). כי עברה פסקה (חולמים מב, ה), פירוש במניין הקהל ובכללו . ספקה ורודה לו כדברי רבותינו זל בעניין מנתן סך ובינרא, סך קרי פלמהר, סך הכל (עבורה וריה יא, עב), ווללה זה מה מה שנשתמשו כוה הלשון הרבהה . והוסיפו עליו ט"מ ואמרו בלבד לא יוכיר לו סכום מוקה (כיפה כט, עב).

סכל עם סכל ואין לך (ירמיה ה, כא), בנימ סכלים סכל (שם ה, כב). נסכלת לא שמרת את מצות יי' נפעל (שמואל א', גג, יג). וזהם נתן הסכל במרומים רבים סכל (קהלת י, ו), בשש נקודות . ויש אוטרים שהוא עניין שככל בשין . והוא הנכון . עוד נפרשנו בשרש שככל . ומקל אחר ותקכלות חוללות (קהלת ג, כו), והפשל סכלות הדגש והוא יוצא סכל-נא את עצת אחיתפל (שמואל ב', פועל טה לא), ודרשות יסכל (ישעה טה, כה). והפעל הכבד הסכלתי ואשנה (שמואל א', כו, כא), הסכלת עשו הפעיל בראשית לא, כה). וידמה שאינם פועלים עוברים . ומה העניין אף על פי שכחוב בשין וודעת הלולות ותקכלות שעכילות (קהלת א, יג), ואמר בעל המשרה כלל לשון תפשה א. כחוב בסמך בר מן חרב כחוב בשין וודעת הוללות ותקכלות .

סבן היכח בדבר לא יסבון (איוב טה, ג), לא יסבון גבר (שם לה, ט). כי תאמר מה ייסבון לך (שם לה, ג). הלא יסבון גבר כי יסבן עליהם משכילד (שם כב, ב). פירוש הלא יתעל גבר בזקתו ובזקער מעשי כי לה לבבו יועל ולא לאל, עניות עניין חועלה . ורבי אברהם

על דרך השאלה ורצה יותר בטרם שייתנו הסירות האטה, מלומר שירתחטו מן האמד הבוער תחתיהם במו ח' (שם), שהבשר בקדורה עדרין ח' שלא נחכש כלום כן יבא החרון והשבר להם פהאום . ופירש הפסוק על דרך הבשר עודנו בין שנייהם טרם יכרת ו אף יי' חרה בעס¹⁾. וענין אחר כקהל פסירים (קהלת ז, ו), הגני שך את הריך פסירים בפסירים (הושע ב, ח), כי ערד פסירים סככים (נחום א, י). וכלשון נקבות ואחריתנן בפסירות דוגה (עמוס ד, ב). עניין כלם והזומאים להם קוצים . יש טפרשים מוה העניין דרכי פעול סזיר (אייה ג, יא). ויש לפרש בפסירות דוגה מהענין הראשון והן הרגניות, ולפי שהן קמנוח קרא אותן בלשון סיר, וכן חרנג יונתן ובנחיכון בדוניה צירין .

הפעיל סית כי יסיתך אחיך בן אמר (דברים יג, ז), נסכת את רוד בהם (שמואל ב', נה, א). אם יי' הנסיתך כי (שם א', כו, יט), ההא בחטא סגול : ואף הנסיתך מפני צר (איוב לה, טו), ההא בחטא פחה . כי חמה פן יסיתך (שם לה, יח), נסיטיתחו לשאול מאת אביה (יחושע טו, ית). ונסיתני בך לבלו האם (איוב ב, ג), נסיתם אלהים מטנו (דברי הימים ב', יח, לא). אשר הנסיתך אותו (טלאים א', כא, כה), הרנש חמורת הנה אשר בהסתה או הנסיתה . וכן ברנש פ"א הפעיל הנסיתוך ויכלו לך (ירמיה לה, כב), פן יסית אתכם חזקיהו (ישעה לו, יח), והרנש חמורת הנה פן יסית אתכם חזקיהו (ישעה לו, יח). והרנש חמורת הנה כלם אשר הם טהו השרש עניין הסתה והשלכה טרעת לדעתה אחר . ופירוש ויסיתם אלהים מטנו בעין ויסרים כלומר העיר רוחם והסיטה לכם לסור מטנו כתו שאמר יי' ערוו (שם). **סכך** סכלים בכנפייהם (שמות כה, ב), טמלה הסכך (שם כח, טו). וכן פטמי כפי (שמות לג, כב), ואף על פי שנכתב בשין. וסכך על הארון את הפרכת (שמות ט, ג), ספקה בעין לך (איוב ג, טר), ספקה באף (שם ג, טג), יסכו הכרבים (טלאים א', ח, ז), יסכו עאלים צללו (איוב ט, חפעיל כב). והפעל הכבד יסכו ברולטים ים (שם לח, ח). באברתו יסכו לך (חולמים צא, ד), נסכו אלהו בעדו (איוב חפעיל ג, כב). ושלא נוכר פועלו מטנו אשר יסכו בהן (שמורה פועל כה, כט). וכבר אחר ונכתב בשין ובעצמות ונירים תשקבני טה (איוב י, יא). והשס סך כי יצפנני בפספה (חולמים כו, ה). ונכתב בשין ויחטוף כגן טבו (אייה ב, ג). ובהא סכח הנכח וסכח תהיה לצל יומם מהרב (ישעה ד, ג), בפספת תשבו שבעת ימים (ויקרא כג, טב). ומשקל אחר בחוספת מסך ט' פרש ענן למסך (חולמים קה, לט). את מסקה הפתחה (שמות ט, כח). משפטו מסך בפלס מסכל . והבן הסכך (נחום ב, ו), הוא מכסה קרשים ועורות עליהם ובאים

¹⁾ I. e. *talpa* („a suffodiendis muris sic dictum, ut talpa effodit terram“ Santes Pagninus.) Nos autem censemus, Kimch. dicere voluisse: *Testudo*, sub qua arietes muris admovebant oppugnatores.

²⁾ 1. Regg. VI. 29.

¹⁾ Numeror. XI, 33.

שפונה עשרי). וכן לפי רוחם בוקע עצים יְסִבּוּ-בָם (קהלת נפעל ג. ט.), ככלומר יהחטם בת בעמלו בת. וכן קורין בערבי לדבר החם אל סכוֹן²⁾). יש מפרשין יְסִבּוּ בת מעין סכנה וממה שנחתמו רכתיינו זל הרבה בוה הלשון באמרים במשנה (גיטין פרק שני משנה ה. דף סה, ע.ב.) המפרש והיויא בשירא..... והמסוכן. ועוד אמרו (חולין פרק שני משנה ו. דף ל, ע.א.) השוחט את המסוכנה, וולת אלה רביהם. **הטְּסִבּוּ** תרומה (ישעה מ, כ.), הכניסו רבוי יונה בעניין ערי פעל מסכנות. על דעתך שהוא מעין טוב ילד טְסִבּוּ (קהלת מס' ב'). טְסִבּוּ מעין אחר לך בא אל טְסִבּוּ הוה (ישעה נב, טו), פירוש טְסִבּוּת הַפְּקִיד על האוצר. וכן ייבן ערי מסכנות לפרעה (שמות א, יג), ואדם לא זכר את האיש טְסִבּוּ (שם ט, טו), שפירושו עני. וכן מרגום עני מס' ב'). וכן פירוש הפסוק. כי אמר למעלה (ישעה מ, יט) הפטל נסיך חרש וצרכוהב ירקענו ורתקות כסף צורף, והוא מעשה העשירים שייעשו הפסילים טבسف וטזהב והענין טְסִבּוּ שאנו יכול לעשותו מזוהב וכסף, להחרומה לפסלתו עז לא יركב יבחר ככלומר אחר שלא יוכל לעשונו והב וכסף יבקש ויבחר העץ המובהר שלא יركב.

סבר כי יְסִבּר פִי דוברי שקר (זהלים סג, יב), יְסִבּר נפעל מעינת החום (ראשית ח, ב), עני סנירה*. ומה הענין אף על פי שנזכר בשין כל עשי טְסִבּר אגמי שְׁבָר נפש (ישעה יט, י), והוא בשש נקודות. פירוש שפונרים בפני הימים לקבץ הימים ולצד דהנים רישקלבשא בלוּז³⁾). וזהן לפרש לפי אמר ויהי שְׁתִּתְקַה מוחאים (שם) אומר כי עתה יהיו אגמי נפש או הם שהיו עושים טְשִׁבּר ככלומר החומות. ואלף אגמי במקומ עין*. ומה ענין אחר טְסִבּר פָעֵל את מצרים (שם יט, ד), כמו וְסִבּוּתִי מעין יְסִגּוּךְ יי' בידי⁴⁾ כמו שפירשנו*.

¹⁾ Conf. Thalm. masech. Sanhedrin fol. XXI, a.

²⁾ Exempli causa سَخْنُون calidum, scil. calefaciens jnsculum, سَخْنَة calor oculi, سَخْنِين calida aqua et oculi ardor, سَخْنَن calidus dies, سَخْنَة calor. At سَخْنَن Arabum non Hebraeorum sedชน (unde علیس, inflamatio), respondet. Conf. Aben Esra, comment. ad Koheleth X, 9. ubi disputat: „רובי המפרשים פירשו יְסִבּוּ בת יהחטם בת, ואמרו כי כתהו והיה למלא סוכנה והענין בלשון ערבית לא יתצא מהבנין הקלה כי אם פועל עובד“. *

³⁾ Deuteron. XXIV, 12.

⁴⁾ Hisp. esclusa; Prov. esclousure, esclose; Gall. éclose; nostr. Schleuse, moles ad aquarum collectionem. Cf. infra rad. שְׁבָר

⁵⁾ 1. Samuelis XVII, 46.

אכן עורא פריש הלאל יְסִבּן גבר עני חוכחה, ככלומר הלאל יוכיח גבר או יוכיח בין שניהם משכלי. והפעיל דהכבד הפעיל הַסִּבּוּ-נָא עטו ושלם (שם נב, כא), והוא עובר כמשפתו בהסתדר מלה דְּרֻכִּיךְ פירוש הפעיל דרכיך עטו ותחיה בשלום. וכן בהרוגל הרגליך. עניין אחר קַסְבָּנוּ הַסִּבּוּ-נָא עטו ושלם, פירוש הרגליך הרגולתי. יש לפירוש מווה הענין הַסִּבּוּ-נָא עטו ושלם, פירוש הרגליך עטו שהרזהה עטו הפטיד. ויש מפרשין טזהה וכל רגלי הרגליך הרגולתי רגלי כלומר שהאהב הפטיר. טְסִבּוּת הַסִּבּוּ-הוה לך בא אל טְסִבּוּ הוה (ישעה נב, טו), פירוש טְסִבּוּת הַפְּקִיד על האוצר. וכן ייבן ערי מסכנות לפרעה (שמות א, יא), ואת כל מסכנות ערי נפתלי (דברי הימים ב', טו, יב), ויבן בידgorה כירניות וערבי מסכנות (שם ב', יז, יב), ומסכנות לתיבות דן והירוש ויזחיר (שם ב', לב, כה). עניינים אוצרות. והכנים רבוי יונה בוה הענין ותהי לו סכנת (מלכים א', א, ב), ככלומר אוצרות³⁾. והכנים טזהה טוילה, כמו מה יְסִבּוּךְ, הלאל יְסִבּוּ גבר. ועניינו שההיה טוילה לו טפני הדתינה. וזה שאמר שכבה בחיקך וחם לאדרני הטלק (שם). ועוד פירשו סוכנת מחמתה. וטזהה עליו שכבה בחיקך וחם לאדרני הטלק, רוזה לומר שלא ירעיה, אך היה לה לחמתה ושוכנת עטו, כי אסורה היה לה משום לא ירכה לו נשים וכבר היה לו.

¹⁾ J. D. Michaelis in supplementis suis ad lexica Hebraica part. V. p. 1757. sic disserit: „Recentiorum plerique, Kimchius ducere, promam condam, oeconomam, penuariam intellexerunt ad referentes. Hi vero mihi semper ridicula dicere visi sunt. Magni regis concubina aut familiaris non penum, non promtuaria curat. Kimchius talia condono cuius tempore sancti episcopi, uxoris legitimae usum enstatute interdicente, coquas et oeconomicas pro concubinis habebant, quamquam inter regem Israeliticum et Episcopum multum interest: at recentiores repetere non debuissent.“ Sed iste vir bonus non meminit, Kimchius non suo, sed Rabbi Jonae nomine haec ita interpretari. Hic vero non in vicinitate episcoporum Christianorum sanctorum, qui promis condis utebantur, sed apud Arabes polygamos degit. Plus etiam ille vir bonus aut oblitus est, aut plane nescivit, ipsum Kimchius hanc explicationem ex eadem, quam Michaelis profert, causa rejicere. Dicit enim in comment. ad 1. Regg. 1, 2:

„יש מפרשים אוצרות, כמו לך בא אל הסוכן, ואיןطعم לפירוש הוה כי מה צורך למלא שתהיה אוצרת ובעל אוצרות“. *

ענין זה אחד וענין סלו לרכב בערכות (חלהים סת, ה.). עורך טמג'ולל (שמות ט, יז). ענין אחר, ענין טסלאות לבית יי' (דברי הימים ב', ט, יא), ענין אחר. ועל דעת כי כלם ענין אחר הם ענין הרמתה והגבאה. ופירוש סלו' סלו' הטסילה הרימו האבניים והמכשולות מן הארץ, ולפעמי רוכ הגילות בהסרת האבניים והרמת המכשולות מן רוחך נקירות הרק עצמה טסלה, וכן דרך לא סוללה, שלא טסלה הרמתו המכשולות ממנה. ואדרוני אבוי זיל פירש טסלה סוללה שטריטין הרק באבני שפטיטין בה וכן טסלה מאבו') ככלומר מאבני חוקות בנו אותה. וכן אטר גומסליי ירמן (שם טט, יא). וכן ענין זה סלו סלו', שירמו הטסילה. וכן פנו רך הרימו מכשול המערבות שהם בטיט נдол וננו דרך שיסרו בני אדם טהודה וכן פנה דרך לפני'). ובס דצעק שטריטון עליו האבניים וטשליכים אותם חוק העיר נקרא סוללה וכן אמר ברתו עזה ושפכו על ירושלים טסלה (ירמיה טסלה ו. ו. בsharp טסלה (יזוקאל יז, יז), טסלאות כאו העיר ללכדה (ירמיה לב, כד). הנחותים אל טסלאות יאל החרכ (שם לנ, ד). גוסא³ או קלבר' (בלעוז'). ויונתן חרגם וצברו טליה. ומליה הוא חל עפר ברברי רבוחינו זיל (בכא כהרא נד, ע"א.) שקל מלא ושדרה בננא אדרעה דארעה. וכן חרגם הסוללות כאו העיר הא מליה צברו על קרחא לטיכבשה. וכן הנחותים אל הסוללות דמיהען להן ובברין טליה לאקפא שורה מן קדם רקטלי בחרכא, ככלומר שאנשי העיר זו נתזין בחחים וועשי מהבניים חילים חילים סטוכים לחומה מבנים לחקה. ובכל סוללה חרגם טליה. וכן הוא פירשו. וכן ענין זה אמר וצבר עפר וילכה⁴. ופירוש סלו' לרכב בערכות, רומטו לו ונדו לו. וכן טסלה בלבכם (חלהים פח, ו.). ומלה פרובעה כפול הפה' טסלה ותרומטיך (טשל'ה, ח). פלפל רומטה וחומטך. וכן טמג'ולל בעמי (שמות ט, יז). התפעל מהרומים וממנה בהם לבתי שלחם. טסלאות לבית יי' (דברי הימים ב', ט, יא). אפשר לפרש חוקה ולפי שהט גבויים קראם כן. או ידיה מסילות מעלה, ולפי שהט כטו הרק שיורכו בהם בני האדם תמיד קראם כן. אבל לפי מה שאמר בספר מלכים על זה מסער לביה יי' (בטקום

הפעיל סכת הכת ושמע ישראל (רבאים בו, ט). כמו האון ושמע. אשקלט'ה בלעוז'). ורבי יונה פירשו לשון קבלה ואינו נכון לפי שמלת שטע מתחרת שהיה משפטו להתקדם כי קורם ישמע אדם ואחר כד יקבל. ואין ראייה טנעשת ונשטע² כי פירוש נעשה ונשמע נעשה מזו ששמעו ונשמע עוד מה שירבר' יי'. או פירושו נעשה מזו עשה ונשמע מזו לא עשה שם בשמעה وكבלה בלבד. סכיות והביא בוה העני את סכיות מלככם (עמוס ה, כו). ככלומר קיבול עבודה מלככם. ואפשר שהיה סכיות. שם האלה שהיו עובדים.³

סל סל ובקל העליון (בראשית ט, יז). טלי חרי (שם ט, פז). ענין ידוע. ויאכן שרש סל סל, כי הוא ברגש בקבוץ ובכינוי. וכשהכל הפה' והלט' השב ירך טסלאות בכבודו על טסלאות (ירמיה ג, ט), ועוד נכחנו בז ארכען טסלה (שם סח, ח). פירשו בו הטלה כמו עדיד'עד. ופירוש נצח רכתיב לא לנצח אקזוף (ישעה ג, טו). טסלה דרכיב יוננה עד עולם טסלה (חלהים מה, ט). עדר רכתיב יי' ימלך לעולם ועד (שמות טו, יח). ורבי אברהם בגין עורה פירש הטלה כמו אמת. והגנו, והישר בעני שזו הטלה אין לה עני דבק בעני אשר היא עליה אך היא טלה נינן כי היו המנגנים משלימים במקומות הנינן כן. והראיה כי לא חמץ' זאת הטלה בטקרה כי אם כטומור וניגון, כי רוב הונחה הטלה הוצאה בתהלים ובתפלת חבקוק שהיתה בנינן כי ערות יסוד עד צואר טסלה (חכוק ג, יג). וכן אמר בסוף הצלחה למינח בנינותי. ולפי דעתך כי שרש הטלה סל והה'א גוספה כי הטלה טלעל לעולם יהיה סל על משקל אל, גון וכשנוספה בו הה'א היה ראוי להרנש, והוקל. ומשקל העם חוספה הה'א כטוך'ה נסו (בראשית יד, י). ענינה הרמה והגבאה מן סלו' לרכב (חלהים סח, ה), רצה לומר כי באותו המקום היה הגבהת הקול בנינן.

סלל סלו' סלו' הטסלה (ישעה סב, י). רך לא טסלה (ירמיה ית, טו). טסלה במו ערמים (שם ג, כו). ניסלי עלי ארחות אידם (אויב ל, יב), ויתכן כי יטלו ענין אחר. אבל רבי יהודה ורבי יונה הביאו בוה השרט טסלה והשתה טסלה (ישעה יא, טו). ומשקל אחר טסלאל טסלאול ודרך (שם לה, ח). וכיר רבי יונה בוה השרט ענינים שונים,

¹⁾ Prov. *escolter* (hinc Gall. écouter); It. *ascoltare* (*auscultare*).

²⁾ Exodus XXIV, 7.

¹⁾ Jessias LXII, 10.

²⁾ Malach. III, 1.

³⁾ Prov. *Gossa* (Machine de guerre. Gloss. Occit.)

⁴⁾ Prov. *coloumbrina* (Sorte de canon fort gros que l'on met dans les citadelles; il a environ 10 piés et 6 pouces de longueur. Dictionn. de la Prov.) Conf. supra pag. 189. rad, Nota 1..

⁵⁾ Habac. I, 10.

⁶⁾ 1. Regg. X, 14.

פירש בו החרגום כתו טלפוג, ושלטנווה טן קדם רחלא יערון. ואפשר לפרשו כמשמעותו ויהיה לט"ד טסחתר רוזה לוטר ולסלעו טמגור יעבור כלומר שינויים אל סלע ואל מנדליו החוקים טרוב טגר . ואדרוני אבי ויל פירש כי דרך העולם שכינוך אדם טפנוי אויבו וכי לא לטבר טעהו לא יפהוד , אך מפני חנופה יד יי אפילו סלע ומכתרין טמגור ומפחד יעבור ויפחד עוד ולא יאמין בחיים .

סָלַף ניטף דברי צדיקים (שפטות כנ, ח), אiolת אדם פעל היטף דרכו (טשלו יט, ג), ואירוחנים יטפל (איוב יט, יט). והשם יטפל בגדים ישודם (טשייל יא, ג), סלף בשש נקודות עניין עות .

סָלַת סלת חטים (שפטות כט, ב), מטלה ומשמנה סלת (ויקרא ב, ב), הוא הרקמה שהוא טהון טהינה נסחה . וכן אמרו במשנה (אבות פרק חמישי משנה טו) נפה שהיא מוציאה ארץ הקמח וקולטה את הסולת .

סִם קח לך ספיטים (שפטות ל, לד), כלל לכל אלו סם הסטני שוכר ופורט אחר כן גטף ושהלת וחלבנה ספיטים ולכנה זכה (שמ), פירושן בו סמת שקרו כנ, כי אין יהיה כלל דחסמים וזרוי ונבר בחללה קח לך ספיטים נטף . אבל רבוחינו ויל קבלו הלכה למשה מסני כי אחר עשר ספטנים נאמרו למשה בסינוי (כריחות א, ע"ב). ופירשו הפסיק קד קח לך ספיטים שניים, נטף ושהلت וחלבנה הרי הטשה, ספיטים כלל עוד כמנון אשר ונבר שהם חטשה הנה עשרה , ולכנה וכנה הנה אחד עשר . ורבוחינו ויל נשחתשו הריבת כוה הלשון באמרים סם פלוני יפה לו סם פלוני רע לו . עוד אמרו לא חשתי סמא . והוסיפו בו הנזן ואמרו שבת פירק ראשון משנה ה, דף יי, ע"ב) אין שורין ספיטין מבוער יומ . ואפשר שרש סם ספיטם, אף על פי שאין ראה אחרת אלא דרש טם ספיטים *.

סָמֵךְ כי סטקה משה את ידיו עליו (דברים לד, ט), וסתקה ידו אל הקור (עמוס ה, ב), והלוים יטמכו את ידריהם (במדבר ח, יב), סטקה יי לכל הנפלים (קהלים קפה, יד), יצר סטקה תוצר שלום שלום (ישעיה כה, ג), סטקה לבו לא יראה (קהלים קיב, ח), וחמתני היא סטקה תני (ישעיה סג, ה), וצדתו היא סטקה תנו (שמ נת, טו). והונגען עליך גטמקתי מבטן (קהלים עא, ו), אשר נפעל יטמך איש עליו (ישעיה לו, ו), ויטמכו העם על דברי יהוקייזו (רבבי היסים ב' לב, ח). ענן המלות הדאלה והחותם להם המשען . ופירוש יצר סטקה תוצר רוזה לוטר יצר שהוא סומך ונשען عليك הטרנו ויהיה בשלום כי כך בטוח . ויש עניין קרוב לווה העניין סטקה תלך בכל אל ירושלים (יהוקאל כה, ב), עלי קטקה חמתק (קהלים פח, ח). והצעל הכביד שטוכני באשיותו (שיר השירים כ, ה). פועל

הנה מסלה לביה יי נפרש מסילות בענין מסעד , ויהיה ההקרה כמו אמרנו כי גם הוא מסעד. או יהיה בניין אחר כמו עמודים עשויים סלון לסער ולהזקוק . וענין אחר סלון טמאייר (יהוקאל כה, כד), סלון בחורק . כי סרבים וסלונים (שם ב, ו), בפחח, וענינו כמו קוץ . והפעל הקל מטנו ויטסל עלי ררכם (איוב יט, יב), ויטסל עלי ארחות אידם (שם ל, יב). וכן כתבו החכם רבינו אברהם אכן עוזרא . וכן כתבו רבינו יהודה בן בלעם . וכן כתבו אדרוני אבי ויל .

פעל סָלָא הקטלאים בפו (איונה ד, ב), האלא דזואה התוורת ה"א לא תסלה בכתם אופיר (איוב כח, טו), או תהיה האלא שראשית כאלא קנא, ויהיה סלא וסלה עניין אחד . ופירוש הטסלאים הנערכים בפו .
פעל סָלֶד יאנסלירה בחילה (איוב ו, י), פירוש אני מהחמס ונכח בחילה . וברבבי רבוחינו ויל (שבת ט, ע"ב) כל שאין היר סולות בהם .

סָלָה סליות כל שעוניים מהקין (קהלים קיט, קיח).
פעל סָלָה והפעל הכביד סלה כל אבורי (איונה א, טו), יתכן לפרש עניין מענין מסלה אף על פי שהם שני שרשים רוזה לומר ררכות ורטסה כל שעוניים , וכן סלה כל פעל אבורי דרך ורטס כל אכרי בקרבי . וענין אחר לא תסלה בכחם אופיר (איוב כח, טו), עניין לא הערד . וכבר ונחנו בשרש סלא .

סָלָה סלה כתיב כרברך (במדבר י, ב), לא יאבה יי סלה לו (דברים כט, יט). סלה נא לעין העם נפעל הווה (במדבר י, יט). והונעל ויטסלה לו (ויקרא ה, סלה כו). והתא רטוב וסלה (קהלים פו, ה). והשם כי עמק סליה הפליה (שם קל, ד*). .

סָלָם ורנה סלם מצב הארץ (בראשית כח, יב), ירע .

סָלָן סלון טמאייר (יהוקאל כה, כד), עניין נתו קוץ טנאיכ . וכן כי סרבים וסלונים (שם ב, ג), קוטיס . כן הביאו רבבי יונה שרש בפני עצמו . וכבר כתבנו אותו בשרש סלן .

סָלַע ושים גפלע קנד (במדבר כד, כא), כנגוני הסטן . ורבוחת אל הפלע (שם כ, ח), סלעים טחה לשפניש (קהלים קה, יח). עניין סלע ידווע . וכן המבקרים הנבויהים לסלע לפי שרוכם נבנים על סלע כתו סאסר ושיס בם לע קנה, והחרגום ושי בכרך חקיוף טרווק . וכן ורפה את הפלע בטלהטה ויקרא ארת שטוחה יקטאאל (מלכים ב' יד, ג), חרוגום וככש יתן כרנא . ועל דרך משל יי סלע ומצודתי (קהלים יט, ג), על דרך מגלהע שם יי), ויטסלה מטגר עכבר (ישעיה לא, ט),

סנה מדוע לא יברר הפענה (שםות ג, ג). ורצוון שכני סנה סנה (דברים לג, טו), יש מפרשין אותו על השם ייחבך, ככלומר רצון רחאל שכנן בסנה פְּבוֹאָתָה לראש יוסף. או פירשו רצון האرم השוכן בסנה, רוזחן גלומר במדבר ובתקום היובש כי הפענה נול בארכן פיה, ומה הוא רצונו המטר שسؤال המכיד הבואת לראש יוסף. ונקריא הר-סיני על שמו בהראות למד' הפעל במקבטה.

סעד וקסעך בחמוד כסאו (משלוי, כ, כה), ולחם לבב אנווש יסעד (זהלים קה, טו), עבר לשני. וקסעך לבכם (בראשית יח, ה), עבר לשליishi כי פירוש וסעה לבכם בלחם, כי הלחם יסעד הלב. וכן קסער לבך פת לחם (שופטים יט, ה), והוא קטץ שלא כמשפט. אבל קסער-נא לבך (שם יט, ח), הוא קטץ שהוא חטא כי הוא ספק במקף. באה אתני הביתה וקסעה (מלכים א, יג, ז), הוא במאיך והספיק בשוא. ויש ספרים שדחספיך בקטץ חטא. ומה קראו רבוחינו ועל למאכל סערה (שבות קיו, עב). ומשה יומינך תקסענני (שם יח, ל). להבין אותה ולקסעה (ישעה ט, ו). מסעד לבית יי' (מלכים א, יב), פירשנוו מסעד בשרש קסל עניון כולם הסעד והספיק.

סעה טרוח סעה מסעך (זהלים נה, ט), יתפרש לפי סעה מקומו מרוח מהעורחה מן הסער. ויש מפרשין כמו נסעה בחסרון פ"א דהפעל.

סעת וכלה סעפית (ישעה כו, י), בקסעפית פריה (שם יז, ו). ובחבלעה הנח' ברגש על שתוי הפעפים קעפים (מלכים א, יח, כא), והוא על דרך השאלת רוזה לומד שתי מחשבות, לפיק אמרת'athi ליפוי שהוא כינוי למחשבותיהם שלם בלשון נקבה. וכן בטעפים מהזונות לילה (איוב ה, יג), לנין טעפי ישובני (שם כ, ב), ונכחבו בשין רזה לזרע מחשבות כי המחשבות לבב כסעים לאילן. והקבוק בלשון נקבות לא דמי אל קעפינו (יהוקאל לא, ח), קעפה בקסעפינו קנו (שם לא, ג). בפהח העין. והפעל הכבדר מהם מקסעה פאה (ישעה י, לג), רזה לומר כורה הטעאים: פעל ומה העניין על דרך השאלת בקסעף סלע עיטם (שופטים טו, ח), ובקסעפי הסלעים (ישעה ב, כא), תחת קעפי הסלעים (שם גג, ה), כדרך שנ הפלע שהוא דומה לסלע כסעיף לאילן. והחכם רבי יונה כחוב עניון אחר לכן שעמוי ישובני, כסעים שנאתי (זהלים קיט, קג). ועל דערדי כסעים שהוא מהען הראשון על דרך השאלת [כי] המחשבות לבב במו הטעאים לאילן]. ופירש רבי יונה כסעים רזאר; רזה לומר בעלי המחשבות הרעות. ודרגנו שזו שם למחשבות רזה לומר כל שאר המחשבות שנאתי אבל הורקה אהבתו וכל מתחבוחו אלה. והנפרד ממנו קעף, ולולו,

עין המלות האלו דקיוב והסכווב. ורבוחינו נשחמו הרבה בוה הלשון כאמרם (שבות פרק ראשון משנה ג, דף יא, ע"א) ערבית שבת סטוק לאחיכת וולת והרבה מאך. ובענין הראשון כתו בן שאמרו (בבא קמא ק, ע"א) חוי דעלך קא סמיכנא, ככלומר משענתו ושכרי עליך. ודונן ותירוש פטכתיו (בראשית כו, לו), רוזחן לומר שידחו סטוכים וקרובים לו לעלם. וכן רוח נדיבת הקסמגני (זהלים גא, יד), שהחיה סטוכה וקרובה לי תמיד. וענין שטיכה אחר ותיכתו פטמיקה (שופטים ה, יח), והוא חהוב בשין. הוא חוכמת העב שיטאו עליו יציבות מן הפטר והוא שקראו לו רבותינו ול גלופקר (שבות גא, ע"א), וקורין לו בלען¹. והוא רשותנו לרבותינו שקרין לדבר העב סטיכתה כמו שאמרו (חולין נה, ע"ב). סטיכאה וקלישתא וולת והרבה. והנני עזריך לבארו באות השין בגורות האל.

סמל סטול הקנהה המתנקה (יהוקאל ח, ג), ביחס נקורות. תטונת כל סטול (רבirim ד, טו) עניין הפסילים והאלילים. ויהכן להויר עקר דחטלה צורה מן הזרות או כלל כל צורות אחר שאמר תטונת כל סטול.

נפעל סמן ושערה גסמן (ישעה כה, כה), פירוש ליטמין ולגבול לחטה.

סמן סטול מפחרך בשרדי (זהלים קיט, קב). כילק סטול פועל (ירמיה נא, ג). והכבד גטטער שערתת גטרו (איוב ה, טו), והוא פועל עבר נטשטו כי פירושו רהורות חסמר שערתת בשרי. עניין הנערת והרעדת כאדם שעמדו שעורוזו אריסטומטו² (אריאץ ל' קפילאי' בלען³). עניין אחר מסטול ויהוקהו בסטטרים לא יטוט (ישעה מא, ז), בפהח המ"ם. סטטרים וברול לרוב לסטטרים לדלות השערת (רבiri היטים א' כב, ג). בחירק המ"ם. וקובץ הנקבות בסטטרים ובטקבות חזוקם (ירמיה י, ד). ונכח בשיין זכטטטורה נטועם (קהלת יב, יא), בפהח המ"ם. וטשלל לסטטאות (רבiri היטים ב' ג, ט), בחירק עניים ירע. ועל דערדי כי נס רעם מהען הראשון כי בהסטל הבשר או שעורה הראש יקומו ויעמדו בסטטאות.

¹⁾ Prov. *cote, cotte*; Hisp. *cota*; It. *cotta*; Gall. *cotte* (unde Germanis *Kutte*) *toga sive vestis longa*. In comment. ad l. c.:

הרגם יונחן במנכא, ופירש רבינו הא"י ו"ל גלופקר הנזכר ברכרי רבותינו ול' קוטא בלען⁴

ובערבי נואבי: جوى

indusium manicis carens.

²⁾ Hisp. *erizamento*; It. *arrisamento* *horrorem habere, proprie quum pili eriguntur.*

³⁾ It. *arricciare* (*arrizzare, rizzare*) *li capelli horrore pilos erigere.*

טשׁקופ הָא המְפִתְחֵן העלִין. וכחכ' החכם רבי יהודָה שהוּא המְשׁקופ. ולא נראה לי כי אמר הכהן על המשׁקופ ועל שתי המְטוּוֹת¹) וחרגם המתרגָּם על שׁקָּפָא ועל חֲרַחִון סִיפִּיא. עורה אם היה המשׁקופ סְפָה אֶיך' יְכַנֵּהוּ בְּלִשׁוֹן רַבִּים לְשֻׁעָר אֶחָד כִּי כטו שאמר רַךְ הַכְּהָרוֹ וַיַּרְאָשׁוּ הַסְּפִתִּים² ואין לשֻׁעָר אֶחָד כי אם משׁקופ אחד אבל יש לו שתי מְטוּוֹת. ולא מְצָאנוּ משׁקופים כי אין משׁקופ בשֻׁעָר כי אם אחד. ואפשר שנקריא כן לפִּי שהוּא נְשָׁקָּפָה ונְرָאָה לְפִי שהוּא עלִין. נוֹפְלָת פְּרָחָה הַבִּיטָה וַיַּדְיָה עַל הַסְּפָה (שׁוֹפְטִים יט, כו), עַל אֶחָד טָן מְטוּוֹת. ומה שאמר בתהמָם סְפָם אֶת סְפִי וְמְטוּוֹת אֶצְלָה מְטוּוֹתִי (יחזקאל מג, ח), הָא כָּפֵל דָּבָר כְּמוּ שָׁהָא מְנָהָג הַכְּהָנוֹת לְכַפֵּל הַדָּבָר בְּשַׁתִּי לְשָׁנוֹת וְהָעֲנֵין אֶחָד. וַיַּוְתַּחַת לֹא חָרְגָּם מְטוּוֹתָם כְּעַנְיָן מְטוֹוֹת, שָׁהָרְגָּם בְּמְהֻנָּה סְפִיהָוּן מְקַבֵּל סְפִי בֵּית מְקָדְשִׁי וְכַנִּיהָוּן בְּסֶטֶר עֲוֹרָתִי. הָיָא בָּאָה בְּקָפָת הַבִּיטָה וְהַנְּגָרָת מְתָ (טָלִיכִים א', יד, יונ). כְּמוֹת שֻׁעָר הַבִּיטָה. וְסְמָךְ סְפָה אֶל הַבִּיטָה בְּלֹא זְכוּר שֻׁעָר הַלְּשׁוֹן, כְּמוּ שאמר גַּם בְּמְטוֹוֹת וְנְתַחַת אֶל מְטוֹוֹת הַבִּיטָה³). וַיֹּשְׁאֲמָרִים כי כטו שאמר שְׁנָקְרָאוּ לְחֵי הַשְׁעָרִים סְפִים כְּנָקְרָאוּ הַאַסְפּוֹת הַחֲזָהָנוֹת סְפָה וְהָא שָׁאָמַר וַיַּדְיָה עַל הַסְּפָה. וְכָן הָיָא בָּאָה בְּסְפָה הַבִּיטָה. וְכָן בְּתַחַת סְפָם אֶת סְפִי, וְנָקְרָאוּ הַאַסְפּוֹת בְּבִיטָה אֱלֹהִי (תְּהִלִּים פה, יא). עַנְיָן הַחֲסָתָה אֱלֹבִינְדָּר בְּלֵעָז⁴). נְכֹן שְׁיִהְיָה עַנְיָן אֶחָד עַם סְפָה הַבִּיטָה, כִּירָךְ הַסְּפָה יְכַנֵּם אֶרְם בְּבִיטָה וְהַבִּיטָה הָא מְקוּומָה הַחֲסָתָה.

סְפָא גַּם תָּבִן גַּם מְסִפּוֹא רַב עַמְנוֹ (בראשית כה, כה), מְסִפּוֹא וַיִּתְן מְסִפּוֹא לְחַמְרִיהם (שם מג, כד). הָא שָׁם כָּל לְמַאֲכָל הַכְּהָנוֹת נְשָׁעָרִים וְשְׁבוּלָת שְׁוּלָה וְשָׁאָר הַדָּבָרִים לְכוּר מְתַחַן⁵.

סְפָר וְסְפָרוֹ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל (טָלִיכִים א', יד, יג), לא יְסַפְּרוּ לוֹ (ירמיה כב, יה), כי צְטָהָם וְסְפָרָד (ונְרִיה ו, ה), וְאֶל תָּלֵךְ לְסַפְּרֹד (ירמיה טו, ה), ולא תְּסַפְּרֹד וְלֹא תְּכַכֵּה (יחזקאל כה, טו). וְהַנְּפָעָל לֹא יְסַפְּרוּ נְפָעָל וְלֹא יִקְבְּרוּ (ירמיה טו, ד). וְהַשְּׁטָה בְּמְסִפְּרָד עַל הַיְהּוּדָה מְקַפֵּר (ונְרִיה יב, י). וְכָסְמָךְ בְּפִתְחָה טְסִפְּרָד בֵּית הַאֶצְלָה (מִנְחָה א, יא). עַנְיָן יְרָעָת.

סְפָה קְפַתָּה בְּהַמְּטוֹת וְעוֹפָה (ירמיה יב, ד). וְהָא פְּעָל עַוְתָּר. וְכָן וְגַם אֶת הַזָּקָן תְּסַפְּהָה (שְׁעִיה ו, כ). וְאֶשְׁר הָם פְּעָלִים יְזָאִים רְהָאָתָה תְּסַפְּהָה צְדִיק עַם רְשָׁעָה (בראשית יח, כב), מְבָקְשִׁי נְפָשִׁי לְסַפּוֹתָה (זהלִים ט, טו).

¹ Exodus XII, 23.

² Ezech. XLV, 19.

³ Hisp. albergar; Prov. alberger; Ital. albergare; Gall. auburger hospitari, hospitio excipere.

הָעֵין הָעַלְולָה לְקַבֵּל רְגַשְׁתָּה הָיָה סְפָה בְּפֶלֶם וְתַּרְבֵּר אַיִן בְּחֵם¹ לְיִקְםָ וְשַׁלְּמָם²).

נְפָעָל סְעָר יִקְעָרוּ לְהַפִּיצִינִי (חַבְקוֹק ג, יד). וְהַנְּפָעָל וְיִסְעָר כָּל מְלָךְ אֶרְם (טָלִיכִים ב', ו, יא). וְהַשְּׁמָת וְיִהְיָה סְעָר גְּדוּלָה בְּזָהָר (יְוָנָה א, יב), וְסְעָר מְתַגְּנוֹרָד (שָׁמָם א, יב), וְסְעָר מְתַחְזָלָל (ירמיה כג, יט). וְסְעָר מְתַגְּנוֹרָד (שָׁמָם ל, כנ). כְּנָתְרָם תְּרָדְפָם בְּסַעַךְ (חַהְלִים פג, טו). וְמְשָׁקֵל סְעָרָה אֶחָד רֹוח סְעָרָה (שָׁמָם קו, כה). סְוִפה וְסְעָרָה (ישׁועה כט, ו). וְיַעַל אַלְיוֹן בְּסְעָרָה הַשְׁמִים (טָלִיכִים ב', ב, יב). הסְּפִינְךְ בְּקָמָץ חַטְף וְהַבִּיתָה טַעַמְדָתְךָ בְּגַעְיָא. הַנְּהָה סְעָרָתְךָ יִי (ירמיה כג, יט). וְהַקְבּוֹךְ וְרֹוח סְעָרָות תְּכַקָּע (יחזקאל גג, יא). וְהַלְּךְ בְּסְעָרָות תִּימָן (וּכְרִיה ט, יד). וּבְשִׁין³ וְשַׁעֲרִי חַרְבוֹ מְאָד (ירמיה ב, יב), כְּמוּ חָרוֹן יְשַׁעֲרָנוּ (חַהְלִים נח, ג). וְהַנְּפָעָל וְסְבִיבָיו נְשַׁעֲרָה מְאָד (שָׁמָם נ, ג). וְהַשְּׁמָת אֲחוֹז שֻׁעָר (איוב יח, כא). וְמְשָׁקֵל אֲחוֹז בְּסִינְחָה סְעָרָה דָרְכוֹ (נְחֻומ א, ג). וְעַד נְכַחְבָּם בְּאוֹת הַשִּׁין⁴ יְשַׁעֲרָה יִשְׁעָרָה מְאָד (ישׁועה א, ג). וְפִירְשָׁתְךָ כְּמוּ חָרוֹן יִשְׁעָרָה מְטָמָנוּ. וְכָנְרִיה פִּירְשָׁתְךָ בְּשָׁרְשָׁךְ סִיר. וְאֶפְעָרָם עַל כָּל הָגִוִּים (וּכְרִיה ז, יד). פִּירְשָׁתְךָ וְאֶסְעָר עַמְּם. כָּאֵשְׁר פִּירְשָׁתוֹ בְּשַׁעַר הַדְּקָרוֹק בְּבִנְיַן הַקְּלָל כָּאֵשְׁר פִּירְשָׁתוֹ בְּשַׁעַר הַדְּקָרוֹק בְּבִנְיַן הַקְּלָל וְהַנְּפָעָל טָהָה הַפְּעָל בְּזָהָר וְאַגְּנוּנוּ עַוְבָּר כָּאֵשְׁר כָּהָבָה רַבִּי יְהָוָה. וְהַפְּעָל הַכְּבָר שָׁהָא עַוְבָּר מְטָמָנוּ וַיְשַׁעֲרָהוּ טַמְקָוָתוֹ (איוב כו, כא). כִּי הָא מְהֻגְשָׁה בְּפֶלֶם יְבָעָרָה וְהַזְּאָה כָּהָבָה בְּשִׁין⁵, וְמָה שְׁכַח הַחֲכָם רַבִּי יְהָוָה נְפָעָל לֹא נְרָאָה בְּשִׁין⁶, לְיִי כִּי לֹא מְצָאנוּ לְעוֹלָם נְפָעָל עַוְבָּר כִּי אֶם בְּזָהָר. וְהַרְגָּשָׁה סְעָל שְׁאָמַד אַיִינָנוּ. וְשָׁלָא נְכוּר פָּעָלוֹ כְּמוּזָן יְסַעְרָט טָגָרָן (חוֹשָׁע ג, ג), מְשָׁפְטוֹ דָרְכוֹ (דְּנִיאָל יא, ט). וְהַהְרָתְעָל הַתְּפָעָל וְיִשְׁעָר עַל יְהָוָה מְלָךְ הַצְּפָן (דְּנִיאָל יא, ט). וְהַזְּעָרָה בְּשִׁין⁷.

סְפָה סְפָת סְפָה רָעֵל (וּכְרִיה יב, ב), טָן הַדָּם אֲשֶׁר בְּסָפָה (שָׁמָם יב, י), מְשָׁכֵב וְסְפָתָה (שְׁטוֹאָל ב', יז, כה), שְׁמָרִי הַסְּפָה (טָלִיכִים ב', יב, י), מְשָׁכֵב וְסְפָתָה (שְׁטוֹאָל ב', יז, כה), בְּפָחָה. סְפָתָה בְּסָפָה מְשָׁכֵב וְסְפָתָה (שְׁטוֹאָל ב', יז, כה), בְּפָחָה. וְהַהְרָתְעָל הַתְּפָעָל וְיִשְׁעָר עַל יְהָוָה מְלָךְ הַצְּפָן (דְּנִיאָל יא, ט). וְהַזְּעָרָה בְּשִׁין⁸. הַנְּהָה סְפָתָה (Jeresh. V, 13).

¹ Deuteron. XXXII, 36.

² סְכָלָל ס, עֲשָׂא (Genesis XXIV, 45).

הייא החוויה הנאספה והמקובצת יחר . ורבותינו ויל פירשו (שכועה ג, עב). כי לפיקך נקרה ספרה לפני שוחריא טפלה לבחרות שנייה לה בלבון תלושן ספרחני נא . ומן העין הוה עד ויקו למשפט והנה משפט (ישעה ח, ז), והוא כתוב משפט בשין, כלומר אני קויי שיעשו משפט רהענים ורעותם והנה הם להם מספח ונגע דרעה וקויי שייעשו להם צדקה והנה עצקה (שם). שזעקים מהעושק שעשוקים אוחם .

והפעל הכבד מטנו ושפחה יי' קדרך בנתן ציון (שם ג, ז), פעל אף על פי שכוב בטהין . ועשותם חטאות על ראש ספרה (יחוקאל ג, יח), וקרעת את מספקותיכם (שם ג, כא). הם כתו מטאות ונקראו כן לפי שנון נדבקות וננטדורות חמיד על הראש . ומה שאמר ועשה המטאות על ראש כל קומה הדוא מרבר הכתפים הידוע אלכם . את ספרית קציך (ויקרא כה, ה), תשפט ספריתך עפר ארץ ספרית (איוב יח, יט). הוא הצמח היוצא מבעלי חירשה וריעעה . יש לפרש חשוף ספריה כתו הפך מן טטר ספרף), ופירשו ספריה הטטר השטף עפר ארץ . וכבר היטים בלבון נקבה רוזה לוטר חעלת הטום כתו שאטרמי פלאג לשטף חעללה²).

ספרל בקספל אדריהם (שופטים ה, כה), שם ביחס ספרל נקורות . טלווא הקספל טים (שם ו, לח), אמר בו דחתרוגם מלא לקנה רמייה . והוא חמת טים כל עור שעושין אווזו לטים כך פירש רב שרירא גאנן . ותרוגם בספל אדריהם בפיילי גבריא . והתרוגם השתים בטעוקין יין דשטיין בפיילי חטרא³). ועשית קערזין⁴) חרוגום ירושלמי פילוחה . ובלשון יון קורין לכסם פיללי⁵).

ספרן חלקת מהק ספרון (דברים לג, כא), פירשו מקורה . ככלומר שהירח חלום של בני נד חלקת מהק ומושל שהוא הכל בניו ומקורה כהונן, רומו בו לעירם שכחים מעבר לירדן . וכן ניספּן את הביתות גבים (טלמים א, ה, ט), וקספּון באיזו (ירמיה בכ, יד), לשבת בכתיכם קפזנים (חגי א, ד). והשם עד קירות הספרן (טלמים א' ספרן ג, טו), כלם ענין קורי הហרים וכסיום . וקרוב לענין זה ושפנין טמוני חול (דברים לנ, יט), והוא כחוב בשין שפנין כתו טמוני . אל ירכתי הספרינה (יונה א, ה). ידוע . ספרינה

ספרק ספרקי עלייך (איוכה ב, טו), ניספק את כפיי (نمדר כה, י), ספרקי על ירך (ירמיה לא, יט). לכן ספרק אל ירך (יחוקאל כא, ז). ישפוק עלינו כפיטו (איוב כא, כנ), והוא כחוב בשין . תחת רשותם ספרקם (שס לה, כא), רוזה לוטר הקדוש ברוך הוא ספרק הרשעים במקומות, ענינים ענין הכות כפ' אל כפ' או על ענין אחר .

¹⁾ Proverb. XXVIII, 3. ²⁾ Hiob XXXVIII, 25.

³⁾ Amos VI, 6. ⁴⁾ Exodus XXV, 29.

⁵⁾ פראג (ט).

פעל והנפעל או במלחמה יורד ונספה (שיטאול א' כו, י), ויש נספה ללא משפט (טשליגן ב). וכל הגספה יפול בחרב (ישעה יג, טו), שנכל ממי שהניעו וממו למות לא ימות על מתחו אלא ימות בחרב . עתה אספה יום אחד ביד שאל הפעל (שיטאול א' כו, א). והפעל הכביר אספה על ימיו רועה (דברים לב, כד). ענינים ענין הרומה להם ענין קלין . ופירוש אספה על ימיו רועה לומר כל הרעות שבועל אכליה בם שלא אנית רעה בעולם שלא אבינה עליהם . ענין אחר ספרי שנה על שנה (ישעה כט, א), עלותיכם ספרו על זבחים (ירטיה ז, כא), לקסות עוד על חרון אף יי' (במדבר לב, יד), למען ספרות הרואה (דברים כט, יח). ספרות חטא על חטא (ישעה ל, א), ענין אלו והודומים להם חוספה ויחרונו⁶. ופירוש למען ספרות הרואה, הרשות החשב בלבו להלך בשירותה לבו למען תה יחרון והוספה, לנפש הרואה והיא המתאה על האטה והיא הנפש השכלית, ירטה בעינוי כי הרכך דישר להורות הנפש המתאה לאכול ולהתענג ואפילו בדברים האסורים . ויש מפרשימים הרואה נפש השכלית והיא רטו לזרקים, והצטאה (שם) נפש המתאה, והיא רטו לרשותם כי היא צטאה להאות העולם חטיך ולא תשבע ונפש השכלית היא רוח שחשיך במה שניינה מן הזריך עט הרשות ואין יחרון הזריך על הרשות ובתות אומר כי אין גסול ואין עונש ואומר שלום יהיה לי . וזו היא דעת בעל הקרוות אשר אינם טמים בנוטול ובעונש وكل הנביה בעל הרעה הזאת כמו שאמר לא יאבה יי' סלח לו (דברים כט, יט). ווש מפרשימים מהעוני הזה וככל הגספה יפול בחרב (ישעה יג, טו), ככלומר כל הנספה על בני העיר להיות נקלת עמהם בטעור יפול בחרב כשתליכך העיר . וכן חרגב יונחן כל ריעל לנרכץ צירא יחתלון בחרכא .

ספרה ספרחני נא אל אחת הכהנות (שיטאול א' ב, לו). נפעל והנפעל ונספה על בירה יעקב (ישעה יד, א). התבעל וההנבעל מהספה בנהלת יי' (שיטאול א' כו, יט). והכביר פעיל מספה חטיך ואף שכר (חבקוק ב, טו). ושלא נוכר פעיל תחת חרול יספה (איוב ל, ז), ככלומר שמנחן לעתוד בטרכרות בין שיטים והחולה . ענינים הקבוץ והדבוק ספרת ואספה דבר אל דבר . ואפשר שננוור מן דענין הוה שאות מספה או ספרת (ויקרא יג, ב). מספה היא (שס יג, ג), כי

¹⁾ Proverb. XIII, 25.

עצמותי מרוב כחוותי. ספרתי כל משפט פיך (זהלים
קיט, יג), ספר אתה לטען תזרק (ישעה טג, כו), ספרו
נא לי (בראשית ט, ח). וחלא נוכר פועל אשר לא ספר פעל
לهم (ישעה נב, טו). והשם את מספר החלום ואת
שברז (שופטים ז, טו), כלם והרומה להם עניין ספר
והגדה [וכבר כתבו בשרש ניד רהפרש שיש בין ספר
להגדה]. וזה העניין לעולם מהבנין הכבד הדגוש.
ויש מפרשים מזה העניין טי ספר שהקים בחכמתה (איוב לח,
לו). זה החכם רבי יונה פירשו מעניין בחיבתא.
ואחוני אבי ול פירשו מעניין ספר רוזה לומר שעשאים כעין ספר כמו
שאמור ותחת רגליו במעשה לבנת הספר²). וכן פירש טוה
או ראה ניספקה (איוב כח, כו). ואכתב בספר (ירמיהו ספר
לב, י), בחמש נקרות. בספר התורה הזאת (דברים כה,
סא), אל יודע ספר (ישעה כט, יא), כבא הספר הזאת
אליכם (מלחים ב', י, ב), לא ידעתني ספר (ישעה כט, יב),
לא ידעתני לקרוא. מספתק אשר כtabת (שמות לב, לב).
וכתוב אחוני אבי ול טוה בינו כי ספרים (דניאל ט, ב),
ורחם ספר התקנה וספר הנלי שכתב ירמיהו. וכשהא הנקרה
ספרה, ועתה הכווי הלא בספרתך (זהלים גו, ט). בריך ספרה
בן נריהו הספר (ירמיהו לו, לב), ויקראו ספרי המלך ספר

(אשחר ג, יב), נדי סְפִרְתָּה אַתָּה (תהלים גו, ט.), יי' יסְפֹּר בְּכַתֵּב עֲמִים (שם פו, ו). עניין ה'כל והדומה להם עניין כתיבה. וללמרם ספר ולשון כשרים (דניאל א, ד.), פירוש כתיבת כשרים ולשון כשרים. ויש מפרשימים נדי ספרותהacha, יי' יסְפֹּר מְעַנֵּן הַשְׁנִי. ושני העניינים קרובים כי כתיבת הספר הוא ספר הרבריב. ויש לפרש זה ספר תולדת אדם (בראשית ה, א), לשון ספר. ועניין אחר נפרד ספר וייחלים (שפטות כח, כח), במעשה לבנת הספיר ספר (שם כר, י), ספר גוזתם (aicha ר, ז), יש מפרשימים האבן היקרה שקורין לו בלו"ז צפ"ר³, ואם כן הוא אין חזעך אליו בשרה אלא בקר ונזהלה כתו המஸולאים בפו כי לא ערכו האדם לשבח בשרה אלא באורם או בלבון. והחכם רבינו אברהם בן עזרא פירש⁴ כי היא אבן ארומה יקרה כתו שבהבן בשרש לבן. והגאון פירש כי הספר לבן. ואמר שהוא שקורין בלו"ז קרייטטיל⁵). ובתרש (aicha רבתי א"ב רביעיה). מעשה באדם אחד שהלך למכוון ספר ברוכי אמר לו הlkoch על טנת לבדקו אקחנו נתנו עלنبي הספרין והחhil לטבה עליו בפשיש נקבע הספרן ונחלק העטיש והפער

¹⁾ Sic in duobus codicibus.

²⁾ Exodus XXIV, 10.

³⁾ Hisp. *zaphyro*; It. *zaffiro* (*saphyrus*).

*) Exodus XXIV, 10.

⁵⁾ Hisp. *crystal*; It. *cristallo*; Gall. *crystallus*.

וְסַפְקָ מֹאָב בְּקִיאָו (ירמיה טח, כו.), פָּעֵל בּוֹדֶר כָּלּוֹם
יְהִנְלָל וַיַּהֲפֹךְ . וּלְפִי דָּעָתִי עַנִּין אַחֲרֵ פָּנוּ יִסְתַּחַק בְּשַׁפְקָ
(איוב לו, ית), וְהוּא כָּתוֹב בְּשִׁין , וְכֵן כָּתוֹב רַבִּי יוֹנָה, אַבְלָ
רָאִיתִיו בְּמִקְצָה הַסְּפָרִים בְּסְמָךְ . וְכֵן בְּינִינוּ יִשְׁפְּקָ (שְׁמָ
לָה, לו) מָטוֹה דְּחֻנִּין וְהוּא כָּתוֹב בְּסְמָךְ . וּבְמִקְצָה סְפָרִים
רָאִיתִיו בְּשִׁין אַבְלָ רַחֲמָסָרָתָ רָאִיתִי עַל יִשְׁפְּקָ עַפְרָ שְׁמָרוֹן
(מְלָכִים א' כ, ז), יִשְׁפְּקָ חַלְתָּ, ב' חַסְרִים וּכְחֻבִּין בְּשִׁין יִשְׁפְּקָ
עַפְרָ שְׁמָרוֹן, יִשְׁפְּקָ עַלְיטָו, וְחַדָּר מְלָא וּכְחַבָּב סְמָךְ בְּינִינוּ
יִסְפּוֹק . וּמְנִינָּם מְעַנִּין הַסְּפָוק שֶׁהוּא לְשׁוֹן דִּי . וְהַזְּרָגָל
הַלְּשׁוֹן הוּה בְּדָבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְלָ (סְנַהְדָּרִין קו, ע"ב).
וְעוֹד אַנְחָנוּ עַתְּדִין לְכָחֹב עַנִּין וְהַכָּאות הַשְׁיִין . וּפִירּוֹשׁ הַפְּסוֹק
(פָּנוּ יִסְתַּחַק בְּשַׁפְקָ) פָּנוּ יִשְׁלִיכָּךְ וַיַּהֲרִפֶּךְ עַם סְפּוֹק הַמְּטוֹן שְׁלָךְ
כָּלּוֹם שְׁלָא יוּעַלְךְ הַמְּטוֹן וְהוּ שָׁאָמָר אַחֲרֵ כָּן וּרְבָּ כְּפָר אַל
יַטָּה, וְכֵן בְּינִינוּ יִסְפּוֹק רֹזֶה לְוֹמֶר יִסְפּוֹק הַבְּרִיאוֹ וַיַּרְבָּ אַמְּרוֹ
בְּינִינוּ שְׁלָא יַחֲבִישׁ מְטוֹנוֹ . וְהוּ שָׁאָמָר אַחֲרֵ כָּן וַיַּרְבָּ אַמְּרוֹ
לְאַל . וְהַחֲלָם רַבִּי יוֹנָה הַכְּנִיסָּם בְּעַנִּין הַרְאָשׁוֹן עַם שְׁנוֹי מַעַט,
וְכֵן בְּעַנִּין הַסְּפָוק הַפְּעֵל הַכְּבָד וּכְילָדִי נְגָרִים יִשְׁפְּיקָו (יְשֻׁעה
ב, ז), וְהוּא כָּתוֹב בְּשִׁין , פִּירּוֹשׁ יָאָטָרוּ שְׁהִי לְהָם בְּעַזּוֹת
וּבְמִחְשְׁבוֹת הַגְּנָרִים וַיְנִיחָוּ דָבְרֵי הַשָּׁם וַתּוֹרְחוּוּ . וְהַנְּנִי עַרְזִיד
לְבָארָם בְּאַותָּה הַשְׁיִין .

ספר אחרי כן ספר את העם (שמואל ב' כה, י), וספרה לה שבעת ימים (ויקרא טו, כח), וספרה לך (שם כה, ח.), שבעה שבעת תספרך (דברים טו, ט.). איה ספר איה שקל איה ספר איז המנדים (ישעה לג, יח.), כלומר שתירא והפחד עדין אף על פי שכבר בא מלך המשיח עדין יגנה לבך אימה טמלי האומות שם סופרים ושוקלים הכספי שהיו לוקחים מט ישראל או שהיו סופרים לישראל לנגלחת ולוקחים החמס מהם במטקל. ספרו מנדייה (מלחים נפועל מה, יג). והנפעל אשר לא יקפר ולא ימננו מרבית טליכים בספר א' ח, ה). והשם בחוספה ט"מ את מספר יטיך אטלא ספר (שנות כנ, כו). וכלה חוספה אחרי הספר אשר ספרם דווייד (דברי הימים ב' ב, טז). ודקבוד ממן ביןיהם בספרים (רניאל ט, ב). והשם בעניין המקור ומספר את רביע ישראל (במדבר כג, י), כלומר ולספר רובע ישראל, כי הוא קטן ואינו ספק, ועוד מלה את מורה עליון שאינו ספק, אם כן הנכוון בו הייתה שם במקומם מקור כמו ספרה ולמפע את המתחנות'). והחותאר כי לא ידעת ספרות (מלחים עא, טו), והוא חואר לא רקחן ותשועך שהוכיר אטר לא ידעת שיכל להיות ספרות. או יהיה שם יחידה. ספרה במשקל בשורה, כלומר לא ידערתי להם מספרים. עניין הכל והחותה להם מנין. ובא פעיל הכביד מזה העניין אספר כל עצתו (מלחים ככ, יח), פירוש אמנה כל

1) Numeror. X, 2.

שם שזוקרים עלUrשותם המיד וטהופשטים עליהם מהחען
ומההדרן או פירשו בגריס סרווחים עלUrשותם. ופירוש
סרווחי טבולים כהבנו בשרש טבל. וענין אחר נסרךה
חכמתם (ירמיה טט, ז), עין הפעל בקמצ חטף, נפסדרה
ונבאשה. ובלשון רבותינו זל טיפה סרוואה (אבות פרק שלישי,
טשנה א).

ספרן ובעני הַסְּרָנִים לא טוב אתה (שטוואל א' כט,ו.), סְרָנִים וְסְרָנִי פְּלֶשְׁתִּים (שופטים טז, כג.), עניינם שרים .

וענין אחר (ספרני נחשת (טלבים א' ג' ל.), הם הלוחות והוא הפוך דומה ללשון המשנה משבכין בנסריין (סוכה פרק ראשון משנה ו. דף יד, ע"א). וכן אמר החרגום ונסריין רנהש.

ספרם ואל יאמר הסִרְיִים (ישעה נג, ג), ווישטע עבר סרִים מלך הכּוֹשֵׁי איש סִרְיִים (ירמיה לח, ז), שבעת הסִרְיִים (אפסח א, י), וסִרְיִים המלך הנִיעוֹן (שם ו, יד). ומטקל אחר את סִרְיִים פרעה (בראשית ט, ז), הם המטפורים ידוע הוא. לפוטיפר סִרְיִים פרעה (שם לו, לו), היה סרִים בזמנים ולא סרִים הניד לפינך היה לו אשה. ויש סרִים שענינו שר וטמונה והיו סִרְיִים בהיכל מלך בבל (ישעה לט, ז), וכן חרגם יונתן ויהונ רברבן. וכן חרגם אנקלוס פוטיפר סרִים פרעה, על שני סִרְיִים, סרִים פרעה, רברבן*.

ספרה ונשאו רודו ומסרפו (עמוס ז, י), הוא אחיו אטו מס' ספרה כי דוד הוא אחיו אביו ומסרפו אחיו אטו. ויש מפרשין מענין שריפה, ככלטור כי שרפו להוציא עצמים

סחטו כי הנה הַסְּתָרִיו עבר (שיר השירים ב, יא), הוא
ומן החורף . ותרומות קיז וחרף קיימא וכחוא י).
טן הבית . ויונתן חרגם ויטליניה קרייביה טן יקידא*.

סתם בחתם את מוצא מיטי ניחן (דברי הימים ב' לב', ל). **שתחם** תפלתי (איכה ג', ח.), בשין. וכל מעני מים **תפתמי** (מלחכים ב' ג', יט.), לסתום את מימי העינות (הברית הימית ב' לב', ג.), כל סתומים לא עטמיך (חזקאל כח, ג.), סתמים וחותמים (חזקאל יב, ט.). והנפעל כי החלו הפרציהם **להסתם** (נחמיה ה', א.). והכבר סתומים פלשתים (בראשית כו, טו). עניין הסתימה ידוע *.

סתר גָּסְתָּרָה דְּרִכֵּי מַיִּז (ישעיה ט, כג), וטפניך אַסְתָּר נְפָעֵל

(בראשית ר, יד), הנשארים וגנוקרים מפניך
(דברים ז, כ), הגנוקרות ליי' אלהינו (שמ כת, כה), אם
ישתגר איש במטחרים (ירמיה מג, כד), וازין נפץ מהחטו
(הילים יט, ג). וمعنى זה וייתר לו הם טהורים
(שפטואל א', ה, ט), וזאת על פי מהו רמזו בבל צוות ואלה

ופירשו כי היו הטעורים מכוונים להם טנפנישׁ. ויהנבר
ינתקרני בסתור אהלו (חלהים כה ח.), ניקטר פנים ומי הפעיל
ישורנו (איוב לד, כת.), אנטג'ירה פנוי מהם (דברים לב, כ.)

עמד בתקומו ולפי זה הමדרש היא האבן שקורין לה דיאמנטי^ז וזהיא לבנה וזכה.

סקל עוד מעט וסקלני (שפטות יז, ד.), וסקלו אבן נפעל (דברים יג, יא). והנפעל סקול יסקל השור פועל (שפטות כא, כח). והפועל הכהר ייסקל באבני את ריז פועל (שפטואל ב', טו, ו'). ושלא נזכר פועל כי סקל נבנת וימת (מלכים א' כא, טו). ובהפק העניין סקלו מאבן (ישעיה סב, י), לפי שהוא דבק עם מס. וכן ויעזקהו ייסקלתו (שם ה, ב), והוא חסר הדריך ופירושו ייסקלתו מאבני רוזה לוטר הסרת האבניים ונקות הכרם ממנה. ואדוני אבי ול כהבב כולם עניין אחר כי פירוש ייסקלתו בנה לו גדר אבניים אחר שעשה לו החפירה סביב וזהו ויעזקהו כטו ומטאו שהיה עוק כרבי רבו חינו ול (מנחות פה, ע"ב.). ופירוש סקלו מאבן עשו מסלה גבואה מאבני גדלות.

ספר כי כפורה סְרָה ספר ישראל (הושע ד, טו), סִיר וטורה (דברים כא, יח), אף סִיררים שכנו צחיחה (זהלום סה, ז), ואף סִיררים לשכן יה אלהים (שם סה, יט), כלם קרי סִיררים (ירמיה ג, כח). יסירותי (הושע ג, יד), טשפט הריש' לש להרגש או יהיה יסורי טנחי ריעין וענינים העוזה וההשתנות מהמנהג. וכבר כhabנו דרכי סִיר (איכה ג, יא), כי כפורה סְרָה, ספר וזעף (מלכים א' ב, מג), כי דבר סְרָה (דברים ג, ה), טנחי העין [בשרש סִיר].

סְרָכִים פְּרָכִים כי סרכיס וסלוניים (יחוקאל ב, ו), מטאניס
ומטירים, וחרנוט וימאן וסריב²). וחרנום עם מרין
סרבן³). והלשון זהה ידוע בדברי רכוחינו ול' כאטרם (ברכות
פרק חמשי משנה ג דף לד, ע"א). ולא ידיה סרבן באוותה
שעה. וולת זה הרבה מאד.

סְרִיוֹ סָרָה וְאֵלֶּי יַתַּעַל בְּסִירִינָה (ירמיה נא, ג.), לְבַשׁוֹ
סִירִינָות (ירמיה כו, ד.), הַמְּלֻבָּשִׁי הַבָּרוֹל
אוֹבְּרַנְשׂ⁴) [קוֹרָאֶצְה בְּלָעָז⁵].

ספרח לפני סדרת (יהוקאל יז, ז), תספרח על אחרי
סדרות המשכון (שמות כו, יב.). והחאר יהיה סדרות על
צד המשכון (שם כו, יג.), וסדרות על עראשותם (עטום ז'
ד.), סדרות טבולים (יהוקאל כג, טז), מרוזה סדרותים (עטום
ספרח ז'). והשא נקרח העדרף (שמות כו, יב.), בסגול עניין
הכל היתרון וההמפשטוות. ופירוש וספרחים על ערשונים

¹⁾ Hisp. et It. *diamante*, adamos.

2) Genes. XXXVII, 35.

³⁾ Jesaja XXX, 9.

4) It. *usbergo* lorica, thorax.

⁶⁾ Hisp. *coraça*; Ital. *corazza*; Gall. *cuirasse* Iorla,
thorax.

אשר בקספר (עובדיה כ), היא אקספניא¹). ספְּנָר
הכו בפְּנִירִים (כראשית יט, יא), הוא השוכן פְּנִירִים
העין*. ותרכינה פְּרַעֲפֵתִי (יחוקאל לא, ה), כמו פְּרַעְפֵתִ
סְעִיפְוָהוֹי*. ותחת הַסְּפְּרָפֶרְדִּי עַלְהַה הַדְּסָם (ישעה נה, יג). סְפְּרָפֶר
הוא צמח טן הצמחים פחות ונורע.

נשלמה אותן הבשך.

אות העין.

עַב גַּעַב עַל פְּנִיהם (טלמים א', ג, ו), גַּעַב עַז אֶל עַב
פְּנֵי האולס מתוון (יחוקאל מא, כה), וצלעורה
הבית ותְּהֻבִּים (שם מא, כו), מפנֵי דגשנות הבְּית יְרָתָה
שטרשו אַבָּב. או יהו מנהי העין ושרשו עוב ויהי משקל
עַבִּים כמו לְלִילִים כי יטיו הנח ברגש בהרבה מקומות. ואמרו
רבוחינו זל (כבא קמא סו, ע"א). חניא צלעות דבְּבִית
(יחוקאל שם) אלו המלטסן ותְּהֻבִּים אלו הטרישות. ופירוש
מלטסן החורים שמניח ארם בקייל להנחה הקורות, כמו
שאמדו בטוקום אחר (כבא בתרא ו, ע"א) ואף על נבדתנה
בחו המלטסה²) אמר בעני וכי מפיינא לי דלא מיתרעת
אשיהאי, פירוש אף על פי שמניח בחורים סייד חומר וחול
או עדים לטוקום הנחת ראשי הקורות אינה חזקה, דיכול
לטימר להכני הנחת הדבר ההוא בטוקום הקורת שאם יתפיעס
עדי ויפרע לי הלקו בכחול שלא יודען הכוהל בעה שיישעו
בו החורים ויניחו בהם החופר או העץ להגחת ראשיה הקורות.
ובן ראה הנביא שהוו הצלעים והם העצים בקירות החבירות
סבב וויאים חזקה לקבל עליהם ראשיה הקורות שלא יתיו
אחוים נקירות הבית. והעדים אלו הטרישות פירוש הקורות
הנרוות קרא מרישות. וכן אמרו (כבא קמא זה, ע"א) ועל
טריש שבנא בבריה.

עַבְרָר גַּעַב דְּלִי (במדבר יח, כג). עַבְרָר את ברודלעטער
(כראשית יד, ד). גַּעַבְדּוּם וענו אותו (שם כט, טו), לא ח'עבְדּ בּוּ
טו, יג).

סְנָפִיר Hispania. Sic jam Chaldeus interpretatus est et
Syrus. Hinc in lingua rabb. Hispanus
catur. Exempli causa Aben Esra:
רבי אברהם: בן עורא הספרדי.
Mahmonides:
רבי משה בן טימון הספרדי.
Conf. supra rad. med. מلطט³)

ונפקרים יי' (ירטה לו, כו), באשפטנו הַסְּפְּנִירִי (ישעה
טט, ב). לְסִפְרָר עַצָּה (שם כט, טו), כטו לְסִפְטָר. וחתאתיכם הַסְּפְּנִירִוּ פְנִים מִכְמָשְׁמָעָ (שם נט, ב), הוא
פְּעַל יְזָא לְשָׁנִים פְּעָולִים. והכבד הדנש סִפְרִי נְדָחִים (שם טז,
ה), מהאהבת טְפַקְּרָת (משל' כו, ה). ופירושנו הפסוק
ההפעיל בשרש יְבָחָ. וההפעיל הלווא דוד מספקטר עמנו (שמואל א'
כג, יט), ובנית נבנינו תְּסִפְרָר (ישעה כט, יד). והשם
סִפְרָר אהה סִפְרָר לְיְמָצָל (זהלים לב, ז), היי סִפְרָר לְמַטָּפְנִי
שְׂוִיד (ישעה טו, ד), בחמש נקודות. בְּסִפְרָר הַמְּדוֹגָה
(שיר השירים ב, יד), אענך בְּסִפְרָר רָעָם (זהלים פא, ח),
ענין פירושו כענין ויען יי' אח איזוב מן הסערה (איוב לח, א),
בְּסִפְרָר אהלו (זהלים כו, ה). וכשהא הנכחיה יהי עליכם
סִפְרָה סִפְרָה (דברים לב, לח). ובתוספת ט'ם יארב בְּסִפְרָר
טְפַקְּרָר (זהלים י, ט), בְּטְפַקְּרִים יְהָרָג נְקִי (שם י, ח). ומשקל
סִפְרָר אחר ובכטפְּרָר פְנִים מִתְנָנוּ (ישעה גג, ג). ומשקל אחר
טְפַקְּרָר וְלְמַחְשָׁת וְלְאַסְתָּר (שם ה, ז). וְסִפְרָר מִים יְשַׁטְּפָו (שם
כח, ית). או יהה סִפְרָר סְטוּךְ לְמִים ויהיה פירושו מענין
שנחתתו בו רבותינו זל הרבה באמורם (בבא קמא ל, ע"א).
(וע"ב). הסותר אותה כותלו ואחרים רבים בדבריהם בוה העניין.

ואשר הם בני ארבע אותיות

פְּלִיפְּ סְכָפְּד וְסִכְבָּתִי מִצְרָים בְּמִצְרָים (ישעה יט, ב), ואת
אוביי יְסִכְבָּע (ישעה ט, י), עניין בלטול.
סְלִפְלָוֹת פְּלִסְלָל כבוצר על סְלִפְלָוֹת (ירטה ג, ט), פירושו החכם
רבי יונה כמו זילילים⁴). ועל דעתוי כי הצללה
טעין סל ומשrho וגכפללה כו דפ"א והלמ"ד והם חסלים
שארם כבודם בהם*.

סְלָעִים סְלָעִים זאת הַסְּלָעִם לְמִינָה (ויקרא יא, כב), והוא
אחד טמיין הארבה, והוא רשות רבורי
רכחותנו זל (חולין סה, ע"ב). ווש לו נבחנת ואין לו זב
וראשו ארוך.

סְנָרִי סְמָדָר והנפנעם סְמָדָר (שיר השירים ב, יג), פחת
הַסְּמָדָר (שם ז, יג), הסמדר הוא הענבים
הדקים לאחור שפרחו מיר שנכרים הענבים אליהם נטורים
ערין וכשחם בטורם שהם בפאל הלבן קודם בישולם יקראו
בומר ולאחר בישולם יקראו ענבים.

סְנָסָן סְנָפִיר אחותה בְּסִנְסָנוּ (שיר השירים ג, ט), בסעיפוי.
סְנָפִיר וקיטקשור (ויקרא יא, ט), אמרו רבותינו
רל (חולין סג, ע"ב) אלו הן הקששין הקבועים
ט, סְנָפִירם דפורה בהם.